

Begroting 2024 MJB 2025-2027

Deventer zet in op bestaanszekerheid en voorzieningen

Begroting 2024 op orde, maar Rijksbijdrage komende jaren baart zorgen

De gemeente Deventer investeert in 2024 onder meer in voorzieningen en wijken en dorpen, in de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed en in de gewenste groei van de gemeente. In totaal geeft de gemeente volgend jaar €486 miljoen uit aan de Deventer samenleving.

Wethouder Marcel Elferink (Financiën): 'Deventer is financieel stabiel. Het is, ondanks de huidige financiële onzekerheden, opnieuw gelukt om een sluitende begroting op te stellen, zonder bezuinigingen. We kunnen de komende jaren verder met de uitvoering van de plannen uit het bestuursakkoord Dichtbij, Betrokken & Bevlogen'.

Meedoen

Deventer blijft de komende jaren verder groeien. Dat betekent de bouw van veel nieuwe woningen, en een bijpassende uitbreiding van de voorzieningen binnen de gemeente. We zorgen ervoor dat zoveel mogelijk inwoners kunnen meedoen door te investeren in cultuur en sport, in een aantrekkelijke leefomgeving en in een betrouwbare dienstverlening.

Investeringen

Concreet betekent dat onder meer investeringen in vroegtijdige signalering van schuldenproblematiek, onderzoeken naar een individuele inkomenstoelage, nieuwbouw van basisschool Sancta Maria in Lettele, toekomstvisie De Scheg en verdere verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen.

Moties gemeenteraad

Ook de plannen die de gemeenteraad in juli via moties aannam, zijn financieel opgenomen in de begroting voor 2024. Zo komt er onder meer een onderzoek naar de aanleg van een vrijliggend fietspad naast de Oostermaatsdijk in Okkenbroek, een onderzoek naar individuele inkomenstoelage en extra geld voor het onderhoud van wegen en fietspaden. De uitvoering is afhankelijk van de beschikbare capaciteit.

Financiële bijdrage Rijksoverheid

Er is wel reden tot zorg over de financiële ontwikkelingen van de komende jaren: gemeenten krijgen fors minder geld van de Rijksoverheid en tegelijkertijd meer taken. Wethouder Elferink: 'Dat zet de haalbaarheid van onze maatschappelijke opgaven onder druk. We doen dan ook een dringend beroep op de Rijksoverheid om gemeentes stabiliteit te bieden door hen voldoende geld te geven voor alle taken die ze uitvoeren'.

Ontwikkeling woonlasten

De gemeentelijke woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) stijgen in 2024 voor een gemiddeld gezin met een eigen woning met €31 ten opzichte van 2023. Voor een eenpersoons huurder stijgen de woonlasten ten opzichte van 2023 met €17.

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Financiën	17
Programma's	48
Burger en bestuur	48
Openbare orde en veiligheid	56
Leefomgeving	63
Milieu en duurzaamheid	74
Ruimtelijke ontwikkeling	90
Herstructurering en vastgoed	102
Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt.....	109
Meedoen.....	120
Jeugd en onderwijs.....	135
Economie en Internationaal beleid.....	147
Kunst en cultuur.....	157
Bedrijfsvoering	165
Algemene dekkingsmiddelen.....	177
Paragrafen	181
Bedrijfsvoering	181
Openbaarheidsparagraaf.....	182
Lokale heffingen	187
Financiering	204
Verbonden partijen	214
Grondbeleid	270
Investerings	278
Onderhoud kapitaalgoederen	299

Vastgoed.....	305
Weerstandsvermogen en risicomanagement.....	315
Bijlagen.....	328

Inleiding

Bestuurlijke hoofdlijn

Op 12 juli 2023 heeft uw raad de Voorjaarsnota 2023 vastgesteld. De ontwikkelingen na vaststelling van de Voorjaarsnota, inclusief de mei-circulaire, raadsbesluit Wechelerhoek en alle autonome ontwikkelingen, zijn onderdeel van deze begroting. De opgaven zijn groot en gaan gepaard met veel onzekerheid. In de begroting vindt u de bestuurlijke en financiële hoofdlijnen voor de begroting 2024 en de meerjarenraming. De financiële kaders en uitgangspunten uit het bestuursakkoord vormen de basis voor deze begroting. De beleidsbegroting bestaat uit een uitwerking van de programma's en de basisbegroting. De paragrafen bevatten naast de verplichte onderdelen ook een inzicht in de meerjarige investeringsplannen voor 2024 en de voorportaalijst.

Financiële onzekerheden

Voor ca. 60% van onze inkomsten zijn wij afhankelijk van het Rijk, de algemene uitkering is de grootste bron van inkomsten voor Deventer. In de mei-circulaire 2023 is er duidelijkheid gegeven over de jaarschijven vanaf 2027. De onzekerheid of er wel of geen verruiming komt van het belastinggebied blijft. Gemeenten krijgen er op macroniveau €1 miljard structureel geld bij. Dit is een feitelijke voortzetting van de €1 miljard die de gemeenten al voor 2026 was toegezegd. De extra middelen lijken veel maar dit is een daling ten opzichte van 2025 van €3 miljard voor gemeenten. Het accres groeit vanaf 2026 niet meer mee met de omvang van de Rijksuitgaven. De opschalingskorting van ongeveer €700 miljoen is voor 2026 en verder nog steeds van kracht en de compensatie voor de Jeugdzorg in 2026 ligt weer onder het niveau van 2021 (terwijl de kosten blijven stijgen).

De gemeentelijke uitvoering van wettelijke taken en de haalbaarheid van de grote maatschappelijke opgaven komen hiermee onder druk te staan. Om invulling te kunnen geven aan al deze opgaven is het noodzakelijk dat de omvang van het gemeentefonds aansluit bij de taken en dat er ook sprake is van stabiliteit in de wijze waarop het gemeentefonds zich ontwikkelt. Alle inzet moet erop gericht zijn dat wij ook de mogelijkheden krijgen om die opgaven goed aan te pakken. Voldoende geld is daarbij een belangrijke randvoorwaarde. Voor de incidentele taken zijn de inkomsten voldoende maar voor de uitvoering van de structurele taken zien gemeenten veelal een tekort.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) voert gesprekken met het Rijk over de consequenties hiervan voor onze inwoners en over de taken die wij als gemeenten wel of niet voor het Rijk gaan uitvoeren. Een speciaal door de VNG ingestelde Taskforce taken en middelen onder leiding van Alexander Rinnooy Kan buigt zich nu al over welke taken eventueel terug kunnen naar het rijk (zogenaamde teruggeefgesprekken). Deze ontwikkelingen en dit perspectief noodzaken ons om een voortzetting van de behoedzame lijn die we de afgelopen jaren hebben ingezet en een kritische blik op wat we wel en niet doen. Maar we hebben ook ambities die we willen realiseren. Daarom hebben wij in de voorjaarsnota voor Deventer toch stappen kunnen zetten. Hiervoor hebben wij met name eenmalige middelen ingezet maar wij ontkomen er niet aan om ook structurele middelen te reserveren om een juiste balans te houden tussen de opgaven en de beschikbare capaciteit van de organisatie.

Behoedzaam maar wel vooruit!

In het bestuursakkoord hebben wij aangegeven hoe wij deze collegeperiode uitvoering geven aan de voor ons belangrijke ambities. Dit doen wij niet alleen maar samen met onze inwoners, de ideeënmarkt heeft hier verdere richting aan gegeven. In de voorjaarsnota hebben wij de lijnen uitgezet en een aantal noodzakelijke stappen gezet om het beheer en onderhoud van de leefomgeving te versterken, te investeren in voorzieningen en verdere verduurzaming. Er is voor ruim €20 miljoen ingezet aan eenmalige middelen en €3 miljoen aan structurele middelen. Daarnaast is er aanvullend voor bijna € 9 miljoen een versnelling ingezet door uw raad door middelen van moties. Alle aangenomen moties zijn financieel ingepast. Moties die betrekking hebben op het verder verduurzamen van de vastgoedportefeuille, het beheer en onderhoud van onze kapitaalgoederen en de fietsveiligheid van onze inwoners, maar ook voor continuering geldfit en een individuele inkomenstoelag. In 2024 komt het aan op de uitvoering, uw raad heeft middelen beschikbaar gesteld om met de eigen organisatie maar ook in regionaal verband stappen te kunnen zetten.

Onze inzet

Bestuurlijke inzet aan de hand van de lijnen van het Bestuursakkoord 2022-2026 is uitgangspunt. Voor het komende jaar nemen we in uitvoering en realiseren wat we ons hebben voorgenomen, binnen de financiële mogelijkheden die er zijn. We hebben verdere focus aangebracht door projecten en werkzaamheden te prioriteren, te heroverwegen en stop te zetten in de capaciteitsplanning. In deze begroting gaan we in de volgende hoofdstukken per programma in op die uitvoering. Hieronder geven we een kort overzicht van wat we voor ogen hebben voor 2024 en verder.

In 2024 bouwen we verder aan de prachtige stad Deventer met haar evenzo prachtige en diverse dorpen. Dat doen we in samenspel met de verschillende partijen in de raad en daarbuiten om onze inwoners het allerbeste te kunnen bieden. Wij presenteren u hierbij de Begroting 2024 voor de Gemeente Deventer, die meer is dan een financieel document. Ze weerspiegelt onze gemeenschappelijke visie en toewijding aan een bloeiende toekomst voor Deventer. We staan voor talloze uitdagingen en kansen, variërend van duurzame groei en welzijnsbevordering tot het stimuleren van economische veerkracht en het behouden van onze unieke cultuur en erfgoed.

De begroting van 2024 is gebaseerd op de principes van transparantie, efficiëntie en participatie. We hebben geluisterd naar de stemmen van onze inwoners en stakeholders om ervoor te zorgen dat deze begroting de belangen en behoeften van onze Deventer samenleving weerspiegelt. Bovendien blijven we streven naar financiële stabiliteit en verantwoordelijkheid, terwijl we ruimte creëren voor innovatie en investeringen in onze toekomst. We nodigen u uit om met ons samen te werken aan de realisatie van deze doelstellingen en om deel te nemen aan de dialoog die nodig is om Deventer te blijven vormgeven zoals we dat willen.

In deze begroting vindt u onze beleidsvoornemens voor 2024 en de financiële voorstellen. We hebben daarbij oog voor elkaar, maar ook voor de kwaliteit van onze leefomgeving. Daarbij hanteren we ons Bestuursakkoord als houvast, maar zoeken we in de uitwerking verbinding met de Deventer samenleving. De opgaven en ambities waarmee we in 2024 verder gaan zijn in vier hoofdstukken ingedeeld aangevuld met een hoofdstuk financiën:

1. Samen maken we Deventer
2. Fijn wonen en leven
3. Iedereen doet ertoe
4. Een duurzame toekomst

Samen maken we Deventer

De ambitie om een open bestuurscultuur te hanteren geven we uitvoering bij de grote opgaven waarvoor we staan. We willen inwoners ook in 2024 blijven betrekken bij besluiten over de eigen leefomgeving of levenssfeer en hebben daarbij extra aandacht voor jongeren en groepen die minder makkelijk van zich laten horen. Participatie en modern samenspel versterken ons gemeentebestuur en creëren maatschappelijke meerwaarde.

Fijn wonen en leven

Deventer staat voor de grote opgave en noodzaak om veel woningen bij te bouwen. Met de opgave Wonen, Werken en Verjongen geven we hier uitvoering aan en maken we keuzes over de bouwlocaties door scenario's uit te werken. We pakken de kansen om jong arbeidspotentieel aan ons te binden ter versterking van onze arbeidsmarkt, maar ook ter versterking van ons voorzieningenniveau.

Iedereen doet ertoe

Deventer is een gemeente die investeert in haar inwoners, in voorzieningen en in onze leefomgeving vanuit de gedachte dat iedereen mee moet kunnen doen. Met de meeste inwoners gaat het goed, maar het hebben van perspectief en van gelijke kansen is echter lang niet vanzelfsprekend voor iedereen. Armoede, het ontbreken van werk, eenzaamheid of andere problemen zorgen ervoor dat een groep inwoners het lastig heeft. We zetten in op preventie, het bemiddelen naar werk, maken werk van de inburgering van nieuwkomers en voeren het nieuwe minimabeleid uit. Via het wijk- en dorpsgericht werken vanuit onze buurtvoorzieningen zorgen we ervoor dat we preventieve activiteiten op het gebied van gezondheid, welzijn en zorg breed kunnen inzetten. Daarmee dragen we bij aan de bestaanszekerheid van onze inwoners, bevorderen we kansgelijkheid en vergemakkelijken we gezond leven van onze inwoners.

Een duurzame toekomst

Een leefbaar en fijn Deventer vraagt om inzet van ons allemaal. We maken daarbij proactieve, realistische stappen in 2024 om de klimaatdoelen te halen en waar mogelijk te versnellen. Bij de energietransitie zetten we in op een zorgvuldige dialoog en participatie met de samenleving over zowel de korte als de langere termijn. We investeren in een leefbare en schone omgeving en doen dat in gesprek met inwoners. We vragen hen input om mee te denken over de oplossingen.

Financiële hoofdlijn

In de begroting vindt een actualisatie plaats van het financiële beeld en daarbij houden wij rekening met een aantal algemene en lokale ontwikkelingen.

Financieringssystematiek

Er komt een nieuwe financieringssystematiek voor gemeenten. De krimp of groei van het gemeentefonds heet accres. Het accres bestaat uit een volume- en prijsontwikkeling. In de mei-circulaire 2023 is bekend gemaakt dat de €1 miljard aan rijksmiddelen van het jaar 2026 met ingang van 2027 structureel wordt; voor ons is dit ongeveer €6 miljoen vanaf 2027. Vanaf 2027 wordt het gemeentefonds qua volume (de oude 'trap-op') geïndexeerd op basis van de BBP-index (bruto binnenlands product). Het kabinet heeft eerst €150 miljoen hiervoor gereserveerd. De nieuwe methode zal leiden tot een meer stabiele ontwikkeling maar ook tot een lager accres dan we vanaf 2018 gewend zijn. Er kan nu al gezegd worden dat dit bedrag niet toereikend zal zijn. In de mei-circulaire staat ook dat vanaf het jaar 2027 er mogelijk een verruiming van het gemeentelijk belastinggebied kan worden gerealiseerd. Het Rijk en de VNG blijven hierover in gesprek. Deze post ramen wij niet. De Tweede kamer heeft "financiën decentrale overheden" controversieel verklaard. Dit betekent dat er voorlopig voor 'het ravijn' geen oplossing zal komen.

Vervallen abonnementstarief Wmo voor alle voorzieningen met ingang van 2026

Bij het aantreden van het Kabinet Rutte IV was voorzien dat met ingang van 2025 het abonnementstarief voor huishoudelijke hulp zou komen te vervallen met daarbij een structurele korting van €95 miljoen op het gemeentefonds. Het kabinet heeft nu besloten om met ingang van 2026 voor alle voorzieningen dit tarief te laten vervallen. Dit betekent dat de voorziene afschaffing voor het tarief huishoudelijke hulp voor 2025 wordt ingetrokken. Dit betekent voor 2025 een éénmalig voordeel van circa €1,2 miljoen.

Bij de invoering van het abonnementstarief zijn gemeenten deels gecompenseerd voor de inkomensderving. Met de afschaffing van het tarief voor alle voorzieningen (niet alleen huishoudelijke hulp) wordt een bedrag van €130 miljoen (bovenop de al in het gemeentefonds verwerkte €95 miljoen) uitgenomen. Met ingang van 2026 betekent dit voor Deventer een aanvullend nadeel van €0,1 miljoen. Aan de andere kant zullen ook de kosten voor Deventer als gevolg van deze afschaffing dalen, doordat de (aanvullende werking van de) Wmo-aanvragen voor huishoudelijke hulp naar verwachting afneemt. Of en in welke mate sprake is van lagere kosten is op dit moment niet in te schatten.

Uitzonderlijk advies VNG

Op de Algemene Ledenvergadering van de VNG van 14 juni jl. is de resolutie 'Naar een rechtvaardig, duurzaam en solide meerjarig financieel perspectief' met grote meerderheid aangenomen. In deze brief is een begrotingsadvies opgesteld, deze bestaat uit twee onderdelen:

- Presenteer voor 2024 en 2025 van de meerjarenraming 2025-2027 een sluitende begroting.
- Breng de lasten in de meerjarenraming voor 2026 en 2027 in beeld, in de vorm van een realistische begroting.

Naar verwachting zullen de meerjarenramingen 2026 en 2027 dan duidelijk tekorten aangeven. Dit advies is ook besproken in het landelijk Vakberaad Gemeentefinanciën van de provinciale toezichthouders. Zij zijn zelf verantwoordelijk voor de uiteindelijke toetsing van de gemeentelijke begrotingen, maar de lijn van dit advies werd herkend. Het presenteren van een tekort past niet in het financiële beleid waar wij als Deventer voor staan. Echter dit wordt, door ons en door de VNG als een verantwoorde keuze gezien, vooral ook omdat de gesprekken over het demissionaire kabinet nog niet zijn afgerond. Het onnodig in gang zetten van (onomkeerbare bezuinigingen worden om dezelfde reden als onwenselijk gezien. Het is een ongebruikelijk en uitzonderlijk stap die past bij de uitzonderlijke situatie waarin gemeenten zich bevinden. In afwachting van het antwoord van het kabinet is de oproep om de nadelige financiële gevolgen van het kabinetsbeleid zichtbaar op te nemen in de meerjarenraming 2026 en 2027. De financiële toelichting van de keuzes die gemaakt worden in dit kader vindt u terug onder 'Problematiek niet-taakgebonden kortingen rijk'.

Advies provinciaal toezichthouder

De provincies als financieel toezichthouder hebben op een aantal ontwikkelingen geanticipeerd en hebben beoordeeld in hoeverre het ramen van financiële reeksen als reëel kan worden beoordeeld.

1. Afspraken jeugdmiddelen in de meerjarenraming

Rijk en VNG werken al enige tijd aan de Hervormingsagenda jeugdzorg. In lijn met de financiële reeks van de uitspraak van de Commissie van Wijzen zijn er financiële middelen toegevoegd aan het gemeentefonds. De besparingsopgave die gepaard gaat met deze middelen is €1 miljard op macroniveau. Daarbovenop heeft het kabinet besloten tot het realiseren van een aanvullende besparing van €511 miljoen, welke een Rijksverantwoordelijkheid is gemaakt. Dit betekent dat het aan de rijksoverheid is om deze (wettelijke) maatregelen in te vullen. Het Rijk draagt hiervoor ook het budgettaire risico. Op 18 april jl. is een principeakkoord bereikt tussen het Rijk en de VNG over de hervormingsagenda op het onderdeel financiën. Het budgettaire effect van het principeakkoord is, doorgerekend en afgezet tegen de stelpost jeugdzorg, zoals deze nu in de begroting 2023–2026 is verwerkt. Dit akkoord leidt tot een verdere daling voor de inkomsten voor Jeugd met € 91 miljoen vanwege een uitname door het Rijk. Deze uitname wordt ingezet voor de uitvoeringskosten en investeringen van de hervormingsagenda.

In de richtlijn van de provincies is opgenomen dat

- Gemeenten mogen in de jaarschijven 2026 en 2027 de middelen zoals die in de Hervormingsagenda zijn afgesproken als structurele en reële raming meenemen in hun meerjarenraming.
- Daarnaast mogen gemeenten in hun begroting rekening houden met een besparing op de uitgaven van € 500 miljoen in 2025, € 500 miljoen in 2026 en vanaf 2027 €511 miljoen (structureel) als gevolg van maatregelen die het Rijk zal uitwerken.

Wat betekent dit voor Deventer?

In 2021 heeft de Commissie van Wijzen een uitspraak gedaan over de structurele financiering van de Jeugdzorg. Deze uitspraak laat een tekort van €12,5 miljoen zien.

1. In de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 die in 2023 is vastgesteld zijn verschillende maatregelen opgenomen gericht op verbetering van de jeugdzorg en financiële beheersbaarheid van de uitgaven. Met de maatregelen (oplopend tot €1 miljard in 2027) wordt verwacht dat de het tekort op de jeugdzorg zoals berekend door de Commissie van Wijzen kleiner wordt.
2. Preventie en normaliseren spelen een grote rol in de Hervormingsagenda door onder andere te investeren in de toegang. Iets dat Deventer al doet door te investeringen in het versterken van het normale leven, De POH-jeugd GGZ, voorkomen en verkorten residentiële zorg, beperken van de verwijzing naar ongecontracteerd aanbod en tariefdifferentiatie. De preventieprojecten worden nu betaald uit tijdelijke middelen (€1,2 miljoen). Het risico bestaat dat met het wegvallen van de tijdelijke middelen de maatregelen vanuit de Hervormingsagenda niet (meer) worden gerealiseerd. Daarom is een structurele investering in de maatregelen van de Hervormingsagenda nodig.
3. Voor de uitvoeringskosten van de Hervormingsagenda is in de mei-circulaire 2023 een bedrag gereserveerd door het Rijk. Deze middelen komen dus niet naar de gemeente en worden gekort op het bedrag dat de gemeente volgens de commissie van Wijzen na aftrek van de besparingsopgaven zou ontvangen.
4. Het Rijk (coalitieakkoord Rutte IV) heeft aanvullend een structurele besparing opgenomen van structureel €511 miljoen vanaf 2027 met een ingroeipad vanaf 2025. Eerder is het ingroeipad van deze besparing verzacht. Voor Deventer gaat het om een bedrag van €3,5 miljoen structureel.
5. Bij deze besparing heeft het Rijk aangegeven dat deze voor rekening en risico is van het Rijk en valt buiten de Hervormingsagenda. Wel zullen gemeenten hun medewerking moeten verlenen aan de uitvoering van de maatregelen die door het Rijk nog verder worden uitgewerkt. Wij hebben deze besparing, ondanks de toezegging van het Rijk, voorzichtigheidshalve voor 50% verwerkt door het opnemen van een stelpost verlaging uitgaven jeugdzorg van €1,7 miljoen.

Deze voorzichtigheid houdt verband met het verwachte volumetekort en de mogelijke prijsnadelen door het nieuwe inkoopmodel. In de jaarrekening 2022 is een volumetekort (hogere aantallen jeugdigen in de jeugdzorg) van €1,4 miljoen gemeld, wat voor €900.000 wordt veroorzaakt door het woonplaatsbeginsel (totale kostenstijging €2,4 miljoen ten opzichte van €1,5 miljoen compensatie). Het is waarschijnlijk dat een deel structureel is. Daarnaast is nog niet mogelijk om een goede inschatting te maken van de prijseffecten van het nieuwe inkoopmodel. In het najaar van 2023 verwachten we op basis van de werkelijke cijfers 2023 een prognose te kunnen maken van het structurele effect van deze volumestijging. De eerdere verzachting van het ingroeipad voor de besparingsopgave in 2024 en 2025 hebben wij bij de Voorjaarsnota 2023 gestort in de Reserve Jeugd. De reserve is bedoeld om tegenvallers op te vangen en zo het risico rondom de hervormingsagenda hierop af te dekken.

In onderstaande tabel de uitwerking voor Deventer:

(bedragen x €1.000)

Onderwerp	2024	2025	2026	2027
Inkomsten				
1. Tekort uitspraak Commissie van wijzen	12.540	12.493	12.525	12.528
2. Taakstelling €1 miljard	-2.566	-2.566	-6.593	-6.977
3. Uitvoeringskosten hervormingsagenda (uit meicirculaire 2023)	-673	-718	-613	-645
Sub-totaal	9.301	9.209	5.319	4.906
4. Aanvullende besparing €511 miljoen (uit coalitieakkoord Rutte IV)	0	-3.430	-3.430	-3.506
Totaal	9.301	5.779	1.889	1.400
Lager te ramen lasten				
5. Aanvullende besparing €511 miljoen (Rijks verantwoordelijkheid)	0	50% 3.430 =	50% 3.430 =	50% 3.506 =
	0	1.734	1.734	1.773

De eerdere verzachting van het ingroeipad voor de besparingsopgave in 2024 en 2025 hebben wij bij de Voorjaarsnota 2023 gestort in de Reserve Jeugd. De reserve is bedoeld om tegenvallers op te vangen en zo het risico rondom de hervormingsagenda hierop af te dekken

(bedragen x €1.000)

Onderwerp	2024	2025	2026	2027
Inkomsten				
Reserve Jeugd - Verzachtende maatregel	964	1.361	0	0

2. Afspraak Klimaatmiddelen in de meerjarenraming

Gemeenten spelen een belangrijke rol in de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. Daarom is het essentieel dat zij over de benodigde kennis, expertise én uitvoeringscapaciteit beschikken. Het kabinet trekt voor de jaren 2023 tot en met 2025 geld uit om gemeenten hierbij te ondersteunen. Met dit geld kunnen zij extra personeel aantrekken, kennis vergroten en externe expertise in huis halen.

Om langjarige verplichtingen aan te kunnen gaan, hebben gemeenten echter ook langjarige zekerheid nodig van deze middelen. Voor het jaar 2023 verdeelt het Rijk circa €341 miljoen aan gemeenten. De verdeling van deze middelen over de gemeenten is zeker voor het jaar 2023.

Voor de jaren 2024 en 2025 is meer geld beschikbaar dan wat gemeenten in totaal in 2023 zullen ontvangen. Over de verdeling van dit extra geld (boven op de circa €341 miljoen) is nog onzekerheid. Voor de verdeling van dit extra geld (via planfinanciering) komt namelijk nog een aanvullende regeling. Over het vervolg na 2026 zijn bestuurlijke afspraken gemaakt dat deze regeling wordt vastgelegd in een wet. Hoe dit verder vorm wordt gegeven is op dit moment nog niet duidelijk. Rijk, provincies en gemeenten overleggen over hoe vorm wordt gegeven aan de langjarige zekerheid na 2025. In de brief van minister Jetten (Klimaat en Energie) van 25 oktober 2022 aan gemeenten en provincies is de voorlopige verdeling aangegeven. Daarbij is aangekondigd dat de middelen na 2025 zullen worden gecontinueerd.

Gemeenten kunnen gezien het bovenstaande erop rekenen dat ze voor de jaren na 2023 in ieder geval hetzelfde bedrag ontvangen als in 2023. Gemeenten mogen het bedrag wat zij in 2023 ontvangen voor de klimaat- en energiegelden opnemen als structurele baat in de begroting 2024 voor de jaren 2024 tot en met 2027. Ervan uit gaande dat gemeenten een gelijk bedrag aan extra lasten opnemen voor de klimaat- en energietaken.

Financieel beeld

Om ook op termijn financieel gezond te blijven presenteert het college alleen de autonome en enkele noodzakelijke ontwikkelingen. De begroting 2024-2026 is reëel en structureel sluitend. Dit betekent dat de structurele lasten in deze jaren worden afgedekt met structurele baten. Daarmee wordt voldaan hetgeen gesteld is in het bestuursakkoord ten aanzien van de financiën en aan het belangrijkste criterium voor repressief (regulier) toezicht. De eerste jaren is de financiële situatie positief echter vanaf 2026 ontvangen gemeenten fors minder geld. Het voordelige structurele begrotingssaldo loopt af van €19 miljoen naar €110.000 in 2027. Voor het benodigde specifieke weerstandsvermogen handhaven we de minimale norm van 1.

Overzicht structureel sluitende begroting

Op basis van de staat incidentele lasten en baten kan mede worden beoordeeld of er sprake is van een structureel sluitende begroting. Dit is iets anders dan hoe de begrotingsuitkomst er uit ziet. Zolang er een positief saldo resteert in de begroting en die net zo groot is als een negatieve uitkomst van saldo van de incidentele lasten en baten dan voldoe je aan de regels van een structureel sluitende begroting. Op basis van de huidige gegevens is de (meerjaren)begroting structureel sluitend met uitzondering van het jaar 2027. Hoewel de laatste jaarschijf niet structureel in evenwicht is, worden hier geen consequenties aan verbonden. Gezien de uitzonderlijke oproep van de VNG zullen meerdere gemeenten een nadelig saldo presenteren in 2027.

(bedragen x €1.000)

Onderwerp	2024	2025	2026	2027
A. Saldo van baten en lasten	-18.395	12.677	871	124
B. Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	18.395	-12.677	-871	-124
Totaal (meerjaren) begroting (A+B)	0	0	0	0
C. Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	19.138	21.760	3.828	110
Structureel begrotingssaldo (A+B+C)	19.138	21.760	3.828	110

(NB een positief saldo op de incidentele baten en lasten verbetert het saldo, incidentele lasten worden dan voor een deel gedekt uit structurele baten)

Na correctie van de incidentele baten en lasten en reserve mutaties op het begrotingssaldo is de begroting 2024 structureel in evenwicht. Op basis van deze informatie kunnen we concluderen dat er sprake is van structureel en reëel begrotingsevenwicht. De structurele lasten worden gedekt door de structurele baten. Een positief structureel evenwicht betekent niet dat er ruimte is voor extra uitgaven, een negatief structureel evenwicht betekent niet dat bezuinigd moet worden. Het structureel evenwicht geeft uitsluitend een beeld van het begrotingssaldo na eliminatie van alle incidentele lasten, baten en reserve mutaties. Hierdoor ontstaat inzicht in de robuustheid van de begroting. De achterliggende gedachte hierbij is dat een begroting waarin structurele lasten gedekt worden door incidentele baten op termijn niet houdbaar is en leidt tot een ongunstige financiële positie.

Ontwikkeling woonlasten

De gezamenlijke kosten voor OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing vormen de woonlasten. Woonlasten worden bepaald aan de hand van de WOZ-waarde van een woning en het type gebruiker. De woonlasten voor een gemiddeld gezin met een eigen woning stijgen in 2024 ten opzichte van 2023 met € 31 euro (4%) Voor een eenpersoons huurder stijgen de woonlasten ten opzichte van 2023 met € 17 euro (3,8%). Dit bedrag wijkt af omdat een huurder geen onroerende zaakbelasting en geen rioolheffing - eigenarendeel betaalt.

- Het tarief voor de rioolheffing stijgt met 6%;
- Het gemiddelde tarief voor de afvalstoffenheffing stijgt met 2,3%;
- Het tarief voor OZB woningen stijgt met ca. 4,2%. Alhoewel de woningwaarden (WOZ) fors zijn gestegen, blijft de lastendruk nagenoeg gelijk in overeenstemming met de afgesproken trend.

Grondslagen begroting 2024-2027

Deze programmabegroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027 zijn opgesteld conform het bestuursakkoord, de begrotingsrichtlijnen en het besluit begroting en verantwoording (BBV). De mei-circulaire 2023 van het gemeentefonds vormt de basis voor de programmabegroting 2024 en de meerjarenraming 2025-2027.

In de begroting is rekening gehouden met:

Omschrijving	Grondslag
Lonen	5,20%
Prijzen	8,20%
WMO/Jeugd	4,94%
Subsidies	8,20%
Belastingen	3% (bestendige gedragslijn)
Leges en tarieven	Kostendekkendheid (tenzij de raad anders beslist)
Rekenrente	2%
Rente grondexploitatie	2,57%
Rente	3,50%

Toelichting

Lonen, prijzen en subsidies

Er is nog geen informatie bekend over de nieuwe cao voor gemeenteambtenaren die gaat gelden vanaf 1-1-2024. Voor de looncompensatie in 2024 wordt daarom uitgegaan van de loonvoet sector overheid uit het Centraal Economisch Plan 2023. Voor 2024 is dit percentage 5,2%. Uitgangspunt bij de prijscompensatie is de prijs netto materiële overheidsconsumptie uit het Centraal Economisch Plan 2023. Dat is voor 2024 8,2%. De indexering voor de subsidies in de begroting is eveneens 8,2%. Het percentage van de arbeidsontwikkelingskosten met betrekking tot de zorgaanbieders voor WMO en Jeugd bedraagt in 2024 4,94%. Bron: Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA). Dit geldt alleen voor Zorg in Natura, PGB en subsidies voor jeugdbescherming

Belastingen

Ten aanzien van de belastingen worden de afspraken uit het coalitieakkoord gehanteerd. De opbrengsten worden verhoogd met de prijsindex (3%).

Leges en tarieven

Voor leges en tarieven geldt als uitgangspunt 100% kostendekkendheid, tenzij de raad besluit tot het afwijken hiervan voor bepaalde leges en tarieven. Voor begraafrechten worden tarieven geheven die niet volledig kostendekkend zijn.

Rekenrente (omslagrente)

Ondanks de stijgende rente op de geld- en kapitaalmarkten is de interne rekenrente verlaagd van 2,3% naar 2%. Door onder andere het positief rekeningresultaat in 2022 is de financieringsbehoefte lager geworden.

Rente grondexploitaties

Het 'Besluit Begroting en Verantwoording voor gemeenten' (BBV) schrijft voor dat de rente gebaseerd is op de werkelijke rente over het voor de financiering daadwerkelijk aangetrokken vreemd vermogen. Voor de Begroting 2024 wordt gerekend met een rentepercentage van 2,57 %.

Ontwikkeling woningen en inwoners

De toename van het aantal woningen is gebaseerd op de informatie uit gemeentelijke woningbouwplannen voorjaar 2023, harde en semi-harde projecten. Vanuit behoedzaamheid is gerekend met de toename van het aantal woningen waarvoor (bestemmings)plannen zijn vastgesteld en de helft van de woningen waarvoor binnen afzienbare tijd definitieve afspraken worden verwacht.

Ook ten aanzien van de WOZ-waarde hanteren wij een voorzichtige lijn. Volgens de waarderingskamer heeft een woning in Deventer een gemiddelde WOZ-waarde van €335.000, voor de berekening gaan wij uit van 50% (=162.500). Wij hanteren dit percentage omdat wij niet weten in hoeverre woningen in 2024 ook voor 100% worden gereed gemeld. De ontwikkeling van het aantal inwoners en woningen zijn belangrijke parameters in de verdeling van de algemene uitkering gemeentefonds en dus ook voor het aandeel van de gemeente Deventer. Deze cijfers zijn daarnaast het uitgangspunt bij de berekening van de opbrengst onroerendezaakbelastingen en opbrengsten bouwleges. Ze worden ook gebruikt in de berekening van de benodigde maatschappelijke voorzieningen in het kader van de groei van de stad.

(aantallen)

Onderwerp	2024	2025	2026	2027
Woningen (peildatum 1-1)	47.660	48.660	49.560	50.230
Inwoners (peildatum 1-1)	103.450	104.135	104.825	105.510

Strategische doelen

Samen maken we Deventer

De ambitie om een open bestuurscultuur te hanteren geven we uitvoering bij de grote opgaven waarvoor we staan. We willen inwoners beter betrekken bij besluiten over de eigen leefomgeving of levenssfeer en hebben daarbij extra aandacht voor jongeren en groepen die minder makkelijk van zich laten horen. Participatie en modern samenspel versterken ons gemeentebestuur en creëren maatschappelijke meerwaarde.

Fijn wonen en leven

Deventer staat voor de grote opgave en noodzaak om veel woningen bij te bouwen. Met het programma Wonen en Voorzieningen geven we hier uitvoering aan en maken we keuzes over de bouwlocaties. We pakken de kansen om jong arbeidspotentieel aan ons te binden ter versterking van onze arbeidsmarkt, maar ook ter versterking van ons voorzieningenniveau. We investeren fors om deze opgave te realiseren en stellen een fonds infrastructuur in dat tevens benut kan worden als co-financiering op subsidieaanvragen die we doen.

Iedereen doet ertoe

Deventer is een gemeente die investeert in haar inwoners, in voorzieningen en in onze leefomgeving vanuit de gedachte dat iedereen mee moet kunnen doen. Met de meeste inwoners gaat het goed, maar het hebben van perspectief en van gelijke kansen is echter lang niet vanzelfsprekend voor iedereen. Armoede, het ontbreken van werk, eenzaamheid of andere problemen zorgen ervoor dat een groep inwoners het lastig heeft. We zetten in op preventie, het bemiddelen naar werk, maken werk van de inburgering van nieuwkomers en voeren het nieuwe minimabeleid uit. Via het wijk- en dorpsgericht werken vanuit onze buurtvoorzieningen zorgen we ervoor dat we preventieve activiteiten op het gebied van gezondheid, welzijn en zorg breed kunnen inzetten.

Een duurzame toekomst

Een leefbaar en fijn Deventer vraagt om inzet van ons allemaal. We maken daarbij proactieve, realistische stappen in 2023 om de klimaatdoelen te halen en waar mogelijk te versnellen. Bij de energietransitie zetten we in op een zorgvuldige dialoog en participatie met de samenleving over zowel de korte als de langere termijn. We investeren in een leefbare en schone omgeving en doen dat in gesprek met inwoners. We vragen hen input om mee te denken over de oplossingen.

Extra gegevens

College van Burgemeester en wethouders: <https://www.deventer.nl/college>

Gemeenteraad: <https://gemeenteraad.deventer.nl/>

Staat van Deventer: <https://www.staatvandeventer.nl/>

Waar staat je gemeente: <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/>

Financiën

Inleiding

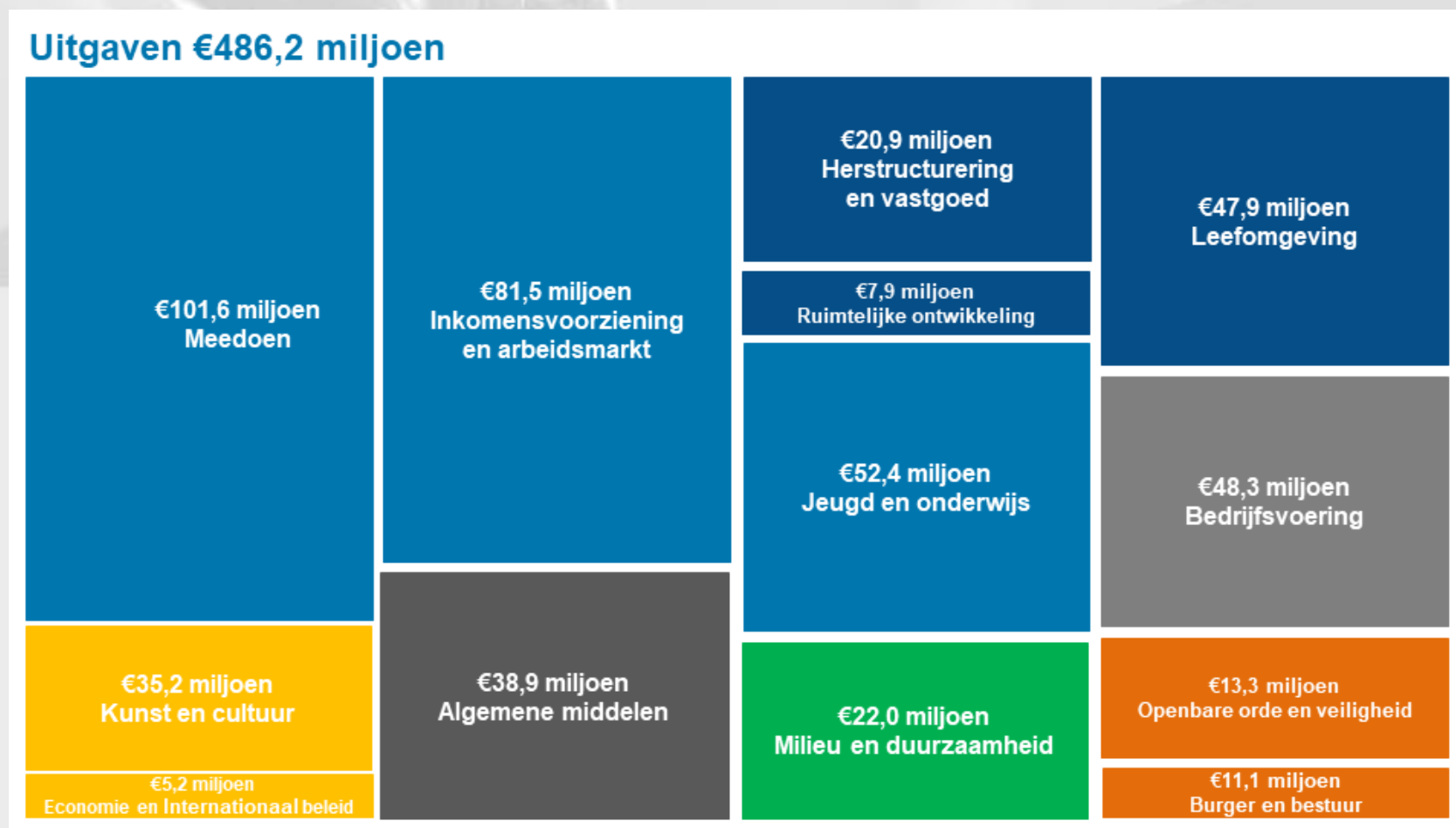
We bieden u een sluitende uitkomst van de begroting 2024 -2027 aan. Bij de voorjaarsnota heeft u invulling gegeven aan eenmalige en structurele middelen voor nieuw beleid. Bij deze begroting doen wij voorstellen voor autonome ontwikkelingen en knelpunten. Daarnaast passen wij de moties in die onderdeel zijn geweest van de besluitvorming bij de voorjaarsnota.

Op dit moment is er geen ruimte voor structureel nieuw beleid. De onzekerheden rondom de financieringssystematiek en de daarmee dalende algemene uitkering zetten de financiën na 2026 onder druk.

Financieel resultaat

Uitgaven

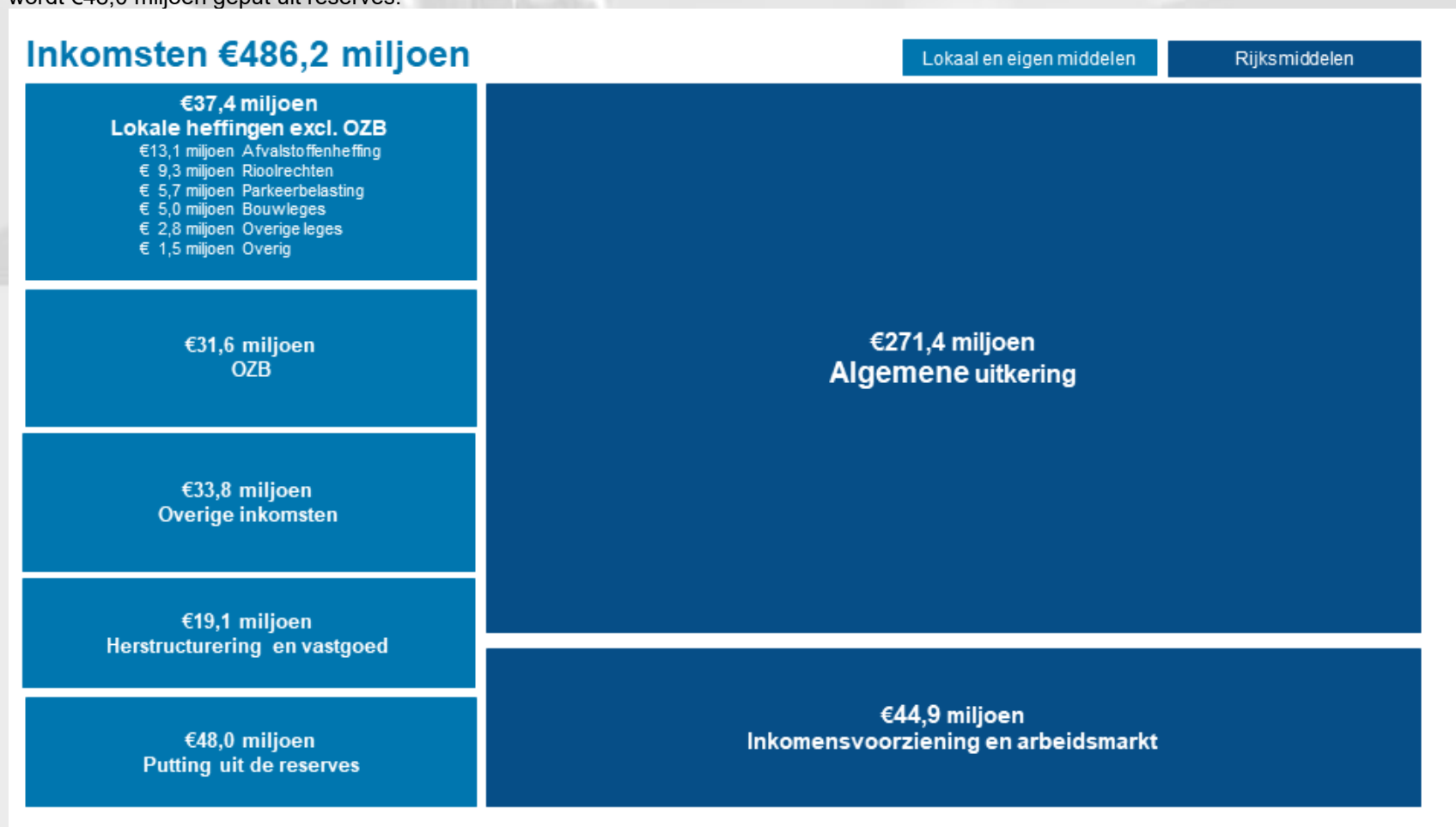
In 2024 geeft de gemeente een bedrag van €447,3 miljoen uit aan de verschillende werkzaamheden, exclusief de algemene middelen en inclusief stortingen in reserves. In onderstaande tabel is weergegeven hoeveel de uitgaven per programma bedragen. De lasten van de algemene dekkingsmiddelen, inclusief stortingen in reserves bedragen €38,9 miljoen. Voor een toelichting op dit programma wordt verwezen naar het onderdeel Dekking programmaplan. De totale lasten van de gemeente bedragen €486,2 miljoen.

Inkomsten

De uitgaven zijn gedekt door inkomsten. De gemeente kent verschillende bronnen van inkomsten. De belangrijkste zijn de algemene dekkingsmiddelen, waaronder de algemene uitkering (bijdrage van het rijk) en de onroerende zaakbelasting, inkomsten direct gerelateerd aan de programma's (bijvoorbeeld bijdragen van het rijk voor bijstandsuitkeringen of verkoopopbrengsten van gronden) en de overige heffingen die inwoners en bedrijven betalen, zoals afvalstoffenheffing, rioolheffing, maar ook bijvoorbeeld leges voor reisdocumenten.

Het onderstaande figuur geeft de inkomsten uit de verschillende bronnen schematisch weer. De totale inkomsten van de gemeente bedragen €486,2. Hiervan wordt €48,0 miljoen geput uit reserves.

Financiële uitkomsten

Uitkomsten

Voorjaarsnota 2023

In de voorjaarsnota is het financieel perspectief van Deventer geschetst van 2023-2027. Door de raad werd op 12 juli de [Voorjaarsnota 2023](#) vastgesteld. In de voorjaarsnota zijn de autonome ontwikkelingen en de voorstellen voor nieuw beleid overgenomen door de raad. De voorjaarsnota stond in het teken van duurzaamheid, voorzieningen en groei. Er is €30 miljoen vrijgemaakt voor eenmalig nieuw beleid en €2,9 miljoen aan voorstellen structureel nieuw beleid.

De uitkomst van de begroting na de voorjaarsnota was:

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
Uitkomst begroting na autonome ontwikkeling	5.584	3.425	23.707	7.023	2.843
Amendement verkabeling	0	-336	0	0	0
Inzet VJN eenmalig nieuw beleid	0	-18.814	-2.804	-745	-165
Inzet VJN structureel nieuw beleid	0	-2.062	-2.621	-2.845	-2.900
Motie fietsparkeren (2e kwartaalrapportage 2023)	-50	0	0	0	0
Subtotaal	5.534	-17.787	18.282	3.433	-222
Storting in generieke weerstandsreserve	-5.534	0	-18.282	-3.433	0
Putting uit generieke weerstandsreserve	0	17.787	0	0	222
Saldo	0	0	0	0	0

2e kwartaalrapportage 2023

Op basis van de 2e kwartaalrapportage 2023 is er voor 2023 een voordelige uitkomst van €1.004.000. Deze is gestort in de generieke weerstandsreserve.

Autonome ontwikkelingen

Onderstaande tabel geeft inzicht in de mutaties die na de 2e kwartaalrapportage 2023 zijn verwerkt in de voorliggende begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027. Door nieuwe ontwikkelingen, die worden gedekt uit de algemene middelen, verandert de uitkomst van de begroting.

De ontwikkelingen zijn:

(bedragen x €1.000) (-/- = nadeel)

Nr.	Omschrijving	Programma	2024	2025	2026	2027
1	Ledenbijdrage van de GGU	Burger en bestuur	-32	-32	-32	-32
2	Junior raadsadviseur	Burger en bestuur	-93	-93	-	-
3	FLO brandweer	Openbare orde en veiligheid	-8	-36	-78	77
4	Bouwleges	Ruimtelijke ordening	1.130	1.130	1.130	1.130
5	Kapitaallast de Kei	Jeugd en onderwijs		33	32	
6	Precario	Economie en internationaalbeleid	-28	-28	-28	-28
7	Toeristenbelasting	Algemene dekkingsmiddelen	58	58	58	58
8	Algemene uitkering (meicirculaire 2023)	Algemene dekkingsmiddelen	3.744	6.654	6.583	6.425
9	Uitvoeringskosten Jeugd Hervormingsagenda (meicirculaire 2023)	Algemene dekkingsmiddelen	-673	-718	-613	-645
10	Stelpost lonen en prijzen (meicirculaire 2023)	Algemene dekkingsmiddelen	-3.531	-5.273	-6.467	-5.818
11	Stelpost lonen en prijzen	Algemene dekkingsmiddelen	-1.050	-1.050	-1.050	-1.050
12	Stelpost autonome ontwikkeling (meicirculaire 2023)	Algemene dekkingsmiddelen				-725
13	Inzet stelpost autonome ontwikkeling	Algemene dekkingsmiddelen				360
14	Onroerendezaakbelasting (OZB)	Algemene dekkingsmiddelen	96	257	406	518
	Saldo		-387	902	-59	270

Toelichting

1. Ledenbijdrage van de GGU

De ledenbijdrage van de GGU (Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering) begroting van de VNG stijgt van €3,33 per inwoner naar €3,79. Voor de bijdrage van Deventer betekent dit een stijging van circa €47.000. Circa €17.000 betreft de indexering van 5,1% die in de begroting wordt opgevangen met de prijsbijstelling. De overige stijging van circa €30.000 wordt verklaard door de toename van het fonds door nieuwe structurele diensten. De ALV van de VNG heeft hiermee ingestemd. In de contributieverhoging voor het lidmaatschap VNG wordt boven de reguliere indexering 1% ingroei toegerekend conform de systematiek van eerdere jaren naar volledige dekking van de kosten van de basisorganisatie. De extra 1 % leidt tot een minimaal nadeel van circa €1.500. Ook die vangen we op in de begroting. Totale extra kosten zijn dus structureel €31.500.

2. Junior raadsadviseur

De Griffie is in overleg met de werkgeverscommissie van de Raad over de gewenste uitbreiding van de formatie met een junior raadsadviseur voor 2 jaar (2024-2025). Hiermee kan beter advies worden verstrekt en follow-up van besluitvorming in de Raad beter worden gemonitord en bewaakt.

3. FLO Brandweer

Het functioneel leeftijdsontslag van de brandweer is onderhevig aan schommelingen. Er is een nieuwe CAO en daarnaast zijn er een aantal kostenverhogende aanpassingen verwerkt:

- De maandelijkse werkgeversbijdrage wordt vanaf 1-1-2023 pensioengevend
- Beroeps in dienst na 1-1-2006 krijgen 1% extra IKB, dit wordt ook pensioengevend vanaf 1-1-2023.

Daarnaast hangt een 75% garantie boven de markt. Voor medewerkers met een bepaalde leeftijd is de FLO-pot (225%) volgestort. Door de garantie is hier een correctie op uitgevoerd.

4. Bouwleges

Aan de hand van het VNG-model is de kostendekkendheid van de leges uitvoerig en gedegen opgesteld. Door de juiste kostentoerekening en berekening van de verwachte inkomsten, kan er een meeropbrengst van € 1,13 miljoen worden gerealiseerd. De kostendekkendheid van de leges is 95%.

5. Kapitaallasten de Kei

De kapitaallasten van de Kei zijn herberekend, er werd een foutieve afschrijvingstermijn gehanteerd.

6. Precario

Sinds 1999 is er een fonds evenementen. Dit is een soort van spaarrekening voor ondernemers. Zij betalen over de reguliere precariobelasting een extra bijdrage die gestald wordt in dit fonds. Hieruit worden (deels) de kosten voor georganiseerde evenementen bekostigd. Via een jaarlijkse kenbaarmaking betalen we deze bijdrage uit. De reguliere precariobelasting komt ten gunste van de algemene middelen maar is de extra bijdrage (per abuis) ook ten gunste van de algemene middelen terecht gekomen. Dat is onterecht geweest.

7. Opbrengst toeristenbelasting

De overnachtingen nemen elk jaar toe en met de opening van de Holiday Inn zal dit aantal verder oplopen.

8. Algemene uitkering (mei-circulaire 2023)

Op basis van de mei-circulaire wordt het ravijnjaar 2027 voor €1 miljard op Rijksniveau afgewend. In de raadsmededeling van de meicirculaire AU is de raad hiervan op de hoogte gebracht. Het afwegingskader met betrekking tot het ramen van de omvang van de Algemene uitkering is:

Omschrijving	Toelichting
Loon- prijsontwikkeling	In de meicirculaire 2023 zijn prognoses meegenomen voor loon- en prijsontwikkelingen. Op basis van deze prognoses is de uitgaafstelpost prijzen/lonen geactualiseerd
Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB)	Geen structureel voordeel of nadeel op te nemen in de meerjarenbegroting in afwachting van de uitkomsten van het art.2-onderzoek.
Richtlijnen jeugdzorgmiddelen (Toezichthouder)	Wij volgen het advies van de provinciaal toezichthouder op ten aanzien van de afspraken jeugdmiddelen in de meerjarenraming. Wij hanteren een voorzichtiger norm dan de toezichthouder ten aanzien van besparing op de uitgaven van €500 miljoen in 2025, €500 miljoen in 2026 en vanaf 2027 €511 miljoen (structureel) als gevolg van maatregelen die het Rijk zal uitwerken. Wij hanteren 50% i.p.v. 100%. De hervormingsagenda opgesteld door Rijk en VNG kan dubbelingen bevatten van maatregelen die al door de gemeente Deventer zijn genomen.
Richtlijn klimaatakkoord en energiemiddelen (Toezichthouder)	Gemeenten mogen het bedrag wat zij in 2023 ontvangen voor de klimaat- en energiegelden opnemen als structurele baat in de begroting 2024 voor de jaren 2024 tot en met 2027. We gaan er daarbij wel vanuit dat gemeenten een gelijk bedrag aan extra lasten opnemen voor de klimaat- en energietaken.
Stelpost Btw compensatiefonds (BCF)	Het BCF- plafond bedraagt voor gemeenten circa €3,9 miljard 2023. Als de gezamenlijke declaraties onder het plafond blijven wordt het verschil gestort in het gemeentefonds. Bij overschrijding volgt een uitname. Het ruimte onder het plafond kan structureel worden doorvertaald in de (meerjaren) begroting. De ramingen mogen dan maximaal gelijk zijn aan de afrekening van 2023, een macro bedrag van bijna €360 miljoen (landelijk) in alle jaren. Voor Deventer gaat het dan om circa €2,0 miljoen vanaf 2024. Gelet op het feit dat de financiële situatie van gemeenten vanaf het ravijnjaar 2026 niet rooskleurig is, verwachten wij dat gemeenten behoudender worden met het plegen van investeringen. Het beroep op het BTW compensatiefonds ten opzichte van de afgelopen jaren wordt minder. Het is toegestaan in het kader van het provinciaal toezicht om dit als stelpost op te nemen in de begroting. Wij doen dit in Deventer niet.

9. Uitvoeringskosten Jeugd hervormingsagenda

In de begroting hebben wij een stelpost Jeugd opgenomen. Deze stelpost is in lijn met de financiële reeks van de Commissie van Wijzen. Gemeenten en Rijk hebben een principe akkoord bereikt over hervormingsagenda Jeugd. Onderdeel hiervan is dat een deel van de beschikbaar gestelde middelen worden ingezet voor uitvoeringskosten en investeringen om de hervormingsagenda uit te voeren. Dit leidt tot een aanpassing van deze stelpost. In de raadsmededeling van de meicirculaire AU is de raad hiervan op de hoogte gebracht.

10. Stelpost prijzen en lonen

Op basis van cijfers in de mei-circulaire 2023 voor toekomstige prijs- en loonstijgingen moet de stelpost prijzen en lonen worden verhoogd. Wij hanteren hiervoor de indexen die het Centraal Plan Bureau hanteert uit het Centraal Economisch Plan (uit mei-circulaire 2023, pagina 34). In de raadsmededeling van de meicirculaire AU is de raad hiervan op de hoogte gebracht.

11. Aanvulling stelpost prijzen en lonen

Bij de mei- en septembercirculaire maken we een nieuwe inschatting van de stelpost lonen en prijzen. Het effect van de stijgende lonen en prijzen hebben wij niet in de volle breedte kunnen opvangen binnen de stelpost.

12. Stelpost autonome ontwikkeling

In de begroting is een stelpost autonome ontwikkelingen geraamd. Bij de raadsmededeling van de mei-circulaire hebben wij aangegeven deze stelpost weer aan te vullen.

13. Inzet Stelpost autonome ontwikkeling

In afwachting op de besluitvorming rondom het financieringssysteem wordt het begrotingssaldo 2027 aangevuld met de stelpost autonome ontwikkelingen.

14. Onroerendezaakbelasting (OZB)

De toename van de opbrengst komt door een hoger aantal nieuwe woningen en bedrijven dan in de meerjarenbegroting is geraamd.

Knelpunten bestaand beleid

Tegenvallers (zowel niet-beïnvloedbare als beïnvloedbare) in de uitvoering van bestaand beleid moeten binnen het programma worden opgevangen. Dat wil zeggen, dat programma's de verantwoordelijkheid hebben primair te zoeken naar oplossingen binnen hun programma als zich tegenvallers voor (gaan) doen.

Als deze bijsturing binnen het programma voor het lopende begrotingsjaar leidt tot ongewenste aantasting van bestaande prestaties, dan vindt eenmalig dekking plaats uit de algemene middelen. Ook kan het in sommige gevallen zo zijn dat aanpassing van de bestaande prestatie in het lopende jaar wegens contractuele verplichtingen met derden niet mogelijk is. De structurele oplossing moet binnen het programma worden aangedragen met een heroverwegingsvoorstel. Bij de voorjaarsnota of begroting vindt integrale afweging plaats over de wijze waarop het aangedragen financiële knelpunt structureel wordt opgelost.

Voor onderstaande knelpunten vindt voor de onderdelen voorzien van een * eenmalige dekking plaats vanuit de algemene middelen. Deze programma's komen met een heroverwegingsvoorstel bij de voorjaarsnota 2024.

(bedragen x €1.000) (-/- = nadeel)

Nr.	Omschrijving	Programma	2024	2025	2026	2027
1	Hogere kosten verkiezingen*	Burger en Bestuur	-75			
2	Schuldhelpverlening*	Meedoen	-490			
3	Plan van aanpak IOM / IOG	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	-600	-600		
4	Functie contractmanagement	Bedrijfsvoering	21	23	41	71
5	Kosten elektriciteit	Algemene dekkingsmiddelen	-155	-155	-155	-155
Saldo			-1.299	-732	-114	-84

Toelichting op dekking vanuit algemene middelen:

1. Hogere kosten verkiezingen

Op basis van de ervaring van de laatste verkiezingen verwachten we bij een reguliere enkele verkiezing met een regulier budget van €193.000 de kosten circa €75.000 hoger uitkomen in elk verkiezingsjaar. Gestegen kosten betreffen stembureaus (meer locaties, meer verspreid en meer commerciële locaties), een verhoging van het aantal leden stembureaus en de vergoeding voor leden, hogere drukwerkkosten door grotere stembiljetten, kosten beveiliging en stemmallen.

2. Schuldhelpverlening

We zien een terugloop in de kredietverstrekking. De daling is enerzijds door een gevolg van de verlaging van het maximum rente percentage op consumptief krediet, daarnaast is de looptijd van de minnelijke schuldsaneringsregeling verkort van 36 naar 18 maanden. Wij zien een daling van de instroom wettelijke schuldsanering (WSNP). We verwachten dat het aantal cliënten in de WSNP op termijn weer oploopt, maar de looptijd van de WSNP wordt gehalveerd, wat ook weer gevolgen heeft. In het belang van cliënten wordt bij het oplossen van schulden steeds vaker voor een schuldsanering boven een schuldbemiddeling wordt gekozen. Structurele oplossing komt terug bij de voorjaarsnota 2024.

3. Plan van aanpak Inzet Op Maat (IOM) en Inzet Op Geldzorgen (IOG)

In het onderzoeksrapport beschermingsbewind zijn zes aanbevelingen gedaan waar de raad in een aangenomen motie het college heeft gevraagd een plan van aanpak te maken met concrete invullingen van de aanbevelingen. Er is een integraal plan van aanpak gemaakt met toepassingen naar de bestendinging Inzet op Maat en de implementatie van Inzet op Geldzorgen.

4. Functie contractmanagement

In de voorjaarsnota 2023 is op basis van de voorstellen in de DOWR begroting vanaf 2024 een structureel bedrag opgenomen voor een functie contractmanagement ICT. Uiteindelijk is deze post door de bedrijfsvoeringsraad DOWR nog niet meegenomen in de meerjaren begroting.

5. Kosten elektriciteit

Er is een nieuw inkoopcontract afgesloten met een nieuwe leverancier voor de periode van 2 jaar. De prijzen voor de levering zijn voor openbare verlichting met een factor 2 ten opzichte van de begroting 2022 gestegen. De openbare verlichting is de grootste elektriciteits afnemer. De hogere kosten voor riolering en parkeren worden doorberekend in de tarieven. De (huidige) leverancier kan ons tot uiterlijk 1 januari 2024 elektriciteit leveren, daarna stopt de levering. De eindafrekeningen 2022 hebben wij nog niet mogen ontvangen, daardoor is er beperkt inzicht in ons verbruik. De leverancier kan geen inzicht geven in wanneer zij deze achterstanden hebben weggewerkt.

Nieuw beleid

Nieuw beleid

Bij de vaststelling van de Voorjaarsnota 2023 heeft de raad een aantal moties ingediend. Voorgesteld wordt de gevolgen van onderstaande moties als voorstel nieuw beleid te honoreren. De onderstaande moties doen een beroep op de vrij besteedbare begrotingsruimte, die vrijgegeven is bij de voorjaarsnota. Alle aangenomen moties zijn financieel ingepast. Ten aanzien van de motie herinrichting Triple B pleinen, Invoering boomkroonmonitor, versneld ingroeiscenario kapitaalgoederen en verduurzaming vastgoed zijn de uitgaven in lijn gebracht met wat passend is binnen het financieel kader. Een verkenning van wat organisatorisch haalbaar is, wordt voorbereid. De beschikbare capaciteit binnen de organisatie en daarbuiten kan leiden tot beperkingen in de snelheid van de uitvoerbaarheid. Mocht deze situatie zich voor doen dan wordt de raad hierover geïnformeerd via de capaciteitsrapportage per kwartaal. (bedragen x €1.000) (-/- = nadeel)

Nr.	Omschrijving	Programma	Incidenteel / Structureel	2024	2025	2026	2027
1	Herinrichting triple B-pleinen	Leefomgeving	Incidenteel	-1.000	-1.000	-1.000	
2	Invoering boomkroonmonitor	Leefomgeving	Incidenteel	-15	-15	-15	
3	Nota kapitaalgoederen	Leefomgeving	Incidenteel	-800	-700		
4	Fietspad Oostermaatsdijk Okkenbroek	Leefomgeving	Incidenteel/Structureel	-25			-84
5	Outdoor freerun park	Leefomgeving	Incidenteel	-25			
6	Beleidskader biodiversiteit	Milieu en Duurzaamheid	Incidenteel	-50			
7	Berm in bloei	Milieu en Duurzaamheid	Incidenteel	-40			
8	Verduurzaming vastgoed	Herstructurering en Vastgoed	Incidenteel	0	-4.000		
Saldo				-1.955	-5.715	-1.015	-84
Waarvan incidenteel				-1.955	-5.715	-1.015	0
Waarvan structureel				0	0	0	-84

1. Herinrichting triple B-pleinen Deventer

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2023 heeft de raad via een aangenomen motie het college opgedragen om in de begroting 2024 €3 miljoen te reserveren voor elk van de triple B-pleinen (Bathmen, Beestenmarkt en Broederen) met daarbij de opdracht om een passend plan te maken alsmede een basis voor realisatie te leggen. Deze reservering gaat uit van een indicatief bedrag van €1 miljoen per plein. In 2024 dient er een procesmatig overzicht te worden aangeboden aan de raad van wat er per plein nog nodig is om te komen tot een (herinrichtings-)plan, waarbij verwachte uitvoering in 2024, 2025 en 2026 zal plaatsvinden. Gezien de huidige marktomstandigheden is het wel de vraag of het beschikbare budget voldoende zal zijn voor de uitvoering.

2. Invoering boomkroonmonitor

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2023 heeft de raad via een aangenomen motie het college opgedragen om een boomkroonmonitor op te zetten om de komende drie jaar het boomkroonvolume in Deventer te monitoren. Deze monitor kan ingezet worden als verwijzing in de communicatie rondom de kap en herplant van bomen, Hier wordt voor de komende drie jaar jaarlijks een bedrag van €15.000 gereserveerd. Na drie jaar wordt er bepaald of het zinvol is de boomkroonrapportage structureel in te zetten.

3. Nota kapitaalgoederen

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2023 heeft de raad via een aangenomen motie het college opgedragen om €1,5 miljoen te reserveren voor een versneld ingroeiscenario, Met deze verkregen middelen willen we in de komende 2 jaar de boomwortelopdruk binnen de gehele gemeente Deventer aanpakken.

4. Fietspad Oostermaatsdijk te Okkenbroek

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2023 heeft de raad via een aangenomen motie het college opgedragen om een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren voor een vrij liggend fietspad langs de westzijde van de Oostermaatsdijk en de mogelijkheden voor co-financiering te onderzoeken en de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek voor eind eerste kwartaal 2024 aan de raad te presenteren. Het haalbaarheidsonderzoek kost €25.000 en de investering van het fietspad wordt geraamd op €1,4 miljoen. In lijn met de nota kapitaalgoederen wordt het fietspad geactiveerd, de kapitaallasten zijn €84.000 ingang per 2027.

5. Outdoor freerunpark Deventer

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2023 heeft de raad via een aangenomen motie het college opgedragen om een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar de wensen en voorwaarden ten aanzien van een freerunpark en in overleg met de jongeren, freerunners en andere betrokkenen na te gaan wat de voorwaarden en wensen zijn ten aanzien van een attractief en duurzaam freerunpark, aanvullend op de bestaande voorzieningen en op basis hiervan een 'houtkoolschets' te maken waarbij potentiële geschikte locaties op Deventer grondgebied in beeld worden gebracht om zo tot een voorkeurslocatie te komen en inzicht te geven in de eenmalige investeringskosten en de structurele kosten. De kosten van het haalbaarheidsonderzoek worden geraamd op €25.000. In het eerste kwartaal 2024 dient het college aan de raad een rapportage van bevindingen aan te bieden.

6. Beleidskader biodiversiteit

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2023 heeft de raad via een aangenomen motie het college opgedragen om waardevolle ecologische kwaliteiten/gebieden in Deventer in kaart te brengen en aan te geven wat er nodig en wenselijk is om deze te behouden en te versterken en/of uit te breiden. Dit onderzoek kan niet binnen de bestaande capaciteit worden uitgevoerd en daarom is er €50.000 budget benodigd.

7. Berm in bloei

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2023 heeft de raad via een aangenomen motie het college opgedragen om te verkennen hoeveel bermen er nu in de stad nog van lage ecologische kwaliteit zijn en waar mogelijkheden zijn om die een impuls te geven en om te onderzoeken welke verbeteringen er in het maai- en bermbeheerbeleid realiseerbaar zijn om dat beleid zoveel als mogelijk is dienend te laten zijn aan de biodiversiteit en de raad hierover in de eerste kwartaal 2024 te informeren. Voor de verkenning is €40.000 gereserveerd.

8. Verduurzaming vastgoed

Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2023 heeft de raad via een aangenomen motie het college opgedragen om bij de begroting 2024–2027 incidenteel €4 miljoen beschikbaar te stellen voor de verduurzaming maatschappelijk vastgoed en dit bedrag te besteden volgens de portefeuillestrategie verduurzaming vastgoed; voor het eerst in 2025.

De onderstaande moties zijn voor de volledigheid ook opgenomen, deze moties doen geen beroep op de algemene middelen.

(bedragen x €1.000) (-/- = nadeel)

Nr.	Omschrijving	Programma	Incidenteel / Structureel	2024	2025	2026	2027
1	Vergoeding kosten geslachtsregistratie	Burger en bestuur	Incidenteel				
2	Bewonersinitiatief P. de Hoogstraat - van Vlotenlaan	Leefomgeving	Incidenteel				
3	IJsselpromenade	Leefomgeving	Incidenteel				
4	Doneerringen	Milieu en Duurzaamheid	Incidenteel				
5	Geothermie voor Deventer	Milieu en Duurzaamheid	Incidenteel				
6	Ondersteuning dierenartskosten minima	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	Incidenteel				
7	Continueren 3e spreekuur Geldfit	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	Incidenteel				
8	Individuele inkomensvoorslag	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	Incidenteel				
9	Versterken preventief jeugdwerk en inzet jongerencoaches	Jeugd en onderwijs	Incidenteel				
10	Burgerweeshuis	Kunst en cultuur	Incidenteel				
11	Klooster Sion	Kunst en cultuur	Incidenteel				
12	Minimaal 14 euro voor allen die voor de gemeente werken	Bedrijfsvoering	Incidenteel				
Saldo				0	0	0	0
Waarvan incidenteel				0	0	0	0
Waarvan structureel				0	0	0	0

1. Vergoeding kosten geslachtsregistratie en -wijziging

De raad heeft het college met een motie opgedragen om de aanvragen van een eerste nieuw paspoort, identiteitskaart en/of rijbewijs kosteloos te maken indien er sprake is van een geslachtswijziging. Daarbij ook de kosten van een deskundigenverklaring en -beoordeling te vergoeden. De hieraan gerelateerde kosten te dekken uit het programma Burger en Bestuur.

2. Bewonersinitiatief P. de Hoogstraat - J van Vlotenlaan

De raad draagt het college op om bij de uitvoering van het onderdeel van de Van Vlotenlaan uit MJOP-MIND na te gaan welke meekoppelkansen er zijn om - naar aanleiding van de ideeën van de bewoners - het winkelplein De Hoogstraat aantrekkelijker te maken. De raad tijdig over de mogelijkheden, meekoppelkansen en financiële gevolgen te informeren

3. IJsselpromenade Deventer

De raad heeft bij de voorjaarsnota het college opgedragen om te onderzoeken of er bij het geplande onderhoud van het stuk Spoorbrug-Haven ook alvast extra ingezet kan worden op het verbeteren van de kwaliteit (Groen en Toegankelijkheid) van de wandelpaden langs de IJssel (het stuk Spoorbrug-Haven). De motie wordt uitgevoerd binnen de bestaande formatie.

4. Doneerringen

De raad heeft het college met een motie opgedragen te starten met doneerringen rondom openbare prullenbakken voor statiegeldproducten in en rondom de binnenstad (Brink, Boreel, Station) en middelbare scholen. De kosten van de eenmalige aanschaf en montage van de doneerringen worden gedekt uit de reserve afvalstoffenheffing.

5. Geothermie voor Deventer

De raad wil geïnformeerd worden over de uitkomsten van de verschillende lopende onderzoeken ten aanzien van geothermie in de regio. Afhankelijk van de uitkomst van de onderzoeken per wijk of dorp te inventariseren op welke manier geothermie kan bijdragen aan de doelen in de transitievisie Warmte. Indien nodig dient er ruimte gereserveerd te worden in de begroting voor deze eventuele vervolgstappen met betrekking tot onderzoek naar geothermie.

6. Ondersteuning dierenartskosten minima

De raad wil geïnformeerd worden over de omvang van het aantal Deventenaren die leven onder de armoedegrens en waarvan sommigen ook de zorg hebben over huisdieren. De suggestie is om bij de belangrijkste betrokkenen, dierenartsen, de diervoedselbank en het dierenasiel na te gaan aan welk type ondersteuning de meeste behoefte is onder minima voor de noodzakelijk te maken dierenartskosten en wat er op dit gebied al gebeurt. Tevens te inventariseren hoe andere gemeenten minima ondersteunen in dierenartskosten en te kijken welke werkwijze het beste bij de gemeente Deventer zou kunnen aansluiten. De raad wil over de uitkomsten voor 1 januari 2024 worden geïnformeerd.

7. Continueren derde spreekuur Geldfit

Geldfit staat mensen met geldproblemen vroegtijdig bij, dit voorkomt (een toename van) schulden. De raad verzoekt het college om met een voorstel te komen bij de begroting 2024 om het derde spreekuur vanaf 2024 te continueren en daarvoor dekking te vinden binnen het programma. Indien dat niet mogelijk is met een ander dekkingsvoorstel te komen.

8. Individuele inkomenstoelage (IIT)

De raad verzoekt het college om met ingang van 1 januari 2024 de jaarlijkse individuele inkomenstoelage uit te keren wanneer er sprake is van een periode van aantoonbaar laag inkomen van 3 jaar. In afwachting van evt. maatregelen van het kabinet de (uitvoerings)kosten voor 2024 te dekken uit de onderbesteding binnen het programma. De kosten worden geraamd op €450.000. Daarnaast wordt verzocht om te onderzoeken of de jaarlijkse aanvraag voor de IIT geautomatiseerd kan worden (automatisch aanvragen, zoals afvalstoffenheffing) voor hen wiens situatie ongewijzigd is en daar de raad voor de begroting 2024 te informeren. Richting de begroting 2025 dient het college te komen met een voorstel voor het structureel maken van de op deze manier voorgestelde uitkering individuele inkomenstoelage indien het rijk niet met compensatiemaatregelen komt.

9. Versterken preventief jeugdwerk en inzetten van jongerencoaches op VO-scholen

De raad heeft voorafgaand aan de begroting 2024 een voorstel ontvangen voor het versterken van preventief jeugdwerk. Uit het voorstel komt naar voren dat de wensen en behoeftes ten behoeve van het versterken van preventief jeugdwerk gedekt kunnen worden uit de middelen van het IZA en GALA.

10. Vervolg verkenningsfase poppodium Burgerweeshuis

De raad heeft bij de voorjaarsnota het college verzocht om voorafgaand aan de begrotingsbehandeling 2024 aan de hand van de meest actuele inzichten (programma van eisen, bouwkostenraming) een compleet financieringsvoorstel/reservering te presenteren voor de realisatie van het Burgerweeshuis op de locatie Burgerhaven.

11. Ondersteuning klooster Sion

De motie vraagt aan het college om het gesprek aan te gaan met het klooster Sion om de (on)mogelijkheden te verkennen om het klooster te helpen met het realiseren van verduurzaming en energievoorziening.

12. Minimaal 14 euro voor alle mensen die voor de gemeente werken

De motie betreft een onderzoek naar de kosten en de mogelijkheden van een minimumloon van 14 euro per uur bij in- en aanbestedingen te onderzoeken en de raad zo spoedig mogelijk maar uiterlijk in het eerste kwartaal van 2024 hierover te informeren middels een raadsmededeling. De motie wordt uitgevoerd binnen de bestaande formatie.

Nieuw beleid

In deze begroting hebben wij geen uitvraag gedaan naar nieuw beleid. De voorstellen die hieronder zijn weergegeven hebben wij opgenomen omdat anders aan deze projecten geen doorgang wordt verleend of leidt tot onwenselijke stagnatie. Het voorstel voor de inzet van de toeristenbelasting wordt gedekt uit de meeropbrengsten toeristen belasting (zie autonome ontwikkelingen) en is daarmee budgetneutraal.

(bedragen x €1.000) (-/- = nadeel)

Nr.	Omschrijving	Programma	Incidenteel / Structureel	2024	2025	2026	2027
1	Regiodeal	Burger en Bestuur	Incidenteel	-2.000			
2	Bevorderen toerisme	Economie en Internationaal beleid	Structureel	-58	-58	-58	-58
3	Omgevingsprogramma / Grondexploitatie Wechelerhoek	Herstructurering en Vastgoed	Incidenteel	-200			
4	Vorbereidingskosten Zwaluwenburg	Jeugd en Onderwijs	Incidenteel	-44	-44	-44	-44
Saldo				-2.302	-102	-102	-102
Waarvan incidenteel				-2.244	-44	-44	-44
Waarvan structureel				-58	-58	-58	-58

Toelichting

1. Regio Deal

In 2023 zijn we binnen de Regio Stedendriehoek gestart met de voorbereiding van een aanvraag Regio Deal bij het rijk. Naar verwachting zal het rijk begin 2024 een besluit nemen welke regio's een Regio Deal krijgen. Deventer heeft projecten voor de Regio Deal ingediend en zal voor cofinanciering moeten zorgen. Grotendeels kan dat door de inzet van middelen vanuit de programma's die in de begroting 2024 zijn opgenomen. Het college acht het verstandig om daarnaast €2 miljoen te reserveren voor de Regio Deal als cofinanciering. Met deze reservering geven we vertrouwen richting het rijk dat we onze aanvraag financieel onderbouwd. Wij gaan voor een Regiodeal van €140 miljoen. Gemeenten, bedrijfsleven, onderwijs en Rijk dragen daaraan bij. De Rijksbijdrage van circa €40 miljoen daarmee kunnen verdriedubbelen. Dat biedt kansen voor Deventer en de regio.

2. Bevorderen toerisme

Vanuit het programma Economie wordt toerisme en recreatie bevorderd via financiële steun aan marketing-en toerismeorganisaties (Deventer Marketing, Marketing Oost, routestructuren Salland)

3. Omgevingsprogramma Wechelerhoek

In de tweede helft van 2023 is er een haalbaarheidsanalyse voor de Wechelerhoek uitgevoerd. Wij verwachten hier een positieve haalbaarheid. Voor 2024 streven wij bij de Wechelerhoek na een visie document met een omgevingsprogramma en een concept grondexploitatie.

4. Voorbereidingskosten Zwaluwenburg

Bij de 2e kwartaalrapportage is een voorbereidingskrediet opgenomen van €200.000. Deze wordt in vijf jaren afgeschreven, kapitaallast €44.000.

Uitkomst begroting

Op basis van de vorige hoofdstukken is de begroting 2024-2027 structureel sluitend. De aangenomen moties bij de behandeling van de voorjaarsnota zijn ingepast. Zoals in de bestuurlijke hoofdlijn is toegelicht weerspiegelt de programmabegroting onze sterke ambities. Tegelijkertijd zien we dat ook Deventer net als alle andere gemeenten, als gevolg van de herziene financieringssystematiek vanuit het Rijk, te maken krijgt met financiële onzekerheid in de toekomst. Dit laat de programmabegroting voor de jaren 2026 en 2027 ook zien.

In 2027 is na inpassing van de autonome ontwikkelingen en knelpunten en de inzet van de stelpost autonome ontwikkelingen de begroting meerjarig sluitend. Vanwege de val van het kabinet-Rutte IV en het controversieel verklaren van de financieringssystematiek worden op korte termijn geen besluiten verwacht over de verruiming van het belastinggebied en/of over aanpassing van de systematiek. Voorlopig blijft dus onzeker of gemeenten na 2027 een verhoging van het accres krijgen of in ieder geval een accres wat aan gaat sluiten bij de uit te voeren taken.

bedragen x €1.000 (-/- = Nadeel)

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
1 Uitkomst begroting na voorjaarsnota 2023	0	0	0	0
2 Autonome ontwikkelingen	-387	902	-59	270
3 Knelpunten bestaand beleid	-1.299	-732	-114	-84
Saldo begrotingsruimte	-1.686	170	-173	186
Nieuw beleid structureel	-58	-58	-58	-58
Nieuw beleid eenmalig	-2.244	-44	-44	-44
Moties structureel	0	0	0	-84
Moties incidenteel	-1.955	-5.715	-1.015	0
Dekking moties putting uit generieke weerstand (saldo VJN)	1.955	5.715	1.015	0
Saldo	-3.988	68	-275	0
Putting uit generieke weerstandreserve	3.988	0	275	0
Storting in generieke weerstandsreserve	0	-68	0	0
Saldo	0	0	0	0

Structureel begrotingssaldo

Op basis van onderstaand overzicht wordt aangetoond of de meerjarenraming 2024-2027, conform de uitgangspunten in het BBV, structureel in evenwicht is. In de gemeentewet is opgenomen dat de begroting en het financieel meerjarenperspectief "structureel en reëel in evenwicht" moet zijn en verplicht een overzicht van incidentele baten en lasten in de begroting en rekening op te nemen. Hiermee wordt door de wetgever beoogd dat structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten. Als in het betreffende begrotingsjaar structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel evenwicht. Incidentele lasten mogen gedekt worden door zowel structurele als door incidentele baten.

Voor het inzicht in de financiële positie op korte en langere termijn is het belangrijk om een goed beeld te hebben van het structureel begrotingssaldo. In de jaren 2024, 2025 en 2026 zitten eenmalige lasten die door structurele baten worden gedekt kunnen wij een positief saldo presenteren. Een positief saldo van incidentele baten en lasten is gunstig voor het structurele begrotingssaldo. Zouden de incidentele lasten op termijn wegvallen, dan blijven de structurele baten bestaan met als gevolg een overschot op de begroting.

In 2027 hebben wij de ruimte in de incidentele baten en lasten niet meer. Het verwezenlijken van de ontwikkelingen uit het voorportaal staan daarmee onder druk. Als ook het uitvoeren van de extra taken en opgaven die wij de komende jaren moeten uitvoeren. Wij zijn daarin niet uniek. Wanneer het Rijk vasthoudt aan de nieuwe financieringssysteem zullen we hierop met heroverwegingen moeten anticiperen. In de aanloop naar de voorjaarsnota 2024 zullen we de raad informeren over een eventueel noodzakelijk op te starten ombuigingstraject. Voor deze begroting betekent dit dat we de raad voorstellen op dit moment geen beslag te leggen op de structurele middelen.

In de begroting 2024 en de meerjarenraming 2025 tot en met 2027 is er sprake van structureel en reëel evenwicht.

(bedragen x €1.000)

Onderwerp	2024	2025	2026	2027
A. Saldo van baten en lasten	-18.395	12.677	871	124
B. Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	18.395	-12.677	-871	-124
Totaal (meerjaren) begroting (A+B)	0	0	0	0
C. Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	19.138	21.760	3.828	110
Structureel begrotingssaldo (A+B+C)	19.138	21.760	3.828	110

(NB een positief saldo op de incidentele baten en lasten verbetert het saldo, incidentele lasten worden dan voor een deel gedekt uit structurele baten)

Problematiek - Niet taakgebonden kortingen Rijk

Voor een aantal onderwerpen weten wij dat zij toekomstig een beslag kunnen gaan leggen op onze structurele ruimte. Wij hebben een aantal omvangrijke onderwerpen hieronder genoemd. Om ook toekomstig een solide en duurzaam financieel perspectief te presenteren zijn er structurele middelen nodig. Wanneer deze middelen niet volgen dan hebben wij scherpe keuzes te maken.

(bedragen x €1.000) (-/- = nadeel)

Nr.	Omschrijving	Programma	2024	2025	2026	2027 en verder
1	Versnellingsgelden (infrastructurele aanpassingen)	Leefomgeving	0	0	0	-1.000
2	Nota kapitaalgoederen	Leefomgeving	0	0	0	-10.000
3	Vastgoed (kapitaallasten)	Herstructurering en vastgoed	-51	-364	-730	-1.123
4	Renovatie de Scheg	Meedoen	0	pm	pm	pm
5	Motie Individuele Inkomensvoorziening	Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	0	-500	-500	-500
6	Huisvesting onderwijs (variant 3, wachten op IHP)	Jeugd en onderwijs	0	0	-2.000	-8.000
7	Jeugd volumestijging	Jeugd en onderwijs	0	-1.400	-1.400	-1.400
8	Jeugd prijsstijging	Jeugd en onderwijs	pm	pm	pm	pm
9	Jeugd preventiemiddelen	Jeugd en onderwijs	0	-1.200	-1.200	-1.200
Saldo			-51	-3.464	-5.830	-23.223

1. Versnellingsgelden (infrastructurele aanpassingen)

Op 23 september 2022 heeft de gemeente Deventer een aanvraag ingediend voor versnellingsgelden ten behoeve van de woningbouw. De aanvragen hebben betrekking op infrastructuurlele en mobiliteitsmaatregelen in de gebieden Keizerslanden en Centrumschil. Totaal een investering met cofinanciering van €60 miljoen. Onze ambitie en het woonachtig zijn van meer mensen in de centrumschil en Keizerslanden vragen ook om investeringen in de mobiliteit en bereikbaarheid. Daarbij zullen we moeten anticiperen op een verschuiving van automobilititeit naar andere duurzamere vervoersstromen. Bij de begroting 2023 hebben wij de kanttkening geplaatst dat Investeringen in infrastructuurlele maatregelen in beginsel geactiveerd moeten worden. De kapitaalslasten zullen structureel in de begroting verwerkt moeten worden. Een fonds met eenmalige middelen kan dus niet zonder meer aangewend worden. De eenmalige middelen zijn wel beschikbaar als er in de investering sprake is van een desinvestering (bijvoorbeeld als direct afboeken binnen de verslaggevingsregels mogelijk is) of als in de toekomst geen vervanging nodig is of voorzien is of als in de toekomst de vervanging al gedekt is in een exploitatieopzet. Naarmate de uitwerking vordert zal de structurele omvang ook kunnen worden berekend.

2. Nota Kapitaalgoederen

In de Nota Kapitaalgoederen (NKG) is gekeken naar de kosten van onderhoud en vervanging van onderdelen van de openbare ruimte. Hieruit blijkt dat er een flink gat zit tussen de opgave en de beschikbare financiële middelen. Het huidige budget is niet toereikend om de openbare ruimte blijvend op niveau te onderhouden. Er zijn meer middelen nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen en de openbare ruimte veilig te houden en ruimte te kunnen blijven bieden aan buurtgerichte ontwikkelingen. In de Nota Kapitaalgoederen is, om niet direct een te forse claim te doen in de gemeentebegroting, een ingroeiscenario opgenomen om op de langere termijn toe te groeien naar een situatie waarbij de financiën, de opgave en de organisatie op elkaar zijn afgestemd. Het gaat om een scenario met meerjarig financiële impact. Een gematigd ingroeiscenario is opgenomen in de Voorjaarsnota 2023.

3. Vastgoed

De grootste opgave ligt in de periode 2023 tot en met 2030. Om de doelstelling 2030 te realiseren is een investering van bruto €69,5 miljoen bruto nodig. Dat is netto €48,7 miljoen, omdat een deel van de investering gedekt kan worden uit het budget planmatig onderhoud en deels uit de energiebesparing door afspraken te maken met huurders. Ongeveer 70% van de bruto investering is dus onrendabel. Een deel is reeds gedekt, waarmee een resterende investering van €41,7 miljoen resteert. In de portefeuillestrategie is aangegeven volgens welke financiële spelregels wij de verduurzaming willen realiseren. De feitelijke dekking voor de financiële consequenties gebeurt via afzonderlijke besluiten, zoals bijvoorbeeld de voorjaarsnota en de reguliere P&C cyclus. Per jaar is een investering van oplopend naar ruim €6 miljoen netto nodig, dat leidt tot een structurele kapitaallast van € 2,8 miljoen in 2031. Daarnaast zullen aanvullende structurele middelen (€25.000) nodig zijn voor energimanagement (monitoring, coaching van energieverbruik van de gebruikers, het inregelen van de installaties en projectleiding). In het investeringsprogramma zijn de investeringen en de dekkingsbehoefte in meerjarig perspectief weergegeven. In het investeringsprogramma is een jaarlijks gemiddelde aangehouden. Aandachtspunt is het investeringsritme; wanneer het een logisch moment blijkt een groot pand al in de eerste jaren (bijvoorbeeld 2024) te verduurzamen, zal de investeringsbehoefte en dus de noodzakelijke financiële middelen naar voren schuiven. En vice versa. Dergelijke bijstellingen maken onderdeel uit van de portefeuillestrategie.

4. Renovatie de Scheg

Op dit moment wordt aan de toekomstvisie voor De Scheg gewerkt. Uit onderzoeken en uit consultatie van college en raad blijkt het belang van de voorziening voor de gemeente. Ook is geconcludeerd dat de ijsbaan van De Scheg als een belangrijke recreatieve voorziening voor Deventer wordt gezien. Deze conclusies worden meegenomen in de toekomstvisie voor De Scheg, waarvoor de komende maanden verschillende scenario's worden uitgewerkt. Zwembaden en ijsbanen zijn grootverbruikers van gas en elektra. Door zeer oude installaties en de alsmaar stijgende prijzen en onzekerheid liepen de kosten van het verbruik van elektra en gas door Sportbedrijf Deventer sterk op afgelopen jaar. Om hierop in te spelen is een plan van verduurzaming nodig.

5. Motie Individuele inkomenstoelage (IIT)

De raad verzoekt het college om met ingang van 1 januari 2024 de jaarlijkse individuele inkomenstoelage uit te keren wanneer er sprake is van een periode van aantoonbaar laag inkomen van 3 jaar. In afwachting van evt. maatregelen van het kabinet de (uitvoerings)kosten voor 2024 te dekken uit de onderbesteding binnen het programma. De kosten worden geraamd op €450.000. Daarnaast wordt verzocht om te onderzoeken of de jaarlijkse aanvraag voor de IIT geautomatiseerd kan worden (automatisch aanvragen, zoals afvalstoffenheffing) voor hen wiens situatie ongewijzigd is en daar de raad voor de begroting 2024 te informeren. Richting de begroting 2025 dient het college te komen met een voorstel voor het structureel maken van de op deze manier voorgestelde uitkering individuele inkomenstoelage indien het rijk niet met compensatiemaatregelen komt.

6. Huisvesting onderwijs

Planvorming vindt in Deventer om de 4 tot 6 jaar plaats met een IHP (Integraal HuisvestingsPlan), en waar mogelijk wordt jaarlijks bijgestuurd en aangevuld met het programma/overzicht. Er is geen doorkijk naar de toekomst, iets wat met gebouwenbeheer noodzakelijk is. Wij hebben de ambitie om te komen tot een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs voor primair- en voortgezet onderwijs dat door zowel schoolbesturen als gemeente gezien wordt als leidend in de manier waarop wij samen onze taken op het gebied van onderwijshuisvesting vormgeven. Het Integraal Huisvestingsplan heeft als startpunt een inhoudelijke visie die onderliggend is aan de huisvestingsverantwoordelijkheden. In het kader van de IHP-ontwikkeling worden 3 scenario's op hoofdlijnen financieel vertaald. Het gaat hierbij om de volgende drie scenario's: 1. Losse actie: Alle scholen een Frisse school, 2. De huidige huisvestingssituatie over een periode van 30 jaar vernieuwen, investering voor de komende 20 jaar 3. Versnellen en comprimeren onderwijshuisvesting: duurzame en gestandaardiseerde onderwijshuisvesting vanuit Total Cost of Ownership gedachte, investering over 20 jaar. In bovenstaande berekening is uitgegaan van scenario 3, variant B energieneutraal en duurzaam.

7. Jeugd volumestijging

In de jaarrekening 2022 is een volumetekort (hogere aantallen jeugdigen in de jeugdzorg) van €1,4 miljoen gemeld, wat voor €900.000 wordt veroorzaakt door het woonplaatsbeginsel (totale kostenstijging €2,4 miljoen ten opzichte van €1,5 miljoen compensatie). Het is waarschijnlijk dat een deel structureel is.

8. Jeugd prijsstijging

Het is nog niet mogelijk om een goede inschatting te maken van de prijseffecten van het nieuwe inkoopmodel. In het najaar van 2023 verwachten we op basis van de werkelijke cijfers 2023 een prognose te kunnen maken van het structurele effect van deze prijsstijging.

9. Jeugd Preventiemiddelen

De preventieprojecten van Wieg naar Werk worden nu betaald uit tijdelijke middelen (€1,2 miljoen). Het risico bestaat dat met het wegvallen van de tijdelijke middelen de maatregelen vanuit de Hervormingsagenda niet (meer) worden gerealiseerd. Daarom is een structurele investering in de maatregelen van de Hervormingsagenda nodig.

Risico's

Door de hoge inflatie zijn de prijzen aanzienlijk gestegen, dat geldt voor de bouwmaterialen, personeel en energie. Dat geldt niet alleen voor ons maar ook voor de gemeenschappelijke regelingen, maatschappelijke organisaties en instellingen. De stijging van de rente op de kapitaalmarkt, de krapte op de arbeidsmarkt op diverse disciplines, zet de investeringen en projecten onder druk. Het is zoeken naar een balans tussen voorzichtig begroten om risico's op te kunnen vangen, maar niet te voorzichtig zodat voorzieningen en plannen voor Deventer stil moeten komen te liggen.

Het is uitzonderlijk dat de VNG het advies geeft om bewust tekorten te laten zien, maar de ingreep van het kabinet in het gemeentefonds vanaf 2026 levert een uitzonderlijke financiële situatie op. Tijdens de ALV is dit onderstreept door de bijna unanieme steun voor genoemde resolutie en 2 moties. Tegelijkertijd toont deze begroting de kwetsbaarheid binnen de laatste jaren van de meerjarenbegroting als gevolg van de financieringssystematiek vanuit het Rijk. Door de gevolgen van de keuzes van het kabinet te laten zien, geven we een helder signaal af aan het inmiddels demissionaire kabinet en de Tweede Kamer.

Financiële soliditeit

Financiële soliditeit (financieel solide huishouding) is een onderdeel van een structureel sluitende (meerjaren)begroting. Hierbij wordt ook gekeken of er voldoende buffers beschikbaar zijn om op korte termijn risico's en nadelen te kunnen dekken. Om vast te stellen dat wij voldoende in staat zijn om risico's op te vangen, maken wij een inschatting van het benodigde weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de gezondheid van de financiële positie van de gemeente op langere termijn.

Weerstandratio

Wanneer wij de benodigde weerstandscapaciteit afzetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit resulteert dit in een weerstandratio.

Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit : Benodigde weerstandscapaciteit

In de begroting 2024 is de ratio weerstandsvermogen (€19.735.000/€18.530.000) = 1,07

De gemeente beschikt over voldoende weerstandsvermogen als de uitkomst van deze ratio minimaal 1. Dit betekent dat in 2024 €1.205.000 ten gunste van de generieke weerstandsreserve wordt gebracht. Dit is conform de vastgestelde [beleidsnota reserves en voorzieningen](#). Zie voor verdere toelichting paragraaf [Weerstandvermogen en risicomanagement](#).

Generieke weerstandsreserve

Naast de specifieke weerstandsreserve is er ook een generieke weerstandsreserve. Deze reserve dient als dekkingsmiddel voor het opvangen van nadelen die op verschillende terreinen kunnen ontstaan zoals: opvangen verliesvoorzieningen/afwaarderingen grondexploitaties (groter dan aanwezig in specifiek weerstandsvermogen), risico's gemeentegarantie, mutaties Algemene uitkering, faseringsverschillen taakstellingen, frictiekosten heroverwegingen en taakstellingen, rentemutaties, knelpunten sociaal domein en afdekken eenmalige begrotingstekorten. Voor het opvangen van deze, niet of heel moeilijk kwantificeerbare risico's wordt deze reserve aangehouden.

Onderstaande tabel toont de stand van de generieke weerstandsreserve.

(bedragen x €1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Saldo 31-12	28.725	6.648	20.024	22.931	23.655

Stelposten

In de begroting zijn stelposten opgenomen die dienen voor de opvang van eenmalige en structurele nadelen.

a. Stelpost accres

In de begroting is een structurele stelpost opgenomen om de nadelen op te vangen van lagere accres bijdragen in de AU door vertragingen uitgaven Rijk en het opvangen van kortingen in de algemene uitkering. Deze stelpost komt dan boven op de buffer met betrekking tot de aanname stijging van het accres op basis van uitgaven in het regeerakkoord. Het Rijk heeft het volume-accres gemeentefonds voor de periode 2023-2025 bevroren op de stand van de meicirculaire gemeentefonds 2022 en heeft gemeenten voor 2026 eenmalig gecompenseerd. Dit biedt stabiliteit in de komende jaren. Na 2026 bestaat de mogelijkheid dat ook verruiming van het eigen belastinggebied wordt betrokken bij de berekening van de AU. Wij weten nog niet of en in welke hoedanigheid dit gaat plaatsvinden.

(bedragen x €1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Stelpost accres AU eenmalig					750
Stelpost accres AU structureel					2.550

b. Stelpost autonome ontwikkelingen

Voor het opvangen van autonome ontwikkelingen, anders dan nadelen in het accres Algemene uitkering, is jaarlijks een structurele stelpost beschikbaar. De bestendige gedragsregel is dat elk jaar wordt bekeken of de eerste jaarschijf van de stelpost eenmalig of structureel met worden ingezet ter dekking van de autonome nadelen.

(bedragen x €1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Stelpost autonome ontwikkeling	1.725	2.155	2.590	3.040	3.500
aanwending					-360
Stelpost autonome ontwikkelingen	1.725	2.155	2.590	3.040	3.140

Dekking programmaplan

Inleiding

In de programma's Burger en bestuur tot en met Bedrijfsvoering zijn de gemeentelijke activiteiten en middeleninzet samengevat. De kosten van deze programma's moeten gedekt worden. Het dekking programmaplan bevat een overzicht van de beschikbare dekkingsmiddelen voor de begroting en geeft een totaaloverzicht van het resultaat van de begroting.

Hieronder wordt het resultaat van de meerjarenbegroting weergegeven, zowel exclusief alsook inclusief verrekening van reserves. Daarnaast wordt een overzicht gegeven van de lasten en baten van de programma's en van de beschikbare dekkingsmiddelen.

Resultaat meerjarenbegroting inclusief verrekening reserves

In de onderstaande tabel worden de uitkomsten van de begroting gepresenteerd. In hoofdstuk Financiële uitkomsten begroting, treft u een nadere toelichting en specificatie aan.

(bedragen x €1.000)

Structureel begrotingssaldo	2024	2025	2026	2027
Saldo van baten en lasten	-18.395	12.677	871	124
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	18.395	-12.677	-871	-124
Totaal resultaat meerjarenbegroting	0	0	0	0

Resultaat meerjarenbegroting exclusief verrekening reserves

In onderstaande tabel is het totaal aan lasten en baten opgenomen. Het lastentotaal geeft een beeld van de gemeentelijke 'omzet'. Deze bedraagt voor 2024 €425 miljoen. Het resultaat (onder in de tabel) geeft het overall-saldo van lasten en baten als de verrekening met reserves (puttingen en stortingen) buiten beschouwing wordt gelaten. Dat geeft een extra inzicht in de financiële positie van de gemeente. De regelgeving (BBV 2004) schrijft deze cijferopstelling dan ook voor. Het saldo per programma en de algemene dekkingsmiddelen zijn hierna verder gespecificeerd.

(bedragen x €1.000)

Resultaat begroting exclusief verrekening reserves	2024	2025	2026	2027
Totaal lasten programma's (exclusief Algemene dekkingsmiddelen)	425.274	407.594	399.134	391.419
Totaal baten programma (exclusief Algemene dekkingsmiddelen)	130.555	125.853	120.052	115.805
Totaal saldo programma (exclusief Algemene dekkingsmiddelen)	-294.719	-281.741	-279.082	-275.614
Totaal saldo algemene dekkingsmiddelen	276.323	294.419	279.953	275.739
Resultaat begroting exclusief verrekening reserves	-18.395	12.677	871	124

Verrekening met reserves

In onderstaand overzicht zijn alle stortingen en puttingen in/uit reserves verzameld die ten laste resp. ten gunste worden gebracht van de exploitatie. Ook is opgenomen welke rente conform de vastgestelde regels wordt toegevoegd aan reserves. Voor detailinformatie per programma wordt verwezen naar bijlage Resultaatbestemming. Een en ander leidt per saldo tot het volgende effect van verrekening met reserves per jaar.

(bedragen x €1.000)

Reserves	2024	2025	2026	2027
Saldo stortingen (-) en puttingen (+) exclusief rentetoevoeging	18.870	-11.929	-143	577
Toevoeging van rente aan reserves (-)	475	748	728	701
Saldo stortingen (-) en puttingen (+) inclusief rentetoevoeging	18.395	-12.677	-871	-124

Saldo lasten en baten per programma

In dit overzicht zijn de saldo's per programma (exclusief reserve mutaties) samengevat.

(bedragen x €1.000)

Saldo per programma	2024	2025	2026	2027
Burger en bestuur	-9.237	-8.827	-8.759	-8.765
Openbare orde en veiligheid	-12.247	-12.226	-12.150	-11.991
Leefomgeving	-30.047	-27.972	-27.397	-27.467
Milieu en duurzaamheid	-5.454	-3.580	-3.347	-3.201
Ruimtelijke ontwikkeling	-2.516	-2.313	-1.979	-1.557
Herstructurering en vastgoed	443	905	841	1.820
Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	-36.590	-36.199	-35.137	-34.612
Meedoen	-92.181	-90.540	-89.581	-89.230
Jeugd en onderwijs	-45.912	-44.501	-45.574	-45.430
Economie en Internationaal beleid	-3.453	-2.909	-2.427	-2.301
Kunst en cultuur	-20.073	-18.599	-18.479	-18.281
Bedrijfsvoering	-37.452	-34.979	-35.092	-34.599
Totaal	-294.719	-281.741	-279.082	-275.614

Algemene dekkingsmiddelen

De belangrijkste dekkingsbron voor de gemeentelijke lasten zijn de zogenaamde algemene dekkingsmiddelen, waarvan de Algemene Uitkering (AU) en de Onroerende zaakbelasting (OZB) de belangrijkste zijn. De dekkingsmiddelen die direct verbonden zijn aan taakvelden, zoals de afvalstoffenheffing en het rioolrecht zijn als opbrengst ondergebracht in het betreffende programma. Naast deze algemene dekkingsmiddelen is er ook een aantal lasten en baten, dat daar (nog) buiten valt. Het betreft gereserveerde lasten en baten van algemeen karakter die nog nadere uitwerking behoeven alvorens te worden toebedeeld aan een programma. Ze worden per onderwerp kort toegelicht, en voor zover relevant daarna gespecificeerd.

(bedragen x €1.000)				
Algemene dekkingsmiddelen	2024	2025	2026	2027
Algemene uitkering	271.410	282.235	270.588	275.150
Lokale heffingen	31.867	33.097	34.319	35.535
Saldo financieringsfunctie	601	-879	-945	-1.146
Dividend	1.194	1.194	1.194	1.194
Calculatieverschillen	-1.074	-416	-282	-586
Overige algemene dekkingsmiddelen	-772	-772	-772	-772
Uitvoeringskosten lokale heffingen	-1.232	-1.232	-1.232	-1.232
Gereserveerd budgetten				
Onvoorzien	-274	-274	-274	-274
Stelposten (lasten)				
Versterking ondersteuning wijkteams	-294	-301	-343	-343
De Scheg	0	-151	-91	-22
De nieuwe Keizer	-200	-100	-100	0
Verkenningfase De Nieuwe Keizer en Burgerweeshuis	-350	-650	-650	-650
Versnellingsfonds	-4.067	0	0	0
Renovatie Atletiekbaan	0	-60	-60	-60
Maatregelen rijk Jeugdzorg	0	1.734	1.734	1.773
Verduurzaming onderwijshuisvesting	0	-35	-35	-35
Wijk/dorpsgericht werken/Samenlevingsopbouw	-800	-800	-800	-800

Audiovisuele middelen raad		-80	-80	-80
Fonds infrastructuur (mob en leefomgeving)	-13.000			
Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb)	-50	-50	-50	0
Verduurzaming eigen vastgoed	-240	-270	-290	-290
Stelpost autonome ontwikkelingen	-2.155	-2.590	-3.040	-3.140
Stelpost areaal	-216	-432	-658	-883
Stelpost bodemsanering	439	439	439	439
Nieuw Beleid	-3.956	-5.715	-1.100	-117
Stelpost prijzen en lonen	0	-9.105	-16.955	-23.700
Stelpost investeringen	-31	-31	-31	-31
Technische stelposten	-477	-338	-533	-891
Stelposten baten				
Stelpost accres AU				-3.300
Totaal		276.323	294.418	279.953
			275.739	

Algemene uitkering

Gemeente Deventer ontvangt de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Deze uitkering is voor een deel gekoppeld aan de uitgaven van het Rijk. De verdeling van het geld over de gemeenten vindt plaats op basis van verdeelmaatstaven.

Lokale heffingen

Hier wordt een beeld gegeven van de lokale heffingen waarbij er geen relatie ligt tussen de kosten en de opbrengsten. Dit impliceert tevens dat de heffingen op het gebied van parkeren (gedeeltelijk), afvalstoffen- en rioolopbrengsten geen algemeen dekkingsmiddel zijn, maar expliciet worden aangewend voor uitgaven op betreffende terreinen. In de paragraaf lokale lasten wordt aandacht besteed aan o.a. lokale lastendruk, kwijscheldingsbeleid e.d.

Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie is een begrip uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Dit begrip kan worden gedefinieerd als het saldo van:

- de betaalde rente (last) over de aangegane langlopende leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant, en
- de ontvangen rente (bate) over de uitzettingen. Onder uitzettingen kunnen worden verstaan deposito's, verstrekte langlopende leningen en beleggingen.

Dividend

De opbrengst uit deelnemingen betreft o.a. de dividenduitkering van de Bank Nederlandse gemeenten.

Calculatieverschillen kostenplaatsen

In een aantal kostenplaatsen wordt in de begroting een voorcalculatorisch tarief gehanteerd. De werkelijke kosten en opbrengsten kunnen hiervan afwijken. Dit komt tot uitdrukking in het calculatieverschil. Daarnaast bevat deze post nog budgetten die niet zijn toe te rekenen aan één product.

Overige algemene dekkingsmiddelen

De post 'overige algemene dekkingsmiddelen' bestaat met name uit de bespaarde rente op de reserve afkopen erfpacht en kosten voormalig personeel.

Uitvoeringskosten lokale heffingen

Uitvoeringskosten lokale heffingen zijn de kosten voor het heffen en invorderen van de belastingen en heffingen. Dit zijn onder andere kosten van het gegevensbeheer, alle correspondentie en andere administratieve handelingen.

Gereserveerde budgetten:

Onvoorzien

Dit betreft de algemene raming voor onvoorzien. De bestedingen die ten laste van onvoorzien komen worden verantwoord op de programma's waarop deze betrekking hebben. Dit betreft diverse lasten en baten die niet direct aan programma's kunnen worden toegerekend.

Stelposten

Dit betreft diverse lasten en baten die niet direct aan programma's worden toegerekend.

Nieuw beleid

Dit is het bedrag van de incidentele en structurele voorstellen nieuw beleid.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 geldt voor de gemeente Deventer de Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsbedrijven (Wet Vpb).

De gemeente Deventer heeft met reclame exploitanten contracten afgesloten op basis waarvan de gemeente, delen van de publieke ruimte tegen vergoeding ter beschikking stelt aan de exploitant. De Belastingdienst is van mening dat de gemeente Deventer met de 'reclame activiteiten in de openbare ruimte' een onderneming drijft en derhalve vennootschapsbelastingplichtig is. De situatie die geldt voor de activiteit 'reclame activiteiten in de openbare ruimte' komt grotendeels overeen met de activiteit verhuur gronden brandstofverkooppunten. De Belastingdienst is ook hier van mening dat de gemeente Deventer een onderneming drijft en derhalve vennootschapsbelasting is. De gemeente Deventer heeft het pleitbaar standpunt ingenomen dat zij met bovenstaande activiteiten niet door de ondernemingspoort gaat en derhalve niet vennootschapsbelasting is.

In afstemming met de Belastingdienst zijn voor de jaren 2016 tot en met 2022 aan de gemeente Deventer aanslagen opgelegd voor de activiteiten 'reclame in de openbare ruimte' en 'brandstofverkooppunten' om te voorkomen dat extra belastingrente moet worden betaald. De gemeente Deventer is tegen de opgelegde definitieve aanslagen in bezwaar gegaan. Of het pleitbaar standpunt van de gemeente Deventer in dit juridisch traject overeind blijft, hangt af van de Belastingdienst in combinatie met de landelijke fiscaal juridische ontwikkeling. Er lopen op dit moment gerechtelijke procedures om de wet op dit gebied te verduidelijken.

Inmiddels zijn de eerste uitspraken van de rechtbank verschenen. Deze uitspraken zijn niet in het voordeel van de gemeente Deventer. De verwachting is dat er geprocedeerd gaat worden tot de Hoge Raad. De uitkomst van deze procedures is onzeker en wordt door de fiscale functie nauwlettend gevolgd. Voor het grondbedrijf wordt momenteel een analyse vpb-plicht uitgevoerd. Op basis van deze analyse moet blijken wanneer voor de gemeente Deventer een onderneming ontstaat waarvoor over de positieve resultaten vennootschapsbelasting moet worden afgedragen. Op dit moment is het meerjarig nadelig financieel effect hiervan nog niet bekend.

Op basis van de wetgeving zijn alle activiteiten van de gemeente Deventer onderzocht of sprake is van het drijven van een onderneming. Op basis van dit onderzoek is de gemeente Deventer van mening dat dit niet het geval is. Dit blijkt uit de aangiften vennootschapsbelasting 2016 tot en met 2021.

Overhead

In de BBV-regels is voorgeschreven wat onder de definitie overhead wordt verstaan.

De definitie luidt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Door de definitie te gebruiken kan een eenduidig inzicht worden gegeven in de kosten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden. Er moet in het programmaplan worden aangegeven welk bedrag dit in de gemeente betreft.

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027
Overhead	40.282	37.704	37.817	37.324

Programma's

Burger en bestuur

Omschrijving

In dit programma gaat het om de relatie tussen gemeente en inwoner en de manier waarop Deventer bestuurd wordt. Het gemeentebestuur wordt gevormd door de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders. De raad is de vertegenwoordiging van de inwoners van Deventer. Ze bestaat uit 39 raadsleden en geeft richting aan het beleid en controleert de uitvoering daarvan. Het dagelijks bestuur van de gemeente is belegd bij het college van B&W. Binnen de door de raad gestelde kaders geeft het college uitvoering aan het beleid.

De gemeente heeft vele taken. De rol die ze aanneemt loopt uiteen van reguleren (vergunningen verlenen en handhaven), uitvoeren, regisseren in netwerkverbanden, stimuleren of faciliteren, tot loslaten wanneer particuliere initiatieven de overheid niet nodig hebben. Gezamenlijk zorgen we voor de beste oplossingen en keuzes voor onze inwoners en betrekken onze inwoners beter en op nieuwe, innovatieve manieren. We willen de samenwerking tussen partijen bevorderen om onze inwoners het allerbeste te kunnen bieden. Dat vraagt naast inzet ook draagvlak bij en betrokkenheid van inwoners. We zetten in op een zorgvuldige dialoog en participatie met de samenleving over zowel de korte als de lange termijn. Daarbij willen we alle belanghebbenden tijdig betrekken en in de gelegenheid stellen om mee te praten, hun belang te duiden en deze belangen ook mee laten wegen in de besluitvorming.

Onze dienstverlening sluit aan op de vraag van inwoners en ondernemers. Producten en diensten zijn toegankelijk, met transparante procedures, korte doorlooptijden en heldere antwoorden door kundige en vriendelijke medewerkers. We bieden advies als er meer ondersteuning nodig is. We werken aan passende regels: we kijken welke regels belemmerend werken, onnodige regelgeving wordt losgelaten. Inwoners en ondernemers kiezen zelf het contactkanaal met de gemeente. Veel dienstverlening is digitaal beschikbaar, maar sommige vragen lenen zich niet voor digitale afhandeling. Bovendien heeft een deel van onze inwoners moeite met digitale dienstverlening. Daarom zijn alle contactkanalen (balie, telefoon, email, social media, whatsapp en digitaal) van groot belang, houden we deze kanalen maximaal open en kiest de inwoner zélf zijn contactkanaal: de omnichannel strategie. Dit is niet alleen klantvriendelijk, het is tevens (kosten)efficiënt, omdat het herstelkosten in de vorm van informatieloops, onnodig herhaalcontact, klachten en bezwaar helpt voorkomen.

We willen Deventer zodanig positioneren in (boven) regionale samenwerkingen dat dit ten goede komt aan de ambities en opgaven waar Deventer voor staat én Deventer (nog) beter te positioneren op nationale en internationale schaal. De gemeente Deventer staat altijd in verbinding met haar omgeving. Steeds meer zaken spelen op bovenlokaal of regionaal schaalniveau. We kunnen onze ambities en doelstellingen niet alleen verwezenlijken. Wij hebben de kennis, expertise, massa en bestuurskracht van andere gemeenten en overheden hard nodig. Ook nationale en Europese subsidieprogramma's vragen vaak om regionale of stedelijke samenwerking. Goede contacten met regionale, provinciale, landelijke en soms zelfs Europese overheden en instanties zijn daarom cruciaal. Afhankelijk van het vraagstuk wisselt het schaalniveau waarop we samenwerken.

Actuele beleidscontext

Participatie

We willen de kennis en ervaring van inwoners en ondernemers goed benutten. In het eerste raadsjaar hebben we de participatieverordening en het participatiebeleid vastgesteld. Deze stukken geven richting aan de doelstellingen en de vorm van participatie die wordt toegepast. Bij elk raadsbesluit wordt aangegeven welke trede op de 'participatieladder' aan de orde is en waarom. In Deventer zijn al veel participatie-instrumenten beschikbaar zoals het forum, het correctief lokaal referendum, het digipanel en het uitdaagrecht. De komende jaren willen we bezien hoe we deze en nieuwe instrumenten kunnen actualiseren, toegankelijker maken en actiever benutten.

Publieke Dienstverlening

In 2014 zijn paspoort en ID-kaart 10 jaar geldig geworden. In 2024 neemt het aantal aanvragen voor deze reisdocumenten gedurende enkele jaren flink toe: de paspoortenpiek. We treffen voorbereidingen om deze piek op te vangen en kijken daarbij naar financiën, werkwijze en aantal medewerkers. De mogelijkheden voor digitale dienstverlening nemen toe en worden steeds persoonlijker. We onderzoeken mogelijkheden om de regie op eigen gegevens door inwoners mogelijk te maken. En we werken met MijnDeventer toe naar één digitale ingang voor de inwoners. Daarbij voldoen we aan de eisen vanuit het Besluit Digitale Toegankelijkheid.

In 2022 is de Wet open overheid van kracht geworden, deze wordt in enkele jaren stapsgewijs ingevoerd. In 2023 hebben we een plan opgesteld om te komen tot een goed uitvoerbare werkwijze. Dit plan voeren we in 2024 en de jaren daarna uit, daarbij betrekken we wetgeving die inhoudelijk raakt aan de Woo, zoals de nieuwe Archiefwet.

In juni 2024 vinden de verkiezingen voor het Europees Parlement plaats. Direct na de Tweede Kamerverkiezingen op 22 november 2023 starten we met de voorbereidingen.

Regionale Samenwerking

We werken nauw samen met andere overheden (gemeenten, provincies, waterschappen, rijk), zowel op lokaal als op (inter)nationaal niveau. Binnen de Regio Stedendriehoek geven we uitvoering aan de Regionale Agenda 2022-2030 en het daaruit volgende Uitvoeringsprogramma 2023 – 2030. Daarnaast werken we binnen de regio aan het opzetten van een Investeringsplatform Regio Stedendriehoek (IPRS). In 2023 werken we aan de aanvraag Regio Deal (5e tranche). Wanneer deze wordt toegekend zal 2024 in het teken staan van het maken van verdere afspraken met het rijk en de start van uitvoering van de Regio Deal. Daarnaast heeft het rijk de provincies opdracht gegeven om op een groot aantal taakvelden, samen met de gemeenten, waterschappen en bijvoorbeeld woningcorporaties, met integrale plannen te komen. We versterken daarom de samenwerking met de provincie(s). Via de G40 en VNG proberen wij, zowel ambtelijk als bestuurlijk, invloed uit te oefenen op de landelijke programma's en onze kennis te versterken. Gelijktijdig met het versterken van de samenwerking regionaal, provinciaal en nationaal zetten we om succesvolle aanvragen te doen voor subsidies. Daarnaast werkt de regio, samen met de gemeenteraden, aan de wijziging van de gemeenschappelijke regeling. Dit wordt formeel begin 2024 afgerond. De ambities en opgaven van de regio vragen extra ondersteuning van de regionale werkorganisatie, zowel voor het interne proces als voor lobby en communicatie. Daarom wordt de samenwerking binnen de regio verder geïntensiveerd.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
Burger en bestuur	0.1 Bestuur; 0.2 Burgerzaken; 3.1 Economische ontwikkeling; 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie; 6.5 Arbeidsparticipatie; 6.6 Maatwerkvoorziening (WMO); 8.3 Wonen en bouwen; 0.10 Mutaties reserves.

Doelstelling: We streven naar een (meer) participerende samenleving	Opgave			
	1	2	3	4
Participatie en een modern samenspel tussen overheid en samenleving versterken ons gemeentebestuur en creëren maatschappelijke meerwaarde. We willen de kennis en ervaring van inwoners en ondernemers goed benutten.	✓			

Prestatie	Monitoren en evalueren participatiebeleid en -verordening	Budget
We hebben in 2023 het participatiebeleid en de participatieverordening vastgesteld. In 2024 monitoren we de uitvoering en evalueren we het beleid.		Uren binnen vaste formatie

Prestatie	Beter benutten participatie-instrumenten	Budget
Veel instrumenten zijn beschikbaar zoals het forum, het correctief lokaal referendum, het digipanel, het 'right to challenge' (uitdaagrecht). We willen samen met de raad bezien hoe we deze en nieuwe instrumenten actiever kunnen benutten, toegankelijker kunnen maken of actualiseren.		€221.000

Prestatie	Uitvoeren pilot	Budget
Door middel van een pilot willen we experimenteren en leren van participatie. We willen samen met de raad een dossier kiezen, waarbij we heel bewust een zorgvuldig proces en duidelijke rolverdeling bespreken.		binnen budget participatie-instrumenten (€221.000)

Prestatie	Implementeren Wet open overheid	Budget
In 2022 hebben we de invoering van vijf samenhangende wetten voorbereid: de Wet open overheid (Woo), de Wet Elektronische Publicaties, de nieuwe Archiefwet, de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer en het Tijdelijk Besluit Digitale Toegankelijkheid. In 2024 implementeren we deze wetten (verder).		€229.000

		Opgave			
Doelstelling: We leveren gastvrije dienstverlening die voldoet aan de landelijke BurgerServiceCode		1	2	3	4
Onze dienstverlening sluit aan op de vraag van inwoners en ondernemers. Producten en diensten zijn toegankelijk, met transparante procedures, korte doorlooptijden en heldere antwoorden door kundige en vriendelijke medewerkers. We hanteren hiervoor de kwaliteitsnormen uit de landelijke BurgerServiceCode.		✓			
Prestatie	Organiseren verkiezingen	Budget			
We organiseren in juni 2024 de verkiezingen voor het Europees Parlement.		€289.000			
Prestatie	Vorbereiden paspoortenpiek	Budget			
In 2024 start de paspoortenpiek, de 10-jarige cyclus waarin er gedurende enkele jaren veel meer reisdocumenten worden aangevraagd. We bereiden het team Publiekscontacten daarop voor, zodat we kwalitatief en kwantitatief op orde zijn.		€218.000			
Prestatie	Voortgangsrapportage Publieke Dienstverlening	Budget			
Jaarlijks leveren we de voortgangsrapportage Publieke Dienstverlening, waarin een kwantitatieve en kwalitatieve beschrijving van de geleverde dienstverlening, aan de hand van de landelijke Burgerservicecode.		Eigen uren			
		Opgave			
Doelstelling: We werken aan partnerschappen en subsidieverwerving		1	2	3	4
We willen Deventer zodanig positioneren in (boven) regionale samenwerkingen dat dit ten goede komt aan de ambities en opgaven waar Deventer voor staat én Deventer (nog) beter te positioneren op nationale en internationale schaal. Gelijktijdig met het versterken van deze samenwerkingen zetten we in om succesvolle aanvragen te doen voor subsidies.		✓	✓	✓	✓
Prestatie	Strategische Agenda regio Stedendriehoek	Budget			
In regioverband geven wij invulling aan de Regionale Agenda 2022-2030 van de Regio Stedendriehoek, inclusief Uitvoeringsagenda 2023-2030, Investeringsplatform en mogelijk de Regio Deal.		€763.000			
Prestatie	Relatie provincies en (kennis)organisaties	Budget			
We investeren in onze relatie met de provincies Overijssel en Gelderland. We vergroten en delen onze kennis via VNG en G40 (inclusief Platform 31) en gebruiken hun lobbykracht.		€97.000			

Prestatie	We versterken onze subsidieverwervingskracht	Budget
	We vergroten de kansen op succesvolle aanvragen en toekenningen door de bewustwording van subsidiekansen in de organisatie te versterken, de subsidieverantwoording goed te organiseren en ruimte te bieden voor het inhuren van expertise.	€184.000

Prestatie	Uitvoeren lobbydossiers	Budget
	We lobbyen gestructureerd aan minimaal vier lobbydossiers met een eenduidige lobbyboodschap om zo onze lobbykracht te versterken.	€121.800

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	11.201	11.117	10.755	10.901	10.990
Baten	1.324	1.880	1.928	2.142	2.225
Saldo exclusief reserves	-9.877	-9.237	-8.827	-8.759	-8.765
Storting in reserves	-427	0	193	0	0
Putting uit reserves	483	125	0	82	193
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	910	125	-193	82	193
Saldo inclusief reserves	-8.967	-9.112	-9.020	-8.677	-8.571

De wijziging van het saldo inclusief reserves met €145.000 in 2024 ten opzichte van 2023 is als volgt te verklaren:

Loon- en prijscompensatie stijging €427.000

Herschikkingen van andere programma's stijging:

- Programma management en ondersteuning over van Programma Bedrijfsvoering €159.000
- Wet open overheid over van Programma Bedrijfsvoering €56.000
- Wet open overheid van stelpost Programma Algemene dekkingsmiddelen €173.000
- Budget Mijn Deventer.nl over van Programma Meedoen €185.000

I-uitvoeringsplannen van Programma Bedrijfsvoering €44.000

Nieuw beleid Voorjaarsnota stijging verhoging bijdrage Stedendriehoek €216.000

Autonome ontwikkelingen:

- Verhoging gemeentelijke ledenbijdrage GGU VNG €32.000
- Junior raadsadviseur voor 2024-2025 €93.000
- Knelpunt bestaand beleid hogere kosten verkiezingen €75.000

Eenmalige budgetten (daling):

- Lobbybudget -€100.000
- Gift aardbeving Turkije -€100.000
- Slavernijverleden -€25.000
- Onderzoek AV middelen raad -€60.000
- Afloop eenmalige middelen generatiepact -€39.000
- Incidenteel budget vervanging en implementatie applicaties Burgerzaken -€1.006.000
- In 2023 dubbele verkiezingen, in 2024 alleen Europese verkiezingen -€67.000

Overige verschillen (daling):

- Saldo uitgaven en inkomsten van reisdocumenten en rijbewijzen valt in 2024 lager uit -€62.000
- Bijdrage algemene uitkering voor toegankelijkheid verkiezingen -€19.000

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Burger en Bestuur	2023	2024	2025	2026	2027
Arbeidspar.toeleiding naar werk	-15	-15	-15	-15	-15
Begraafplaatsen	-3	-5	-5	-5	-5
Belastingen Overig	-6	-6	-6	-6	-6
Bestuur	-6.387	-6.718	-6.644	-6.374	-6.288
Burgerzaken	-3.276	-2.346	-2.060	-2.263	-2.354
Economische ontwikkeling	-14	-15	-15	-15	-15
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-29	-30	-30	-30	-30
OZB woningen	-100	-50	0	0	0
Samenkracht en burgerparticipatie	-32	-33	-33	-33	-33
Wonen en Bouwen	-17	-18	-18	-18	-18
Saldo exclusief reserves	-9.877	-9.237	-8.827	-8.759	-8.765

Voorzoningen

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027
Uitgaven t.l.v. voorzieningen	342	342	342	342
Inkomsten t.g.v. voorzieningen	426	426	426	427
Saldo	84	84	84	85

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Voortgangsrapportage Publieke Dienstverlening 2022	5,8 Mb	Publieke dienstverlening
Participatiebeleid gemeente Deventer	8,3 Mb	Participatiebeleid
Strategische Agenda Cleantech Regio 2022-2030	1,5 Mb	Strategische Agenda
Uitvoeringsagenda Regio Stedendriehoek 2023-2030	0,1 Mb	Uitvoeringsagenda
Voortgangsrapportage Regio Deal maart 2023	18,2 Mb	Voortgangsrapportage Regio Deal

Openbare orde en veiligheid

Omschrijving

Het doel van het programma Veiligheid is om in samenwerking met interne en externe partners de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente alsmede de weerbaarheid van burgers te versterken in Deventer. Het programma omvat een breed en complex terrein van activiteiten. Breed omdat veiligheid vele onderwerpen omvat, van huiselijk geweld en veelplegers, tot de bestuurlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit. Ook het voorkomen van polarisering, overlast op straat, het voorkomen en beperken van de risico's van drugsgebruik en digitale criminaliteit behoren tot de reikwijdte van het programma

Complex, omdat voor een effectieve aanpak van veiligheidsvraagstukken de verbinding en samenwerking met en inzet van tal van partijen in de veiligheidsketen en ook daarbuiten essentieel is. Kerntaken van het nieuwe Meerjaren Beleidsplan (MJB) 2024-2027 zijn daarom:

1. Signaleren en adviseren op trends en ontwikkelingen die veiligheid en leefbaarheid negatief (kunnen) beïnvloeden.
2. Regie voeren op integrale aanpak (beleidsmatige regie)
3. Regie voeren op adequate uitvoering (operationeel regie)

Er zijn natuurlijk grenzen ten aanzien van de mogelijkheden om vanuit de gemeente het gevoel van veiligheid te beïnvloeden. Daarom zien we steeds meer dat vele instanties het als hun taak zien hier een bijdrage aan te leveren. Waarbij de samenleving kritischer wordt en mensen soms hun "gevoel" van veiligheid opeisen. Dat geeft spanningen ten aanzien van haalbaarheid en redelijkheid.

Toezicht en handhaving ondersteunen de uitvoering van het beleid. Waar mogelijk vindt de inzet van toezicht plaats in overleg met bewoners en instellingen. Daarnaast leveren we vanuit het programma een actieve bijdrage aan de veiligheidsregio IJsselland en daarmee aan een integrale hulpverlening bij rampenbestrijding en crisisbeheersing. De centrale gemeentelijke uitvoerende rol bestaat verder uit reguleren door middel van vergunningverlening en toezicht en handhaving. Daarnaast is er sprake van regisseren en faciliteren bij bijvoorbeeld evenementen en voetbalwedstrijden.

Actuele beleidscontext

Samen werken aan een veilig, rechtvaardig en weerbaarheids Deventer

In de afgelopen jaren is er in Deventer veel werk verricht om de leefbaarheid en veiligheid te bevorderen en de samenwerking naar een hoger niveau te brengen. Dat heeft onder ander geleid tot dalende criminaliteit cijfers en een toegenomen gevoel van veiligheid. Belangrijk is dat in Deventer het beleidsmatige fundament gekoppeld is aan de uitvoeringspraktijk en daarmee vanuit korte lijnen snel gereageerd kan worden op problematiek.

Voor de periode 2024-2027 is een nieuw Meer jaren Beleidsplan Veiligheid (MJBV) opgesteld met aantal nieuwe accenten. Zoals:

- meer ruimte en positie voor de burgemeester als regisseur op het veiligheidsdomein
- vergroten van inzicht in risico's die de gemeente bedreigen (ondermijnende criminaliteit)
- inzetten op twee grote domeinen:
 1. Concrete maatregelen tegen de ondermijnende effecten van criminaliteit (Bibob, integrale handhaving, bestuurlijke maatregelen)
 2. Inzetten op Jeugd, Zorg en Veiligheid vanuit weerbare wijken en "preventie met gezag"

Daarnaast willen we de resultaten op ons veiligheid fundament op peil houden: inzet bij crisis, OOV, evenementen en overige wettelijke taken.

Vanzelfsprekend doen we dit in nauwe samenwerking met partners binnen en buiten de gemeente, op lokaal en regionaal niveau. De focus zal blijven om in samenwerking met interne en externe partners vanuit een programmatische insteek de veiligheid, rechtvaardigheid en weerbaarheid te versterken in Deventer.

Vergunningen verlening en Toezicht en handhaving ondersteunen de uitvoering van het beleid.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
Openbare orde en veiligheid	1.1 Crisisbeheersing en brandweer; 1.2 Openbare orde en veiligheid; 0.10 Mutaties reserves.

Doelstelling: Behouden en verbeteren van de objectieve en subjectieve veiligheid	Opgave			
	1	2	3	4
Deventer is een gemeente die veilig is en voelt en dat willen we zo houden.				✓

Prestatie	Deelnemen aan het Zorg- en Veiligheidshuis IJsselland	Budget
	We nemen deel aan het Zorg- en Veiligheidshuis IJsselland. Het Zorg- en Veiligheidshuis is een samenwerkingsverband op het snijvlak van de beleidsvelden veiligheid en zorg. Het Zorg- en Veiligheidshuis biedt expertise in ernstige overlast zaken, jeugdproblematiek, huiselijk geweld, etc.	€100.000

Prestatie	Verkrijgen en behouden van het keurmerk veilig ondernemen	Budget
	We verkrijgen en behouden voor ieder winkelgebied en alle bedrijventerreinen het keurmerk veilig ondernemen.	€25.000

Prestatie	Versterken van het bewustzijn van de gevaren van digitale criminaliteit	Budget
	We vergroten het bewustzijn van inwoners op het gebied van digitale criminaliteit door middel van publiekscampagnes en voorlichting voor specifieke doelgroepen.	€10.000

Prestatie	Versterken van bestuurlijke aanpak tegen drugscriminaliteit	Budget
	We verminderen drugsoverlast op straat door middel van bestuurlijke maatregelen (APV, wet Damocles). Daarnaast stellen we nieuw coffeeshopbeleid vast.	€10.000

Prestatie	Zorgdragen voor een ongunstig klimaat voor ondermijnende activiteiten	Budget
	We vergroten de bewustwording en meldingsbereidheid van criminaliteit bij inwoners, ondernemers en instellingen door middel van voorlichting. We richten ons daarbij primair op branches waar faciliteerders van criminaliteit voorkomen. We hebben een actueel integraal beeld van criminele processen zodat we samen met andere overheidsorganisaties criminele kopstukken, faciliteerders, locaties, gelegenheden en vermogen in deze georganiseerde vorm van criminaliteit kunnen aanpakken.	€100.000

Doelstelling: Voorkomen en verminderen van de onveiligheid in Deventer veroorzaakt door brand, ramp of crisis	Opgave			
	1	2	3	4

We voorkomen en verminderen de onveiligheid in Deventer veroorzaakt door brand, ramp of crisis. ✓

Prestatie Bewaken en monitoren van prestaties van de Veiligheidsregio IJsselland	Budget
--	--------

We bewaken en monitoren de prestaties van de Veiligheidsregio IJsselland. € 7.900.000

Prestatie Voorbereiden en uitvoeren van gemeentelijke crisistaken	Budget
---	--------

We bereiden de gemeentelijke crisistaken voor en voeren deze uit. €10.000

Doelstelling: Zorgdragen voor de naleving van regels en voorschriften ten behoeve van de openbare orde	Opgave			
	1	2	3	4

We dragen zorg voor de naleving van regels en voorschriften ten behoeve van de openbare orde. ✓

Prestatie Uitvoeren toezicht en handhaving	Budget
--	--------

We houden toezicht en handhaven de regels in het publieke domein, door uitvoering van de activiteiten die zijn vastgelegd en geprioriteerd in het Uitvoeringsprogramma VTH. €1.270.000

Prestatie Uitvoeren vergunningverlening	Budget
---	--------

We verlenen vergunningen en adviseren over bijzondere wetten (horeca, evenementen, coffeeshops en seksinrichtingen) waardoor 100% van de vergunningplichtige bedrijven en organisaties voldoen aan alle wettelijke eisen. €1.200.000

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
6	Veiligheid	Verwijzingen Halt				Aantal per 1.000 jongeren	Bureau Halt
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	8	11	8	12			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
8	Veiligheid	Winkeldiefstallen				Aantal per 1.000 inwoners	CBS
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	2,70	1,80	2,80	3,30			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
9	Veiligheid	Geweldsmisdrijven				Aantal per 1.000 inwoners	CBS
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	3,90	4,40	4,50	5,90			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
10	Veiligheid	Diefstallen uit woning				Aantal per 1.000 inwoners	CBS
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	1,80	1,80	1,30	2,70			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
11	Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)				Aantal per 1.000 inwoners	CBS
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	5,90	6,10	7,10	7,20			

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	22.044	13.345	13.257	13.107	12.949
Baten	9.935	1.098	1.031	957	958
Saldo exclusief reserves	-12.109	-12.247	-12.226	-12.150	-11.991
Storting in reserves	130	0	0	0	0
Putting uit reserves	514	14	14	14	14
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	384	14	14	14	14
Saldo inclusief reserves	-11.725	-12.233	-12.212	-12.136	-11.977

De wijziging van het saldo inclusief reserves met €508.000 in 2024 ten opzichte van 2023 is als volgt te verklaren:

- Reguliere prijs- loon index €140.000 stijging;
- Budget aanpak kamerverhuur (VJN) €34.000 stijging;
- Inhuur toezicht kamerverhuur in 2023 €107.000 daling;
- Bijdrage Veiligheidsregio IJsselland €433.000 stijging;

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Openbare Orde en Veiligheid					
Crisisbeheersing en Brandweer	-8.323	-8.365	-8.340	-8.280	-8.121
Openbare orde en Veiligheid	-3.786	-3.882	-3.886	-3.870	-3.870
Saldo exclusief reserves	-12.109	-12.247	-12.226	-12.150	-11.991

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Aanpak grensoverschrijdend gedrag en geweld in afhankelijkheidsrelaties		Deze aanpak wordt begin 2024 aan de gemeenteraad aangeboden.
Sekswerkbeleid Deventer		Dit beleidsstuk wordt in Q4 2023 ter besluitvorming aan de gemeenteraad aangeboden
Beleidsregel wet Bibob gemeente Deventer	0,2 Mb	Beleidsregel wet Bibob gemeente Deventer
Regelgeving evenementen	1,0 Mb	Evenementenbeleid
Uitvoeringsprogramma VTH 2023	1,0 Mb	Uitvoeringsprogramma VTH 2023
Huisvestingsverordening 2022	0,1 Mb	Huisvestingsverordening 2022
Strategische Veiligheidsagenda 2024-2027		Deze agenda wordt in Q4 2023 ter besluitvorming aan de gemeenteraad aangeboden

Leefomgeving

Omschrijving

Dit programma omvat de inrichting, het onderhoud en verbetering van het onderhoud van de openbare ruimte en het uitvoeren van maatregelen voor een betere bereikbaarheid en verkeersmobiliteit, parkeren en de realisatie van nieuwe fysieke infrastructuur. De belangrijkste taken van dit programma zijn het uitvoeren van beheertaken, het veiligheidsonderhoud, het dagelijks - en regulier onderhoud, het groot onderhoud, her- inrichtingen in de openbare ruimte en het exploiteren van het haven- en parkeerbedrijf. Wij regisseren de uitvoering van deze kerntaken. Tegelijkertijd transformeren wij naar een stimulerende, faciliterende en loslatende gemeente, die ruimte biedt aan burgerinitiatief en zelfbeheer.

Naast de zorg voor een (duurzame) instandhouding van de leefomgeving zijn er in de loop der jaren een aantal belangrijke zaken/waarden toegevoegd aan de maatschappelijke betekenis van de openbare ruimte voor de gemeenschap. Deze staan uitgebreid beschreven in de vastgestelde Visie Leefomgeving en worden samengevat in de hieronder genoemde 4 pijlers.

Daarnaast bestaat dit programma uit enkele publiekrechtelijke taken voor onderdelen die aan de openbare ruimte zijn gerelateerd. Dit zijn de ligplekken in de havens, inritten, rioolaansluitingen, verkeersbesluiten, kabels en leidingen en begraaftplaatsen

De verhouding tussen overheid en de samenleving verandert. Voor Deventer is de visie Leefomgeving het uitgangspunt. De visie gaat uit van 4 pijlers:

1. Schoon, heel en veilig
2. Bewuste inrichting
3. Maximaal rendement
4. Ruimte voor initiatief

Door het beperkte investeringsvermogen van de afgelopen jaren bij zowel gemeente als partners transformeert de instandhouding van de openbare ruimte naar een meer organische manier van buurtvernieuwing. Wij brengen kleinschalige ontwikkelingen en reguliere beheermaatregelen organisatorisch en financieel onder in één proces. Nu met de gebiedsgerichte aanpak en het wijkgericht werken ontstaan meer kansen om vanuit een integrale programmering de beschikbare middelen nog doelmatiger in te zetten en beter op elkaar af te stemmen.

De actualiteit

Een duidelijke ontwikkeling die wordt waargenomen is dat de gebruiksdruk op de openbare ruimte nog steeds flink aan het toenemen is en dit vraagt extra inspanningen om hier goed grip op te houden. Steeds weer nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen en inzichten vragen om een antwoord van de gemeente om hier allemaal op een verantwoorde manier een plek aan te geven. Je kan hierbij denken aan klimaatverandering, energie transitieopgave, participatie-initiatieven, fitheid/gezondheidsbehoeften, de inclusieve samenleving, nieuwe vormen van mobiliteit maar vooral dat wonen, werken en recreëren allemaal veel meer geïntegreerd wordt in ons dagelijks levenspatroon.

Kortom dit vraagt om een duidelijke regie in die openbare ruimte die een ontwikkelende en faciliterende grondhouding in het beheer van de openbare ruimte nodig heeft. Naast deze houding is het onvermijdelijk dat dit een grotere claim gaat leggen op de beschikbare middelen in de komende jaren.

Actuele beleidscontext

Het programma Leefomgeving en Bereikbaarheid zet zich al geruime tijd hard in om alle afgesproken doelen en prestaties van de programmabegroting waar te maken. Dit gebeurt volgens lijnen zoals deze in de Visie Leefomgeving (2014) en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma (2016) zijn vastgelegd. De kern van deze visie is dat er voor iedereen in Deventer een schone, hele en veilige leefomgeving wordt geboden. Met daarbij het streven naar een maximaal rendement van de investeringen, ruimte voor initiatief en uiteindelijk een fijne en prettige woonomgeving. Ondanks het feit dat de Visie Leefomgeving nog een grote mate van actualiteit en urgentie ademt, wordt ingezet op het actualiseren van deze visie ten einde beter aan te kunnen sluiten bij actuele ontwikkelingen op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie en verduurzaming in de gehele beheer en onderhoudscyclus. Ook zal daarmee meer duiding worden gegeven aan het begrip 'Ontwikkeld beheer' waarbij hele buurten door interventies vanuit programma Leefomgeving functioneel naar het juiste niveau getild worden. Daarbij gaan de thema's vergrijzing, gezondheid, inclusiviteit en (bewoners) initiatieven om extra inzet vragen de komende jaren bij leefomgeving.

Reeds geruime tijd wordt geconstateerd dat het steeds moeilijker wordt om de gehele opgave waarvoor het programma Leefomgeving staat waar te kunnen maken. In 2023 is de nota kapitaalgoederen opgesteld met daarbij een goede onderbouwing hoeveel middelen benodigd zijn. Bij de Voorjaarsnota 2023 is daar nu voor een deel aan tegemoet gekomen maar is daarmee nog niet geheel op orde gebracht. Om daar wel in te voorzien zullen extra aanvullende middelen nodig zijn om aan alle (wettelijke) eisen en (maatschappelijke) wensen te kunnen voldoen de komende jaren.

1. Ontwikkelingen en trends voor de komende jaren

Inleiding

Welke ontwikkelingen hebben we gezien in de afgelopen jaren en welke ontwikkelingen zien we de komende jaren op ons afkomen?

De trends en de ontwikkelingen die gesignaleerd worden zijn een mix van zaken die al spelen, zich ook voort blijven zetten en zaken die vrijwel zeker gaan spelen in de nabije toekomst. Er volgt hieronder een weergave van diverse zaken die invloed hebben op de inrichting en het beheer en onderhoud van onze Leefomgeving. Deze beïnvloeden ons handelen en de inzet van de beschikbare en benodigde middelen voor de komende jaren.

De ontwikkelingen en trends

De verandering van ons klimaat is een tijd geleden al onderkend en heeft geresulteerd in een klimaatadaptatieprogramma om zo wateroverlast, droogte en hittestress doelmatig aan te kunnen pakken. We zijn gestart met een langdurig en intensief traject om deze knelpunten het hoofd te kunnen bieden. De eerste stappen zijn dus gezet maar er liggen nog de nodige uitdagingen op dit vlak die we aan moeten gaan.

De energie- en warmte-transitie -opgaven hebben gevolgen voor de gebouwde fysieke omgeving maar deze transities hebben ook een enorme impact op de, niet-bebouwde fysieke leefomgeving, de openbare ruimte. Er komen voorzieningen onder en ook boven de grond, waardoor deze open gemaakt moet worden en aan de nu aanwezige inrichting aangepast moet worden. Hier gaat dus nog het nodige veranderen in de nabije toekomst.

De circulaire en duurzame samenleving is niet direct een geheel nieuwe ontwikkeling maar deze gaat wel steeds meer het handelen in en de inrichting van de fysieke leefomgeving beïnvloeden. De aanbestedingen gaan daar nog meer op ingericht worden. De inrichting en het beheer van de openbare ruimte wordt anders dus er zal ook een andere inzet van (meer) middelen plaats gaan vinden de komende jaren.

Een andere duidelijke trend is dat mensen een gezonde samenleving steeds belangrijker vinden en tevens zien we dat men dit ook meer wil integreren in de dagelijkse levenscyclus. Zeker sinds de komst van Corona hebben mensen het buiten sporten en bewegen in de dagelijkse leefomgeving opnieuw uitgevonden en zijn wonen, werken en recreëren (sporten) meer met elkaar verweven geraakt.

Naast de speelvoorzieningen voor kinderen melden ook steeds vaker volwassenen zich met sport- en speelbehoeften in hun directe woonomgeving.

Gezondheid in de openbare ruimte is voor de komende jaren een belangrijk thema.

In het verlengde van bovengenoemde behoeften is er een duidelijk waarneembare beweging dat bewoners en soms ook bedrijven met initiatieven naar ons toe komen om enkele onderdelen van de openbare ruimte aan te mogen passen of soms zelfs in eigen beheer te mogen krijgen. De participatie samenleving in alle facetten, van heel bescheiden een paar plantjes bij een boom tot en met right to plan/challenge, vraagt om zorgvuldige begeleiding zeker wanneer we als gemeente de regie vast willen houden.

Een andere waarneembare trend die zich nog steeds meer manifesteert is de zogenaamde juridificering van de maatschappij. Dat is logisch omdat steeds meer mensen veel dichter op elkaar wonen. Veel vaker dan in het verleden bewandelen bewoners en bedrijven de juridische weg om hun gelijk te krijgen en daarmee zaken naar hun hand te zetten. Het zal duidelijk zijn dat we hier graag op een juiste en adequate manier op moeten reageren en dat het ook inzet vraagt van ons.

Het continu meebewegen en meedenken in behoeften die voortkomen uit verschillende invalshoeken zoals die bijvoorbeeld ontstaan door een vraag vanuit de gewenste inclusieve maatschappij maakt dat er ook hierop adequaat ingespeeld moet worden bij de inrichting van onze openbare ruimte. Iedereen moet mee kunnen blijven doen en waar nodig betekent dat ook een aangepaste openbare ruimte. Dit veroorzaakt een vraag/behoefte die niet altijd gelijke trend houdt met de technische programmering.

De vastgestelde omgevingsvisie geeft ook aan dat we midden in de maatschappij staan en samen met de bewoners, bedrijven en alle belanghebbende partijen in de stad moeten bouwen aan onze gemeente. De organisatie dient daarvoor verschillende rollen aan te kunnen nemen, die variëren van regisseur, beheerder, participant, realisator tot informant. In de openbare ruimte zijn deze rollen allemaal aan de orde en soms lopen deze rollen door elkaar heen. Bovenstaande sluit ook weer nauw aan op de ambitie om een participatieve samenleving te willen zijn en daarmee bewoners en bedrijven ruimte te geven voor initiatieven in allerlei vormen en verschillende omvang. Van kleinschalig (stoeptegels)- niveau tot en met right to challenge met alles wat daartussen zit en wat daarbij komt kijken. Veelal spelen zich dit soort zaken af in de openbare ruimte en zal daar passend op gereageerd moeten worden.

Dan zijn er de nog de diverse grote ambities van Deventer zelf waarin we met partijen gebiedsgericht willen bouwen aan de toekomst van onze mooie gemeente. De openbare ruimte is een belangrijk onderdeel, het fundament, dat bij al die gebieden volwaardig meegenomen dient te worden zodat het functioneren ervan al in een vroeg stadium een volwaardige plek krijgt in het geheel. We denken hierbij aan onder andere de bereikbaarheid, de groenstructuur, het klimaatadaptatieprogramma, het thema gezondheid, ontmoeting, riolering, etc.

Vooraf door de grote ontwikkeling op het gebied van Wonen, Ruimte en Stad zijn er op het vlak van bereikbaarheid (op peil houden) en een robuuste groen/blauwe structuur behouden/ontwikkelen flinke uitdagingen te verwachten de komende jaren. Denk hierbij aan het verbeteren/uitbouwen van de fietsinfrastructuur maar ook aan de afronding van het Hanzetrace (verdubbeling Van Oldenielstraat) is daarbij van belang. De groen/blauwe infrastructuur is van groot belang voor o.a. de benodigde klimaatmaatregelen, gezonde leefomgeving, aantrekkelijke leefstad en voor recreatiemogelijkheden.

Om al deze zaken goed in beeld te houden is het nodig om de data goed op orde te krijgen en de systemen zowel binnen als buiten op elkaar afgestemd te krijgen zodat we de juiste sturingsinformatie in handen hebben. Het data-gestuurd werken zorgt ervoor dat we regie houden op hetgeen er gebeurt in de gemeente. Ook kunnen we daarmee communiceren met andere partijen en overheden die eveneens belangen hebben bij een organisatie die weet wat er speelt. Het stelt ons tevens beter in staat om van tijd tot tijd innovatieve zaken in te brengen in onze leefomgeving.

2. Concrete vragen en aandachtspunten

De vraag is niet zozeer of we met de bovengenoemde ontwikkelingen mee willen bewegen en mee willen doen maar meer hoe we dit zouden kunnen doen de komende jaren. Staan we ingesteld als organisatie om al deze opgaven aan te kunnen? Beschikken we over de gevraagde kennis en ervaring? De verwachting daarbij is dat op het vlak van capaciteit zowel kwantitatief als kwalitatief aanvulling nodig is bij het programma Leefomgeving om alle veranderingen, aanvullende behoeften en maatschappelijke groei op te kunnen vangen.

Hebben we voldoende middelen om de stad en het buitengebied op orde te houden maar ook om mee te kunnen groeien met de genoemde maatschappelijke ontwikkelingen? Beschikken we al over de juiste 'gereedschappen' om al deze zaken aan te kunnen en zijn ze op korte termijn inzetbaar? Wordt er op de juiste wijze regie gevoerd op de openbare ruimte in Deventer om alle ontwikkelingen op een goede manier een plek te geven in de komende jaren? Dit ook in relatie tot de verbonden partijen die voor ons actief zijn.

Waar het programma Leefomgeving zich tot enkele jaren geleden zich nog 'enkelvoudig' kon richten op het beheer en onderhoud van de openbare ruimte, dient zij zich nu steeds meer op andere integrale gemeentelijke doelstellingen te richten om hiermee te kunnen voldoen aan de brede maatschappelijke verwachtingen. Daarom zijn er nu al afspraken gemaakt om op een wijkgerichte manier en integraler naar de brede opgaven te kijken en daar een passende gezamenlijke programmering op te zetten voor de inrichting van een gebied of een wijk. In een gebiedsgerichte aanpak kunnen we kruisverbanden aanbrengen vanuit het sociaal en ruimtelijk domein. Daarbij kun je de opgaven zoals energie- en warmte-transitie, toekomstige bedrijventerreinen, klimaatadaptatie, een gezonde, duurzame en veilige leefomgeving goed borgen.

De aanleidingen om zaken in de inrichting en of het beheer in de leefomgeving aan te passen worden dus niet meer louter en alleen ingegeven door een technische noodzaak maar ook omdat we als gemeenschap andere eisen stellen dan enkele jaren geleden. Het overkomt ons dan ook steeds vaker dat bewoners, bedrijven of andere belanghebbenden met verzoeken voor aanpassingen komen, ruim voordat de inrichting aan groot onderhoud toe is. Het knelpunt hierbij is dat we daar de middelen niet altijd voor hebben en de verzoeken niet (volledig) kunnen honoreren.

Het programma Leefomgeving wil graag die brede regierol in de openbare ruimte op zich nemen. Daarbij zien we naast de wijkgerichte aanpak en een aantal andere activiteiten die al in gang zijn gezet, 3 hoofdsporen voor ons;

1. Het eerste spoor is het maken van een nota kapitaalgoederen Leefomgeving (NKG) waarin staat wat we aan assets (producten) allemaal hebben in de openbare ruimte en wat het kost om deze (duurzaam en) op niveau in stand te houden. In deze nota kapitaalgoederen kijken we niet alleen naar de vervangingsopgave maar ook naar de onderhoudsopgave. Daarnaast is gekeken naar de gevolgen van het begrotingstechnisch geheel aan te laten sluiten op de BBV. Daarmee geeft de nota kapitaalgoederen meerjarig inzicht in de stand van zaken van alle elementen die onderdeel uitmaken van de leefomgeving. De nota kapitaalgoederen Leefomgeving is begin 2023 aan de raad gepresenteerd. De resultaten daarvan zijn gebruikt in de aanloop naar de Voorjaarsnota 2023 inclusief meerjarig perspectief. Bij de behandeling van de voorjaarsnota is een eerste stap gemaakt naar aanvullende dekking. Afsproken is dat in 2027 een herijking van de nota kapitaalgoederen Leefomgeving plaatsvindt welke verdere vervolgstappen noodzakelijk zijn. We sluiten echter niet uit dat een bijstelling van de nota kapitaalgoederen Leefomgeving tot aan de herijking in 2027 noodzakelijk zal zijn.
2. Het tweede spoor is het opzetten van een zogenaamde tactische beheer cyclus waarin we de middellange termijnplanning van het onderhoud in beeld gaan brengen. De toegevoegde waarde van deze planning is dat we beter kunnen afstemmen op transitie-opgaven en andere langere termijnplanningen als bijvoorbeeld TBBT, energietransitie en de gehele ontwikkeling Wonen en Voorzieningen;
3. Het derde spoor is meer van organisatorische aard en moet aangeven wat is er kwalitatief en kwantitatief nodig is om alle ontwikkelingen en doelstellingen waar te kunnen maken in de komende jaren.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
Leefomgeving	0.5 Treasury; 0.63 Parkeerbelasting; 2.1 Verkeer en vervoer; 2.2 Parkeren; 2.4 Economische havens en waterwegen; 2.5 Openbaar vervoer; 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie; 6.3 Inkomensregelingen; 7.2 Riolering; 7.5 Begraafplaatsen en crematoria; 0.10 Mutaties reserves.

Doelstelling: Bereikbaarheid van Deventer	Opgave			
	1	2	3	4
We zorgen voor een goede (duurzame) bereikbaarheid van Deventer.	✓	✓		✓

Prestatie	Onderzoek vergroten parkeerruimte	Budget
We onderzoeken de mogelijkheden naar het vergroten van parkeermogelijkheden rondom de binnenstad. Na onderzoek en positieve resultaten wordt overgegaan tot planvorming en realisatie.		€400.000 (met bijbehorende kapitaallasten €21.000) en onderzoek, planologische procedure en planvorming; circa €100.000

Prestatie	Baggeren voorhaven	Budget
Om de bereikbaarheid van de haven blijvend te garanderen gaan we een deel van de haven uitbaggeren in 2024.		€500.000

Prestatie	Onderzoek flexibele hoogwaterkering	Budget
Het huidige systeem voor een tijdelijke hoogwaterkering met bigbags is vrijwel op en kan nog maar een keer ingezet worden. Op incidentele momenten is het echter noodzakelijk om over een tijdelijke en flexibele hoogwaterkering te blijven beschikken. Komend jaar wordt onderzocht wat een duurzame en verantwoorde manier is om de hoogwaterkering in te blijven vullen.		€75.000

Prestatie	Investering fietspad Oostermaatsdijk	Budget
------------------	---	---------------

We gaan in 2024 een haalbaarheidsonderzoek instellen om vervolgens over te kunnen gaan tot realisatie van een vrijliggend fietspad langs de Oostermaatsdijk. Het fietspad zal conform richtlijnen BBV geactiveerd worden. Hier komen ter zijne tijd kapitaallasten uit voort.

€25.000

Prestatie	Aanpakken van de verkeersongevalslocaties concentratiepunten	Budget
------------------	---	---------------

Aan de hand van de monitoring van de ongevalslocaties worden de concentratiepunten in beeld gebracht en waar nodig aangepakt.

p.m.

Prestatie	Fietsvoorzieningen (parkeren) verbeteren	Budget
------------------	---	---------------

Naar aanleiding van de door de raad aangenomen motie bij de VJN2023 gaan we in samenwerking met de centrum(parkeer)garage, een bewaakte fietsenstalling in het centrum van Deventer realiseren.

		Opgave			
Doelstelling: Waardering openbare ruimte; het schoon (mooi) heel en veilig houden van de fysieke leefomgeving		1	2	3	4

We voldoen aan de beeldmeetlatten zoals vastgelegd in de 'Uitvoeringsagenda bij de visie Leefomgeving' (monitoren d.m.v. de maandelijkse schouwresultaten). Inwoners waarderen de openbare ruimte in 2023 gemiddeld met een 6,7. (monitoren met 2-jaarlijks bewonersonderzoek).

✓ ✓ ✓

Prestatie	Regulier onderhoud van de openbare ruimte door afspraken met verbonden partijen (via DVO's) en marktpartijen	Budget
------------------	---	---------------

Er zijn contracten en overeenkomsten met onze verbonden partijen en met marktpartijen om het dagelijks onderhoud aan de openbare ruimte te realiseren. Het regulier of dagelijks onderhoud is deels belegd bij de verbonden partijen als HGB (groen) en Circulus (reiniging). In de dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) wordt dit jaarlijks vastgelegd.

€14.000.000

Prestatie	MJOP-MIND projecten (groot onderhoud)	Budget
------------------	--	---------------

We combineren de opgave en de middelen voor groot onderhoud (MJOP), voor vervanging (MJOP) en voor de voor het optimaliseren van de verkeersinfrastructuur (MIND) in de hele openbare ruimte tot één integrale opgave. Daarbij streven we naar maximaal rendement en maximale meerwaarde. Een belangrijke werkwijze hierbij is de buurtgerichte aanpak waarbij geografisch en technisch de middelen worden gebundeld.

€300.000

Prestatie	Nota kapitaalgoederen (NKG)	Budget
-----------	-----------------------------	--------

We monitoren of we met de verkregen middelen, die via de VJN2023 worden toegevoegd aan het programma, de minimale kwaliteit en de veiligheid van de openbare ruimte kunnen blijven garanderen.	€125.000
--	----------

Prestatie	IJsselpromenade	Budget
-----------	-----------------	--------

We gaan onderzoeken of er bij het geplande onderhoud van het stuk Spoorbrug-Haven extra ingezet kan worden op het verbeteren van de kwaliteit (Groen en Toegankelijkheid) van de wandelpaden langs de IJssel (het stuk Spoorbrug-Haven) en het stadslab en de initiatiefnemer IJsselpromenade, duurzaamheidsteam Zandweerd, te betrekken in de voorbereiding en uitvoering van dit onderhoud. Deze partijen zijn al met elkaar verbonden en denken al na over verbetering van het stuk Spoorbrug-Haven.	p.m.
---	------

Prestatie	Versnelling op orde brengen kapitaalgoederen Deventer	Budget
-----------	---	--------

In de begroting 2024-2027 ruimte te reserveren voor een “versneld ingroeiscenario” om sneller te anticiperen op de geraamde opgaven in de openbare ruimte.	€1.500.000
--	------------

Doelstelling: Bewuste inrichting afgestemd op de behoefte die past bij de situatie en de huidige tijd (anticiperen op maatschappelijke ontwikkelingen)	Opgave			
	1	2	3	4

Bij het (groot) onderhoud aan de openbare ruimte sturen we niet alleen op de technische toestand van de leefomgeving maar sturen we op een inrichting die past bij de functionele eisen die daar op dit moment aan gesteld worden.	✓	✓	✓	✓
--	---	---	---	---

Prestatie	Uitvoering geven aan het klimaatadaptatieprogramma	Budget
-----------	--	--------

We geven, conform het coalitieakkoord, uitvoering aan het in 2021 vastgestelde klimaatadaptatieprogramma.	p.m.
---	------

Prestatie	Vergroenen binnenstad	Budget
-----------	-----------------------	--------

In 2023 is gestart met het vergroenen van de binnenstad. Dit betreft een nieuwe opgave voortvloeiend uit het coalitie akkoord. In 2024 gaan we hier mee verder.	€100.000
---	----------

Prestatie	Overname speeltoestellen stichting Tevreden	Budget
-----------	---	--------

We nemen de speeltoestellen over van stichting Tevreden waardoor ze terug zijn bij het gemeentelijk onderhoudsareaal.	€475.000
---	----------

Prestatie	Invoering boomkroonmonitor	Budget
De komend drie jaar het totale boomkroonvolume in Deventer te monitoren en hierover jaarlijks aan de raad te rapporteren.		€45.000

Doelstelling: We bieden ruimte voor initiatief in de leefomgeving om zo een plus toe te voegen aan de leefomgeving	Opgave			
	1	2	3	4
We doen een beroep op inwoners en bedrijfsleven om samen met ons te zorgen voor de kwaliteit van de leefomgeving. (tekst uit het coalitieakkoord)	✓	✓	✓	

Prestatie	De initiatieftafel faciliteert diverse bewonersinitiatieven	Budget
In 2024 worden weer diverse initiatieven gefaciliteerd in de openbare ruimte.		p.m.

Prestatie	Meenemen bewonersinitiatief bij herinrichting Van Vlotenlaan	Budget
Bij de uitvoering van het onderdeel van de Van Vlotenlaan uit MJOP-MIND na te gaan welke meekoppelkansen er zijn om – naar aanleiding van de ideeën van de bewoners - het winkelplein De Hoogstraat aantrekkelijker te maken. De raad tijdig te informeren over de mogelijkheden, meekoppelkansen en de eventuele (financiële) consequenties daarvan.		p.m.

Prestatie	Outdoor Freerunpark	Budget
In overleg met de jongeren, freerunners en andere betrokkenen na te gaan wat de voorwaarden en wensen zijn ten aanzien van een attractief en duurzaam freerunpark, aanvullend op de bestaande voorzieningen en op basis hiervan een 'houtkoolschets' te maken en na te gaan welke potentiële geschikte locaties op Deventer grondgebied bestaan voor de realisatie van dit volwaardige freerunpark, en in samenspraak met de voornoemde betrokkenen tot een voorkeurslocatie te komen.		€25.000

Doelstelling: Sturen op beleving en gedrag	Opgave			
	1	2	3	4
Bij het werken in de leefomgeving krijgt beleving (en gedrag) in de openbare ruimte een zwaar accent naast het maken van economische en sociale verbindingen.	✓	✓	✓	

Prestatie	Verbetering verblijfskwaliteit van de openbare ruimte in de binnenstad	Budget
	We sturen op het verbeteren van de verblijfskwaliteit van de openbare ruimte in de binnenstad.	p.m.
Prestatie	Verlichting binnenstad (agenda)	Budget
	in 2024 voorstellen voorleggen aan het college om de binnenstad nog verder door te laten ontwikkelen van 'place to buy' naar 'place to be' d.m.v. verlichting.	p.m.
Prestatie	Kwaliteitsimpuls binnenstad (agenda)	Budget
	In 2024 worden voorstellen voorgesteld voor kleinschalige kwaliteitsverbeteringen in openbare ruimte van de binnenstad.	p.m.
Prestatie	Herinrichting Triple B-pleinen Deventer	Budget
	In 2024 een procesmatig overzicht aan te bieden van wat er per plein benodigd is om te komen tot een (herinrichtings-)plan.	€1.000.000

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	48.167	47.089	44.343	43.768	43.838
Baten	15.914	17.042	16.371	16.371	16.371
Saldo exclusief reserves	-32.253	-30.047	-27.972	-27.397	-27.467
Storting in reserves	616	827	855	854	855
Putting uit reserves	5.533	2.108	1.109	1.107	1.052
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	4.918	1.281	255	252	197
Saldo inclusief reserves	-27.335	-28.765	-27.718	-27.145	-27.270

De wijziging van het saldo inclusief reserves met circa €1.430.000 in 2024 ten opzichte van 2023 is grotendeels als volgt te verklaren:

Lasten (daling €2,2 miljoen)

Bij de 1e kwartaalrapportage 2023 en de Voorjaarsnota 2023 is voor €1,2 miljoen aan incidentele middelen beschikbaar gesteld voor 2024. Dit betreft:

- beschikbaar gestelde middelen voor onder meer het uitbaggeren van de voorhaven (€500.000), het overnemen van speeltoestellen (€475.000) en de nota kapitaalgoederen (€125.000);
- De incidentele budgetten 2023 en overgehevelde budgetten 2022 vallen voor €2,6 miljoen vrij;
- In verband met de daling van de rente-omslag dalen de kapitaallasten met €294.000;
- Door de vaststelling van de NKG is er in 2024 €125.000 beschikbaar.

Baten (stijging €1,1 miljoen)

De baten stijgen voornamelijk door indexatie van de tarieven (€921.000) en overige opbrengsten (€200.000)

Putting reserves (stijging €1,1 miljoen)

Het saldo reserves daalt per saldo met €3,6 miljoen. In 2024 is er minder putting uit de reserves benodigd.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Leefomgeving	2023	2024	2025	2026	2027
Begraafplaatsen	-233	-231	-232	-233	-233
Economische Havens en waterwegen	-21	-22	-22	-22	-22
Inkomensregelingen	-624	-624	-624	-624	-624
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-9.878	-10.108	-9.602	-9.552	-9.552
Openbaar vervoer	-229	-203	-203	-203	-203
Parkeerbelasting	3.450	3.785	3.800	3.800	3.853
Parkeren	-2.517	-2.555	-2.595	-2.596	-2.595
Riolering	806	1.628	1.628	1.628	1.628
Ruimtelijke ordening	-46	0	0	0	0
Treasury	19	20	20	20	20
Verkeer en vervoer	-22.980	-21.738	-20.142	-19.616	-19.739
Saldo exclusief reserves	-32.253	-30.047	-27.972	-27.397	-27.467

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Gemeentelijk Rioleringsprogramma 2022-2026	4,3 Mb	Gemeentelijk Rioleringsprogramma 2022-2026
Visie Leefomgeving 2014	7,8 Mb	Visie Leefomgeving 2014
Uitvoeringsprogramma leefomgeving 2016	2,4 Mb	Uitvoeringsprogramma leefomgeving 2016
MeerJarenOnderhoudsprogramma Mind 2021-2024	36,1 Mb	MeerJarenOnderhoudsprogramma Mind 2021-2024
Meerjaren perspectief Parkeren 2021	0,5 Mb	Meerjaren perspectief Parkeren 2021

Milieu en duurzaamheid

Omschrijving

Het programma omvat 2 onderdelen:

- 4a. De zorg van de gemeente voor milieu en duurzaamheid;
- 4b. De transitie naar een fossiel vrije en klimaatneutrale energievoorziening.

4a. Milieu en duurzaamheid

Anno 2023 staan we voor grote duurzaamheidsopgaven: de aarde warmt op, de biodiversiteit neemt drastisch af en de leefomgeving van mensen overal ter wereld staat onder druk. Dit is grotendeels het gevolg van menselijk gedrag en de hoeveelheid grondstoffen die we gebruiken voor producten, diensten energie en voeding – de milieudruk die daarmee gepaard gaat over schrijdt stelselmatig de grenzen van wat de aarde aankan.

Het programma Milieu & Duurzaamheid heeft zich daarom ook in de afgelopen jaren ontwikkeld van een -traditionele - sectorale bescherming van het milieu naar een meer integrale bescherming. Vanuit de traditionele milieuaspecten zoals bodem, geluid, lucht, geur, trillingen, energieverbruik, veiligheid en natuur, naar een uitgebreider en integraal advies op het gebied van “duurzaamheid”. Dit begrip is niet meer weg te denken in het programma en het gemeentelijk beleid.

Een belangrijk aspect dat steeds meer aandacht krijgt is hoe we ervoor kunnen zorgen dat ons land bij geopolitieke verschuivingen minder afhankelijk is van andere landen voor de levering van grondstoffen. Daarvoor is de omslag naar een 'circulaire economie' nodig. Hierbij gaat het erom om via het grondstoffengebruik bij te dragen aan de klimaatopgave, de biodiversiteitsopgave, het creëren van een schoon milieu en een veilige en schone leefomgeving en het bijdragen aan de leveringszekerheid van grondstoffen. In een circulaire economie zijn vrijwel alleen herbruikbare primaire, secundaire en duurzame biogrondstoffen in omloop. Producten worden binnen gesloten kringlopen geproduceerd, gedistribueerd en geconsumeerd. Zodoende wordt de waarde van grondstoffen, materialen en producten zo lang mogelijk behouden, waardoor er bijna geen afval meer is.

Een goede ontwikkeling is dat wij - steeds meer en in een eerder stadium – worden betrokken bij de verschillende plannen, gebiedsontwikkelingen en ambities. De centrale vraag daarbij is – naast advies over de bescherming tegen de milieugevolgen, ook vaak “hoe kunnen we ervoor zorgen dat dit plan duurzamer kan”? Wat zijn de juridische (on) mogelijkheden, hoe kunnen we inwoners, bedrijven en ontwikkelaars stimuleren om te kiezen voor duurzamere alternatieven, zonder dat we ze belemmeren en te veel regels opleggen? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat initiatieven “groener” kunnen? Er wordt van ons verwacht dat we samen met de verschillende vakafdelingen (groen, bouwen, beheer openbare ruimte, economie, mobiliteit, klimaatadaptatie, om er maar paar te noemen) invulling geven aan wat er nu wordt verstaan onder “duurzaam” en “circulair”. Op de verschillende terreinen gebeurt er onder de noemer van deze begrippen al heel veel. Met de vakafdelingen werken we in 2024 naar een verdere uitwerking van het op te stellen/opgestelde "duurzaamheidskader". Dit alles doen we in samenwerking met veel partijen, intern en extern. We werken nauw samen met onze verbonden partijen: de Omgevingsdienst IJsselland en Circulus. Daarnaast voeren we ook werkzaamheden uit in samenwerking met de Stichting Ulebelt, het Duurzaamheidscentrum, vrijwilligers en bedrijven.

4b. Energietransitie

Het programma omvat de overgang naar een toekomstbestendige, fossielvrije en klimaatneutrale energievoorziening in Deventer. De belangrijkste onderdelen in deze transitie zijn het verlagen van het fossiele energieverbruik en het vergroten van de lokale duurzame opwek van energie. Hiermee wordt de CO2-uitstoot door de energievoorziening gereduceerd en wordt bijgedragen aan het beperken van de klimaatverandering.

Randvoorwaardelijk voor de energietransitie is een toekomstbestendige energie-infrastructuur. Daarbij gaat het o.a. om voldoende netcapaciteit, een goede netinpassing, slim koppelen van vraag en aanbod van energie en energieopslag.

De opgave van een toekomstbestendige energievoorzieningen is breder dan alleen een klimaatthema. Het gaat ook om de beschikbaarheid, betrouwbaarheid en betaalbaarheid van de energievoorziening voor bewoners, bedrijven en mobiliteit. Daarmee is energietransitie ook een maatschappelijke en economische factor van belang. Dit geldt voor bestaande woon- en werkgebieden en nadrukkelijk ook bij nieuwe ontwikkelingen zoals nieuwbouw en de transitie in het landelijk gebied. Dat maakt dat het programma energietransitie is verweven met de andere programma's. De doelstellingen kunnen alleen worden gerealiseerd samen met bewoners, bedrijven en onze gebiedspartners.

Betrokkenheid en participatie van bewoners en andere belanghebbenden in de energietransitie is daarmee essentieel.

De doelstellingen en activiteiten in het programma worden in grote mate bepaald door de verplichtingen uit het Klimaatakkoord, Klimaatwet en de RES West-Overijssel. Deze worden in de Deventer context en in samenhang met andere opgaven opgepakt. Dit is uitgewerkt in het Energieplan Deventer die in 2023 is geactualiseerd maar kon nog niet worden verwerkt in deze begroting.

Actuele beleidscontext

4a. Milieu en Duurzaamheid

Het programma Milieu & Duurzaamheid heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld van een -traditionele - sectorale bescherming van het milieu naar een meer integrale bescherming. Vanuit de traditionele milieuaspecten zoals bodem, geluid, lucht, geur, trillingen, energieverbruik, veiligheid en natuur, naar een uitgebreider en integraal advies op het gebied van “duurzaamheid”. Dit begrip is niet meer weg te denken in het programma en het gemeentelijk beleid.

Een goede ontwikkeling is dat wij - in steeds meer en in een eerder stadium – worden betrokken bij de verschillende plannen, gebiedsontwikkelingen en ambities. De centrale vraag daarbij is – naast advies over de bescherming tegen de milieugevolgen, ook vaak “hoe kunnen we ervoor zorgen dat dit plan duurzamer kan”? Wat zijn de juridische (on) mogelijkheden, hoe kunnen we inwoners, bedrijven en ontwikkelaars stimuleren om te kiezen voor duurzamere alternatieven, zonder dat we ze belemmeren en te veel regels opleggen? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat initiatieven “groener” kunnen? Er wordt van ons verwacht dat we samen met de verschillende vakafdelingen (groen, beheer openbare ruimte, mobiliteit, klimaatadaptatie, om er maar een paar te noemen) invulling geven aan wat er nu wordt verstaan onder “duurzaam” en “circulair”. Op de verschillende terreinen gebeurt er onder de noemer van deze begrippen al heel veel.

Dit doen we in samenwerking met veel partijen, intern en extern. We werken nauw samen met onze verbonden partijen: de Omgevingsdienst IJsselland en Circulus. Daarnaast voeren we werkzaamheden uit in samenwerking met de Stichting Ulebelt, het Duurzaamheidscentrum, vrijwilligers en bedrijven.

Sinds 2016 is Deventer een Global Goals Gemeente. De 17 Sustainable Development Goals zijn enorm belangrijk voor klimaat en maatschappij. Daarnaast bieden ze kansen voor innovatie van bestaande en nieuwe business. Volgens internationaal onderzoek zorgen de Global Goals wereldwijd voor een economische groei van mogelijk 30 biljoen euro en 380 miljoen nieuwe banen (onderzoek Better Business, Better World). De Global Goals dragen bij aan de verdere groei en (inter)nationale profilering van Deventer. Deventer wordt van oudsher gekenmerkt door een open houding naar de wereld om haar heen. Vanuit die houding heeft Deventer zich gecommitteerd aan de [17 Global Goals](#). Toen de VN in 2015 de 17 Global Goals vaststelden, werden deze direct geadopteerd door alle lidstaten. En de reden is helder: waar de eerdere Milleniumdoelen nog vooral gericht waren op ontwikkelingslanden, zijn de Global Goals belangrijk voor de hele wereld, dus ook voor Deventer. Ontwikkelingen met betrekking tot de Global Goals zijn te volgen via www.deventer4globalgoals.nl

Het is helder dat er een omslag nodig is naar een "circulaire economie". Hierbij gaat het erom om via het grondstoffengebruik bij te dragen aan de klimaatopgave, de biodiversiteitsopgave, het creëren van een schoon milieu en een veilige en schone leefomgeving en het bijdragen aan de leveringszekerheid van grondstoffen. In een circulaire economie zijn vrijwel alleen herbruikbare primaire, secundaire en duurzame biograndstoffen in omloop. Producten worden binnen gesloten kringlopen geproduceerd, gedistribueerd en geconsumeerd. Zodoende wordt de waarde van grondstoffen, materialen en producten zo lang mogelijk behouden. De Rijksdoelstellingen circulariteit: 50% in 2030 en 100% in 2050 worden steeds concreter, hier sluit de gemeente Deventer bij aan.

Klimaatdoelstellingen

In 2015 is het mondiale klimaatakkoord van Parijs gesloten. Daarin hebben landen afgesproken de wereldwijde temperatuurstijging in ieder geval onder de 2 oC te houden en bij voorkeur onder de 1,5 oC. Het akkoord moet door de landen in nationaal beleid en wetgeving worden vertaald.

In 2019 is het nationale Klimaatakkoord vastgesteld en zijn de klimaatdoelen vastgelegd in de Klimaatwet. Met het regeerakkoord (2021) zijn de doelstellingen bekrachtigd (en deels aangescherpt).

Doelen CO2-Reductie

- 2030: 55% reductie CO2-uitstoot (ten opzichte van 1990)
- 2050: 95% reductie CO2-uitstoot (ten opzichte van 1990)
- 2050: 100% CO2-neutrale elektriciteitsvoorziening

Doelen aardgasvrij

- 2030: 20% bestaande woningen aardgasvrij (ca. 10.000 woningen in Deventer)
- 2050: 100% bestaande woningen aardgasvrij

Regionale Energiestrategie (grootschalige opwek en bovenlokale warmte)

Als uitvloeisel van het Klimaatakkoord zijn in 30 regio's in Nederland Regionale Energiestrategieën (RES) opgesteld. De RES gaat voornamelijk in op grootschalige opwek van elektriciteit met grote zonnedaken, zonneparken en windenergie en (voor zover van toepassing) op de verdeling van bovenlokale warmtebronnen. De RES-en zijn onderdeel van een totaalpakket aan maatregelen dat nodig is om de klimaatdoelen te realiseren. Deventer valt binnen de RES West Overijssel. Het Deventer RES-bod (door raad vastgesteld juli 2021) bedraagt 212 GWh aan grootschalige opwek. Dit dient uiterlijk in 2030 gerealiseerd te zijn en in 2025 moeten de benodigde vergunningen zijn verstrekt. Er zijn in Deventer geen bovenlokale warmtebronnen. De RES wordt iedere 2 jaar geactualiseerd waarbij nieuwe inzichten en (technologische) ontwikkelingen kunnen worden meegenomen. In de RES 2.0 moet het Deventer-bod nader worden geconcretiseerd (verdeling zon-wind en concrete zoeklocaties). De RES 2.0 wordt in 2024 vastgesteld.

Transitievisie Warmte (aardgasvrij wonen en energiebesparing)

Een andere opdracht uit het Klimaatakkoord is dat iedere gemeente een Transitievisie Warmte (TVW) opstelt. In de TVW wordt per wijk/dorp weergegeven wat het beste en meest passende alternatief voor aardgas is (energetisch, technisch en economisch) en of de overgang in het betreffende gebied voor of na 2030 is voorzien. De TVW voor Deventer is vastgesteld in februari 2021 en geactualiseerd in juni 2023.

De concrete uitwerking van de TVW per buurt vindt plaats in Wijk Uitvoeringsplannen (WUP's). De WUP's voor Zandweerd en Bathmen zijn inmiddels vastgesteld en in uitvoering. De realisatie van het Slim Warmtenet Zandweerd is onderdeel van het WUP Zandweerd.

Bij het opstellen van de WUP's wordt een wijkaanpak gehanteerd. Daarbij worden de bewoners en de andere partners in de betreffende buurt nadrukkelijk betrokken en worden koppelkansen (verduurzaming woningbezit corporaties, sociaal, klimaatadoptie, ruimtelijke kwaliteit, MJOP, etc.) zoveel mogelijk benut. Jaarlijks willen wij twee nieuwe WUP-trajecten opstarten.

Het realiseren van het Slim Warmtenet Zandweerd, nieuwe collectieve warmte projecten (waaronder opschaling van de productie van groen gas) en het verduurzamen van de bestaande aardgas gestookte warmtenetten is onderdeel van de warmtetransitie.

Faciliteren bewoners, betaalbaarheid en energiearmoede

In de energietransitie wordt veel gevraagd van bewoners, bedrijven en organisaties. De gemeente heeft hierbij een belangrijke faciliterende rol. Naast beschikbare regelingen vanuit o.a. het rijk en de provincie ontwikkelen wij aanvullend instrumentarium en specifieke regelingen om bewoners te helpen stappen te maken om fossielvrij en betaalbaar te wonen. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar de aanpak van energiearmoede door het structureel verduurzamen van energie-onzuinige woningen. Dit wordt in afstemming met Werk en Inkomen opgepakt.

Met bijvoorbeeld Deventer Help Isoleren en het Duurzaamheidskrediet Deventer worden instrumenten en een werkwijze ontwikkeld die we breed in de wijkaanpakken kunnen inzetten.

Toekomstbestendige netinfrastructuur

In Deventer is nu in het noordelijke gedeelte van de gemeente, grenzend aan Raalte, netcongestie voor zowel de afname als teruglevering van elektriciteit gemeld door Enexis. Dit geldt ook voor het A1 Bedrijvenpark. Voor de rest van Deventer geldt een netcongestie voor teruglevering. Om de levering en teruglevering van elektriciteit goed te kunnen faciliteren moet de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk (van hoogspanningsnet tot en met de wijken) structureel worden uitgebreid. De netbeheerders Tennet, Enexis en Liander zijn hiervoor verantwoordelijk. In overleg met de netbeheerders wordt daarbij zoveel mogelijk aangesloten bij de ruimtelijke ontwikkeling in Deventer.

In een toekomstbestendige energievoorzieningen is naast voldoende netcapaciteit “slimme” netinfrastructuur essentieel. Daarmee kan worden gestuurd op vraag en aanbod, opslag en toepassing van alternatieve energiebronnen en -dragers. Dit vraagt om samenwerking tussen grote energiegebruikers en -opwekkers waarbij (elektrische) mobiliteit hierin een belangrijke rol speelt. Samen met onder andere het Deventer Economisch Perspectief (DEP) werken we aan twee energie HUB's op bedrijventerreinen.

Uitgangspunten bij de realisatie

- We werken samen met gebiedspartners (o.a. woningcorporaties, maatschappelijke organisaties, waterschap, nutsbedrijven).
- We werken samen met bewoners, bedrijven en organisaties en passen zoveel mogelijk een wijkgerichte/gebiedsgerichte aanpak toe.
- We zoeken actief naar synergie met andere programma's en ontwikkelingen.
- We combineren beschikbare middelen en regelingen om meer impact te realiseren.

Rijksbijdrage en dekking

Omdat vanuit het Klimaatakkoord een stevige regierol bij gemeenten is neergelegd worden zijn er ook extra rijksmiddelen aan de gemeenten toegekend om de klimaatdoelstellingen te kunnen realiseren. Voor 2023 was er €1,7 miljoen beschikbaar. Voor de daarop volgende jaren zal dit bedrag geleidelijk toenemen. Dit heeft vooral te maken met de toenemende uitvoeringskosten van de wijkuitvoeringsplannen met als doel de bestaande woningsvoorraad te verduurzamen. Of de gemeentelijke bijdrage aangevuld met de bovengenoemde rijksbijdrage voldoende dekking voor de noodzakelijke capaciteitsinzet om invulling te geven aan het klimaatakkoord en het bestuursakkoord is afhankelijk van de keuzes die worden gemaakt in het Deventer Energieplan. Deze wordt naar verwachting eind 2023 aangeboden aan de raad.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
-----------	------------

Milieu en duurzaamheid	0.5 Treasury; 6.3 Inkomensregelingen; 7.3 Afval; 7.4 Milieubeheer; 0.10 Mutaties reserves.
------------------------	--

Doelstelling: A: Doorgaande verbetering duurzaamheid en het verminderen van milieugevolgen - Sustainable Development	1	2	3	4
Goal 11: duurzame steden				

Doorgaande verbetering van duurzaamheid in de hele gemeente. Duurzaamheid speelt op allerlei terreinen; bij groen- en waterstructuren, bouwen, mobiliteit, binnen de maak- en kenniseconomie, bedrijventerreinen, binnen droge en natte ecologische verbindingzones. ✓

Prestatie	Kennis en advies duurzaamheidsthema's	Budget
-----------	---------------------------------------	--------

Het begrip duurzaamheid voor de gemeente met de vakafdelingen vertalen in concrete voorbeelden en toetsbare normen. Door inzet van kennis en advies over duurzaamheidsthema's worden initiatieven (in het voortraject) van o.a. ruimtelijke ontwikkelingen, bij groen- en waterstructuren, Klimaatadaptatie, mobiliteit, binnen de maak- en kenniseconomie, bedrijventerreinen, binnen droge en natte ecologische verbindingzones gefaciliteerd.

Prestatie	Opstellen handelingskader Duurzaamheid , inclusief circulariteit	Budget
-----------	--	--------

Opstellen handelingskader Duurzaamheid, inclusief circulariteit. €100.000

Prestatie	Bewustwording van zorg voor leefomgeving	Budget
-----------	--	--------

Door middel van natuur- en milieueducatie worden inwoners, met name via de basisscholen, bewust gemaakt van de zorg voor de eigen leefomgeving en dierenwelzijn. €650.000

Doelstelling: B: Informeren en samenwerken met bewoners en bedrijven/organisaties	Opgave			
	1	2	3	4
Informeren van en samenwerken met bewoners en bedrijven/organisaties bij het vormgeven en invullen van de energietransitie in Deventer. Dit draagt bij aan een gevoelde gezamenlijke verantwoordelijkheid en goede democratische besluitvorming ten aanzien van de energietransitie.				✓

Prestatie	Burgerberaad over energietransitie.	Budget
	Deelname aan de bijeenkomsten van het burgerberaad en het inbrengen van kennis van het onderwerp, van lopende projecten, bestaand beleid en de (lokale) praktijk.	€54.000

Prestatie	Versterken van de samenwerking met lokale coöperaties	Budget
	Verder versterken van de samenwerking met lokale coöperaties (Deventer Energie en Noaber Energie, Duurzaamheidscentrum) om bewoners eenduidig en goed vindbaar te voorzien van informatie, inspiratie, hulp en handelingsperspectief in de energietransitie.	€110.000

Doelstelling: A: Gezonde leefbare toekomstbestendige stad - Sustainable Development Goal 9: duurzame industrie	Opgave			
	1	2	3	4
Het doel van de huidige milieuregelgeving is het terugdringen van de milieugevolgen, met name op de aspecten geluid, luchtkwaliteit, geuroverlast, bodemverontreiniging en energiegebruik. Vaak is deze bescherming nog sectoraal, maar we werken naar een steeds meer integrale bescherming, die vanaf 1 januari 2024 wettelijk is vastgelegd in de nieuwe Omgevingswet. Het begrip omgevingswaarde speelt een belangrijke rol in de Omgevingswet, die doorvertaald moeten worden in de Omgevingsvisie. Vooruitlopen hierop brengen we beleid en waarden in kaart. Door de integraliteit gaat het om het afwegen van alle belangen en waarden die in de fysieke leefomgeving een rol spelen, het gaat over de wijze waarop we al die belangen laten meewegen in het proces. Het gaat over duurzame, ecologische, ruimtelijke, economische, sociale, financiële, klimaat, of energietransitie belangen. Hoe zorgen we er met elkaar voor dat al deze – tegenstrijdige - belangen voldoende tot zijn recht komen. En hoe zorgen we ervoor dat we hierin initiatieven van bewoners en bedrijven voldoende kunnen ondersteunen.				✓

Prestatie	Omgevingsdienst IJsselland - Vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies wet Milieubeheer / Omgevingswet	Budget
	De Omgevingsdienst IJsselland verzorgt de gemeente Deventer de vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies op gebied van de milieuaspecten van de regelgeving in de Omgevingswet. Dit om structurele overschrijdingen van milieunormen in de fysieke leefomgeving tegen te gaan waarbij er extra aandacht is voor energietoezicht op energierelevante bedrijven.	€1.885.000

Prestatie	Het extra investeren in handhaving Milieuregelgeving voor energiebesparing	Budget
------------------	---	---------------

Naast de wettelijke verplichtingen willen we de energiebesparing bij grote bedrijven verder stimuleren. Deze inzet combineren we met het verder toekomstbestendig maken van bedrijven(terreinen), waarbij ook de thema's klimaatadaptatie, tegengaan hittestress, circulariteit en andere besparingen aan bod komen. Vanuit de regio Stedendriehoek in samenwerking met het DEP (programma economie en energie) werken we hieraan en zetten een adviseur duurzaamheid in.

€50.000

Prestatie	Het in beeld brengen van omgevingswaarden fysieke leefomgeving (in het Omgevingsplan)	Budget
------------------	--	---------------

Bij de invoering van de Omgevingswet staat het begrip "fysieke leefomgeving" centraal. Bij de uitvoering van deze wet komen alle aspecten van de fysieke leefomgeving samen: Op dit moment werken we aan de ontwikkelingen die samenhangen met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Integrale gebiedsontwikkeling is in dit kader onontbeerlijk en het is zaak om hierin een evenwichtige afweging te maken. Elk gebied heeft eigen kwaliteiten die versterkt kunnen worden en hoe kunnen we daarbij de dilemma's (stikstof, ecologische kwaliteit, ruimte, economie, klimaat, financieel) helder maken en bepalen welke waarden – in een bepaald gebied- voor gaan? Veel kennis is al binnen de gemeente aanwezig, vaak nog wel versnipperd en gefragmenteerd. Zo is er bijvoorbeeld al veel informatie over bodemonderzoeken, luchtkwaliteit, externe veiligheid, geluid, natuurwaarden, ecologische kennis, landschapselementen, enzovoorts. In het kader van de Omgevingswet, de op te stellen Omgevingsvisie en het Digitaal Stelsel Omgevingswet, de DSO zal deze informatie verder ontsloten en in kaart gebracht moeten worden.

€100.000

Prestatie	Het bewaken, centraal gegevensbeheer, uniforme processen bodemkwaliteit	Budget
------------------	--	---------------

Het onderzoeken en monitoren van de kwaliteit van bodem en grondwater en het waar nodig saneren van verontreinigingen zodat alle risico's als gevolg van bodemverontreiniging zijn weggenomen of beheerst. Het preventief (laten) beoordelen van de kwaliteit van de bodem bij aangewezen milieubelastende activiteiten.

Prestatie	Het verder terugdringen van geluidsoverlast	Budget
------------------	--	---------------

Het verder terugdringen van geluidsoverlast als gevolg van verkeer en geluidsoverlast van milieubelastende activiteiten zoveel als mogelijk voorkomen middels wettelijke vereisten. Het verminderen van geluidsoverlast als gevolg van auto- en treinverkeer door het uitvoeren van saneringsmaatregelen, zodat de geluidsoverlast in geen enkele woning in Deventer boven de wettelijke norm ligt.

Prestatie	Het uitvoering geven aan de eisen van het Schone Lucht Akkoord	Budget
------------------	---	---------------

In 2018 heeft de gemeente Deventer het Schone Lucht Akkoord (SLA) getekend waarmee het zich heeft verplicht om op verschillende taakvelden extra inzet te plegen om de luchtkwaliteit te verbeteren. Jaarlijks rapporteren we over de genomen maatregelen.

€90.000

Doelstelling: A: Zorgvuldig omgaan met grondstoffen, circulariteit bevorderen - Sustainable Development Goal 12: verantwoorde consumptie	Opgave			
	1	2	3	4

Er is steeds meer noodzaak aanwezig om zorgvuldiger om te gaan met grondstoffen. Veel grondstoffen zijn kostbaar en – uiteindelijk – schaars. De gestelde doelstellingen zijn om 50% circulair te zijn in 2030 en om volledig (100%) circulair te zijn in 2050. We dienen de transitie naar een circulaire samenleving te versnellen. Het gaat om het op- en ombouwen naar een circulaire economie. ✓

Prestatie	Het uitwerken van het handelingskader Circulariteit	Budget
-----------	---	--------

Circulaire principes worden steeds meer integraal onderdeel van het beleid- en besluitvormingsproces en de uitvoering van de gemeente. Het is een manier van denken over hoe we met grondstoffen, producten en afval omgaan. Binnen de gemeente gebeurt al veel. Vaak nog wel ad hoc en afhankelijk van de betreffende medewerker en zijn of haar expertise. Aan ons de taak om deze acties verder te versterken, door dit in samenwerking op te pakken en dit breder uit te zetten. Het handelingskader circulariteit vast te laten stellen en verder uitwerken is het uitgangspunt. We sluiten aan bij de rijksbrede opgave van 50% circulair in 2030 en 100% circulair in 2050. €100.000

Prestatie	Het bewuster omgaan met grondstoffen, producten en afval.	Budget
-----------	---	--------

Initiatieven ondernemen om zuiniger om te gaan met kostbare grondstoffen en producten en daarbij het hergebruik van grondstoffen bevorderen. Meer aandacht voor de kwaliteit van steeds meer specifieke grondstofstromen (bouwmaterialen, grind, stenen, hout, biomassa). Ook zullen we verwerkingsinitiatieven meer en meer beoordelen op totale milieu en sociale; inclusief de impact van de materialen (CO2 belasting, grondstoffen kompas, klimaatzaken en biodiversiteitsverlies in internationale verplichte CSRD rapportage (milieu en sociale impact van bedrijfsactiviteiten). Het is belangrijk om expertise over de ontwikkelingen van de verwerkingstechnieken te combineren met vragen in de markt. €50.000

Prestatie	Het verder verminderen van de hoeveelheid restafval, betere scheiding en optimalisering inzameling.	Budget
-----------	---	--------

Een aanzet hiervoor is gedaan in het Grondstoffenplan 2022-2024 van de gemeente, dat in samenwerking met Circulus is opgezet. Het zoveel mogelijk gescheiden inzamelen van huishoudelijk afval, onder meer door hogere scheidingspercentages gft, papier, glas en plastic staat hierin centraal. €250.000

Doelstelling: A: Biodiversiteit en ecologie - Sustainable Development Goal 15: leven op het land	Opgave			
	1	2	3	4

De maatschappelijke roep om het behoud en herstel van biodiversiteit groeit. De inwoners van gemeente Deventer verwachten dat hier meer aandacht aangegeven wordt. Dit maakt dat het nodig is om de waardevolle gebieden goed in kaart te hebben en te beheren. Daarbij dient een beleidskader en waarden vastgesteld te worden voor gezonde ecosystemen en biodiversiteit. Er is een steeds grotere vraag naar de inzet van de functie van de stadsecoloog, hiervoor is de formatieruimte in 2023 uitgebreid met een 2e ecooog.

Prestatie	Het vaststellen en handhaven van beleid blauw / groene hoofdstructuur, ecologie en biodiversiteit	Budget
-----------	---	--------

We brengen waardevolle blauw / groene hoofdstructuren in kaart. Dit vormt de basis voor het nieuwe op te stellen beleidskader biodiversiteit.

€50.000

Prestatie	Het inzetten van lokale ecologische kennis	Budget
-----------	--	--------

Door inzet van (lokale) ecologische kennis en advies bij ruimtelijke ontwikkelingen, vergunningverlening en onderhoud van de openbare ruimte streven we ecologisch optimale situaties na. Hierbij benutten we actief het netwerk van vrijwilligers.

€30.000

Prestatie	Het uitvoeren van het hernieuwde biodiversiteitsbeleid inclusief het inventariseren van bermen voor ecologisch beheer	Budget
-----------	---	--------

Bij het nieuw op te stellen biodiversiteitsbeleid horen ook verdere uitvoeringstaken. Deze worden deels uitgevoerd binnen de bestaande formatieruimte, deel door het beschikbaar gestelde budget van 40k voor bermen in bloei en deels door nog in te huren expertise.

€40.000 + €60.000

Doelstelling: B: Bewoners helpen hun woning te verduurzamen	Opgave			
	1	2	3	4

Bewoners helpen hun woning te verduurzamen: besparen gebruik (fossiele) energie, duurzaam verwarmen, zelf energie opwekken. De betaalbaarheid van de energierekening/woonlasten is belangrijk aandachtspunt. Dit draagt bij aan de CO2-reductie doelstellingen en een toekomstbestendige betaalbare energievoorziening.

✓

Prestatie	Doorontwikkelen en beschikbaar stellen van faciliteiten die bewoners helpen te verduurzamen	Budget
-----------	---	--------

Doorontwikkelen en beschikbaar stellen van instrumenten en faciliteiten die bewoners helpen te verduurzamen: €200.000

- inzet energiecoaches, minimaal 1000 huisbezoeken per jaar
- organiseren (buurt)gerichte collectieve (inkoop)acties
- energie klussendienst
- ondersteuning bij aanvragen subsidies en/of financiering
- ondersteuning particuliere verhuurders
- ondersteuning van VVe's
- natuurvriendelijk isoleren (SMP)

Prestatie	Realisatie en exploitatie Slim Warmtenet Zandweerd	Budget
-----------	--	--------

Gefaseerde realisatie en start exploitatie Slim Warmtenet Zandweerd (2000 woningen aardgasloos in periode 2022 – 2028).
Ontwikkeling basis voor een warmtebedrijf.

Prestatie	Wijk uitvoeringsplannen	Budget
-----------	-------------------------	--------

In twee wijken/dorpen met de bewoners aan de slag met het opstellen van een Wijk Uitvoeringsplannen (in samenwerkingsverband Fossielvrij en Betaalbaar Wonen). Daarnaast de uitvoering van de reeds vastgestelde plannen voor Bathmen en Zandweerd. €100.000

Prestatie	Deventer Isolatie Programma	Budget
-----------	-----------------------------	--------

Met de beschikbare rijksmiddelen energie-onzuinige koopwoningen van bewoners met een “kleine beurs” verduurzamen waarmee hun energierekening structureel lager wordt. Deventer Isolatieprogramma richt zich op slecht geïsoleerde woningen met DEFG-labels of met een in die labelklasse vergelijkbare energetische staat, een WOZ-waarde onder de € 340.000 en een inkomensgrens. Vanuit het Nationaal Isolatieprogramma ontvangt de gemeente voor 2023 en 2024 financiële middelen (€ 1.803.100,-) voor de verduurzaming van 1.235 particuliere woningen. €50.000

Doelstelling: B: Energieverbruik en - voorziening bedrijventerreinen	Opgave			
	1	2	3	4

Bedrijven helpen om hun gebouwen en bedrijfsvoering te verduurzamen: besparen gebruik (fossiele) energie, duurzaam verwarmen, zelf energie opwekken. Samenwerken tussen bedrijven voor realisatie en uitwisseling van energie is belangrijk aandachtspunt. Dit draagt bij aan de CO2-reductie doelstellingen en een toekomstbestendige betrouwbare energievoorziening voor bedrijven. ✓

Prestatie	Adviseren bedrijven over energie maatregelen	Budget
Energiescans en advisering aan bedrijven over energiebesparing en opwek. Hierbij slimme combinatie zoeken met toezicht en handhaving door de Omgevingsdienst en de smart energy hub's.		€50.000

Prestatie	Energieopslag en -uitwisseling	Budget
In samenwerking met DEP en betrokken bedrijven de haalbaarheid (technisch, financieel organisatorisch) verkenning van twee energiehub's op bedrijventerreinen en in een faciliterende rol bijdragen aan de realisatie. De energiehub's zijn belangrijk onderdeel in het oplossen van de netcongestieproblematiek. Als onderdeel van het energiesysteem van de toekomst verkennen we de mogelijkheden van energieopslag (o.a. batterijen en waterstof, warmte).		€50.000

Prestatie	Netcongestie	Budget
Laag- en middenspanningsnetten geschikt maken voor 2050. Uitbreiding met 300 trafo's en verzwaring van 500 km kabel tot 2030. Uitbreiding met 12 transportstations.		€50.000

Doelstelling: B: Langetermijnstrategie grootschalige opwek duurzame energie	Opgave			
	1	2	3	4
Een langetermijnstrategie voor de grootschalige opwek van duurzame elektriciteit en alternatieve bronnen voor aardgas. Dit draagt bij aan lokale productie en gebruik van duurzame energie en daarmee aan de CO2-reductie doelstellingen.				✓

Prestatie	Regionale Energiestrategie	Budget
Concretisering en uitvoering van het RES-bod (212 GWh in 20230) en het opstellen van de RES 2.0.		€50.000

Prestatie	Opschalen van de productie van groen gas uit mest	Budget
Ondersteuning mestvergistingsinitiatieven en productie van groen gas.		€50.000

Prestatie	Verkennen van de mogelijkheden van aardwarmte	Budget
Samen met de provincie en de drinkwaterbedrijven verkennen van de mogelijkheid voor toepassingen van aardwarmte in Deventer. Beoordelen potentie op basis van resultaten van de EBN proefboring in onderzoeksgebied Deventer-Apeldoorn.		€25.000

Prestatie	Windenergie	Budget
Ontwikkeling van windpark in provinciaal clustergebied A1-zone in samenwerking met de provincie Overijssel.		€50.000

Prestatie	Zonne-energie	Budget
Faciliteren van initiatieven voor zonneparken en stimuleren van binnenstedelijke toepassingen zoals solar carports en zonnepanelen op grote daken.		€50.000

Doelstelling: B: Meten en monitoren	Opgave			
	1	2	3	4
Meten en monitoren resultaten van het Energieplan, klimaatambities en de hoeveelheid bespaarde CO2-uitstoot.				

Prestatie	Reductie CO2-uitstoot	Budget
Monitoring hoeveelheid gereduceerde CO2-utstoot als gevolg van gemeentelijk beleid en uitvoering.		

Prestatie	Data gedreven werken	Budget
Realisatie van datafundament energiesysteem in Digital Twin en Deventer Datastad t.b.v. gebouwde omgeving, industrie en mobiliteit.		

Prestatie	Energieverbruik in kaart	Budget
Meten en monitoren energieverbruik (elektriciteit en warmte) in de gebouwde omgeving, mobiliteit en opwek hoeveelheid opgewekte duurzaamheid energie. Gegevens worden opgenomen in de Energietool Deventer.		

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
33	Volksgezondheid en milieu	Omvang huishoudelijk restafval				Kg/inwoner	CBS
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	78	78	73	78			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
34	Volksgezondheid en milieu	Hernieuwbare elektriciteit				%	RWS
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	12,90	10,70	7,40	5,10			

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	24.014	21.988	21.067	20.433	20.178
Baten	18.593	16.535	17.487	17.086	16.978
Saldo exclusief reserves	-5.421	-5.454	-3.580	-3.347	-3.201
Storting in reserves	70	22	23	24	25
Putting uit reserves	1.420	1.334	1	1	1
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	1.351	1.312	-22	-23	-24
Saldo inclusief reserves	-4.070	-4.141	-3.603	-3.370	-3.224

De wijziging van het saldo inclusief reserves met €71.000 in 2024 ten opzichte van 2023 is als volgt te verklaren:

Duurzaamheid

Duurzaamheid laat in 2024 een daling van het saldo (€710.000) zien ten opzichte van 2023. Dit is ontstaan als gevolg van eenmalige budgetten in 2023 die niet zijn begroot in 2024 waardoor ze zorgen voor een daling van het saldo. Dit betreft:

- Wijkuitvoeringsplan Bathmen €280.000;
- Wijkuitvoeringsplan De Worp €120.000;
- Groen Gas Bathmen €52.000;
- Energieplan €100.000;
- Maatschappelijke dialoog €105.000;
- Soorten Management Plan €80.000;
- Klusbrigade energie en klimaat €30.000.

Daarnaast is de loon- en prijsindex in 2024 gestegen met €60.000.

Milieu

Het begrotingssaldo 2024 voor het programma onderdeel Milieu stijgt per saldo met €781.000. Hieronder wordt dit saldo grotendeels verklaart:

- als gevolg van prijs- en loonontwikkeling stijgen de lasten met €113.000;
- de bijdrage in de begroting 2024 van de Omgevingsdienst IJsseland stijgt met €127.000;
- bij de voorjaarsnota 2023 zijn er voor €550.000 middelen beschikbaar gesteld voor de begroting 2024, voor ondergrondse verkabeling (€356.000) en uitbreiding personele capaciteit (194.000);
- in 2023 zijn er incidentele middelen beschikbaar gesteld voor €280.000; onder andere voor de interim manager Stichting de Ulebelt (€125.000)
- in 2023 zijn er subsidies ontvangen (€120.000) ten behoeve van de uitvoering van houtstook en zero emissie. Deze baten vervallen in 2024.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Milieu en Duurzaamheid	2023	2024	2025	2026	2027
Afval	1.513	925	1.968	2.068	2.118
Inkomensregelingen	-903	-750	-750	-750	-750
Milieubeheer	-6.041	-5.637	-4.807	-4.674	-4.577
Treasury	10	8	8	8	8
Saldo exclusief reserves	-5.421	-5.454	-3.580	-3.347	-3.201

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Grondstoffenplan 2020-2024	1,2 Mb	Grondstoffenplan Deventer 2020-2024
Beleidsnota ecologie	2,5 Mb	Beleidsnota ecologie
Gebiedsgericht Grondwaterbeheerplan	1,7 Mb	Gebiedsgericht Grondwaterbeheerplan
Omgevingsvisie externe veiligheid 2015	4,7 Mb	Omgevingsvisie externe veiligheid 2015
Uitvoeringsagenda Duurzaamheid	1,3 Mb	Uitvoeringsagenda Duurzaamheid
Energieplan Deventer	1,1 Mb	Energieplan

Ruimtelijke ontwikkeling

Omschrijving

Het programma omvat de zorg en verantwoordelijkheid voor een goede ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van de gemeente, zowel de stad als het platteland inclusief de dorpen en kernen.

Dit gebeurt onder andere door beleidsvoorbereiding en -uitvoering. Daartoe behoren het opstellen van planologisch kaders met een goede ruimtelijke onderbouwing, voor initiatieven uit de samenleving (een omgevingsplan of een omgevingsvergunning). Steeds belangrijker onderdeel is het verzorgen van de kaders en uitgangspunten voor integrale gebiedsontwikkelingen die veelal samen met marktpartijen worden opgepakt.

Deventer heeft al enkele jaren geleden de oorspronkelijke uitgangspunten van de komende Omgevingswet omarmd. Dat heeft geleid tot een in 2019 vastgestelde Omgevingsvisie en een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte: Deventer, stad en dorpen. Bovendien hebben we een verordening voor de gehele fysieke leefomgeving. Deventer erkent door haar manier van werken dat we het als overheid niet alleen kunnen. Voor onze grote ambitie hebben we de samenleving nodig. De samenleving is voornamelijk als eerste aan zet, en komt met ideeën en initiatieven. Deventer is trots op zijn gemeente, zowel stad als landelijk gebied. De grote kwaliteit is tot stand gekomen samen met de mensen die er wonen, werken en verblijven. Dat koesteren we en willen we doorontwikkelen. De Deventer kwaliteiten en karakteristiek, het DNA, zijn daartoe randvoorwaardelijk. De gemeente geeft vooral de hoofdlijnen, inspirerende ambities en een set spelregels mee overeenkomstig onze Omgevingsvisie 2019. De belangen van omwonenden en andere belanghebbenden worden in een zorgvuldig participatietraject geborgd. De overheid is daarbij steeds meer de verbinder en bewaker van de spelregels, en dus vooral regisseur, in plaats van zelf de realisator. De gemeente blijft echter wel degene die uiteindelijk beslist op een initiatief, vanuit haar publieke rol en verantwoordelijkheid.

Verder leggen wij via het ruimtelijke spoor vaak de basis voor de realisatie van de doelstellingen van andere beleidsvelden, zoals Bereikbaarheid, Parkeren en Wonen. Wij dragen bij aan goede afspraken met o.a. de corporaties over de volkshuisvesting. We zijn actief richting onze partners om de grote woningbouwopgave te helpen realiseren. Deventer heeft grote ambities uitgesproken om een bijdrage te leveren aan het oplossen van de 'woningnood'. We onderzoeken hoe en onder welke voorwaarden we tot 2035 11.000 woningen aan de huidige voorraad toe kunnen voegen. We bewaken daarbij de kwaliteit van het landelijk gebied dat zich geconfronteerd ziet met een grote druk op de ruimte, vanwege de vraag naar nieuwe woningen, maar ook door ruimtevragen vanuit de ruimtelijke sector zelf, vanuit energie (wind, zon), natuur, water, recreatie etc. We zien dat deze integrale vraagstukken niet meer passen binnen de huidige Omgevingsvisie 2019. Daarom werken wij in 2024 toe naar een herziening van de Omgevingsvisie als integraal afwegingskader.

Actuele beleidscontext

Omgevingswet

De Omgevingswet treedt op 1 januari 2024 in werking. Vanaf dat moment zullen we ervaring opdoen met het leveren van producten en diensten (bijvoorbeeld een omgevingsvergunning en het publiceren van een omgevingsplan) en de nieuwe werkprocessen en systemen. We zorgen dat er voldoende gekwalificeerd personeel beschikbaar is om deze producten en diensten te leveren. Ook informeren we de inwoners en initiatiefnemers welke dienstverlening en ondersteuning wij kunnen geven onder de Omgevingswet.

We zullen het werken met de Omgevingswet nog verder doorontwikkelen. De wet en bijbehorende kerninstrumenten bieden diverse mogelijkheden voor lokale afwegingen. Doordat in eerste instantie onder de nieuwe wet bestaande regels in stand blijven (de bruidsschat), kunnen we in de komende jaren werken aan de invulling van een eigen visie en deze vertalen in regels waar wij dat willen en in samenwerking met begrotingsprogramma's waaronder milieu, duurzaamheid en leefomgeving.

Actualisatie Omgevingsvisie

Onder de Omgevingswet is de omgevingsvisie het enige ambitiedocument voor de fysieke leefomgeving. De eerste Deventer Omgevingsvisie is in december 2019 vastgesteld. Deze visie gaan we actualiseren op deelvisies, plannen en bouwstenen die nadien ontwikkeld zijn en specifiek ingaan op thema's gezondheid, energietransitie en klimaatadaptatie. De actualisatie van de Omgevingsvisie wordt in samenhang voorbereid met de verkenningen ten behoeve van een integraal toekomstbeeld voor de ontwikkeling van Deventer. We zetten ook een stap in de doorontwikkeling van de vorm van de Omgevingsvisie in de geest van de Omgevingswet: digitaal, geografisch, toegankelijk en in samenhang. We zorgen ervoor dat we vóór de wettelijke deadline van 1 januari 2027 een geactualiseerde omgevingsvisie hebben die past binnen de uitgangspunten van de Omgevingswet.

Voor de uitwerking van de omgevingsvisie biedt de Omgevingswet het instrument "programma in het kader van de Omgevingswet". We verkennen hoe we gaan werken met thematische en gebiedsgerichte programma's in het kader van de Omgevingswet, zowel met de (binnenkort) verplichte als ook met de vrijwillige programma's. Er wordt gewerkt aan twee pilotprogramma's die in de Deventer Omgevingsvisie 2019 werden aangekondigd, te weten Gezonde leefomgeving en Voorzieningen.

Bouwstenen (Woonvisie, Visie Landelijk gebied, Herijking hoofdwegenstructuur, Groen blauwe Hoofdstructuur)

In het kader van het project Wonen Ruimte Stad hebben we in beeld wat mogelijke woningbouwlocaties kunnen zijn (fase 1), deze vertaald naar denkrichtingen (groeiscenario's) voor de stad en hierbij een afwegingskader opgesteld om concrete locaties te kunnen toetsen (fase 2). We gaan werken aan fase 3, waarin we een verdiepingsslag op het woningbouwprogramma willen maken en relatie leggen met de andere opgaven waar wij als gemeente voor staan (economie, mobiliteit, klimaatadaptatie, energie etc.).

We actualiseren onze Woonvisie en houden daarbij de focus op het betaalbare en middensegment, om juist die groepen wat ruimte te bieden. Bijzondere aandacht gaat bovendien uit naar het huisvesten van statushouders, vluchtelingen, arbeidsmigranten, en andere huisvestingsurgente. We blijven ook inzetten op het realiseren van flexwoningen. Verder proberen we vooral jonge mensen aan onze gemeente te binden, mede met het oog op het versterken van de arbeidsmarkt.

We willen een bereikbare en leefbare gemeente zijn. Dat houdt in dat we gaan werken aan het versterken van onze hoofdwegenstructuur, en aan de fietsbereikbaarheid van Deventer. Dat draagt bij aan ons uitgangspunt om de binnenstad autoluw te maken. We gaan daarbij inzetten op parkeercapaciteit (Melksterweide, stationsomgeving, Roto-terrein) en zoeken naar een locatie voor een fietsenstalling in de binnenstad. We stimuleren nieuwe vormen van duurzame mobiliteit.

Veel aandacht zal uitgaan naar ons landelijk gebied. Langs alle kanten verhevigd de druk op de ruimte: bouwen van woningen, zoeken naar werkterreinen, ruimte voor natuur, water, energie, landschap etc. Bovendien vraagt een duurzame agrarische sector ook om de nodige ruimte. Dat maakt dat we bezig zijn met een visie op het landelijk gebied: wat kan de betekenis daarvan in de toekomst zijn?

We zien dat de behoefte aan ruimte in en om de stad toeneemt door o.a. beleidsambities vanuit de energietransitie, woningbouwontwikkeling en de economische ontwikkeling. Tegelijkertijd zijn ook ons groen, de natuur en waterstructuren belangrijk voor de leefomgeving en een kwaliteit om te behouden en te ontwikkelen. We willen daarom onze kennis en informatie over groen-blauwe structuren inzichtelijker maken, beter ontsluiten en waar nodig ambities formuleren. Deze groenblauwe structuur kan fungeren als een bouwsteen voor de omgevingsvisie.

Projecten

Het mogelijk maken van ontwikkelingen die mede verder vorm geven aan Deventer, vragen om een afweging van alle belangen die spelen in onze fysieke leefomgeving. We doen dat zorgvuldig en met behoud van de kwaliteiten en met onze inwoners samen. Dat is ook een van de rode draden uit het Bestuursakkoord 2022-2026, Dichtbij, Betrokken&Bevlogen. Samen met partijen uit de samenleving geven we invulling aan gebiedsontwikkelingen. We zien veel voormalige werklocaties (gedeeltelijk) van functie veranderen waardoor er mooie woongebieden kunnen ontstaan, of juist een menging van wonen, zorg, werken, leren en ontspannen. De gemeente is daarbij verantwoordelijk voor het creëren van een goed leefklimaat. We maken daarover afspraken met ontwikkelende partijen (ook over realisatietermijnen) en spreken daarover met de directe omgeving (participatie). Waar mogelijk vragen we subsidies aan bij het Rijk, zoals bijvoorbeeld de 'Start bouw impuls'. De gemeente blijft daarbij publiekrechtelijk verantwoordelijk voor het al dan niet doorgaan van een project. Mooie actuele voorbeelden zijn de ontwikkelingen op het voormalige ROTO-terrein, de Kop Handelskade, de Topicus-carré, De Kien, de voormalige Aupinglocatie, en de routekaart voor Bathmen.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
Ruimtelijke ontwikkeling	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden; 0.5 Treasury; 2.1 Verkeer en vervoer; 8.1 Ruimtelijke ordening; 8.3 Wonen en bouwen; 0.10 Mutaties reserves.

Doelstelling: Kwaliteit stad en land	Opgave			
	1	2	3	4
We ontwikkelen en versterken de bestaande, specifieke (ruimtelijke) kwaliteiten van stad en land, en werken daarbij integraal aan de grote ruimtelijke opgaven van de gemeente Deventer, zoals onder andere verankerd in de Omgevingsvisie 2019.		✓		✓

Prestatie	Wonen Werken Stad	Budget
We werken, gebaseerd op een uitgevoerde analyse, de drie denkrichtingen uit tot meer integrale groeiscenario's en leggen een afwegingskader voor locatiekeuzes aan de Raad ter vaststelling voor. We betrekken daarbij ook de opgaven die Deventer heeft op het gebied van economie, landschap, vitaal platteland, bereikbaarheid, de gezonde en leefbare stad, de energie transitie en het principe van bodem en water sturend.		

Prestatie	Kaders en uitgangspunten Gebiedsontwikkelingen	Budget
We verzorgen in samenwerking met marktpartijen en de samenleving integrale gebiedsvisies, kaders en uitgangspunten voor gebiedsontwikkelingen zoals De Kien, de Centrumschil en Keizerslanden en leggen voorstellen voor kaders op hoofdlijnen ter vaststelling aan de raad voor in de vorm van een masterplan of een bestemmingsplan.		

Prestatie	Visie Hoogbouw	Budget
Wij ronden een visie op hoogbouw af en leggen deze ter vaststelling aan de raad voor in 2024.		

Prestatie	Landelijk gebied	Budget
------------------	-------------------------	---------------

In Salland Loont wordt onderzocht in hoeverre eigenaren in het landelijk gebied een bijdrage kunnen krijgen in het onderhouden van ons kostbare landschap. Wij actualiseren de Uitvoeringsagenda Vitaal Platteland en we nemen actief deel aan de nieuwe Leaderperiode waardoor we initiatieven uit het landelijk gebied actief steunen. We werken aan een visie op het landelijk gebied. We werken samen met partners in Salland aan de voorbereiding van de uitvoering van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied waarvan we verwachten dat het in 2024 vastgesteld gaat worden. Hiermee anticiperen we op de opgaven vanuit Rijk en provincie voor het landelijk gebied.

Prestatie	Actualiseren omgevingsvisie en pilot omgevingsprogramma's	Budget
------------------	--	---------------

We starten met het actualiseren van de omgevingsvisie. Deelvisies, plannen en bouwstenen die na 2019 ontwikkeld zijn worden meegenomen. Ook gaan we specifieker in op de thema's gezondheid, energietransitie en klimaatadaptatie. We werken zoveel mogelijk datagedreven en passen de vorm van de omgevingsvisie aan op de uitgangspunten van de Omgevingswet: digitaal, geografisch, toegankelijk en in samenhang. We onderzoeken daarbij ook de omgevingseffecten (OER).

Prestatie	Groen- blauwe structuur	Budget
------------------	--------------------------------	---------------

We willen onze kennis en informatie over natuur, groen en water systemen en structuren inzichtelijker maken en beter ontsluiten en pakken dat op met programma Milieu en Leefomgeving. Waar nodig zullen we ambities voorleggen aan de raad. Deze groenblauwe structuur wordt een bouwsteen voor de omgevingsvisie.

Doelstelling: Evenwichtige Woningvoorraad	Opgave			
	1	2	3	4

We zorgen in samenspraak met onze partners voor een evenwichtige woningvoorraad die aansluit op de behoefte in Deventer, zowel naar aantal als naar aard. We zetten daarbij in op een versnelling van de productie, vanwege de grote vraag naar goede woningen. We passen daarbij de principes uit de Omgevingsvisie en de (geactualiseerde) Woonvisie toe. We streven naar evenwichtige wijken en buurten, en benutten bestaande kwaliteiten.

		✓		
--	--	---	--	--

Prestatie	Woonvisie	Budget
------------------	------------------	---------------

We actualiseren de bestaande Woonvisie 2018, en leggen de deze aan de raad ter vaststelling voor in 2024.

Prestatie	Flexwoningen	Budget
------------------	---------------------	---------------

We leggen de Raad ter besluitvorming specifieke locaties voor de bouw van circa 100 flexwoningen voor.

Prestatie **Woningen voor inwoners van Deventer** **Budget**

We onderzoeken op grond van actuele wetgeving in hoeverre we inwoners die sociaal en/of economisch aan Deventer gebonden zijn voorrang kunnen geven op nieuw woningaanbod. We komen daarmee met een voorstel naar de raad.

Prestatie **Wonen boven winkels** **Budget**

We onderzoeken met stakeholders de mogelijkheden voor het stimuleren van wonen boven winkels, en komen met een rapportage naar de raad.

Prestatie **Prestatieafspraken met corporaties** **Budget**

We maken nieuwe afspraken met de corporaties (prestatieafspraken) en leggen deze aan de raad voor.

Doelstelling: Bereikbaar, leefbaar en verkeersveilig Deventer	Opgave			
	1	2	3	4

We verbeteren de bereikbaarheid van Deventer. We herijken onze hoofdwegenstructuur op actualiteit en pakken de knelpunten aan in het licht van een duurzamere samenleving. Tegelijkertijd maken we een mobiliteitsplan voor de binnenstad en periferie. Bij beide trajecten zijn belangengroepen en bevolking nauw betrokken. We blijven inzetten op een autoluwe binnenstad en faciliteren daartoe het parkeren aan de randen van de (binnen)stad.

	✓		✓
--	---	--	---

Prestatie **Parkeren** **Budget**

We zetten actief in op het realiseren van een parkeerHUB in De Kien en werken daarin samen met betrokkenen. Tevens onderzoeken we het uitbreiden (permanent maken) van de locatie Melksterweide met 80 parkeerplaatsen en onderzoeken de mogelijkheden voor een parkeerHUB op het Rototerrein. We optimaliseren de kwaliteit en locatie(s) van onze fietsparkeervoorzieningen, met name in de binnenstad.

Prestatie **Openbaar vervoer** **Budget**

We blijven inzetten op een goed werkend OV-systeem. We hebben daarbij aandacht voor het verdubbelen van het spoor Deventer-Zwolle, de Berlijnlijn, een 4e perron, een station in Bathmen en het verminderen van overlast door goederenvervoer. We rapporteren daarover aan de raad.

Prestatie **Duurzame mobiliteit**

Budget

We zetten onze inzet op vormen van duurzame mobiliteit voort met extra aandacht voor de fiets op regionale verplaatsingen en elektrificatie van het wagenpark. Voor deelmobiliteit scheppen we de juiste (juridische) toelatingskaders en in de binnenstad bereiden we ons voor op de invoering van een nul emissiezone voor bestel- en vrachtvoertuigen in 2025.

Prestatie **Herijking hoofdwegenstructuur**

Budget

In 2024 geven wij uitvoering aan het plan van aanpak hoofdwegenstructuur dat in juli 2023 door de raad is vastgesteld.

Prestatie **Verkeersveiligheid**

Budget

In 2023 zijn aanbevelingen geformuleerd. In 2024 gaan we aan de slag met deze aanbevelingen ter verbetering van de doelmatigheid en doeltreffendheid van de uitvoering van verkeersveiligheid.

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
35	Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde				Duizend euro	CBS
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	324	272	244	223			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
36	Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen				Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	4	4	3,90	11,10			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
37	Vhrosv	Demografische druk				%	CBS
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	67,60	67,80	67,50	68,10			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
38	Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden				In Euro's	COELO
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	869	869	771	735			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
39	Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden				In Euro's	COELO
Jaar	2023	2022	2021	2020			

Waarde	913	917	815	779
--------	-----	-----	-----	-----

Nummer	Taakveld	Naam	Toelichting	Bron
40	Vhrosv	Opgeleverde woningen	Aantal woningen	Registratie gereedmeldingen gemeente

Jaar	2023	2022	2021	2020
Waarde	450	464	248	316

Nummer	Taakveld	Naam	Toelichting	Bron
41	Vhrosv	Opgeleverde sociale huurwoningen	% van het totaal	Registratie gereedmeldingen gemeente

Jaar	2023	2022	2021	2020
Waarde	12,90	15,70	16	3

Nummer	Taakveld	Naam	Toelichting	Bron
42	Vhrosv	Omvang sociale huurvoorraad	Absoluut aantal	Jaarverslagen corporaties – Monitor Verantwoording Prestatieafspraken

Jaar	2023	2022	2021	2020
Waarde	13040	12687	12973	12982

Nummer	Taakveld	Naam	Toelichting	Bron
43	Vhrosv	Gemiddelde zoektijd woningzoekenden voor sociale huurwoningen	In jaren	Jaarverslag Woonkeus

Jaar	2023	2022	2021	2020
------	------	------	------	------

Waarde	1,14	1,18	1,11	0,92
--------	------	------	------	------

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	12.140	7.885	7.474	7.140	6.718
Baten	5.564	5.369	5.161	5.161	5.161
Saldo exclusief reserves	-6.576	-2.516	-2.313	-1.979	-1.557
Storting in reserves	300	0	0	0	0
Putting uit reserves	1.363	18	18	18	18
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	1.063	18	18	18	18
Saldo inclusief reserves	-5.513	-2.498	-2.295	-1.961	-1.540

De wijziging van het saldo inclusief reserves met ruim €3 miljoen in 2024 ten opzichte van 2023 is als volgt te verklaren:

Incidentele posten

- In 2023 bevat de begroting diverse incidentele posten voor een bedrag van ruim €3 miljoen welke niet, of voor een lager bedrag, in de begroting 2024 zijn opgenomen. Daardoor zijn de lasten in 2023 op begrotingsbasis hoger dan in 2024. Het gaat hierbij met name om projecten zoals: ontwikkeling Stadscampus implementatie Omgevingswet, Wonen boven Winkels, Leader, Vitaal Platteland, Ruimtelijke verkenning Deventer Stad en diverse kleinere projecten.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Ruimtelijke Ontwikkeling					
Beheer overige gebouwen en gronden	25	-104	-104	-104	-104
Ruimtelijke Ordening	-4.560	-2.695	-2.509	-2.148	-1.726
Verkeer en vervoer	-658	-333	-291	-291	-291
Wonen en bouwen	-1.383	616	591	564	564
Saldo exclusief reserves	-6.576	-2.516	-2.313	-1.979	-1.557

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Omgevingsvisie 2019	12 Mb	Omgevingsvisie gemeente Deventer
Beleidsnotitie woonwagen- en standplaatsen 2018	1,0 Mb	Beleidsnotitie woonwagen- en standplaatsen 2018
Prestatieafspraken Woningcorporaties Deventer 2023	0,2 Mb	2022-848
Woonvisie Deventer 2018	0,6 Mb	Woonvisie Deventer 2018
Plan van aanpak Hoofdwegenstructuur		

Herstructurering en vastgoed

Omschrijving

Gebiedsontwikkeling

Het programma richt zich op de begeleiding en uitvoering van gebiedsontwikkeling. Het gaat daarbij om waardecreatie, waarbij het maatschappelijke effect van de gebiedsontwikkeling centraal staat. Dit maatschappelijk effect wegen we af tegen de financiële investering in een gebiedsontwikkeling. Dit doen wij vooral door het realiseren, contracteren en begeleiden van ruimtelijke ontwikkelingsprojecten. Wij nemen deel of regisseren in netwerkverbanden, stimuleren en faciliteren marktpartijen en laten los wanneer particuliere initiatieven de overheid niet nodig hebben. Wanneer (niet)-commerciële partijen een ontwikkeling die wij noodzakelijk vinden niet oppakken of onvoldoende waarde creatie opleveren gaan wij zelf actief of in samenwerking gronden en panden (strategisch) aankopen, ontwikkelen en verkopen of beheren. Binnen gebieden waar sprake is van een sterke samenhang en afhankelijkheden tussen de diverse locatieontwikkelingen dragen wij bij de voorbereiding en uitvoering zorg voor de regie en coördinatie.

Vastgoed

De gemeente Deventer is eigenaar, verhuurder, huurder en gebruiker van een zeer diverse vastgoedportefeuille. De kern van het vastgoed wordt gebruikt voor maatschappelijke functies zoals, sport, welzijn, buurtvoorzieningen, brandweerkazernes, cultuur en onderwijs verspreid over de gemeente. Zie ook de paragraaf [Vastgoed](#).

Actuele beleidscontext

Gebiedsontwikkeling

Wij dragen bij aan een goede uitvoering van het dynamische grondbeleid zoals dat is vastgelegd in de, begin 2024 aan de raad aan te bieden, nota Grondbeleid 2024. Hierin worden de organisatorische en financiële spelregels vastgelegd. De wijze waarop wij van onze externe partners een bijdrage vragen in de kosten van de stedelijke opgave leggen wij vast in een integraal afsprakenkader met betrekking tot het kostenverhaal en ruimtelijke bijdragen. In samenhangende gebieden pakken we in samenwerking met marktpartijen de ontwikkelingen integraal op. We voeren de regie op de kwaliteit, we bewaken de voortgang en hebben oog voor de betaalbaarheid van de gemeentelijke investeringen in de openbare ruimte.

Vastgoed

Uit de kadernota Vastgoed door de raad vastgesteld. Met deze beleidsnota werken we toe naar een eenduidige, uniforme en transparante wijze van vastgoedontwikkeling en -beheer. Dat doen wij door een centralisatie en bundeling van het eigendom en exploitatierisico vanuit de verschillende beleidsprogramma's naar vastgoed. Voor nadere duiding van het vastgoed in de begroting 2024 wordt verwezen naar de paragraaf Vastgoed. Vanuit de programmaverantwoordelijkheid zijn doelen en prestaties hier wel vastgelegd.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
Herstructurering en vastgoed	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden; 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur; 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein); 8.3 Wonen en bouwen; 0.10 Mutaties reserves.

Doelstelling: Portefeuillemanagement grondzaken	Opgave			
	1	2	3	4
Wij kennen de ontwikkelingen op de grondmarkt en hebben oog voor de kansen op het ruimtelijk faciliteren van maatschappelijk gewenste ontwikkelingen.		✓		

Prestatie	Het doorwerken aan de lopende grondexploitaties	Budget
Wij werken samen met onze partners verder aan de grondexploitaties of grondverkoop van Steenbrugge, Eikendal, Tuinen van Zandweerd, Bedrijventerrein A1, Westfalenstraat,, Gasfabriekterrein, cluster Havenkwartier, Sluiskwartier, Winkelcentrum Keizerslanden (Roelandflatlocatie), Hagenvoorde, Wittenstein, van Heetenstraat en voormalige speeltuin/Shita-locatie. We leveren een bijdrage aan de gemeentelijke ruimtelijke opgave door:		In budget grondexploitaties
	<ul style="list-style-type: none">de verkoop van gronden ten behoeve van het bouwen van ruim 600 woningen per jaar als onderdeel van de gehele woningbouwproductie in de gemeente Deventer in 2024 en verder (Periode 2023 - 2032, MPG 2023).de uitgifte van c.a. 4 ha bedrijventerreinen per jaar (2023-2027, MPG2023)	

Prestatie	De vestiging van het voorkeursrecht	Budget
We bewaken de ontwikkelingen van de gronden waarvoor het voorkeursrecht vanuit de Wet Voorkeursrecht Gemeenten is gevestigd.		

Prestatie	Nieuwe Grondexploitaties	Budget
In 2024 laten wij 4 nieuwe grondexploitaties vaststellen (Lettele, Loo, Hagenvoorde en Diepenveen).		

Prestatie	Opstellen omgevingsprogramma en visie Wechelerhoek	Budget
In de tweede helft van 2023 voeren wij een haalbaarheidsanalyse uit voor de Wechelerhoek. Wij verwachten hier een positieve haalbaarheid. Voor 2024 streven wij bij de Wechelerhoek naar een visie document met een omgevingsprogramma en een concept grondexploitatie.		€200.000

Doelstelling: Herstructurering	Opgave			
	1	2	3	4

Wij ronden de bestaande Herstructureringsopgave van de wijk Keizerslanden af met de ontwikkeling van het Oranjekwartier. ✓

Prestatie	Zorgdragen voor de uitvoering van het ontwikkelperspectief en het leefbaarheidsplan voor het Oranjekwartier	Budget
-----------	---	--------

Het samen met bewoners, marktpartijen en corporatie zorgdragen voor de uitvoering van het ontwikkelperspectief en het leefbaarheidsplan voor het Oranjekwartier.

Prestatie	Ontwikkeling en Verkeersstructuur Poort van Deventer - Deventerweg	Budget
-----------	--	--------

Voor het gebied Deventerweg / Poort van Deventer is het noodzakelijk om verbetering aan te brengen in de verkeersstructuur en ontwikkelingen mogelijk te maken. Hiervoor wordt een plan van aanpak geschreven.

Doelstelling: Grondbeleid	Opgave			
	1	2	3	4

Wij hebben oog voor de maatschappelijke ontwikkelingen om deze dynamisch en adequaat te kunnen faciliteren met het grondinstrumentarium. Met de gemeentelijke vastgoedposities dragen we bij aan de gewenste waarde creatie. We hebben zicht op de gemeentelijke kosten die voortvloeien uit de ruimtelijke opgaven om deze op een eerlijke wijze te kunnen toerekenen aan alle ruimtelijke ontwikkelingen. ✓ ✓

Prestatie	Het bezit en inzet van gronden en panden	Budget
-----------	--	--------

Daar waar zich ruimtelijke gelegenheden voordoen zetten wij het grondinstrumentarium situationeel in om de maatschappelijk gewenste ontwikkelingen mogelijk te maken binnen aanvaardbare financiële kaders en risico's.

Prestatie	Het samenwerken met marktpartijen	Budget
-----------	-----------------------------------	--------

Wij nemen deel in en faciliteren het structurele overleg met marktpartijen op het Platform Wonen Deventer, gericht op het realiseren van de maatschappelijke opgave wonen en voorzieningen. We hebben oog voor nieuwe ontwikkelingen en partijen die een bijdrage kunnen leveren aan deze opgave.

Prestatie **Faciliteren Smart Energy Hub**

Budget

Een Smart Energy Hub kan een oplossing bieden voor de netcongestieproblemen waarmee het A1 Bedrijvenpark Deventer momenteel kampt. Wij brengen kansrijke mogelijkheden voor een Smart Energy Hub in kaart. Dit op basis van een adviesrapport. De daadwerkelijke realisatie van de Smart Energy Hub laten we bij voorkeur over aan de markt onder voorwaarde dat de publieke belangen goed zijn geborgd.

Prestatie **Doorontwikkeling nota Grondbeleid - Financieel uitvoeringskader locatie- en gebiedsontwikkeling**

Budget

In 2023 wordt de nota grondbeleid afgerond. Voor het vervolg daarop in 2024 is gedetailleerder beleid nodig verwoord in het financieel uitvoeringskader (financiële spelregels bij het grondbeleid, kostenverhaal en erfpachtbeleid).

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	26.421	18.701	14.048	7.618	4.309
Baten	27.587	19.144	14.952	8.459	6.129
Saldo exclusief reserves	1.165	443	905	841	1.820
Storting in reserves	2.951	2.155	1.761	237	1.187
Puttting uit reserves	2.294	607	229	33	33
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	-656	-1.548	-1.532	-203	-1.154
Saldo inclusief reserves	509	-1.105	-628	638	666

De wijziging van het saldo inclusief reserves met €1,6 miljoen in 2024 ten opzichte van 2023 is als volgt te verklaren:

Wonen en bouwen

Binnen het taakveld wonen en bouwen zijn lasten opgenomen voor het project Oranjekwartier. Dit project loopt tot en met 2025 en wordt gefaseerd uitgevoerd, de lasten en baten hiervan zijn dan ook niet gelijk over de jaren verdeeld maar fluctueren per jaarschijf. In 2024 is per saldo voor afgerond €1,4 miljoen meer aan lasten geraamd dan in 2023. Daarnaast is er voor 2024 voor € 200.000 aan lasten geraamd voor het project Wechelerhoek. Dit omvat het uitwerken van een visiedocument en een omgevingsprogramma.

Grondexploitaties

Bij de tweede kwartaalrapportage 2023 zijn de grondexploitaties geactualiseerd. Deze zijn verwerkt in de begroting 2024. Door het afronden van grondexploitaties nemen zowel de lasten als de baten meerjarig geleidelijk af, echter heeft dit geen invloed op de begroting. De jaarsaldi van baten en lasten van de grondexploitaties worden namelijk verrekend met de balans, waardoor het saldo inclusief reserves op nihil sluit. Er is daarmee geen verschil in het exploitatieresultaat tussen de jaren 2024 en 2023.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Herstructurering en Vastgoed	2023	2024	2025	2026	2027
Beheer overige gebouwen en gronden	1.908	182	757	796	795
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-21	-14	-14	-14	25
Grondexploitatie (niet bedrijventer.)	548	1.000	600	60	1.000
Wonen en bouwen	-1.270	-723	-437	0	0
Saldo exclusief reserves	1.165	443	905	841	1.820

Investerings

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027
Uitgaven t.l.v. investeringen	0	0	0	0
Inkomsten t.g.v. investeringen	1.918	0	0	0
Saldo	1.918	0	0	0

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Grondbeleid 2013 (actualisatie begin 2024)	0,1 Mb	Grondbeleid 2013
Meerjaren Perspectief Grondzaken 2023	1 Mb	2023-469

Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt

Omschrijving

Verbindend kader Sociaal domein

Met het Verbindend Kader Sociaal Domein hebben we de afgelopen jaren samenhang en verbinding gebracht in de ambities en doelstellingen in het sociaal domein. Een integrale benadering is van belang om slagkracht te realiseren op de snijvlakken van de diverse programma's en de overstijgende thema's. Deze koers zetten we de komende jaren voort. Deventer investeert in haar inwoners, in voorzieningen en in onze leefomgeving om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan doen en ertoe doet. We bouwen verder aan de sociale infrastructuur om ervoor te zorgen dat onze inwoners volwaardig mee kunnen doen, waar nodig bieden we passende ondersteuning naar zorg en werk, stimuleren we inwoners om elkaar te ondersteunen en zich in te zetten voor hun omgeving en bieden we inwoners gelijke kansen.

We zetten ons de komende jaren in op een aantal verbindende ambities in het sociaal domein:

- Via het wijk- en dorpsgericht werken versterken we de sociale infrastructuur dichtbij, zodat alle inwoners mee kunnen doen, waarbij de eigen kracht van inwoners en de dragende kracht van de samenleving centraal staat;
- We versterken onze inzet op preventie, vroegsignalering en verbetering van leefstijl;
- We zorgen ervoor dat alle kinderen en jongeren kansrijk, veilig en gezond kunnen opgroeien en hun talenten kunnen ontwikkelen in onze wijken en dorpen;
- We investeren in innovatieve, integrale en toekomstbestendige dienstverlening op het gebied van bestaanszekerheid, passende ondersteuning en activering naar werk;
- We vernieuwen door partnerschappen te sluiten met maatschappelijke partners en inwoners.

De opgave voor het programma Werk en Inkomen specifiek bestaat uit de volgende ambities:

- We bevorderen dat mensen uitstromen uit de uitkering;
- We voorkomen dat mensen instromen in een uitkering;
- We ontwikkelen mensen waardoor zij betere kansen hebben op de arbeidsmarkt;
- Zoveel mogelijke inwoners zijn economisch zelfstandig;
- Iedereen weet om te gaan met geld;
- Iedere inwoner met een laag inkomen of schulden weet welke ondersteuning de gemeente kan bieden en ontvangt deze.

Actuele beleidscontext

We streven ernaar dat mensen werken, en daarmee zelfstandig hun inkomen verdienen. Mensen die werken zijn gemiddeld gezonder, maatschappelijk actiever en gelukkiger. Wanneer dat niet lukt verzorgen wij een (tijdelijk) inkomen en ondersteuning bij arbeidsparticipatie. Wij willen dat elke inwoner van Deventer met arbeidsvermogen mee moet kunnen doen op de arbeidsmarkt en in de samenleving (de inclusieve samenleving). Werk staat voorop! Er is een zeer grote vraag naar nieuwe arbeidskrachten. De ideale situatie om zoveel mogelijk mensen de aansluiting met de arbeidsmarkt te laten maken. De mismatch op de arbeidsmarkt is echter groot en hardnekkig. In Deventer hebben wij de ambitie de mismatch te verkleinen. Hierin werken we samen met de werkgevers en het onderwijs voor een doorgaande lijn van jeugd naar volwassenheid en in het tot stand brengen van een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Participatiewet in Balans

De Participatiewet vormt het vangnet. Als mensen onvoldoende eigen middelen hebben om in hun bestaanskosten te voorzien of volwaardig mee te doen in de samenleving, is er recht op bijstand. Daarnaast wordt er ondersteuning geboden bij het (opnieuw) vinden van werk. Dit vangnet moet toekomstbestendig zijn. Om te kunnen zorgen voor bestaanszekerheid voor iedereen is er een culturomslag nodig én een ander mensbeeld: van denken in systemen naar wat mensen nodig hebben en uitgaan van het vertrouwen in de inwoner. Het Rijk komt met een aantal aanpassingen van de Participatiewet. Deze wijzigingen krijgen een plek bij de evaluatie en de bijstelling van het huidige handhavingsbeleid, de implementatie van ons minimabeleid en de uitvoering van Inzet op maat.

Bestaanszekerheid

Armoede belemmert mensen om een zinvolle bijdrage aan de samenleving te leveren en te werken aan hun ontwikkeling. Onzekerheid over een dak boven je hoofd, eten op tafel, betaalbare en toegankelijk zorg en een sluitend 'huishoudboekje' verminderen het welzijn van mensen en beperken de mentale ruimte om een weg uit deze situatie te vinden. Bestaanszekerheid is daarom het fundament voor een inclusieve samenleving. Onderzoek van onder andere het CBS laat zien dat de groep mensen met betaald werk die moeite heeft hun huishoudbegroting rond te krijgen groeit. Uit recent onderzoek blijkt ook dat het sociaal minimum te laag is. Zonder extra maatregelen komen mensen die op het sociaal minimum leven de komende jaren fors geld te kort. De gevolgen van die olopemde tekorten zijn ingrijpend. Het raakt mensen niet alleen financieel, maar ook mentaal. Leven met de constante stress door geldtekort gaat ten koste van de lichamelijke en mentale gezondheid van mensen én van hun eigenwaarde. Het risico op eenzaamheid neemt toe en zorgt ervoor dat het lastiger is om goed met geld om te gaan. Het wordt steeds moeilijker om zelf uit armoede te komen. Kinderen die opgroeien in armoede leven ongezonder, leren daardoor slechter en hebben minder kans op een goede toekomst. We komen deze mensen en kinderen tegen, maar zijn meestal niet in de gelegenheid de oorzaken van de problematiek aan te pakken. Maar waar we kunnen bieden wij passende ondersteuning.

Bestaanszekerheid is heel belangrijk. Elke burger moet genoeg krijgen. Misschien betekent dat ook wel dat we ongelijke dingen geven in ongelijke situaties, mits we het professioneel kunnen beargumenteren. Dan komt het aan op vakkundigheid: de situatie goed analyseren, naast inwoners staan, een plan maken en dan kijken: uit welke wet haal ik de oplossing. Dit gaat verder dan voldoende inkomen. In 2024 komen wij met een integraal plan voor de bestaanszekerheid in Deventer.

Inzet op maat

Een van belangrijkste ambities is zoveel mogelijk mensen begeleiden naar werk en als dat niet lukt maximaal maatschappelijk participeren. We werken hieraan volgens de uitgangspunten van Inzet op maat (beleid Participatiewet). Bij de klantgroepen Matchen en Groeien staat het matchen of ontwikkelen naar werk voorop. De klanten uit Faciliteren worden gefaciliteerd bij het vinden van vrijwilligerswerk of een basisbaan en bij de groep Zorgen staat inkomenszekerheid voorop. Training en intervisie, om de uitvoering te laten plaatsvinden conform de bedoeling van Inzet op maat, wordt voortgezet.

Bij Matchen wordt de korte en intensieve aanpak voortgezet om klanten zo snel mogelijk te koppelen aan werkgevers die om arbeidskrachten staan te springen. De klantgroep Groeien blijkt groter dan vooraf ingeschat en de problematiek anders en complexer (o.a. psychische problemen). Om maatwerk te kunnen bieden, wordt het instrumentarium voor Groeien in 2024 blijvend doorontwikkeld. Hierbij hoort ook de inzet van jobcoaching, de doorontwikkeling van KonnecteD en de nauwe samenwerking met de werkplaatsen bij Circulus. De ontwikkeling van een Circulair Ambachts Centrum kan bijdragen aan betere aansluiting tussen vraag en aanbod voor de groep groeien en de kansen op de arbeidsmarkt. Dat geldt ook voor de inzet van detachingsfaciliteit en de inzet van de best passende werkleerroutes. Groen, grijs en schoonmaak bieden vele baanopeningen voor onze doelgroepen. We maken hiervoor ook gebruik van de mogelijkheden binnen onze verbonden partijen het Groenbedrijf en Circulus. Maar ook maken we maximaal gebruik van de mogelijkheden van de inzet van SROI en de PSO, ook in het kader van het creëren van werkgelegenheid. Voor jongeren met problematiek op diverse leefgebieden biedt het integrale jongerenloket regie en begeleiding naar onderwijs en/of werk.

Voor de klantgroep Faciliteren blijven we inzetten op maatschappelijke participatie en monitoren we de hernieuwde inzet van de Participatiemakelaar. Hierbij verbinden we de inzet met voorzieningen in de buurt en wijk. Voor de klantgroep Zorgen ligt de focus 2024 op het contact met de cliënten, het voorkómen van overerving in samenspraak met de programma's jeugd en onderwijs en meedoen én ook blijven we controleren of mensen wel terecht een beroep doen op de uitkering.

KonnecteD

De huidige infrastructuur van KonnecteD staat onder financiële druk als gevolg van de terugloop van de Sociale werkvoorziening en dalende rijksbudgetten. KonnecteD werkt aan een nieuwe meerjarenbegroting aan de hand van meerdere scenario's. De oude opgave is om de infrastructuur overeind te houden zodat de doelgroepen van de Participatiewet optimaal richting werk worden begeleid. De aannahme in 2020 was dat dit een toekomstbestendige aanpak was. Op basis van de analyse van de huidige situatie wordt verkend wat passend, nodig en haalbaar is voor Deventer.

Inzet op geldzorgen en ondersteuning (IOG)

De ambitie is dat Inwoners van de gemeente Deventer in staat zijn om zelfstandig (of met hulp van hun omgeving) een financieel gezonde huishouding te voeren. Wanneer dit (tijdelijk) niet lukt, kunnen inwoners een beroep doen op hulpverlening en/of regelingen van de gemeente of andere instellingen. Door de huidige koopkrachtcijfers verwachten dat meer inwoners een beroep moeten doen op de verschillende regelingen.

Op basis van de evaluatie van Deltaview wordt dit instrument ook het komende jaar gebruikt om invulling te geven aan de gemeentelijke taak op het gebied van vroegsignalering. Deltaview is niet het enige instrument. Ook het aanbieden van adviesgesprekken bij een uitkeringsaanvraag, het intensiveren van samenwerking in de keten en gerichte communicatie (rondom life events) zijn manieren om geldproblemen te voorkómen of er vroeg bij te zijn. In 2024 wordt uitvoering gegeven aan het uitvoeringsplan Preventie en vroegsignalering bij schulden. Een belangrijke sleutel in de uitvoering hiervan zijn de Geldfit spreekuren. De laagdrempelige spreekuren, waarbij integraal naar iemands (financiële) problematiek wordt gekeken, blijken duidelijk te voorzien in een behoefte van inwoners van Deventer. Deze Geldfit spreekuren (inclusief de uitbreiding van twee naar drie locaties) worden het komende jaar voortgezet.

Stress sensitieve dienstverlening (ook wel: mobility mentoring) is de basis onder de dienstverlening van het armoede- en schuldenbeleid (IOG), het P-wet beleid (IOM) en de brede ondersteuning in het sociaal domein. In de implementatie van IOG blijkt dat deze basis nog lang niet onder alle medewerkers gemeengoed is. Daarom heeft dit onderdeel van IOG het komend jaar extra aandacht. Hiermee wordt aangesloten bij de bevindingen van de externe scan naar de implementatie van IOG en de aanbevelingen uit het onderzoek bewind. De ingezette samenwerking tussen de voedsel-, speelgoed- en kledingbank wordt in 2024 gecontinueerd en waar mogelijk geïntensiveerd; op basis van de evaluatie van de pilots besteedbaar inkomen (Saxion, Leergeld, Rechttop) wordt bekeken hoe de gemeente Deventer hier structureel invulling aan wil geven; dit geldt ook voor verschillende andere pilots. Ondanks de extra

communicatie inzet zijn er nog steeds inwoners die geen of onvoldoende gebruik maken van de regelingen waar zij recht op hebben. Dit is een traject van lange adem. Veel inwoners ervaren schaamte of denken niet tot de doelgroep te horen. Het komend jaar blijven we daarom veelvuldig communiceren. Dit willen we doen met persoonlijke verhalen, inzet van social media, aandacht voor life events en door vindbaar te zijn in wijk, dorp en stad. De monitor IOG die is ingericht laat o.a. zien hoe bereik van de doelgroep wordt vergroot. Voor de uitvoering van de energieregelingen wordt aangesloten bij de landelijke regelingen, waarbij Deventer met het ondersteuningsloket energie probeert méér mensen te bereiken voor deze en ook andere (landelijke en lokale) regelingen. We trekken samen op in het kader van Deventer Helpt isoleren en de Energieklussendienst. Niet alleen om de mensen helpen energiekosten te besparen, maar ook in het kader van de kansen op werkgelegenheid voor onze doelgroep.

Arbeidsmarkt: Human Capital Agenda (HCA)

In 2022 hebben wij gezamenlijk de Human Capital agenda opgesteld en in 2024 voeren wij deze uit. Samen met het bedrijfsleven en het onderwijs zetten we ons in voor een goed functionerende arbeidsmarkt, opdat ieder talent mee kan doen, bedrijven kunnen bloeien en er een betere match tussen vraag en aanbod ontstaat. Deze lokaal georiënteerde HCA geeft de ambitie voor Deventer weer inclusief een meerjaren- uitvoeringsprogramma. Wij zetten hierbij in op 5 sectoren: ICT, Techniek & Productie, Transport & Logistiek, Kind & Educatie en Zorg & Welzijn. We gaan net zo lang door tot onderwijs en werk nog beter op elkaar aansluiten. Daarnaast creëren we een herkenbaar centrum voor werk en (een leven lang) ontwikkelen. Zodat elke inwoner en ondernemer weet: voor alles wat met mijn werk of het volgen van een opleiding te maken heeft, kan ik dáár terecht. Hiervoor wordt ook samenwerking gezocht met de arbeidsmarktregio en ingezet om de beweging naar een regionaal werkcentrum aan te jagen.

Zelfstandige ondernemers

Zelfstandig ondernemers worden ondersteund in het kader van de Bbz. Voor ondernemers die stoppen of tijdelijk ondersteuning nodig hebben bieden we een vangnet. Voor mensen die vanuit de uitkering willen starten met zelfstandig ondernemen bieden we (financiële) ondersteuning om hun uitkering aan te vullen of uit te stromen met inkomen uit de zelfstandige activiteiten. Speciale aandacht is er ook voor alle Zzp-ers in zwaar weer. We zetten in op een proactieve en integrale dienstverlening aan zelfstandig ondernemers waar het (tijdelijk) tegenzit.

Het BAD, GROS en Ondernemershuis werken vanuit hun expertise integraal samen om individuele ondersteuning aan de zelfstandig ondernemer aan te bieden. Dit vindt plaats binnen het project “Dienstverlening voor ondernemers met financiële problemen”. Daardoor is er niet alleen oog voor de inkomensondersteuning aan ondernemers, maar ook het verbeteren van de eigen onderneming en het oplossen van schuldenproblematiek. In 2024 komen wij met een voorstel deze dienstverlening te continueren.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden	Opgave			
Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt	6.3 Inkomensregeling; 6.4 Begeleide participatie; 6.5 Arbeidsparticipatie; 0.10 Mutaties reserves.	1	2	3	4
Doelstelling: Inkomensvoorziening					
Iedereen die recht heeft op een uitkering ontvangt deze.					✓
Prestatie	Klantgesprek over de financiën	Budget			
Elke klant die zich meldt voor een uitkering, heeft een gesprek over de financiën volgens de principes van de stress sensitive dienstverlening. Waar aan de orde wordt bij broodnood direct een voorschot verstrekt. En bij (dreigende) schulden wordt een adviesgesprek bij het BAD ingepland.		Onderdeel opdracht teams Inkomensondersteuning en BAD			
Prestatie	Rechten en plichten van een uitkering	Budget			
Inwoners worden periodiek geïnformeerd over de rechten en plichten die horen bij het ontvangen van een uitkering. Zodat naleving wordt vergroot en terugvordering en boetes worden voorkomen. Door inzet van de feedbackmethode in gesprekken wordt bij inwoners nagegaan of ze de informatie goed begrepen hebben.		Onderdeel opdracht team Inkomensondersteuning €2.544.000			
Prestatie	Ontwikkeling aantal uitkeringsgerechtigden	Budget			
De ontwikkeling van het gemiddeld aantal uitkeringsgerechtigden in Deventer is conform de landelijke ontwikkelingen (zoals geraamd door het CPB).		€37.622.729			
Prestatie	Klanttevredenheid	Budget			
Inwoners zijn tevreden over de bereikbaarheid van hun consulent/ contactpersoon bij vragen over hun (uitkerings)situatie; communicatie wordt afgestemd op de doelgroep.		Onderdeel opdracht team Inkomensondersteuning en Konnected			
Prestatie	Gebruik minimaregelingen	Budget			

In 100% van de gevallen bespreken consulenten IO en BAD de mogelijkheden van minimaregelingen en bijzondere bijstand en bieden inwoners pro-actief ondersteuning bij het inzetten of aanvragen daarvan. Om het bereik van de regelingen met 10% te verhogen worden communicatie-uitingen hierover gericht en worden verbindingen gelegd met partners in de wijken.

Onderdeel van de opdracht teams
Inkomensondersteuning en
BAD €521.112,-

Doelstelling: Participeren in de samenleving	Opgave			
	1	2	3	4
We faciliteren uitkeringsgerechtigden om actief mee te doen in de samenleving.				✓

Prestatie	Participeren	Budget
200 uitkeringsgerechtigden die zich (nog) niet kunnen ontwikkelen naar betaald werk, worden actief ondersteund om maatschappelijk te participeren en actief mee te doen in de samenleving. Dit kan vrijwilligerswerk of een basisbaan zijn.		Onderdeel opdracht Inkomensondersteuning

Prestatie	Additionele arbeid	Budget
De basisbaan biedt de mogelijkheid aan 20 uitkeringsgerechtigden aan het werk te gaan bij maatschappelijke instellingen.		Onderdeel van opdracht Inkomensondersteuning en KonnectED

Doelstelling: Re-integratie (Matchen & Groeien)	Opgave			
	1	2	3	4
We ontwikkelen de competenties van mensen waardoor zij een plek krijgen op de arbeidsmarkt.				✓

Prestatie	Actueel plan van aanpak	Budget
Iedere uitkeringsgerechtigde wordt conform de bedoeling van IOM begeleid naar werk, met specifieke aandacht voor psychisch kwetsbaren.		Onderdeel opdracht KonnectED

Prestatie	Integrale jongerenaanpak	Budget
Het integrale jongerenloket biedt jongeren met problemen op verschillende leefgebieden begeleiding naar opleiding of werk. Het aandeel jongeren in uitkering wordt hiermee gelijk aan het landelijke beeld.		Onderdeel opdracht KonnectED

Prestatie	Van stage naar werk	Budget
------------------	----------------------------	---------------

KonnecteD begeleidt 50 nieuwe leerlingen van het VSO/Pro-onderwijs of jongeren zonder uitkering uit het doelgroepenregister naar een passende werkplek (beschut, LKS, garantiebaan of regulier).	Onderdeel opdracht KonnecteD
--	------------------------------

Doelstelling: Arbeidsmarkt / werk	Opgave			
	1	2	3	4

Wij brengen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt bij elkaar.			✓	
--	--	--	---	--

Prestatie	BBZ	Budget
------------------	------------	---------------

Startende ondernemers en ondernemers in zwaar weer ontvangen de passende ondersteuning die zij nodig hebben voor hun bedrijf.	Onderdeel van de opdracht Inkomensondersteuning en KonnecteD
---	--

Prestatie	Uitstroom naar werk	Budget
------------------	----------------------------	---------------

Minimaal 400 uitkeringsgerechtigden stromen uit de Participatiewet door de begeleiding naar een plek op de arbeidsmarkt.	€4.582.221 (opdracht KonnecteD)
--	---------------------------------

Prestatie	Sociale werkvoorziening	Budget
------------------	--------------------------------	---------------

De samenstelling van de SW medewerkers is in lijn met het landelijke beeld (Cedris Benchmark).	€14.695.690
--	-------------

Prestatie	Beschut Werk	Budget
------------------	---------------------	---------------

We realiseren minimaal 72 beschut werk banen en maximaal de taakstelling voor inwoners van Deventer.	€409.000
--	----------

Prestatie	Human Capital Agenda	Budget
------------------	-----------------------------	---------------

We dragen bij aan de uitvoering van de Human Capital Agenda Deventer 2022-2026 en participeren actief in het expertisecentrum SROI.	€300.000 (onderdeel van het opdracht KonnecteD)
---	---

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
21	Sociaal domein	Banen				Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 74 jaar	CBS
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	732,60	815,40	703,20	823,90			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
24	Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie				% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	70,60	70,60	68,40	69,30			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
26	Sociaal domein	Werkloze jongeren				% 16 t/m 22 jarigen	CBS
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	2	2	3	3			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
27	Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering				Aantal per 10.000 inwoners	CBS
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	468	468	349	564			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
28	Sociaal domein	Aantal re-integratievoorzieningen				Aantal per 10.000 inwoners. 15-74 jaar	CBS

Jaar	2023	2022	2021	2020
Waarde	14,10	14,10	22,50	25,10

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	89.452	81.522	81.128	80.065	79.416
Baten	44.443	44.931	44.929	44.929	44.804
Saldo exclusief reserves	-45.009	-36.590	-36.199	-35.137	-34.612
Storting in reserves	0	0	0	0	0
Putting uit reserves	8.065	25	0	0	0
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	8.065	25	0	0	0
Saldo inclusief reserves	-36.944	-36.565	-36.199	-35.137	-34.612

De wijziging van het saldo inclusief reserves met €379.000 in 2024 ten opzichte van 2023 is als volgt te verklaren:

Loon- en prijsontwikkeling

Als gevolg van loon- en prijsstijging zijn de lasten in 2024 €1.264.616 hoger dan in 2023.

Begeleide participatie

In de meicirculaire zijn er extra middelen van ongeveer €900.000 beschikbaar gesteld voor Nieuw begeleiding en WSW. Met de Voorjaarsnota heeft het kabinet besloten om gemeenten te compenseren voor de bijzondere verhoging van het wettelijk minimumloon voor medewerkers in de Wsw.

Armoedebestrijding

In 2022 zijn er extra middelen van €1.700.000 toegevoegd aan het ondersteuningsfonds om de stijging van de energierekeningen te compenseren. Deze budgetten zijn overgeheveld naar 2023.

In 2024 en verder nemen de kosten van Beschut werk toe. In de voorjaarsnota 2023 zijn er extra middelen beschikbaar gesteld. Het verschil ten opzichte van het budget 2023 neemt met €100.000 toe.

Plan van aanpak Inzet Op Maat (IOM) en Inzet Op Geldzorgen (IOG)

Het plan van aanpak is gebaseerd op de bevindingen uit de interne scan, de gesprekken met uw raad en de Adviesraad Sociaal Domein Deventer en de uitgevoerde externe scan naar aanleiding van de aanbevelingen van het onderzoek van Berenschot. De uitkomsten van het onderzoek sluiten aan bij de eerder gedeelde interne scan en laten zien dat er meer tijd, aandacht en interventies nodig zijn om het door de raad vastgestelde beleid uit te voeren en deze kwetsbare doelgroep te helpen. Voor het plan van aanpak is er in 2024 en 2025 €600.000 beschikbaar gesteld.

Daarnaast zijn er diverse incidentele middelen van ongeveer €786.000 in de begroting van 2023 beschikbaar ten opzichte van 2024.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Inkomensvoorziening en Arbeidsmarkt	2023	2024	2025	2026	2027
Arbeidspar.toeleiding naar werk	-9.062	-8.272	-8.206	-8.145	-8.234
Begeleide participatie	-15.674	-16.020	-15.605	-15.328	-14.714
Inkomensregelingen	-20.273	-12.298	-12.388	-11.664	-11.664
Saldo exclusief reserves	-45.009	-36.590	-36.199	-35.137	-34.612

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Beleidskader minimaregelingen en schuldhulpverlening 2022	1,5 Mb	Beleidskader minimaregelingen en schuldhulpverlening 2022
Ondernemingsplan Konnected	1,1 Mb	Ondernemingsplan Konnected
Beleidskader Inzet op Maat	0,6 Mb	Beleidskader Inzet op Maat

Meedoen

Omschrijving

Verbindend kader

Met het Verbindend Kader Sociaal Domein hebben we de afgelopen jaren samenhang en verbinding gebracht in de ambities en doelstellingen in het sociaal domein. Een integrale benadering is van belang om slagkracht te realiseren op de snijvlakken van de diverse programma's en de overstijgende thema's. Deze koers zetten we de komende jaren voort. Deventer investeert in haar inwoners, in voorzieningen en in onze leefomgeving om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan doen en ertoe doet. We bouwen verder aan de sociale infrastructuur om ervoor te zorgen dat onze inwoners volwaardig mee kunnen doen, waar nodig bieden we passende ondersteuning naar zorg en werk, stimuleren we inwoners om elkaar te ondersteunen en zich in te zetten voor hun omgeving en bieden we inwoners gelijke kansen.

We zetten ons de komende jaren in op een aantal verbindende ambities in het sociaal domein:

- Via het wijk- en dorpsgericht werken versterken we de sociale infrastructuur dichtbij, zodat alle inwoners mee kunnen doen, waarbij de eigen kracht van inwoners en de dragende kracht van de samenleving centraal staat;
- We versterken onze inzet op preventie, vroegsignalering en verbetering van leefstijl;
- We zorgen ervoor dat alle kinderen en jongeren kansrijk, veilig en gezond kunnen opgroeien en hun talenten kunnen ontwikkelen in onze wijken en dorpen;
- We investeren in innovatieve, integrale en toekomstbestendige dienstverlening op het gebied van bestaanszekerheid, passende ondersteuning en activering naar werk;
- We vernieuwen door partnerschappen te sluiten met maatschappelijke partners.

Actuele beleidscontext

Integrale inzet op preventie: IZA/GALA

Het programma overstijgend werken aan een sterke sociale basis heeft vanaf 2023 een landelijke impuls gekregen met zowel het Integraal Zorg Akkoord (IZA) als het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Het GALA richt zich met name op het bouwen aan een gerichte aanpak waarin de gezonde samenleving centraal staat met als ambitie: een gezonde generatie in 2040. In september 2023 heeft de gemeente Deventer een Plan van Aanpak bij het Rijk ingediend waarbij is uiteengezet hoe uitvoering wordt gegeven aan doelstellingen van het GALA en welke middelen hiervoor nodig zijn.

Het IZA richt zich vooral op de houdbaarheid (toegankelijkheid en betaalbaarheid) van het Zorgstelsel door de beweging naar de voorkant te maken (versterking van de sociale basis/preventie). In het kader van het IZA is in 2023 op regioniveau Midden IJsselland (dit betreft de gemeenten Deventer, Voorst, Olst-Wijhe, Raalte) en Salland Zorgverzekeraar een Regiobeeld opgesteld waarna in het najaar van 2023 in samenwerking met zorgpartijen een Regioplan is opgesteld. Het Regioplan geeft de opgaven weer waar de regio mee aan de slag gaat de komende jaren en op welke wijze dit gedaan gaat worden. Er is landelijk een eenmalig transformatiebudget beschikbaar gesteld van 2,8 miljard euro, waarbij Zorgverzekeraars bepalen hoe de deze middelen worden ingezet. Daarnaast krijgen gemeenten structurele middelen in het kader van de IZA-SPUK.

In beide akkoorden komen ontwikkelingen van de diverse programmasporen samen. Met de betrekking tot de afzonderlijke thema's binnen programma Meedoen zijn de volgende ontwikkelingen in 2024 van belang:

Sport

We voeren het beleidskader 'Samen sporten maakt sterk 2021-2030' uit waarbij we het georganiseerd sporten bij verenigingen versterken. We zetten daarvoor vraaggericht extra professionals in bij sportverenigingen, zowel sportparkmanagers als clubkadercoaches. Dit ondersteunen we vanuit het lokaal sportakkoord. De landelijke combinatiefunctieregeling en sportakkoord vallen vanaf 2023 onder het GALA. Voor wat betreft de accommodaties geldt dat de voorbereidingen voor de sporthallen in Marke Zuid en Bathmen worden voortgezet. De lange termijn visie op de Scheg zal worden uitgewerkt.

Gezondheid

Medio 2023 is het gezondheidsbeleid geactualiseerd. Het geactualiseerde beleid bouwt voort op het gedachtegoed positieve gezondheid; in Deventer vertaald naar de aanpak 'van Ziekte en Zorg naar Gezondheid en Gedrag'. We stimuleren mensen om meer de regie te pakken op de eigen gezondheid. In lijn met het coalitieakkoord willen we - samen met onze partners - maatwerk leveren per wijk en buurt. We blijven inzetten op zes speerpunten: ouderen en gezondheid, jeugd en gezondheid, sociaaleconomische gezondheidsverschillen verkleinen, gezonde leefstijl, psychische gezondheid en gezonde leefomgeving. De geactualiseerde nota vormt de basis voor het Plan van Aanpak GALA (zie Integrale inzet op preventie: IZA/GALA).

Wmo

In 2023 is de aanbesteding Wmo afgerond. We hebben hiermee de langdurige samenwerking met onze zorgaanbieders voortgezet en geven de hernieuwde kaders uit het Wmo beleidskader verder vorm en inhoud. Met de drie programma's in het sociaal domein en met partners en zorgaanbieders in de gemeente werken we aan nog betere afstemming over de wetten heen. We nemen samen de verantwoordelijkheid voor het verhogen van de zelfredzaamheid, participatie en vitaliteit van inwoners. Daar waar nodig bieden we zorg op maat. Ouderen die langer thuis (moeten) blijven wonen, bieden we de zorg dichtbij. De Toegang Wmo en het Voor elkaar Team blijven werken aan collectieve oplossingen en bouwen aan een stevige sociale infrastructuur in de wijken / buurten / dorpen waar inwoners elkaar kennen en graag iets voor elkaar doen. Gezien de ontwikkelingen in de samenleving op het gebied van bevolkingssamenstelling en vergrijzing, toenemende behoefte aan zorg en welzijnsdiensten en afnemende capaciteit door personeelstekorten, is extra inzet en focus noodzakelijk. In het kader van het Plan van Aanpak Toekomstbestendige wijken werken we aan de sociale basisinfrastructuur van de Deventer

wijken en buurten waarbij we de verbindingen tussen zorg- en welzijnsnetwerken / professionals en voorzieningen versterken. We leveren hierbij maatwerk per wijk, dorp of buurt hetgeen inhoudt dat activiteiten- en voorzieningen aanbod aansluit bij de specifieke behoeften van de inwoners.

Maatschappelijke opvang/Beschermd wonen/asiel

- Regionaal

Binnen het regionaal samenwerkingsverband beschermd wonen en maatschappelijke opvang werken de gemeenten Deventer, Lochem, Olst-Wijhe, Raalte en Zutphen samen onder aanvoering van de centrumgemeente Deventer. De samenwerking richt zich op voorzieningen en activiteiten voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang, verslavingszorg en de openbare geestelijke gezondheidszorg (oggz). De inzet daarbij is gericht op die inwoners die niet (meer) op eigen kracht voldoende zelfredzaam zijn als gevolg van dakloosheid en/of psychische of psychosociale problematiek (al dan niet in combinatie met licht-verstandelijke beperkingen). Soms is daarbij sprake van verslavingsproblematiek en/of het mijden van zorg, hulp en ondersteuning. De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015) vormt hierbij het wettelijke kader. Met het geheel van deze activiteiten dragen wij bij aan het maatschappelijk herstel van de betreffende inwoners, maar ook aan de veiligheid en stabiliteit van de betreffende inwoners, de naaste sociale omgeving en de samenleving als geheel.

In 2024 voeren wij via 5 actielijnen de geactualiseerde regiovisie uit. Zo wordt in 2024 ingezet op het verder voorkómen en tegengaan van dakloosheid (met specifieke aandacht voor jongvolwassenen) en zal de opvang voortaan plaatsvinden vanuit de gerenoveerde 24-uursopvang. Daarnaast zal er aandacht zijn voor de beweging van beschermd wonen naar een beschermd thuis, wat mede moet bijdragen aan het terugdringen van de wachtlijst beschermd wonen. Hiermee wordt bijgedragen aan de continuïteit, kwaliteit én vernieuwing van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. In 2024 zetten wij in de regio ook verder in op de voorbereiding van de doordecentralisatie van de rijksmiddelen beschermd wonen (door het Rijk voorgenomen per 1-1-2025) en daaraan gekoppeld de invoering van het woonplaatsbeginsel. Nadat al eerder het concept-samenwerkingsconvenant voor een zienswijze aan de raden is voorgelegd, ontvangen de betreffende gemeenteraden in 2024 een definitief voorstel, waarbij het laatste besluit wordt genomen ten aanzien van het vervolg van de regionale samenwerking vanaf 1-1-2025. Dit gebeurt uiteraard alleen als de Rijksbesluitvorming daadwerkelijk de doordecentralisatie van de rijksmiddelen beschermd wonen vanaf 2025 bevestigt.

- Lokaal

In vervolg op de geactualiseerde regiovisie zal er in 2024 een lokaal uitvoeringsplan worden geschreven waarbij de lokale actiepunten voor Deventer specifiek worden uiteengezet.

Eind 2023 zal de renovatie van de Polstraat 8-10 worden afgerond. In 2024 zal de 24-uurs opvang van IrisZorg en de verschillende functies van Tactus weer vanuit één pand opereren. De verwachting is dat hier nog beter in samengewerkt gaat worden zodat deze kwetsbare doelgroep zoveel in een beschermde setting aan hun herstel kan werken. Om de overlastbeleving na de renovatie te peilen zullen we een kwalitatieve en kwantitatieve 1-meting uitvoeren.

De behoefte aan opvanglocaties voor vluchtelingen blijft in 2024 naar verwachting onverminderd groot. Ook dit jaar zal de gemeente Deventer zowel individueel als gezamenlijk met de andere gemeenten binnen de Veiligheidsregio IJsselland uitvoering geven aan de landelijk opgave(n) rondom vluchtelingen. Hierbij gaat het om □ (nood)opvang, inclusief toegang tot onderwijs, zorg, werk en inkomen voor Oekraïense vluchtelingen, □ huisvesting (wettelijke taakstelling) voor statushouders en noodopvang voor asielzoekers.

Inclusie, sociale cohesie

In het najaar van 2023 is het beleidskader Diversiteit en Inclusie vastgesteld. Uitgangspunt is dat iedereen telt en mee kan doen in Deventer, ongeacht wie je bent, waar je in gelooft of van wie je houdt. We zetten ons in voor een samenleving waarin er geen plaats is voor discriminatie en waar we ons duurzaam inzetten voor diversiteit en gelijke kansen voor iedereen. We reflecteren ons beleid ook op onze eigen organisatie: die moet een goede afspiegeling zijn van

de Deventer samenleving. We zijn trots op de diversiteit aan culturen die Deventer rijk is. We waarderen, ondersteunen en versterken de culturele gemeenschappen waar nodig. Concrete speerpunten voor de komende periode zijn: Zichtbaarheid, educatie, toegankelijke arbeidsmarkt, discriminatie en veiligheid. Aan elk speerpunt zijn concrete inspanningen voor de komende periode gekoppeld.

WijDeventer

De aanpak WijDeventer is een wijkgerichte benadering gericht op participatie en actief burgerschap. De doorontwikkeling hiervan zetten we voort waarbij we met name kijken hoe we zoveel en breed mogelijk doelgroepen (leeftijden en culturen) kunnen bereiken. Daarnaast kijken we of we ondersteunend kunnen zijn in de activiteiten die in doorontwikkeling van buurtvoorzieningen en de aanpak Toekomstbestendige wijken zullen plaatsvinden in 2024. Daarbij blijven we nagaan hoe de inzet van zowel de rol van de wijkmanager als de WijDeventer aanpak afgestemd kan worden op hetgeen specifiek bij de buurt/ wijk/ dorp past. De wijkmanagers spelen ook een nadrukkelijke rol in zowel de verbinding in netwerken in de wijken als de signaleringsoverleggen.

Inburgering

Wij hebben een grote opgave om een toenemend aantal nieuwkomers met een verblijfsstatus een goede start te geven in onze gemeente. Tegelijkertijd zijn er ook kansen, gezien de grote vraag naar werknemers bij Deventer bedrijven en organisaties. Statushouders vormen een nieuw arbeidspotentieel waarbij werk hun inburgering kan versnellen. Daarom is onze inzet niet alleen gericht op goed inburgeren en de Nederlandse taal leren. We gaan ook aan de slag om hen een goede kans op onze arbeidsmarkt te bieden. We koppelen nieuwkomers zo vroeg mogelijk aan opleiding en werk, in samenwerking met ons netwerk van organisaties en werkgevers.

Sinds 1 januari 2022 voeren wij regie over de inburgering van nieuwe statushouders. Daarmee hebben wij nu bijna twee jaar ervaring opgedaan. Het doel blijft dat alle nieuwkomers met een inburgeringsplicht zo snel mogelijk Nederlands leren spreken en schrijven op het voor hen hoogst haalbare niveau. Ook is het doel dat zij zo snel mogelijk, het liefst betaald, werk krijgen, om zo volwaardig mee te kunnen doen in Nederland.

Daarnaast zijn wij verantwoordelijk voor het realiseren van de taakstelling huisvesting. De verwachting is dat de taakstelling voor de huisvesting en de instroom van deze inburgeraars voor 2024 hoger is dan het voorgaande jaar. Dat vraagt ook in 2024 extra inspanning van gemeente en woningcorporaties.

Bij de start van de wet inburgering waren er bepaalde verwachtingen. In 2023 wordt een eerste evaluatie uitgevoerd. De uitkomsten daarvan leiden waar nodig tot aanpassingen of aanscherpingen van het ingezette beleid. Voor 2024 zijn voornamelijk de bestaande uitgangspunten leidend.

Voor 2024 voorzien wij onder meer de volgende ontwikkelingen:

- de omvang van de instroom van inburgeringsplichtige statushouders blijft (aanzienlijk) groter dan de uitstroom, door het behalen van het inburgeringsexamen, respectievelijk het afronden van het inburgeringstraject. (Meer evenwicht tussen in- en uitstroom verwachten wij niet eerder dan in 2026);
- andere verdeling van de inburgeraars over de drie leerroutes: de onderwijsroute, de B1-route en de zelfredzaamheidsroute. De verdeling over de verschillende leerroutes blijven we goed volgen. Op basis van de cijfers uit de eerste helft van 2023 hebben wij de verdeling over de verschillende leerroutes aangepast. Voor de jonge inburgeraars wordt de aansluiting gezocht met de integrale jongerenaanpak. Verder willen we ons nog meer focussen op het verkrijgen van werk;
- daarmee samenhangend richten wij ons op meer differentiatie binnen de bestaande leerroutes. Daarbij denken we vooral aan een B1-variant met onderwijs en een Z-route variant met praktijkleren;
- het (verder) inrichten van een aanbod vooruitlopend op de leerroute. Statushouders moeten vaak wachten op de start van hun traject. Onze inzet in 2024 zal erop gericht zijn dat zij die tijd nuttig kunnen besteden met voorbereidende activiteiten, gericht op het leren kennen van de stad/buurt, taalverwerving en oriëntatie op en toeleiding naar (vrijwilligers)werk.

Schuldhelpverlening

Inwoners met schulden kunnen zich bij de gemeente melden voor ondersteuning. Het BAD biedt al jaren een belangrijke bijdrage in het oplossen of beheersbaar maken van de schulden, en beheert het inkomen (middels budgetbeheer) van de inwoners die daar zelf niet toe in staat zijn. In de afgelopen jaren is de ondersteuning bij schulden effectiever en laagdrempeliger geworden. Desondanks zien we dat het aantal inwoners met problematische schulden niet daalt, en inwoners pas laat hulp zoeken.

De wijzigingen in de Wsnp en Msnp, en de ambitie van de Rijksoverheid om het aantal huishoudens met problematische schulden te halveren, vormen een startpunt om opnieuw onze dienstverlening tegen het licht te houden. Het jaar 2024 gebruiken we om opnieuw te kijken naar wat er nodig is om onze taken op het gebied van schuldhelpverlening goed uit te voeren. We werken we onder andere aan een meerjarenvisie, waarbij schulden niet alleen opgelost worden, maar er ook wordt voorzien in passende begeleiding en nazorg gericht op het duurzaam versterken van iemands financiële veerkracht. Het bieden van stress sensitive dienstverlening is een essentieel onderdeel hierbij en behoeft het komende jaar dan ook extra aandacht. De medewerkers zullen hier uitgebreid in getraind worden.

Daarnaast blijven we vol inzetten op het voorkomen en vroegtijdig signaleren van schulden. Dit doen we door in 2024 uitvoering te geven aan het uitvoeringsplan Preventie en vroegsignalering bij schulden. We gebruiken de bevindingen uit de evaluatie van Deltaview om invulling te geven aan de gemeentelijke taak op het gebied van vroegsignalering. Ook het aanbieden van adviesgesprekken bij een uitkeringsaanvraag, het intensiveren van samenwerking in de keten en gerichte communicatie (rondom life events) zijn manieren om geldproblemen te voorkómen of er vroeg bij te zijn. Een belangrijke sleutel in de uitvoering hiervan zijn de Geldfit spreekuren. De laagdrempelige spreekuren, waarbij integraal naar iemands (financiële) problematiek wordt gekeken, blijken duidelijk te voorzien in een behoefte van inwoners van Deventer. Deze Geldfit spreekuren (inclusief de uitbreiding van twee naar drie locaties) worden het komende jaar voortgezet.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
-----------	------------

Meedoen	5.1 Sportbeleid en activering; 5.2 Sportaccommodaties; 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie; 6.2 Wijkteams; 6.3 Inkomensregelingen; 6.6 Maatwerkvoorziening (WMO); 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+; 6.81 Geëscaleerde zorg 18+; 7.1 Volksgezondheid; 0.10 Mutaties reserves.
---------	---

Doelstelling: Inburgering	Opgave			
	1	2	3	4

Inburgeringsplichtigen leren zo snel mogelijk de Nederlandse taal op het voor hen hoogst haalbare niveau en gaan volwaardig aan de Nederlandse samenleving deelnemen, bij voorkeur door middel van betaald werk.			✓	
--	--	--	---	--

Prestatie	Regievoering	Budget
-----------	--------------	--------

De gemeente heeft de regie over het inburgeringsproces van naar verwachting 600 statushouders en 100 gezinsmigranten.		€336.413
---	--	----------

Prestatie	Inburgeringsaanbod op maat	Budget
-----------	----------------------------	--------

We verwachten dat van alle statushouders 70% deelneemt aan de B1-route, 20% de onderwijsroute volgt en 10% de zelfredzaamheidsroute doorloopt.		
--	--	--

Prestatie	Huisvesting Statushouders	Budget
-----------	---------------------------	--------

Alle statushouders starten binnen 4 weken na huisvesting met een activiteit gericht op deelname aan de samenleving.		
---	--	--

Doelstelling: Schuldhulpverlening	Opgave			
	1	2	3	4

Het tijdig en stress sensitief bieden van ondersteuning gericht op het wegnemen van geldzorgen.			✓	
---	--	--	---	--

Prestatie	Preventie en vroegsignalering	Budget
-----------	-------------------------------	--------

We acteren op de signalen die we ontvangen over beginnende schulden en doen deze inwoners binnen 4 weken een persoonlijk aanbod voor hulpverlening (vroegsignalering en Geldfit).	€2.250.000
---	------------

Prestatie	Doorlooptijd	Budget
-----------	--------------	--------

De doorlooptijden in 2024 zijn gelijk aan de doorlooptijden in 2023.	Onderdeel budget BAD
--	----------------------

Prestatie	Msnp traject	Budget
-----------	--------------	--------

Iedereen die per 2024 start met een Msnp traject ontvangt gedurende de afloperiode begeleiding, en wordt op nazorg gewezen, waardoor de terugval minimaal is (max 5%).	
--	--

Doelstelling: Sport en beweging	Opgave			
	1	2	3	4

Samen sporten maakt sterk. We versterken het georganiseerd sporten bij verenigingen, als belangrijke sociale en sportieve basis.			✓	
--	--	--	---	--

Prestatie	Verbinden sportverenigingen en activiteiten	Budget
-----------	---	--------

De sportvereniging als verbindende schakel heeft een belangrijke rol in buurten en wijken. We geven uitvoering aan het lokaal sportakkoord en de regeling combinatiefunctionarissen zodat de verbinding met andere beleidsterreinen wordt gelegd.	€10.150.000
---	-------------

Prestatie	Versterken sportinfrastructuur	Budget
-----------	--------------------------------	--------

We werken aan een zo optimaal mogelijk gebruik van de aanwezige sportinfrastructuur. Binnen deze pijler zetten we in op het clusteren en optimaliseren van de sportinfrastructuur, stimuleren van duurzaamheid en het gelijk behandelen van sportverenigingen.	Zie totaal budget bij verbinden sportverenigingen
--	---

Prestatie	Professionaliseren sportverenigingen	Budget
-----------	--------------------------------------	--------

We stimuleren de inzet van betaalde professionals, zetten in op een laagdrempelig sportloket en investeren in sport- en beweegmogelijkheden.	Zie totaal budget bij verbinden sportverenigingen
--	---

Doelstelling: Sociale cohesie, diversiteit en inclusiviteit	Opgave			
	1	2	3	4

Iedereen telt en kan mee doen in Deventer ongeacht wie je bent, waar je in gelooft of van wie je houdt. We zetten ons in voor een samenleving waarin er geen plaats is voor discriminatie en waar we ons duurzaam inzetten voor diversiteit en gelijke kansen voor iedereen.

✓

Prestatie	Deventer Regenboogstad	Budget
-----------	------------------------	--------

Deventer zet zich actief in als Regenbooggemeente, in lijn met het getekende Regenboogakkoord. 93% van de inwoners is het eens met de stelling: iedereen vanuit de LHBTQ+ gemeenschap moet hun leven kunnen leiden zoals zij willen.

€81.000

Prestatie	Zichtbaarheid	Budget
-----------	---------------	--------

We realiseren minimaal één permanente uiting van inclusie in de stad.

Zie budget Deventer Regenboogstad

Prestatie	Meldingsbereidheid discriminatie	Budget
-----------	----------------------------------	--------

Het aantal meldingen dat in 2024 gedaan wordt bij het Meldpunt Discriminatie Deventer is minimaal 65.

€114.000

Prestatie	Buurtvoorzieningen	Budget
-----------	--------------------	--------

Van de 27 buurtvoorzieningen hebben er minimaal 20 de basis op orde volgens de criteria die zijn beschreven in het beleidskader goede voorzieningen in de buurt (financieel, bedrijfsmatig, organisatorisch).

€331.000

Prestatie	Maatwerk per wijk	Budget
-----------	-------------------	--------

In 2024 is er in minimaal 4 wijken gestart met een sociale agenda dan wel met het plan van aanpak toekomstbestendige wijken.

€800.000

Doelstelling: Gezond leven in Deventer	Opgave			
	1	2	3	4

Inwoners in Deventer kunnen zo lang mogelijk gezond leven in Deventer ongeacht afkomst, sociaal economische status en kennis.

✓

Prestatie	Gezonde leefstijl	Budget
-----------	-------------------	--------

Het netwerk Samen Gezond in Deventer organiseert minimaal 4 inspiratie-/thema-/werksessies per jaar om de speerpunten vanuit de geactualiseerde gezondheidsnota met professionals en inwoners te vertalen naar activiteiten die een gezonde leefstijl bevorderen. €108.000

Prestatie	Een tegen eenzaamheid	Budget
-----------	-----------------------	--------

Het aantal partners in de coalitie Eén tegen Eenzaamheid breidt zich uit van 16 naar 25 actieve partners. Geen afzonderlijk budget

Prestatie	Gezondheidsbeleving	Budget
-----------	---------------------	--------

Minimaal 80% van de volwassen inwoners in Deventer ervaart zijn/haar gezondheid als goed. Zie budget gezonde leefstijl

Doelstelling: Regionale voorzieningen beschermd wonen en maatschappelijke opvang	Opgave			
	1	2	3	4

Door regionale voorzieningen beschermd wonen, maatschappelijke opvang, bed & break, oggz en verslavingszorg wordt maatschappelijke uitval van inwoners voorkomen, maatschappelijk herstel, participatie en zelfredzaamheid van inwoners vergroot en de veiligheid en stabiliteit van deze inwoners bevordert, waardoor inwoners (zo snel mogelijk weer) zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen, met daarbij de noodzakelijke hulp, zorg en/of begeleiding. We streven ernaar dat er minder inwoners vanuit onze regio in 2026 genoodzaakt zijn gebruik te maken van maatschappelijke opvang en beschermd wonen in onze regio dan in 2023. ✓

Prestatie	Beschermd en beschut wonen	Budget
-----------	----------------------------	--------

De gemiddelde wachtduur voor zowel beschermd wonen als beschut wonen daalt in de periode 2024 t/m 2026 tot en met drie maanden of korter (0-meting, 1-1-2024).

Prestatie	Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ)	Budget
-----------	---	--------

Het gedeelte heraanmeldingen van de aanmeldingen bij het Bijzondere Zorgteam daalt in de periode 2023 t/m 2026 tot 33% of lager. €1.150.000

Prestatie	Maatschappelijk opvang	Budget
-----------	------------------------	--------

Het deel van de cliënten maatschappelijke opvang met een trajectduur langer dan 3 maanden daalt in de periode van 2024 t/m 2026 tot 1/3e van de cliënten of lager (0-meting, 1-1-2024).

Doelstelling: Maatwerk		Opgave			
		1	2	3	4
Waar inwoners onvoldoende in staat zijn om deel te nemen, ondersteunen we ze. Dit doen we door goed naar de specifieke omstandigheden te kijken en ondersteuning of zorg te bieden waar nodig.				✓	
Prestatie	Reactietermijn	Budget			
Elke inwoner die zich met een ondersteuningsvraag meldt, heeft binnen vier dagen contact met danwel een medewerker van het Voor Elkaar team, dan wel met een medewerker van het team Toegang Wmo.		Zie budget ervaring team toegang Wmo			
Prestatie	Ervaring team toegang Wmo	Budget			
Minimaal 80% van de ervaringen in het contact met het team toegang Wmo is positief.		€5.236.000			
Prestatie	Passende activiteiten in de wijk	Budget			
In elke wijk worden buurtvoorzieningen en bewonersinitiatieven ondersteund door WijDeventer, de wijkmanagers en de Voor Elkaar Teams.		€477.000			
Prestatie	Stimuleren vrijwilligerswerk	Budget			
In uitvoeringsplannen met betrekking tot activiteiten en voorzieningen waarbij vrijwilligers een belangrijke rol spelen, zal aandacht worden aan het versterken en binden van vrijwilligers. Het percentage inwoners dat zich vrijwillig inzet is minimaal 40%.		€2.161.000			
Prestatie	Wmo maatwerk dienstverlening	Budget			
Ons streven is dat niet meer dan 4.500 inwoners Wmo dienstverlening (hulp bij het huishouden, daginvulling of persoonlijke ondersteuning) nodig hebben.		€22.991.000			
Prestatie	Wmo maatwerk voorzieningen	Budget			
Minimaal 75% van onze inwoners is tevreden over de kwaliteit van de maatwerkvoorziening (ondersteuning, Huishoudelijke hulp, vervoersvoorziening of hulpmiddel).		€25.936.000			

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
20	Sport, cultuur en recreatie	Niet sporters				%	RIVM
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	48,90	48,90	48,90	48,90			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
32	Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO				Aantal per 10.000 inwoners	GMSD
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	820	820	830	800			

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	105.799	98.336	96.611	96.610	94.502
Baten	8.569	6.154	6.070	7.029	5.272
Saldo exclusief reserves	-97.231	-92.181	-90.540	-89.581	-89.230
Storting in reserves	4.206	3.214	2.464	2.417	2.417
Putting uit reserves	13.926	2.786	2.623	2.822	2.715
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	9.720	-428	159	405	298
Saldo inclusief reserves	-87.511	-92.609	-90.382	-89.176	-88.932

De wijziging van het saldo inclusief reserves met €5.098.000 in 2024 ten opzichte van 2023 is als volgt te verklaren:

Sportbeleid en activering

Bij de Voorjaarsnota 2023 is vooruitlopend op de definitieve visie van De Scheg in 2024 een stelpost van €100.000 opgenomen voor de voorbereiding van de verduurzaming.

Sportaccommodaties

Met de motie BREEAM excellent en ENG zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor de bouw van de sporthal Marke Zuid. In 2024 wordt het investeringsbedrag van netto €777.000 gestort in de kapitaallastenreserve voor de dekking van de kapitaallasten vanaf 2026.

In 2023 is het investeringsbedrag voor buitensportaccommodaties voor onder andere de vervanging van een aantal toplagen van kunstgrasvelden door extreme prijsstijgingen verhoogd met €1.439.000. Dit bedrag is in 2023 eenmalig gestort in de reserve investeringen buitensportaccommodaties.

Samenkracht

De middelen die beschikbaar zijn voor I-sociaal van €185.000 worden met ingang van 2024 overgeheveld naar het programma Burger en bestuur, omdat we dan de middelen breder dan alleen het sociaal domein willen gaan inzetten voor een beter online dienstverlening voor onze inwoners en ondernemers. Het budget voor Buurtmakers van €216.000 wordt in 2023 voor het laatste jaar ingezet en vervalt met ingang van 2024. Vanuit het structurele voordeel op het budget Beschermd wonen is in 2023 een incidenteel budget van € 100.000 voor onderzoek en ondersteunen vrijwilligerswerk mantelzorg beschikbaar gesteld.

Maatwerkdienstverlening 18+

Het budget van WMO diensten (hulp bij het huishouden, daginvulling en persoonlijke ondersteuning) stijgt met circa €1.048.000 als gevolg van de prijs- en looncompensatie. Daarnaast is er vanuit de algemene uitkering een oplopend bedrag beschikbaar gesteld voor verwachte volumegroei, wat voor 2024 een stijging betekent van €743.000. Vanuit de begroting 2024 van PlusOV is er een verwacht voordeel van €73.000 door een lagere basis voor het vervoersvolume (2021/ 2022 in plaats van 2019). Doordat de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang (DUVO) steeds verder afneemt en de kosten voor vrouwenopvang stijgen, wordt een groter deel aan gemeenten doorberekend. Binnen programma 9 Jeugd en onderwijs is er geen ruimte voor deze hogere

bijdrage. Omdat binnen de WMO de verplichting voor vrouwenopvang is verankerd, wordt vanaf 2024 €100.000 vanuit dit programma overgeheveld aan het programma Jeugd en onderwijs.

Geëscaleerde zorg 18+

Op basis van de Meicirculaire 2023 wordt het budget voor Beschermd Wonen / Maatschappelijke opvang (BW/MO) geïndexeerd met 7,156%. Het budget wordt hiermee €1.235.000 hoger.

Volksgezondheid

De inwonersbijdrage aan de GGD stijgt met 6,2%. Dit is het gevolg van de verwachte loon- en prijsontwikkeling in 2024. Daarnaast zijn in de begroting van de GGD de financiële ontwikkelingen op het gebied van wetgeving (informatiebeveiliging en elektronisch voorschrijven (EVS)) en organisatieontwikkelingen meegenomen. In totaal is de bijdrage in 2024 aan de GGD €257.000 hoger dan in 2023.

Schuldhelpverlening

Met het uitvoeren van wettelijke en minnelijke schuldhelpverlening worden inkomsten gegenereerd: kosten van minnelijke regelingen worden deels doorbelast aan schuldeisers, het rijk betaalt een vergoeding voor WSNP-bewindvoerders en op kredieten wordt rente betaald. Deze opbrengsten lopen terug: de instroom in de WSNP daalt al jaren, het maximale rentepercentage is gedaald en de looptijd van saneringskredieten en schuldregelingen is gehalveerd van 36 naar 18 maanden. Al deze ontwikkelingen zijn positief voor inwoners met problematische schulden, maar hebben geleid tot een vermindering van de baten bij het BAD met €200.000.

Loonkosten team BAD

Voor 2024 is er daarnaast een bedrag van €140.000 aan structurele loonkosten waarvoor geen structurele dekking is. De afgelopen jaren was de vaste formatie van het BAD groter dan waarvoor structurele dekking aanwezig was. Een deel van de vaste formatie werd gedekt uit gelden die beschikbaar waren voor de uitvoering van tijdelijke taken in onder andere vroegsignalering en de toeslagenaffaire. Die dekking vervalt en dat levert een tekort op van €140.000. Daarnaast is er een structurele tekort veroorzaakt door het feit dat het loonsom van het BAD zo is opgebouwd dat veel medewerkers nog niet in hun eindperiodiek zitten (die stijgingen worden niet gecompenseerd). Dit leidt tot een extra tekort van ongeveer €140.000.

Overige

De overige stijging wordt voornamelijk verklaard door reguliere prijs- en looncompensatie op de verschillende budgetten. De loonindex bedraagt €535.000 en de prijsindex €2.218.000.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Meedoen	2023	2024	2025	2026	2027
Geëscaleerde zorg 18+	-26.173	-22.774	-22.778	-22.785	-22.761
Maatwerkdienstverlening 18+	-26.018	-27.969	-28.689	-27.098	-27.100
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-3.251	-3.524	-3.522	-3.522	-3.522
Samenkracht en burgerparticipatie	-20.134	-15.930	-13.653	-13.313	-13.123
Sportaccommodaties	-3.048	-2.969	-3.102	-4.139	-4.088
Sportbeleid en activering	-5.197	-5.589	-5.486	-5.482	-5.371
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-8.718	-8.555	-8.376	-8.375	-8.375
Treasury	577	552	526	502	478
Volksgezondheid	-5.268	-5.422	-5.460	-5.369	-5.369
Saldo exclusief reserves	-97.231	-92.181	-90.540	-89.581	-89.230

Investeringen

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027
Uitgaven t.l.v. investeringen	18.219	9.844	0	0
Inkomsten t.g.v. investeringen	3.129	1.692	0	0
Saldo	-15.090	-8.152	0	0

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Sportbeleid 2021-2030	0,6 Mb	Sportbeleid 2021-2030
Regionaal actieplan 2017-2022 Transformatie	0,5 Mb	Regionaal actieplan 2017-2022 Transformatie
Regiovisie 2017-2022 Transformatie	0,5 Mb	Regiovisie 2017-2022
Verbindend kader Sociaal domein 2019-2022	1,0 Mb	Verbindend kader Sociaal domein 2019-2022
Beleidsplan Vrijwilligers en mantelzorgers 2022-2026	0,5 Mb	Beleidskader 2022-2026
Beleidskader wijkgericht werken aan gezondheid		2023-505

Jeugd en onderwijs

Omschrijving

Verbindend kader

Met het Verbindend Kader Sociaal Domein hebben we de afgelopen jaren samenhang en verbinding gebracht in de ambities en doelstellingen in het sociaal domein. Een integrale benadering is van belang om slagkracht te realiseren op de snijvlakken van de diverse programma's en de overstijgende thema's. Deze koers zetten we de komende jaren voort. Deventer investeert in haar inwoners, in voorzieningen en in onze leefomgeving om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan doen en ertoe doet. We bouwen verder aan de sociale infrastructuur om ervoor te zorgen dat onze inwoners volwaardig mee kunnen doen, waar nodig bieden we passende ondersteuning naar zorg en werk, stimuleren we inwoners om elkaar te ondersteunen en zich in te zetten voor hun omgeving en bieden we inwoners gelijke kansen.

We zetten ons de komende jaren in op een aantal verbindende ambities in het sociaal domein:

- Via het wijk- en dorpsgericht werken versterken we de sociale infrastructuur dichtbij, zodat alle inwoners mee kunnen doen, waarbij de eigen kracht van inwoners en de dragende kracht van de samenleving centraal staat;
- We versterken onze inzet op preventie, vroegsignalering en verbetering van leefstijl;
- We zorgen ervoor dat alle kinderen en jongeren kansrijk, veilig en gezond kunnen opgroeien en hun talenten kunnen ontwikkelen in onze wijken en dorpen;
- We investeren in innovatieve, integrale en toekomstbestendige dienstverlening op het gebied van bestaanszekerheid, passende ondersteuning en activering naar werk;
- We vernieuwen door partnerschappen te sluiten met maatschappelijke partners en inwoners.

Actuele beleidscontext

Visie Jeugdbeleid

Wij geloven dat de kern van opgroeien ligt in het gezin, jongeren en hun ouders, en dat hun omgeving – familie, vrienden en burens – daarin kunnen ondersteunen. Die vertrouwde omgeving biedt de basis voor de jongere om zich op een goede wijze te ontwikkelen. Om ook zorgeloos op te kunnen groeien is een veilige sociale omgeving nodig waarin naast ouders, familie, vrienden en burens ook school, verenigingen, buurtcentra en cultuuraanbieders een belangrijke rol spelen. In elke wijk of dorp zijn daarom deze voorzieningen beschikbaar.

De lijn van opgroeien in Deventer is die van Wieg naar Werk. In 2019 is de visie van Wieg naar Werk aangescherpt met extra aandacht voor preventie. Het uitgangspunt 'het normale leven versterken' met de 10 beschermende factoren van het Nederlands Jeugd Instituut staat hierin centraal. Ook is er aandacht voor het bieden van ondersteuning via onze toegang aan alle jeugdigen die het (even) niet op eigen kracht of met hun omgeving kunnen redden. We bieden daarbij jeugdhulp als vangnet voor gezinnen met jeugdigen die (tijdelijk) niet mee kunnen doen. In 2024 zal gewerkt worden volgens het nieuwe beleidskader met behoud van het goede uit de voorgaande beleidskaders.

Extra Rijksmiddelen

Al een aantal jaren is er landelijk veel discussie over de extra middelen die gemeenten nodig hebben voor de uitvoering van de jeugdhulp. Dit heeft geresulteerd in een aantal compensatiemaatregelen. De eerste was in 2019. Toen heeft het Rijk besloten om gemeenten tot en met 2021 te compenseren voor de extra uitgaven in de jeugdhulp en in de tussentijd onderzoek te doen naar het structurele karakter van het tekort. Een deel van deze extra verkregen rijksmiddelen zijn in de begroting 2020 gedurende 3 jaar (tot en met 2022) beschikbaar gesteld voor de jeugd. Deze middelen worden "geïnvesteed" in preventie- en maatwerkprojecten en projecten gericht op de samenwerking met onderwijs en jeugdbeleid, volgens de lijn van de hierboven genoemde beleidskader van Wieg naar Werk en de daarin benoemde prioriteiten.

Na landelijk onderzoek naar de tekorten in de jeugdzorg bij gemeenten en de bedragen die nodig zijn om de tekorten bij gemeenten te dekken, heeft een commissie van wijzen een uitspraak gedaan. Er is vervolgens besloten om in 2021 en 2022 gemeenten eenmalig te compenseren. De structurele toekenning bleef nog een landelijk onderwerp van discussie.

De uitspraak van deze commissie van wijzen is tevens het financiële uitgangspunt geweest voor de in 2023 overeengekomen hervormingsagenda jeugd. Er is wederom overeenstemming bereikt over het tijdelijk compenseren van gemeenten. In de hervormingsagenda staan echter ook maatregelen genoemd die gemeenten en het Rijk (kunnen) gaan nemen om de kosten te beheersen. Deze mogelijke besparing is vertaald in een korting naar gemeenten. Deze korting is verwerkt in de extra middelen die gemeenten en dus ook Deventer gaan krijgen. Voorzichtigheidshalve gaan we er in de begroting vanuit dat we de helft van de besparingen kunnen realiseren omdat een aantal maatregelen uit de Hervormingsagenda al worden uitgevoerd door Deventer. De compensatie en besparingen zijn opgenomen onder de Algemene dekkingsmiddelen.

Preventie en ondersteuning

Primair ligt de verantwoordelijkheid voor preventie bij de inwoners c.q. jeugdigen/ouders/verzorgers zelf. Als mensen er niet uitkomen op basis van eigen kracht dragen we zorg voor ondersteuning. Het professionele veld is ingericht om vroegtijdig problemen te signaleren. Daarmee kan sneller en effectiever ondersteuning worden geboden 'in het normale leven': thuis, in de buurt, op school. We willen hierbij ondersteuning en zorg zoveel mogelijk integraal,

samenhangend, dicht bij huis en dicht bij de leefwereld van jeugdigen organiseren, aansluitend op hun eigen kracht. Zo kort als mogelijk, zo lang als noodzakelijk.

Kansrijke start voor elk kind

Zo gaan we verder met het werken aan een kansrijke start voor elk kind: de eerste 1000 levensdagen zijn bepalend voor een goede start. Daarnaast gaan we in 2024 verder met de (extra) activiteiten na school (landelijk programma school en omgeving) en extra aandacht geven aan het terugdringen van middelengebruik op scholen.

Belangrijke aandachtspunten in 2024

Deventer kent al jaren een doorgaande lijn in het beleid. Veel activiteiten die we voorgaande jaren zijn gestart lopen ook in 2024 door in lijn met de beleidsvisie en het bestuursakkoord Dichtbij, Betrokken & Bevlogen. Belangrijke aandachtspunten in het beleid zijn:

- Werken vanuit de gedachte van 1 huishouden, 1 plan, 1 contactpersoon.
- Versterken en verdiepen van de samenwerking met onze partners in het onderwijs, GGD, welzijnsorganisaties en zorg. Daarin werken we aan het verder ontwikkelen van de basisvoorzieningen en algemene voorzieningen zoals bijvoorbeeld het kinderwerk, jongerenwerk en VVE;
- Medewerkers van Team Toegang Jeugd sluiten nog meer aan op de leefwereld van jongeren en hun ouders en werken daarin nauw samen met andere professionals in het normale leven;
- We verbeteren de samenwerking van de jeugdnetwerken in de wijk met de Voor Elkaar-teams en andere partijen;
- We intensiveren de samenwerking met het onderwijs en realiseren ook een betere aansluiting tussen het onderwijs en de zorg en arbeidsmarkt. We werken aan de Human Capital Agenda, met daarin concrete acties om de arbeidsmarktpositie van jongeren te versterken;
- Vanuit het programma zal een bijdrage geleverd worden aan het binden van scholieren en studenten aan de stad (zowel mbo als hbo). Jongeren dragen bij aan de leefbaarheid, sterke economie en een goed functionerende arbeidsmarkt

Toegang beter en slimmer inrichten

We blijven aandacht houden voor een goede en toegankelijke toegang (zorg, jeugd en werk). We geven professionals hierin de ruimte en het vertrouwen om te handelen. De volgende aandachtspunten zijn geformuleerd:

- Uitvoeren van een interventieaanpak rondom vechtscheidingen;
- Inzet op thuisloze jongeren en een soepele overgang tussen de jeugdwet en Wmo (18-/18+);
- Regie met doorzettingsmacht in situaties waarin veel hulpverlener actief zijn;
- We versterken de samenwerking met huis- en jeugdartsen en gecertificeerde instellingen (GI's);
- We versterken en verdiepen de samenwerking met het onderwijs;
- Vanuit de nieuwe situatie dat de medewerkers van Team Toegang Jeugd in dienst zijn bij de gemeente versterken we de samenwerking tussen de 3 toegangen voor jeugdigen/jongeren (Voor Elkaar-teams, Team Toegang Jeugd en jongerenloket);
- We versterken de rol van leerplicht, RMC en het jongerenloket en de samenwerking met andere partijen (onderwijs, arbeidsmarkt en zorg). We gaan werken aan het nog verder terugdringen van voortijdige schoolverlaters en thuiszitters;
- De wachttijden in de jeugd ggz willen we reduceren in de samenwerking met diverse partijen in het ecosysteem mentale gezondheid (o.a. ggz aanbieders, huisartsen, welzijn, vriendendiensten/zelfregie centrum).

Jeugdhulp

In 2024 gaan de 11 gemeenten (waaronder Deventer) en het RSJ IJsselland samen met aanbieders, ouders en jeugdigen verder met de uitwerking van belangrijke thema's in de visie (Regionale Visie Jeugdhulp IJsselland 2021-2025). Zoals de aanpak van wachtlijsten en het beheersen van de kosten van jeugdhulp. En samenwerking op bovenregionale thema's als de om- en afbouw van 3-milieusvoorzieningen en JeugdzorgPlus-locaties.

Nationaal Programma Onderwijs

Gemeenten hebben vanuit het Rijk extra geld uit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) gekregen. De oorspronkelijke looptijd (tot en met 31 juli 2023) is verlengd met twee schooljaren. Voor Deventer gaat het om €1,7 miljoen in totaal. Het betreft een specifieke uitkering, waarbij het budget gebruikt dient te worden voor maatregelen om onderwijsvertragingen in te halen die kinderen tijdens de coronapandemie hebben opgelopen. De maatregelen moeten voldoen aan specifieke bestedingsdoelen en dienen aan te sluiten op de interventies die de scholen al nemen vanuit hun verantwoordelijkheid (en de middelen die de scholen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs hebben gekregen). De maatregelen die in Deventer voor de komende schooljaren worden genomen zijn uitgewerkt in een lokaal plan.

Huisvesting onderwijs

De leegstand van schoolgebouwen, leerlingengroei bij een aantal scholen en de kwalitatieve staat van een aantal schoolgebouwen heeft geleid tot de opstelling van een nieuw integraal huisvestingsplan (IHP) dat in het najaar van 2021 is vastgesteld (IHP 2021-2026). Hierin zijn de volgende investeringen in de onderwijshuisvesting geprioriteerd:

1. Vervangende nieuwbouw voor de ZMOK leerlingen van VSO Deventer;
2. Uitbreiding Kindcentrum Borgele;
3. Vervangende nieuwbouw scholencomplex Zwaluwenburg;
4. Vervangende nieuwbouw scholencomplex Colmschaterenk in Colmschate-zuid.

Goedgekeurde voorzieningen

Realisering van de goedgekeurde voorzieningen uit eerdere jaarprogramma's is in uitvoering. Dit betreft de nieuwe huisvesting van het vmbo van het Eddy Hillesum Lyceum op de Marke-zuid en de vervangende nieuwbouw van het schoolgebouw Sancta Maria in Lettele. Onder huisvesting onderwijs vallen binnen het programma ook de gymlokalen voor bewegingsonderwijs.

Nieuw IHP

In 2024 zal uitvoering gegeven worden aan het nieuwe integraal huisvestingsplan, IHP.

Oekraïners en nieuwkomers

Momenteel wordt het onderwijs aan Oekraïners in bestaande, leegstaande, onderwijslokalen gegeven. Afhankelijk van de toestroom van Oekraïners en nieuwkomers wordt in 2024 bekeken of er voldoende adequate onderwijshuisvesting voor deze doelgroepen is.

Onzekerheden

Drie projecten die genoemd staan onder 'Huisvesting onderwijs' en de twee goedgekeurde voorzieningen zijn nog niet begonnen met de aanbesteding, bouw. Onbekend is het effect van de stijging van de bouwkosten op de bedragen die nu gereserveerd zijn. Andere onbekende factor is het tekort aan personeel. Dit speelt breed binnen het programma, zoals onder andere in het onderwijs, kinderopvang, welzijn, jeugdhulppartijen en de gemeentelijke organisatie. Daarnaast is onduidelijk wat het effect van de stijging van de loonkosten zal zijn op deze arbeidsintensieve sectoren (door o.a. landelijke indexatie, cao-onderhandelingen). Onbekend is het effect dat dit zal hebben op de geformuleerde doelstellingen en prestaties en ook de begrote bedragen.

Voor het jaarprogramma onderwijshuisvesting 2024 zijn aanvragen ingediend en in behandeling. Deze aanvragen leiden eind 2023 tot een kredietaanvraag bij de raad.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
-----------	------------

Jeugd en onderwijs	4.2 Onderwijshuisvesting; 4.3 Onderwijsbeleid en Leerlingzaken; 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-; 6.82 Geëscaleerde zorg 18-; 0.10 Mutaties reserves.
--------------------	---

Doelstelling: Normale leven versterken (opgroeien en onderwijs)	Opgave			
	1	2	3	4

We versterken het normale leven. Meer dan 90% van de jongeren redt zich met een algemene voorziening of in het sociaal netwerk en doet geen beroep op een maatwerkvoorziening.

✓

Prestatie	Peuterspelen	Budget
-----------	--------------	--------

Het aantal peuters op peuterspeelzalen is 150. Peuterspelen is 1 van de 4 kinderregelingen voor peuters die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag.

€293.000

Prestatie	Adequate onderwijshuisvesting	Budget
-----------	-------------------------------	--------

We realiseren Adequate onderwijshuisvesting voor het primair en voortgezet onderwijs op basis van het Integrale HuisvestingsPlan 2022-2026 en volgens het jaarprogramma onderwijshuisvesting 2024.

€11.578.000

Prestatie	Voortijdig schoolverlaters	Budget
-----------	----------------------------	--------

Het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters in het schooljaar 2021/2022 was 201. In het schooljaar 2023/2024 is het doel dit aantal te verminderen tot 180 nieuwe vroegtijdig schoolverlaters. Het streven is uiteindelijk nul nieuwe voortijdig schoolverlaters door inzet van de doorstroomcoaches (dit is de nieuwe - landelijk ingevoerde- naam van de Regionaal Meld- en Coördinatiepunt medewerkers).

Binnen jongerenloket

Prestatie	Thuiszitters	Budget
-----------	--------------	--------

Het aantal thuiszitters, in schooljaar 2023-2024, wordt teruggebracht van 9 naar 7 volgens het uitvoeringsplan Wieg naar Werk.

Geen afzonderlijk budget

Prestatie	Signaleren ontwikkelingsachterstand	Budget
-----------	-------------------------------------	--------

Per jaar willen we 250 peuters met een taal en sociale achterstand (medisch/economisch/emotioneel/cultureel) signaleren en toeleiden naar VVE. Daarnaast bieden we jaarlijks 750 peuters VVE aan.	€3.448.000
---	------------

Prestatie	Jeugdigen zonder jeugdhulp	Budget
-----------	----------------------------	--------

Het aantal jeugdigen (tot 18 jaar) dat zichzelf redt of gebruik maakt van een algemene voorziening is meer dan 17.555 (90% van 19.505).	Geen afzonderlijk budget
---	--------------------------

Prestatie	Dak- en thuisloze jongeren	Budget
-----------	----------------------------	--------

Het streven is in 2024 geen dak- en thuisloze jongeren meer te hebben. In 2023 is een plan van aanpak opgesteld met daarin beschreven op welke beleidsterreinen wat gedaan moet worden. Dit plan van aanpak wordt uitgevoerd tot en met 2024.	€106.000
---	----------

Doelstelling: Toegang	Opgave			
	1	2	3	4

Team Toegang biedt ondersteuning aan alle jeugdigen die het (even) niet op eigen kracht of met hun omgeving kunnen redden. De medewerkers van Team Toegang Jeugd werken in alle gevallen volgens het uitgangspunt 1 gezin, 1 plan en 1 regisseur.			✓	
---	--	--	---	--

Prestatie	Contacten Toegang	Budget
-----------	-------------------	--------

Aantal nieuwe gezinnen dat aangemeld wordt bij team toegang jeugd is 150.	€2.539.000
---	------------

Prestatie	Contacten jeugdconsulenten	Budget
-----------	----------------------------	--------

Aantal jeugdigen dat wordt gezien door de Jeugdconsulenten is 450.	€245.000
--	----------

Doelstelling: Jeugdhulp	Opgave			
	1	2	3	4

Bevorderen dat ondersteuning op maat wordt geboden, voor een zo kort mogelijke tijdsduur, en zo lang als nodig en tegelijkertijd creëren van een vangnet voor jeugdigen die ondersteuning nodig hebben of geen netwerk hebben.			✓	
--	--	--	---	--

Prestatie	Gebruik Jeugdzorg	Budget
-----------	-------------------	--------

Niet meer dan 2.200 jeugdigen hebben een jeugdzorg traject nodig.	€28.994.000
---	-------------

Prestatie	Gebruik Jeugdbescherming en Jeugdreclassering	Budget
-----------	---	--------

Niet meer dan 250 jeugdigen hebben jeugdbescherming en niet meer dan 50 jongeren hebben jeugdreclassering nodig.

€2.158.000

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
17	Onderwijs	Absoluut verzuim				Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	3,80	3,80	2	1,90			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
18	Onderwijs	Relatief verzuim				Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	27	27	23	20			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
19	Onderwijs	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)				Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	Ingrado
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	2	2	2	2,10			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
22	Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter				% jongeren 12 t/m 21 jaar	CBS
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	1	1	1	1			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
23	Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin				% kinderen tot 18 jaar	CBS
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	6	6	6	6			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
29	Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp				% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	11,50	11,50	11,60	11			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
30	Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming				% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	1,30	1,30	1,20	1,10			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
31	Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering				% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	0,40	0,40	0,40	0,30			

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	47.802	49.949	48.539	49.636	49.492
Baten	5.640	4.037	4.038	4.062	4.062
Saldo exclusief reserves	-42.162	-45.912	-44.501	-45.574	-45.430
Storting in reserves	193	2.444	0	0	0
Putting uit reserves	519	529	413	382	393
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	326	-1.915	413	382	393
Saldo inclusief reserves	-41.836	-47.827	-44.088	-45.192	-45.038

De wijziging van het saldo inclusief reserves met €5.991.000 in 2024 ten opzichte van 2023 is als volgt te verklaren:

Onderwijshuisvesting

In verband met investeringen in de nieuwbouw van een aantal scholen wordt de resterende boekwaarde van €1.708.000 van deze scholen (De Roessink, Wereldwijzer en Dol-Fijn) in 2024 afgeschreven. In 2024 worden een bedrag van €571.000 in de reserve kapitaallasten onderwijshuisvesting gestort in verband met het doorschuiven van het in gebruik nemen van de school Marke Zuid. Met de motie BREEAM excellent en ENG zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor de bouw van de school Marke Zuid. In 2024 wordt het extra investeringsbedrag van €1.573.000 gestort in de reserve kapitaallasten onderwijshuisvesting voor de dekking van de kapitaallasten vanaf 2026. In 2023 zijn vanuit de algemene middelen de hogere energielasten voor gymzalen incidenteel gecompenseerd met €168.000. Bij de Voorjaarsnota 2023 is €300.000 beschikbaar gesteld om in de wijk Vijfhoek in 2024 een buiten-gymzaal te realiseren als pilot voor oplossing van de capaciteitsproblemen in de voorzieningen voor beweegonderwijs.

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Bij de Voorjaarsnota 2023 is €50.000 beschikbaar gesteld binnen dit programma in de periode 2024 tot en met 2026 voor de Human capital agenda om de samenwerking tussen onderwijs, bedrijven en overheid te bevorderen.

Maatwerkdienstverlening 18-

Als gevolg van het nieuwe inkoopmodel Jeugdhulp zijn de kosten voor jeugdzorg in 2024 €310.000 hoger dan in 2023. Daarnaast stijgt het budget met circa €1.365.000 als gevolg van de loon- en prijscompensatie.

Geëscaleerde zorg 18-

Het budget voor de gecertificeerde instellingen is in 2023 met €310.000 incidenteel verhoogd in verband met de stijgende tarieven.

Vanuit programma 8 Meedoen wordt voor de hogere kosten voor vrouwenopvang €100.000 overgeheveld naar dit programma (zie toelichting bij het programma Meedoen).

Overige

De overige stijging wordt voornamelijk verklaard door reguliere prijs- en looncompensatie op de verschillende budgetten. De loonindex bedraagt € 86.000 en de prijsindex € 517.000.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Jeugd en Onderwijs	2023	2024	2025	2026	2027
Geescaleerde zorg 18-	-3.304	-3.264	-3.265	-3.266	-3.266
Maatwerkdienstverlening 18-	-28.790	-30.545	-30.554	-30.566	-30.566
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-2.829	-3.205	-3.271	-3.354	-3.303
Onderwijshuisvesting	-7.239	-8.897	-7.411	-8.389	-8.295
Saldo exclusief reserves	-42.162	-45.912	-44.501	-45.574	-45.430

Investeringen

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027
Uitgaven t.l.v. investeringen	23.584	18.209	3.094	2.223
Inkomsten t.g.v. investeringen	0	0	0	0
Saldo	-23.584	-18.209	-3.094	-2.223

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2021-2026	1,0 Mb	Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2021-2026
Visie Van Wieg naar Werk 2019-2022	1,4 Mb	Visie van Wieg naar Werk 2019-2022
Verbindend kader Sociaal domein 2019-2022	1,0 Mb	Verbindend kader Sociaal domein 2019-2022
Verordening gemeentelijke kindregelingen 2022	1,7 Mb	Verordening gemeentelijke kindregelingen 2022
Regionale Visie Jeugdhulp IJsselland 2021-2025	0,5 Mb	Regionale Visie Jeugdhulp IJsselland 2021-2025

Economie en Internationaal beleid

Omschrijving

Werken aan Deventer als authentieke, eigenwijze en vernieuwende Hanzestad met een vitale economie.

In Deventer is het goed ondernemen. Bedrijven profiteren van de gunstige ligging en goede bereikbaarheid. Er wordt geïnvesteerd in de economie van Deventer. Wij willen deze publieke en private investeringen verder aanjagen, samen met onze partners binnen het Deventer Economisch Perspectief (DEP). Deze samenwerking met kennisinstellingen en bedrijfsleven heeft de afgelopen tijd zijn vruchten afgeworpen en ook deze collegeperiode zetten we daar volop op in. Kern van het programma economie en internationaal beleid is dat we als gemeente investeren in randvoorwaarden om de economie te stimuleren en ontwikkelingen aanjagen door middel van inzet van onze capaciteit, netwerk, kennis en/of financiële middelen. Dit beperkt zich niet tot de gemeentegrenzen. De Uitvoeringsagenda Economie en Internationaal beleid 2023-2026 is inmiddels opgesteld en aan de gemeenteraad aangeboden. Het document vormt een leidraad van economische thema's waar we aan werken, gebaseerd op het collegeakkoord 'Dichtbij, Betrokken & Bevlogen'. Aangezien externe ontwikkelingen (Corona, oorlog Oekraïne) ook hun weerslag hebben op onze lokale economie, heeft het document een dynamisch karakter waarin we voor de resultaten deels afhankelijk zijn van onze externe partners. Zo trekken we, afhankelijk van de onderwerpen, samen op met andere gemeenten en regio's, waarbij met de regio Stedendriehoek en provincie Overijssel de lijnen kort en vanzelfsprekend zijn. Maar ook met het rijk en internationaal worden relaties onderhouden en ontwikkeld. Nieuwe accenten in de deze uitvoeringsagenda zijn de aandacht voor de 17 Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties waarin we kansen voor economische groei aan maatschappelijke betekenis willen koppelen, en de aandacht voor Deventer als woon-én werkstad. Daarbij zetten we ons in om voldoende ruimte te behouden en creëren voor (nieuwe) bedrijvigheid, en hoe we krapte op de arbeidsmarkt kunnen tegengaan.

De Uitvoeringsagenda geeft richting en focus aan onze inspanningen op de volgende onderwerpen:

- Ruimte voor werken
- Ondernemen
- Aantrekkelijke stad en platteland
- Veerkrachtige arbeidsmarkt
- Deventer internationale Hanzestad

Actuele beleidscontext

Deventer woon- én werkstad

Deventer kent een groeiambitie van 11.000 woningen tot 2035 en koerst af op 110.000 tot 115.000 inwoners. Met de huidige 52.000 arbeidsplaatsen is er sprake van een verhouding van 2 inwoners op 1 arbeidsplaats. We willen de economische ambitie van Deventer tot 2040 in balans houden met de woningbouwambitie; Deventer als woon-én werkstad. Concreet betekent dit dat er 7.500 arbeidsplaatsen bij moeten komen. Dat komt neer op een gemiddelde groei van 1% (500 per jaar). De werklocaties in Deventer (bedrijven-en kantorenlocaties en de binnenstad) zijn goed voor 51% van het totaal aantal arbeidsplaatsen van de gemeente. Om in de pas te blijven met de groei van 7.500 dan gaat het om 3.800 arbeidsplaatsen die de werklocaties extra moeten gaan opvangen.

De extra ruimte die nodig is om de groei te accommoderen is niet alleen beschikbaar op de bestaande werklocaties. Vooral voor de meer ruimte-extensieve sectoren (industrie, bouw en logistiek) is nieuwe ruimte nodig. Deze kan gevonden worden door het beter benutten van de bestaande ruimte, door het veranderen van bestemmingen om andere typen bedrijven mogelijk te maken of door het zoeken naar nieuwe locaties in de gemeente.

Gezien de krapte op de arbeidsmarkt en de strijd om de schaarse ruimte is het een stevige ambitie. Tegelijkertijd is er sprake van een aantrekkingskracht van onze stad op nieuwe bedrijven, en zijn er bedrijven in Deventer die duurzaam willen investeren. We werken daarom aan gebiedsprofielen van de diverse werklocaties om duidelijkheid te creëren over de gewenste ontwikkelrichting, die tevens als input voor de nog te schrijven omgevingsprogramma's dienen. Naast de ruimtelijke component zetten we ons in voor een goed functionerende arbeidsmarkt. Voor veel bedrijven is een tekort aan geschikt personeel de belangrijkste belemmering voor verdere ontwikkeling en om de slag naar de toekomst te kunnen maken. Binnen de meerjarige Deventer Human Capital agenda werkt de gemeente samen met de partners van het Deventer Economisch Perspectief aan het vergroten van de beschikbaarheid van personeel voor de economische groeisectoren ICT, techniek, productie en logistiek. Maar ook de zorg en onderwijs komen aan bod. Daarnaast zetten we in op het versterken van de leercultuur binnen het bedrijfsleven, en talentontwikkeling voor transitie op het gebied van klimaat, digitalisering en gezondheid.

Brede welvaart en impact ondernemen

De minister van Economische Zaken en Klimaat schrijft in haar Kamerbrief 'Perspectief op de Nederlandse Economie: innovatief, duurzaam, sterk en welvarend' (30 juni 2023) dat economie in de basis draait om mensen en de samenleving: 'Mensen moeten in voldoende mate kunnen participeren en profiteren van economische groei. Het is van groot belang dat economische groei nu en in de toekomst zorgt voor meer brede welvaart. Zowel overheid als bedrijven moeten daar invulling aan geven, in Nederland en daarbuiten'. Meedoen en meeprofiten van de welvaart ziet de minister dan ook als één van de vier pijlers van de Nederlandse economie voor de komende jaren.

In Deventer hebben we hier oog voor en willen we inzetten op de maatschappelijke impact van ondernemers, vanuit de opvatting dat economische groei niet langer ten koste mag gaan van andere waarden, zoals de biodiversiteit en het huidige en toekomstige welzijn van mensen hier en elders op de wereld. Dit betekent dat naast het waarborgen van economische groei, het bewerkstelligen van duurzaam produceren en consumeren even belangrijke doelstellingen worden.

Het CBS brengt inmiddels jaarlijks de 'Monitor brede welvaart en de Sustainable Development Goals' uit. Op een schaal met 34 beoordelingspunten, gemeten door het Centraal Bureau voor de Statistiek, scoort Deventer relatief vaak hoog genoeg om bij de beste gemeenten van Nederland te horen, maar relatief weinig keren hoog genoeg om ook in de top van Overijssel te eindigen. De gemeente Deventer zit bij de beste van Nederland op het gebied van gemiddelde schuld, aandeel hoogopgeleiden, levensverwachting, tevredenheid met woonomgeving, gevoel van veiligheid, vertrouwen in de ander, vertrouwen in de instituties, fijnstofuitstoot en afstand tot een café, wijzen de CBS-cijfers uit.

Dat is een mooi uitgangspunt om op verder te bouwen. Samen met het Ondernemershuis (ook SDG house voor de regio Stedendriehoek), onderwijs en maatschappelijke organisaties brengen we in kaart hoe we ondernemers en bedrijven het beste kunnen ondersteunen met impact ondernemen. Dit betekent dat naast het financiële motief, de ondernemer een bijdrage levert aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. We richten ons daarbij op het brede MKB op thema's als innovatie, duurzaamheid en digitalisering.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
-----------	------------

Economie en internationaal beleid	3.1 Economische ontwikkeling; 3.3 Bedrijfsloket en -regelingen; 3.4 Economische promotie; 0.10 Mutaties reserves.
-----------------------------------	--

Doelstelling: Ruimte voor werken	Opgave			
	1	2	3	4

Het versterken van werklocaties, zodat deze klaar zijn voor economische en maatschappelijke ontwikkelingen, met voldoende ruimte voor bedrijven om door te groeien of zich in Deventer te vestigen.		✓		
---	--	---	--	--

Prestatie	Onderzoek werklocaties	Budget
-----------	------------------------	--------

We brengen in beeld welke kwantitatieve en kwalitatieve ruimte voor werken nodig is tot 2040 is voor Deventer als woon- én werkstad. We hebben daarvoor tien ruimtelijke-strategische keuzes vastgesteld, die we in 2024 verder gaan invullen en uitvoeren. Er is inzet nodig op een nieuw bedrijventerrein voor lokale bedrijfsleven (25-45 hectare), op herstructureren van bestaande bedrijventerreinen, op de ontwikkeling van het economische profiel. Per werklocatie liggen er ook heldere profielen. Het onderzoek vormt mede een basis voor inbreng regionale afstemming met West-Overijssel en de Regio Stedendriehoek over bedrijventerreinen.		€0
---	--	----

Prestatie	Beroepshaven	Budget
-----------	--------------	--------

De herontwikkeling naar een moderne en duurzame binnenhaven met een containeroverslag krijgt verder vorm, conform het 'Ambitiedocument beroepshaven 2030'. In 2024 geven we een vervolg aan het onderzoek naar de toekomst van de Prins Bernhard sluis in samenwerking met regionale partners. Onderdeel hiervan is regionale krachtenbundeling van het bedrijfsleven in het Logistieke Netwerk Stedendriehoek.		€0
---	--	----

Prestatie	Herstructurering bestaande bedrijventerreinen	Budget
-----------	---	--------

De herstructurering van vastgoed en openbare ruimte in Bergweide 4 Noord (kanszone 1) krijgt verder vorm. Daarnaast is er een verkenning gestart naar de herontwikkeling van Kloosterlanden Oost. Er is een opdracht uitgezet om te komen tot het gewenste ambitieniveau voor herstructurering van bedrijventerreinen in Deventer. Dit vormt onderdeel van het project Werklocaties van de Toekomst van het DEP.		€1.000.000
--	--	------------

Prestatie	Uitvoeringsagenda Toekomstbestendige Bedrijventerreinen	Budget
------------------	--	---------------

Met DEP- partners werken we aan het afronden van de projecten uit de Uitvoeringsagenda Toekomstbestendige Bedrijventerreinen. Aanvullend gaan we starten met een verkenning voor vervolg van deze uitvoeringsagenda. Het doel is projecten te realiseren die op korte termijn zichtbaar zijn voor werknemer en werkgever. Daarnaast continueren we de projecten Zon op Dak en Herstructurering van bedrijventerreinen in Deventer.

€0

Doelstelling: Aantrekkelijke stad en platteland	Opgave			
	1	2	3	4

Het vergroten van de aantrekkelijkheid van de stad en het buitengebied voor ondernemers, vastgoedeigenaars, bewoners en bezoekers.

✓

Prestatie	Transformatie binnenstad van place to buy naar place to be	Budget
------------------	---	---------------

Het verbeteren van de leefomgeving in de binnenstad door:

- Afronding Lebuïnuspleinen
- Vergroeningsplan maken samen met SDBM
- Maken nieuw plan ontwikkeling Broederenkwartier
- Maken nieuw plan kwaliteitsimpuls openbare ruimte (signing en routing voor bezoekers, aanlichten 4 panden)
- Optimaliseren terrassen in samenspraak met KHN, afdeling Deventer;
- Nader uitwerken actiepunten evaluatie Detailhandelsbeleid
- Opstellen investeringsplan fietsparkeren

€906.000

Prestatie	Agenda binnenstad 2.0	Budget
------------------	------------------------------	---------------

We regisseren de uitvoering van de Agenda Binnenstad Deventer 2.0 en voeren het Vierde Stadsarrangement (provincie Overijssel) uit.

€250.000

Prestatie	Vrijtijdseconomie en marketing	Budget
------------------	---------------------------------------	---------------

We gaan verder aan de slag met de implementatie van het uitvoeringsprogramma Vrijtijdseconomie waarbij we oa. de verbinding zoeken tussen stad en buitengebied. Daarnaast werken we nauw samen met oa Deventer Marketing, Marketing Oost (Hanzesteden en Salland) om de gemeente stevig op de kaart te zetten bij verschillende doelgroepen , in het bijzonder jongeren.

€830.000

Doelstelling: Ondernemingsklimaat	Opgave			
	1	2	3	4

Het versterken van de economische structuur van Deventer en het bevorderen van een goed ondernemersklimaat dat ruimte geeft aan ondernemerschap en aandacht heeft voor vitaal, innovatief, duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

✓

Prestatie	Impact ondernemen	Budget
-----------	-------------------	--------

We ondersteunen ondernemers die een bijdrage willen leveren aan het oplossen van maatschappelijke opgaven en de SDG's of zelf willen verduurzamen of aan de slag willen met sociaal ondernemen. Komend jaar hebben we verdere stappen gezet om het aanbod aan ondernemersdienstverlening op dit vlak uit te breiden, zowel lokaal als regionaal in samenwerking met andere overheden en partners in Oost-Nederland.

€0

Prestatie	Ondernemersondersteuning	Budget
-----------	--------------------------	--------

We zorgen voor goede ondernemersondersteuning waarbij we extra inzetten op stimulering van digitalisering, ontwikkeling van start-up en scale-ups en het faciliteren van een investeringsfonds. Daarnaast continueren we ons actief accountmanagement en ondernemersdienstverlening via gemeente en Ondernemershuis.

€153.000

Prestatie	Sterk ecosysteem	Budget
-----------	------------------	--------

We stimuleren en faciliteren een sterk ecosysteem voor ondernemerschap door een krachtige samenwerking tussen onderwijs, ondernemers en overheid binnen het Deventer Economisch Perspectief (DEP), met het Ondernemershuis en het MKB Trade Office.

€230.000

Doelstelling: Veerkrachtige arbeidsmarkt	Opgave			
	1	2	3	4

Het versterken van de arbeidsmarkt zodat ondernemers over voldoende, wendbare en adequaat opgeleide medewerkers kunnen beschikken om zich voor te bereiden op de veranderende economie en transitieopgaven (energie, circulariteit, digitalisering).

✓

Prestatie	Human capital agenda	Budget
-----------	----------------------	--------

Uitvoering geven aan het meerjarenplan Human Capital Agenda Deventer 2022-2026 ism het DEP door oa:

€115.000

- Aanjagen en faciliteren sectorteam voor o.a. ICT, logistiek en techniek
- Vereenvoudigen van de toegang tot LLO-oplossingen (leven lang ontwikkelen) voor ondernemers in Deventer en hun medewerkers en vergroten van het toepassingsbereik.
- Initiëren van talentontwikkelingsprojecten en learning communities die bijdragen aan de versnelling van de energietransitie, de omslag naar een circulaire economie en digitalisering

Prestatie	Regionale samenwerking	Budget
------------------	-------------------------------	---------------

De ambities van de Deventer lokale HC-agenda inbrengen in regionaal verband om samenwerking te stimuleren en gezamenlijke financiering te organiseren. €0

Doelstelling: Deventer internationale Hanzestad	Opgave			
	1	2	3	4

Het bevorderen van het internationaal ondernemen en internationaal maatschappelijke activiteiten in Deventer. Hierbij vormt de in 2021 vastgestelde ambitienota Internationaal Beleid 2021-2026 het fundament.

✓ ✓

Prestatie	Internationale handel	Budget
------------------	------------------------------	---------------

Internationale handel en export bevorderen door het MKB Trade Office te ondersteunen bij het organiseren van bijeenkomsten en inkomende en uitgaande handelsmissies. Bijzondere aandacht gaat uit naar de langdurige partnerschappen met steden in Duitsland en Roemenië. €12.000

Prestatie	Internationale verbinding	Budget
------------------	----------------------------------	---------------

Synergie creëren door internationale samenwerking en ontmoetingen in het kader van het 'International Office Deventer' te faciliteren. Naast meerjarige samenwerking staat de gemeente open voor eenmalige bezoeken van buitenlandse delegaties en andere eenmalige initiatieven op het terrein van internationalisering. €0

Prestatie	Internationaal actieve organisaties	Budget
------------------	--	---------------

Ondersteunen van 35 internationaal actieve (vrijwilligers)organisaties in Deventer via de gemeentelijke subsidieregeling en door ze twee keer per jaar bijeen te brengen. €50.000

Prestatie	Internationale Hanzenetwerk en Global Goals voor Sustainable Development	Budget
------------------	---	---------------

De samenwerking in Hanzeverband vanuit economisch perspectief maar ook rondom de Sustainable Development Goals binnen de werkgroep Sustainable Hansa verder verdiepen. €0

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
14	Economie	Functiemenging				% (Weerspiegeling verhouding tussen banen en woningen (0 = alleen wonen - 100 =alleen werken)	LISA
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	54	54	53,90	54,40			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
16	Economie	Vestigingen (van bedrijven)				Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 65 jaar	LISA
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	151	150,80	145,60	137,70			

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	7.570	5.225	4.682	4.200	4.074
Baten	1.817	1.773	1.773	1.773	1.773
Saldo exclusief reserves	-5.754	-3.453	-2.909	-2.427	-2.301
Storting in reserves	0	0	0	0	0
Puttend uit reserves	1.593	0	0	10	0
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	1.593	0	0	10	0
Saldo inclusief reserves	-4.160	-3.453	-2.909	-2.417	-2.301

De wijziging van het saldo inclusief reserves met €707.000 in 2024 ten opzichte van 2023 is als volgt te verklaren:

- als gevolg van prijs- en loonontwikkeling stijgen de lasten met €225.000;
- vanuit de bestuursakkoord 2023-2026 wordt er voor 2024 incidenteel €700.000 beschikbaar gesteld voor versterken economie en toekomstbestendige bedrijven terreinen;
- in 2023 is er voor €1,8 miljoen incidenteel budget beschikbaar gesteld voor onder andere het versterken van de economie, toekomstbestendige bedrijventerreinen en hanzejaar 202;
- bij de voorjaarsnota 2023 zijn er voor €186.000 middelen beschikbaar gesteld voor de begroting 2024.

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Economie en Internationaal Beleid	2023	2024	2025	2026	2027
Bedrijfsloket en -regelingen	-475	-514	-514	-514	-514
Economische ontwikkeling	-4.282	-2.462	-1.918	-1.437	-1.311
Economische promotie	-996	-477	-476	-476	-475
Saldo exclusief reserves	-5.754	-3.453	-2.909	-2.427	-2.301

Voorzienen

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027
Uitgaven t.l.v. voorzieningen	80	80	80	80
Inkomsten t.g.v. voorzieningen	80	80	80	80
Saldo	0	0	0	0

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Uitvoeringsagenda economie en internationaal beleid 2023-2026		Uitvoeringsagenda economie
Perspectief Ruimte voor Werken in Deventer		2023-477 Perspectief document
Deventer Human Capital Agenda		2022-937
Evaluatie Horecabeleid 2016-2020	2,1 Mb	Evaluatie Horecabeleid
Evaluatierapportage visie op de Detailhandelstructuur 2015-2020	2,5 Mb	Evaluatie visie Detailhandelstructuur
Ambitie beroepshaven 2020 Port of Deventer		Ambitie beroepshaven 2020 Port of Deventer
Uitvoeringsagenda vrijetijdseconomie		Uitvoeringsprogramma vrijetijdseconomie
Uitvoeringsagenda toekomstbestendige bedrijventerreinen		Uitvoeringsagenda toekomstbestendige bedrijventerreinen
Ambitienota internationaal beleid 2021-2026	3,6 Mb	Deventer Internationaal Ambitienota

Kunst en cultuur

Omschrijving

Kunst, cultuur en erfgoed zit in het DNA van Deventer. Deventer is een van de mooiste en oudste steden van Nederland, met een bruisende binnenstad en karakteristieke omliggende dorpen en platteland. Wij zijn trots op onze stad en dorpen en onze historie. Kunst, cultuur en erfgoed dragen bij aan onze identiteit en zijn van groot maatschappelijk en economisch belang. Het maakt Deventer een aantrekkelijke gemeente om te wonen, te werken én te verblijven.

Creativiteit en scheppingskracht staat in Deventer hoog in het vaandel. Deventer heeft een rijk en divers cultureel aanbod. Enerzijds wordt dit aanbod bepaald door de historie, de vele organisaties en instellingen die Deventer rijk is. Denk aan de verscheidenheid aan activiteiten in, op en rond de verschillende podia, musea, festivals, monumenten, cultuurhuizen en wijkcentra van Deventer. Anderzijds door de actieve deelname van veel inwoners, als bezoeker, deelnemer, vrijwilliger of initiatiefnemer. Voor een middelgrote stad heeft Deventer relatief veel kunst en cultuur te bieden. Dit is mede te danken aan de vaak verrassende en vernieuwende initiatieven in onze stad. Maar ook aan de rijke historie van imposant cultureel erfgoed in binnenstad en buitengebied. In Deventer wordt historie met toekomst verbonden. Erfgoed is er niet alleen om te behouden, maar zeker ook om te benutten als decor en inspiratie voor culturele activiteiten. Zo krijgt de historie betekenis bij de vormgeving van de samenleving en kan iedereen in de publieke ruimte ervan genieten.

Naast deze scheppende kant hebben kunst, cultuur en erfgoed ook een belangrijke meerwaarde voor de economische vitaliteit van Deventer. De historische binnenstad met haar middeleeuws stratenpatroon trekt ieder jaar meer toeristen. De grote culturele evenementen brengen jaarlijks vele honderdduizenden bezoekers naar Deventer. De aanwezigheid van goede culturele voorzieningen met een aantrekkelijke programmering, met name voor jongeren, maakt Deventer aantrekkelijk als vestigingsplaats. De culturele sector draagt op die manier bij aan de ontwikkeling van de kenniseconomie. Creativiteit speelt bovendien een doorslaggevende rol bij het innovatief vermogen binnen bedrijven.

Die brede inzet van kunst, cultuur en erfgoed voor onze gemeente heeft zich vertaald in een passende Cultuurvisie inclusief concreet Uitvoeringsprogramma Cultuur 2021-2024. Aan de hand van vijf culturele programmalijnen (te weten podiumkunsten & evenementen, educatie & participatie, erfgoed, taal, literatuur & media en beeldende kunst) werken we aan een vitaal cultureel leven. Dit vraagt om breed toegankelijke voorzieningen op stedelijk niveau en in de wijken en kernen. Er is ruimte om te experimenteren of te groeien.

Cultuur draagt dus bij aan de vorming van identiteit, het brengt reuring en jaagt ruimtelijke, economische en sociale ontwikkelingen aan. Hier werken we hard aan, samen met onze culturele partners en met de programma's economie, onderwijs, vastgoed, gebiedsontwikkeling en het maatschappelijk domein.

In ons brede culturele aanbod komt een diverse groep aan cultuur liefhebbers samen. Van amateurkunstenaars, leden van zang-, muziek- en toneelverenigingen tot liefhebbers van arthouse films of experimenteel toneel. Door cultuur samen te beleven, raken mensen met elkaar verbonden. We vinden het belangrijk dat dit aanbod voor alle inwoners toegankelijk is en zien erop toe dat amateurs en jong talent voldoende aandacht krijgen, ook met het oog op het sociaal-maatschappelijk belang.

Actuele beleidscontext

2024 is het vierde en laatste jaar waarin het Uitvoeringsprogramma wordt uitgevoerd. Onze uitgangspunten staan overeind, we bouwen verder aan stabiliteit voor de Deventer culturele sector.

In dit jaar treffen we tevens de voorbereidingen voor een nieuwe Cultuurvisie 2025-2028. In het najaar 2023 start een participatietraject, om vorm en inhoud te geven aan de ambities uit het bestuursakkoord. Het college streeft ernaar begin 2024 een concept-Cultuurvisie 2025-2028 aan de raad voor te leggen met daarin een cultureel profiel van Deventer, passend bij de ambities van de gemeente. Deze Cultuurvisie dient als vertrekpunt en kader voor de uitvoering van het cultuurbeleid, zoals de verlening van subsidies en de huisvesting van culturele functies. Na vaststelling van de visie zullen partijen uitgenodigd worden hun meerjarenaanvragen in te dienen, zodat eind 2024 de structurele subsidies 2025-2028 verstrekt kunnen worden. Hierbij werken we vanuit het streven naar meerjarige rust en stabiliteit. We ondersteunen succesvolle initiatieven zoals de IJsselbiënnale in hun weg naar landelijke meerjarige financiering. Het college werkt toe naar besluitvorming op de projecten De Nieuwe Keizer, Burgerhaven en eventueel Onder één dak voor het eind van 2023. Visievorming op podiumkunsten is verbonden met deze opdrachten. De resultaten hiervan worden meegenomen in het opstellen van het cultureel profiel en de Cultuurvisie.

In 2024 zullen tevens de actualisering van het evenementenbeleid (2017) en het atelierbeleid (2012) aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd. Beide herijkingen maken onderdeel uit van het bredere participatietraject richting de nieuwe Cultuurvisie 2025-2028.

In 2024 bereiden we ons voor op de wijziging van de Bibliotheekwet in 2025. Dan gaat een zorgplicht gelden: gemeenten krijgen de wettelijke taak om ervoor te zorgen dat inwoners toegang hebben tot een volwaardige bibliotheek. In Deventer is deze toegang goed geborgd, wel zien we kansen de samenwerking tussen gemeente en bibliotheek te versterken met een gezamenlijke publieke agenda, onder meer op het gebied van taal- en leesbevordering, informatievoorziening, digitale geletterdheid, educatie, persoonlijke ontwikkeling en meer.

Het materieel en immaterieel erfgoed, onze rijkdom aan monumenten en archeologie en behoud van levendige tradities, vragen blijvend aandacht. De komst van de nieuwe Omgevingswet vraag om inzet maar biedt ook kansen om de ruimtelijke component van erfgoed een nog betere plek te geven binnen gebiedsontwikkeling. Ook bij het invullen van de woningbouwopgave speelt erfgoed een belangrijke rol. Essentieel is daarbij het op orde brengen en houden van kennis. In voorgaande jaren zijn de eerste achterstanden op het gebied van de waardering van gebouwd erfgoed weggewerkt met het opstellen van Quick scans. In 2024 zullen vervolgstappen worden gezet in relatie tot het vormgeven van een passend beschermingsregime dat, in de geest van de Omgevingswet, zowel conserverend als inspirerend kan zijn.

De zoektocht naar passend evenwicht tussen duurzaamheidsambities en erfgoedwaarden vraagt om inzet, een open blik en aandacht voor de kansen die zich door innovaties voordoen.

De restauratie van de Cobercoschoorsteen, inclusief het vertellen van het bijbehorende verhaal en het uitvoeren van een aantal pilots in het kader van de in 2023 opgestelde nieuwe Kerkenvisie vragen in 2024 aandacht. Ook de restauratie van de sluis in het Sluiskwartier moet in 2024 vorm krijgen.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
Kunst en cultuur	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie; 5.4 Musea; 5.5 Cultureel erfgoed; 5.6 Media; 0.10 Mutaties reserves.

	Opgave			
Doelstelling: Breed en toegankelijk cultureel programma	1	2	3	4
We faciliteren een breed en toegankelijk cultureel programma voor de inwoners en bezoekers van Deventer, in een zo compleet mogelijke keten van amateur tot professional, verspreid over de vijf programmalijnen uit de Cultuurvisie.		✓		

Prestatie	We maken afspraken met de gesubsidieerde instellingen	Budget
	We maken afspraken met de gesubsidieerde partijen in het culturele veld, conform het Uitvoeringsprogramma Cultuur 2021-2024. We richten ons specifiek op: <ul style="list-style-type: none">• publieksbereik (met speciale aandacht voor jongeren)• subsidie in relatie tot ambities en prestaties• vernieuwing• gebruik van vastgoed• samenwerking binnen en buiten de programmalijn We monitoren deze via onze subsidiesystematiek. We hebben hierbij speciale aandacht voor het bereik van de dorpen en het buitengebied. In 2024 starten we met het gesprek met de individuele grote instellingen over het meer SMART maken van deze prestatieafspraken om dit in de nieuwe Cultuurvisie 2025-2028 te kunnen bestendigen, in relatie tot de (dan mogelijk nieuwe) doelstellingen.	€451.000

Prestatie	Gezonde bedrijfsvoering en codes	Budget
	De bedrijfsplannen van de structureel gesubsidieerde organisaties voldoen aan de criteria voor doeltreffendheid, gezonde bedrijfsvoering, de Governance Code Cultuur, de Fair Practice Code en de Code Diversiteit en Inclusie. We sturen in de subsidieprocessen op toegankelijkheid (o.a. op gebied van informatievoorziening, prijsbeleid, inclusie en diversiteit) zodat inwoners Deventer breed deel kunnen nemen aan het culturele leven van Deventer. Voor onze BIS instellingen volgen we hierbij de koers van het Rijk.	€210.000

Prestatie	Flexibele ruimte voor makers en vernieuwing	Budget
Met de Programmaregeling Cultuur, onderdelen A en C, bieden we ruimte aan een breed scala aan initiatieven en geven daarbij expliciet financiële ruimte aan vernieuwende activiteiten en makers.		€457.000
Prestatie	Cultuureducatie	Budget
We vergroten het aanbod en de verscheidenheid aan cultuureducatie door inzet van de Programmaregeling Cultuur, onderdeel B voor cultuureducatie. We sturen op een gelijk speelveld voor de professionele aanbieders van cultuureducatie. We borgen de onafhankelijke intermediaire functie op het gebied van cultuureducatie als onderdeel van de Bibliotheek Deventer. Samen met het veld zetten we in op een herdefiniëring van de Combinatiefunctie Cultuur, vanwege de nieuwe Brede Regeling Combinatiefuncties.		€950.000
Prestatie	Toekomstbestendige huisvesting podiumkunsten	Budget
Het project huisvesting Burgerweeshuis bevindt zich in de verkenningsfase (deelfase: ontwerp). Het project De Nieuwe Keizer over de toekomst van de schouwburgfunctie inclusief amateurkunstlocatie (project) is in 2023 aangehouden. De raad heeft besloten het vervolg te willen bezien in samenhang met project huisvesting Burgerweeshuis zoals verwoord in raadsvoorstel Onder één dak. Besluitvorming over de drie verkenningen (De Nieuwe Keizer, Burgerweeshuis en Onder één dak) inclusief financiële consequenties vindt eind 2023 plaats, waarna het vervolg in 2024 en verder uitvoering krijgt conform de Leidraad Grote Projecten.		€0
Prestatie	Nieuwe cultuurvisie 2025-2028	Budget
We stellen een nieuwe Cultuurvisie op voor de periode 2025-2028 en leggen deze voor aan de raad. We doen dit in een participatief proces en betrekken hierbij zowel de ambities uit het bestuursakkoord als de resultaten van o.a. het rekenkameronderzoek, het cultuurparticipatieonderzoek onder inwoners en de evaluatie van de programmaregeling.		€75.000
Doelstelling: Erfgoed		Opgave
We vergroten de betekenis van, de zichtbaarheid van en de betrokkenheid bij het culturele erfgoed, zowel boven- als ondergronds.	1	2 3 4
		✓

Prestatie	Wettelijke taken	Budget
<p>Wettelijke taken op gebied van monumenten en archeologie worden adequaat uitgevoerd. Binnen de implementatie van de omgevingswet wordt niet alleen het behoud van erfgoed geborgd maar ook ingezet op het bieden van inspiratie in het ontwerpproces. We sluiten aan bij de processen rondom de vernieuwing van de Omgevingswet (visie en plan).</p>		€775.000
Prestatie	Verduurzaming	Budget
<p>De eerste verduurzamingsmaatregelen ten behoeve van de museale functies van De Waag, Speelgoedmuseum en Bergkerk zijn uitgevoerd. Ook de zoektocht naar passend evenwicht tussen duurzaamheidsambities en erfgoedwaarden bij particuliere monumenten vraagt om inzet, een open blik en aandacht voor de kansen die zich door innovaties voordoen.</p>		€21.000
Prestatie	Bolwerksmolen	Budget
<p>We zetten ons in voor de verkoop van de Bolwerksmolen met instandhouding van de huidige functie.</p>		€80.000
Prestatie	Kerkervisie	Budget
<p>In 2024 zal de bestaande kerkervisie geüpdatet zijn en zullen een aantal nader te bepalen casestudies worden uitgevoerd naar kansen om de toekomstbestendigheid van kerkgebouwen te vergroten.</p>		€25.000
Prestatie	Cobercoschoorsteen	Budget
<p>We restaureren de Cobercoschoorsteen en presenteren het verhaal van de schoorsteen aan een breed publiek.</p>		€0
Prestatie	Waarderingstraject monumenten	Budget
<p>In overleg met de erfgoedpartijen is de afgelopen jaren voor 360 gebouwen een quickscan (waardering) uitgevoerd. In 2024-2025 wordt op basis van een actueel beoordelingskader en bij de omgevingswet passend instrumentarium eventuele bescherming van deze panden vormgegeven. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling alle gebouwen als monument aan te wijzen. Door in de geest van de omgevingswet een gevarieerd instrumentarium te ontwikkelen, kan meer maatwerk worden geleverd gericht op deelbescherming en/of inspiratie. Daarnaast vloeit uit het traject ook een nadere te bepalen aantal monumenten aanwijzingstrajecten voort.</p>		€92.000

Doelstelling: Vitale culturele sector		Opgave			
		1	2	3	4
We investeren in een vitale culturele sector die Deventer aantrekkelijk maakt om te wonen, werken en verblijven. We zetten in op een cultureel klimaat dat inspireert en uitdaagt om cultuur te produceren en het culturele speelveld te vernieuwen. We hebben hierbij aandacht voor herstel van bezoekers- en deelnemersaantallen van de culturele sector na jaren beperkingen vanwege corona. We doen dit door middel van de uitvoering van ons Cultuurbeleid, opgenomen in de Cultuurvisie Boeien en Bloeien en het bijbehorende uitvoeringsprogramma Cultuur 2021-2024.			✓		
Prestatie	Uitvoeren Cultuurvisie en Uitvoeringsprogramma	Budget			
We voeren de Cultuurvisie en het Uitvoeringsprogramma Cultuur 2021-2024 uit.		€22.780.000			

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	21.775	23.128	21.343	21.260	21.100
Baten	2.966	3.055	2.744	2.781	2.819
Saldo exclusief reserves	-18.809	-20.073	-18.599	-18.479	-18.281
Storting in reserves	834	12.096	99	102	109
Putting uit reserves	3.131	1.678	1.434	1.379	1.322
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	2.297	-10.418	1.335	1.277	1.212
Saldo inclusief reserves	-16.511	-30.491	-17.265	-17.202	-17.069

De wijziging van het saldo inclusief reserves met €13.980.000 in 2024 ten opzichte van 2023 is als volgt te verklaren:

Cultuur presentatie, productie en participatie

- Hogere storting in de reserves van €12 miljoen ten behoeve van Deventer Schouwburg;
- Lagere putting uit de reserves van €259.000 in verband met budgetoverhevelingen in 2023;
- Lagere lasten (€158.000) voor algemene goederen en diensten als gevolg van incidentele budgetten in 2023;
- Incidentele baten in 2023 ten behoeve voor de impuls jongeren cultuur (€310.000);
- Hogere lasten voor subsidies en uitkeringen (€945.000) als gevolg van prijsindexatie en een hoger budget voor Deventer Schouwburg vanuit de voorjaarsnota 2023

Musea

- Hogere lasten als gevolg van reguliere prijsindexatie (€193.000).

Cultureel erfgoed

- Hogere apparaatslasten als gevolg van loonindex en incidentele budgetten voor monumentenzorg in 2024 (€190.000);
- Lagere kapitaallasten als gevolg van het bijstellen van het percentage rente omslag (€100.000);
- Diverse mutaties ten behoeve van het onderhoud en beheren van vastgoed (€62.000);
- Incidenteel budget ten behoeve van de Coberco schoorsteen (€100.000) ontvangen van de Provincie;
- Hogere baten als gevolg van huurindexatie (€163.000).

Media

- Hogere lasten voor subsidies als gevolg van reguliere prijsindexatie (+€350.000).

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Kunst en Cultuur	2023	2024	2025	2026	2027
Cultureel erfgoed	-3.414	-3.050	-2.830	-2.700	-2.525
Cultuurpres, -prod. en -participatie	-7.695	-8.807	-7.539	-7.538	-7.537
Media	-4.764	-5.076	-5.059	-5.041	-5.024
Musea	-3.024	-3.228	-3.257	-3.283	-3.278
Treasury	88	87	85	84	83
Saldo exclusief reserves	-18.809	-20.073	-18.599	-18.479	-18.281

Voorzienen

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027
Uitgaven t.l.v. voorzieningen	93	93	93	93
Inkomsten t.g.v. voorzieningen	24	24	24	24
Saldo	-69	-69	-69	-69

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Koersdocument Ruimtelijk erfgoed	0,5 Mb	Koersdocument Ruimtelijk erfgoed
Uitvoeringsprogramma Cultuur 2021-2024	1,0 Mb	Uitvoeringsprogramma Cultuur 2021-2024
Kadernota Cultuureducatie	0,5 Mb	Kadernota Cultuureducatie
Cultuurvisie 2019-2024	8,2 Mb	Cultuurvisie 2019-2024

Bedrijfsvoering

Omschrijving

Het bestuursakkoord "Dichtbij, betrokken en bevlogen" spreekt over fijn wonen en leven in Deventer, waar iedereen ertoe doet en waarvoor we werken aan een duurzame toekomst. Deze ambities kunnen alleen worden waar gemaakt met een ambtelijke organisatie die structureel op sterkte is. Een organisatie die goed functioneert, die zowel robuust is als wendbaar. Daarover gaat het programma Bedrijfsvoering.

We ontwikkelen ons tot een organisatie die flexibel, communicatief en netwerkend is. Zo kunnen we inspelen op wat de samenleving ons vraagt. De rol die de gemeente daarbij inneemt (faciliterend, regulerend, uitnodigend of handhavend) hangt af van het maatschappelijke vraagstuk. De organisatie kent een verdeling van taken en verantwoordelijkheden, maar treedt naar buiten toe als één geheel op. De organisatie is er op gericht een optimale connectie te maken met de buitenwereld. En zorgt ervoor dat maatschappelijke vraagstukken snel en effectief worden opgepakt.

We willen een organisatie zijn waar de medewerkers met trots en plezier werken. Dat doen we in duurzame huisvesting waarin gebouw en voorzieningen optimaal worden benut. In een organisatie waar integraal gewerkt wordt, over domein- en teamgrenzen heen. Waar we sturen op basis van vertrouwen: minder kaders, maar wel steviger en met korte beslislijnen. En volgens de kernwaarden zorgzaam, verantwoordelijk, open en durf.

Inwoners en ondernemers verwachten dat we onze informatievoorziening op orde hebben. Tot de basis daarvan behoort het borgen van privacy en informatieveiligheid. Ook vraagt dit om een gemeentelijke organisatie die datagedreven werkt en met een informatiehuishouding die op orde is.

Er is een sterke focus op de financiële soliditeit van de gemeente. Besturen betekent vooraf kaderen, vervolgens het goede handelen en achteraf verantwoorden. De gemeente Deventer wil graag laten zien dat zij in control is. Zo verantwoorden we open en transparant aan onze inwoners wat we voor de gemeenschap doen. Control is daarmee een essentieel onderdeel voor de gemeente om succesvol te zijn.

Deventer, Olst-Wijhe en Raalte (DOWR) hebben een samenwerkingsverband op het gebied van bedrijfsvoering. De financiële administratie, personeels- en salarisadministratie, gemeentelijke belastingen, ICT, facilitaire zaken en het inkoopadvies organiseren we vanuit dit samenwerkingsverband.

Actuele beleidscontext

Digitaal en Datagedreven Werken

De privacy van inwoners en de informatieveiligheid van de gemeente moeten worden gewaarborgd. De komende jaren blijven wij ons richten op het stroomlijnen van de verantwoordingen op privacy en informatieveiligheid. Ook vanuit een ander oogpunt hebben we veel aandacht voor data, informatie en kennis. We doen dit om beter te kunnen sturen op de uitvoering van taken, ervan te leren en verbeteringen te signaleren. Daarnaast doen we dit ter ondersteuning van beleidsbeslissingen, door het bij elkaar brengen van data uit verschillende beleidsvelden. Dat betekent dat onze data en het informatiebeheer goed op orde moeten zijn.

De concrete mijlpaal die wij in 2024 willen behalen is de aanbesteding van het gegevensfundament, een belangrijke en noodzakelijke stap in Datagedreven Werken. De voorbereidingen zijn later begonnen dan voorzien in de begroting 2023, omdat de benodigde expertise op de huidige arbeidsmarkt beperkt beschikbaar is.

In de Voorjaarsnota 2023 zijn tijdelijke middelen beschikbaar gesteld om de gegevenskwaliteit van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) op orde te maken en structureel te houden.

Vanaf 2024 zal Deventer de beschikking hebben over een volwaardige Chief Information Officer (CIO). De CIO stuurt op de gehele informatievoorziening van de gemeente, waaronder de netwerken, systemen, software en data. De CIO heeft een adviserende functie richting directie.

Personeel en organisatie

We hebben als gemeente te maken met grote opgaven zoals de woningbouwopgave en de energietransitie. Om deze opgaven te kunnen realiseren is de ambtelijke capaciteit flink uitgebreid en blijven we de komende jaren personeel werven. Omdat we al enkele jaren te maken hebben met een krappe arbeidsmarkt wordt er continue gezocht naar nieuwe mogelijkheden om personeel aan te trekken. Voor het aantrekken van nieuw personeel willen we concurrerende arbeidsvoorwaarden bieden. Om een betere positie te hebben bij het werven van nieuw personeel voeren we in 2024 gedurende drie jaar een reiskostenregeling in.

Daarnaast is het belangrijk dat medewerkers zich blijven ontwikkelen en met passie en plezier hun werk kunnen doen. De AOW-leeftijd ligt steeds hoger, dit zorgt ervoor dat werknemers in toenemende mate langer zullen (moeten) doorwerken. Dit noodzaakt tot meer aandacht voor de duurzame inzetbaarheid van werknemers en voor het tijdig borgen van kennis bij vertrek. Een aantal medewerkers heeft in de loop van hun werkzame leven bij de gemeente Deventer waardevolle kennis en ervaring opgebouwd. Bij vertrek van die medewerkers willen we hun kennis zo veel mogelijk behouden om op voort te kunnen bouwen. Daarom gaan we een 'meester-gezelfonds' instellen. Specifieke en specialistische kennis en ervaring kunnen daarmee gedurende een bepaalde periode worden overgedragen aan een nieuwe of bestaande medewerker die het werk overneemt. De tijdelijke overlap in dienstverbanden en de meer uitgebreide vertrek- en inwerkperiode wordt vanuit dit fonds gefinancierd. Het meester-gezelfonds is nieuw beleid, in de Voorjaarsnota is hiervoor €400.000,- beschikbaar gesteld.

Er wordt een steeds groter beroep gedaan op de digitale vaardigheden van onze medewerkers. Ook zijn vaardigheden zoals kritisch en creatief denken, probleem oplossen en samenwerken steeds belangrijker. Via de aanpak van Leren en Ontwikkelen besteden we hieraan en aan digitaal leiderschap veel aandacht.

Gemeentebrede ontwikkeling

Formatie en bezetting

In de tabel hieronder is het meerjarenperspectief van de formatie van de gemeente Deventer weergegeven. Hierin zijn besluiten en mutaties tot en met augustus 2023 verwerkt.

Meerjarige formatieontwikkeling	2022	2023	2024	2025	2026
Formatie (FTE)	748,17	832,40	885,37	871,87	866,48

Bovenstaand overzicht is exclusief formatie HGB, Raad en B&W

In 2024 stijgt de formatie met 52,97 fte ten opzichte van de begroting 2023. De beleidscapaciteit is met circa 10 fte toegenomen voor onder meer wonen en voorzieningen, circulariteit, minimabeleid, toekomstbestendige wijken, minderhedenbeleid, routekaart jongeren, havencoördinator en arbeidsmigranten.

Voor fysieke projecten is de capaciteit met circa 16 fte gegroeid. Dit betreft vooral uitbreiding ten behoeve van projecten wonen en voorzieningen. Daarnaast is de formatie toegenomen voor wijkbeheer, archeologie, databeheer, directievoering en makelaardij.

Formatie voor management en facilitaire teams is toegenomen met circa 19 fte. Een deel daarvan betreft uitbreiding ter ondersteuning van de organisatie die afgelopen jaren sterk is gegroeid en capaciteit van ICT en communicatie voor toegenomen projecten. De juridische capaciteit is toegenomen voor nieuwe taken in het kader van de Wet open overheid, de financiële voor subsidiebeheer, controlframework en consolidatie van P&C producten. Voor informatie en informatieveiligheid is formatie voor ICT uitgebreid en een CIO-functie ingesteld. Overige groei betreft met name publieke dienstverlening, vergunningen en toezicht en handhaving illegale kamerverhuur, groene handhaving, toezicht terrassen en overlastlocaties

In het meerjarig beeld daalt de formatie vanaf 2025 licht, omdat voor een aantal functies vooralsnog tijdelijke formatie is toegekend, die in 2025 of later afloopt.

Inhuur

(bedragen x €1.000)

Soort inhuur	Realisatie			Begroting	Begroting
	2020	2021	2022	2023	2024
Inhuur vaste formatie	2.518	3.300	3.500	3.300	4.000
Inhuur extra capaciteit					
Inhuur specifieke deskundigheid					
Vervanging ziekte/zwangerschap	700	848	900		
Piekbelasting	543	350	500		
Bewuste keuze flexibiliteit	869	800	800		
Speciale projecten	3.976	4.200	6.137		
Inhuur boven formatie				6.200	10.000
Totaal	8.606	9.498	11.837	9.500	14.000

De begroting 2023 was gebaseerd op de realisatiegegevens over 2021. In 2022 is de inhuur gestegen tot €11,8 miljoen. Dit komt door de groei van het aantal projecten, toename van het aantal taken en de zeer krappe arbeidsmarkt. De prognose voor 2023 in de tweede kwartaalrapportage 2023 bedraagt circa €14 miljoen. Niet alleen het volume, maar ook de prijs voor inhuur is fors gestegen in 2023. In de begroting voor 2024 gaan we ervan uit dat de vraag naar externe capaciteit voorlopig op een vergelijkbaar niveau blijft.

De inhuur boven formatie betreft inhuur voor vervanging bij ziekte en zwangerschap, bij piekbelasting en voor specifieke deskundigheid (piek, ziek, specifiek).

Bij de aanvraag voor inhuur wordt altijd eerst gekeken of dit intern of via de Talentenregio kan worden opgelost. Wanneer dit niet het geval is wordt de aanvraag gepubliceerd op de inhuurdesk. Inhuuropdrachten boven €100.000 worden geaccordeerd door de directie.

Ziekteverzuim

De organisatiedoelstelling voor ziekteverzuim blijft voor 2024 ongewijzigd op 4,6%. Om deze doelstelling te halen, moet met name het langdurig verzuim worden teruggebracht. Verzuim door privéomstandigheden en persoonlijke factoren in combinatie met wat het (veranderende) werk vraagt, zijn de belangrijkste oorzaken van het verzuim. In het verzuimmanagement heeft dit dan ook de aandacht van de organisatie.

Doelen & prestaties

Programma	Taakvelden
Bedrijfsvoering	0.4 Overhead 0.10 Mutaties reserves

Doelstelling: Solide en betrouwbare bedrijfsvoering	Opgave			
	1	2	3	4
We voeren een solide en betrouwbare bedrijfsvoering, waarmee we voldoen aan wet- en regelgeving.	✓			

Prestatie	We implementeren een nieuw financieel systeem	Budget
Vanwege rechtmatigheid zijn we in 2022 gestart met de aanbesteding van een nieuw financieel systeem. In 2023 is de aanbesteding afgerond, in 2024 implementeren we het systeem.		€290.000

Prestatie	Actualiseren Inkoop- en aanbestedingsbeleid	Budget
In 2024 actualiseren we het Inkoop- en aanbestedingsbeleid en stellen dit vast.		Binnen uren staande formatie

Prestatie	We verkrijgen een goedkeurende accountantsverklaring	Budget
We verkrijgen een goedkeurende accountantsverklaring.		€ 210.700 accountantskosten, daarboven inzet eigen uren vaste formatie

Doelstelling: Digitaal en datagedreven werken	Opgave			
	1	2	3	4
We werken datagedreven en met een eigentijdse informatievoorziening en voldoen voor minimaal 95% aan de BIO (Baseline Informatieveiligheid Overheid).	✓			

Prestatie	We versterken het informatiemanagement en de informatievoorziening	Budget
Deventer werkt aan een professionele en moderne informatievoorziening die randvoorwaardelijk is om te voldoen aan regels en wetten op het gebied van de informatiehuishouding (Archiefwet, Wet open overheid, informatieveiligheid, privacywetgeving) en bijdraagt aan het bereiken van de door de raad vastgestelde doelen. In 2024 gaan we hiervoor het informatiemanagement versterken door het aantrekken van een CIO en een informatiemanager. Daarbij willen we de sturing op het informatiemanagement via de CIO verder uitwerken en formaliseren met mandaten en bevoegdheden.		€263.000
Prestatie	Onze ICT-systemen zijn minimaal 99% van de tijd beschikbaar	Budget
De server- en netwerkbeschikbaarheid bedraagt minimaal 99% binnen het tijdvak 07:30 - 17:30 uur. De beschikbaarheid wordt continue gemonitord en via SLA-rapportages ieder kwartaal gerapporteerd aan de DOWR-gemeenten.		inzet uren binnen vaste formatie
Prestatie	De Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) brengen we op voldoende kwaliteitsniveau van minimaal 90% in de ENSIA-score	Budget
In 2024 willen we met de aanvullende incidentele en structurele middelen de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) weer op voldoende kwaliteitsniveau krijgen en houden van minimaal 90% in de ENSIA-score. De score in 2022 was 75%.		€129.000
Prestatie	In 2024 besteden we het gegevensfundament aan	Budget
Een gegevensfundament is een technische voorziening die benodigd is voor datagedreven werken. Dit bestaat uit databases waarin alle data wordt opgeslagen, software waarmee data geordend en gecombineerd kan worden en ook analyse- en visualisatieprogramma's. De concrete prestatie / mijlpaal die wij in 2024 willen halen, is dat het gegevensfundament aanbesteed is. De implementatie die in de begroting 2023 voorzien was is later gestart, vooral omdat de benodigde specialistische expertise op de huidige arbeidsmarkt beperkt beschikbaar is.		€1.165.000
Prestatie	We voeren het jaarplan privacy en informatieveiligheid uit	Budget
We voeren het jaarplan privacy en informatieveiligheid uit en rapporteren daar jaarlijks over.		€252.000
Doelstelling: De formatie van de organisatie is op sterkte en medewerkers zijn tevreden		Opgave
		1 2 3 4
We zoeken continue naar nieuwe mogelijkheden om personeel aan te trekken en zetten in op hun continue ontwikkeling, zodat ze met passie en plezier hun werk kunnen doen.		✓

Prestatie	We voeren het charter diversiteit uit	Budget
	Als gemeente hebben we de charter diversiteit van de SER ondertekend. We werken het bijbehorende plan van aanpak verder uit. Dit biedt ons een gestructureerde en meetbare aanpak voor een diverse en inclusieve werkvloer.	€22.000
Prestatie	We stimuleren de doorontwikkeling van onze medewerkers en borgen hun kennis bij pensionering	Budget
	Met de Leren & Ontwikkelen-aanpak en budget kunnen medewerkers hun kennis en vaardigheden bijhouden en uitbreiden. Bij pensionering zorgen we tijdig voor het overdragen van kennis naar collega's.	€1.308.000
Prestatie	Invoeren reiskostenregeling	Budget
	Om als gemeente Deventer een betere positie te hebben bij het werven van nieuw personeel voeren we in 2024 gedurende drie jaar een reiskostenregeling in.	€425.000
Prestatie	Medewerkers worden zorgvuldig ingewerkt bij binnenkomst in onze organisatie	Budget
	Voor medewerkers en teammanagers is er een inwerkprogramma opgezet. Dit omvat de diverse aspecten van het werken bij een gemeente. Met een meester-gezelfonds kan een overdrachtsperiode worden ingesteld, waarin nieuwe medewerkers ingewerkt kunnen worden door ervaren medewerkers die vertrekken.	€420.000

Beleidsindicatoren

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
1	Bestuur en ondersteuning	Formatie				Fte per 1.000 inwoners	eigen gegevens
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	8,61	8,06	7,37	7,26			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
2	Bestuur en ondersteuning	Bezetting				Fte per 1.000 inwoners	eigen gegevens
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	8,24	7,85	7,22	7			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
3	Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten				Kosten per inwoner	eigen begroting
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	800,67	782,47	700,72	666,83			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
4	Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur				Kosten inhuur externen als % van totale loonsom + kosten inhuur externen	eigen begroting
Jaar	2023	2022	2021	2020			
Waarde	15	15,63	14,19	13,62			

Nummer	Taakveld	Naam				Toelichting	Bron
5	Bestuur en ondersteuning	Overhead kosten				% van totale lasten	eigen begroting
Jaar	2023	2022	2021	2020			

Waarde	8,82	7,32	7,98	7,19
--------	------	------	------	------

De waarde van indicatoren genoemd onder het jaar 2023 betreffen de berekende waarden voor het begrotingsjaar 2024.

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	44.871	46.989	44.349	44.395	43.854
Baten	10.365	9.537	9.370	9.303	9.254
Saldo exclusief reserves	-34.506	-37.452	-34.979	-35.092	-34.599
Storting in reserves	1.548	1.287	1.474	1.312	1.309
Puttting uit reserves	3.340	1.590	909	1.421	1.630
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	1.792	303	-565	110	321
Saldo inclusief reserves	-32.714	-37.150	-35.544	-34.982	-34.278

De wijziging van het saldo inclusief reserves met €4.436.000 in 2024 ten opzichte van 2023 is als volgt te verklaren:

- Loon- en prijs compensatie €1.856.000
- Decompensatie van lagere rente (2,0 %) op de investeringen van FZ en ICT -€121.000

Herschikkingen van andere programma's:

- Programma management en ondersteuning naar programma Burger en Bestuur -€160.000
- Wet open overheid budget over naar programma Burger en Bestuur -€56.000
- Inzet stelpost lonen en prijzen en loonsombudget programma 12 voor reiskostenregeling personeel €275.000
- Uitbreiding management en ondersteuning uit stelpost organisatie ontwikkeling €276.000
- ICT-uitvoeringsplannen deel naar andere programma's -€40.000
- Vrijval budget contractmanagement, begroting 2024 -€21.000

Nieuw beleid Voorjaarsnota:

- ICT-uitvoeringsplannen 2024 €470.000
- Licenties ICT €33.000
- Uitbreiding servicedesk ICT €43.000
- CIO functie €139.000
- Verbeteren gegevenskwaliteit Basisregistratie Adressen en Gebouwen €129.000
- Procesanalist €105.000
- Versterking juridische functie €105.000
- Implementatie financieel systeem €187.000

- Versterking financiële administratie €102.000
- Capaciteit Finance en control €253.000
- Adviezen fiscaliteit €50.000
- Capaciteit Personeel & salarisadministratie €44.000
- Meester-gezelffonds €400.000
- Tijdelijke HR-adviseur €105.000

Eenmalige middelen in 2023, vervallen in 2024:

- Eenmalig budget Werving en selectie vervallen in 2024 -€53.000
- Compensatie voor hogere prijzen niet meer in 2024 -€100.000
- Extra budget voor energiekosten gemeentelijke huisvesting in 2023 niet meer in 2024 -€365.000
- Lagere taakstelling dekking overhead uit projecten €100.000
- I-uitvoeringsplannen en datagedreven werken 2023 jaartranche 2024 hoger dan 2023 €155.000
- Inkomsten uit bijdragen DOWR-gemeenten eenmalige ICT-projecten in 2024 lager €468.000
- Overige verschillen €57.000

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

Bedrijfsvoering	2023	2024	2025	2026	2027
Ondersteuning organisatie	-34.506	-37.452	-34.979	-35.092	-34.599
Saldo exclusief reserves	-34.506	-37.452	-34.979	-35.092	-34.599

Investerings

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027
Uitgaven t.l.v. investeringen	1.095	5.664	3.100	1.415
Inkomsten t.g.v. investeringen	0	0	0	0
Saldo	-1.095	-5.664	-3.100	-1.415

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
I-Visie DOWR 2022	1,3 Mb	I-visie 2023
i-Visie DOWR 2022 Bijlage 1	4 Kb	I-visie bijlage
Jaarrapportage Informatieveiligheid 2021	0,3 Mb	Informatieveiligheid
Beleidskader privacy en gegevensbescherming 2018	0,6 Mb	Beleidskader privacy en gegevensbescherming
Visie en Ambitie Datagedreven Werken 2021-2025	0,9 Mb	Datagedreven werken
Inkoop- en Aanbestedingsbeleid gemeente Deventer 2019	0,6 Mb	Inkoop- en aanbestedingsbeleid

Algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving

De algemene dekkingsmiddelen zijn die inkomsten van de gemeente waar geen directe dienstverlening en/of bestedingsverplichtingen tegen over staat. Het zijn dan ook vrij besteedbare middelen die jaarlijks worden ingezet ter dekking van de uitgaven in de diverse programma's. Daarnaast betreft het ook de raming onvoorzien en uitgaaf- en inkomstenstelposten die nog niet aan de diverse programma's zijn toegerekend.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- De algemene uitkering uit het Gemeentefonds;
- De opbrengsten van de lokale heffingen;
- De opbrengst uit deelnemingen (dividend);
- Financiering;
- Onvoorzien en stelposten.

Exploitatie

(bedragen x €1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Lasten	44.306	31.329	25.274	29.300	35.992
Baten	287.548	307.653	319.693	309.253	311.731
Saldo exclusief reserves	243.242	276.323	294.418	279.953	275.738
Storting in reserves	14.650	7.577	24.931	8.285	4.815
Puttend uit reserves	48.186	37.204	12.374	5.091	3.224
Saldo reserves (taakveld Mutaties reserves)	33.535	29.627	-12.557	-3.194	-1.592
Saldo inclusief reserves	276.777	305.950	281.861	276.759	274.147

De toelichting vindt u onder [Dekking programmaplan](#).

Taakvelden

(bedragen x €1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Algemene dekkingsmiddelen					
(Algemene) uitkeringen Gemeentefonds	251.112	271.410	282.235	270.588	275.150
Belastingen Overig	311	338	338	338	338
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-27	-28	-28	-28	-28
Grondexploitaties (niet bedr terrein)	-40	-42	-42	-42	-42
Inkomensregelingen	0	0	0	0	0
Overige baten en lasten	-39.921	-27.424	-19.904	-23.879	-33.670
OZB niet-woningen	13.487	13.941	14.429	14.903	15.379
OZB woningen	15.792	16.356	17.098	17.845	18.586
Parkeren	-13	-14	-14	-14	-14
Riolering	-7	-7	-7	-7	-7
Treasury	2.575	1.823	343	277	75
Wonen en bouwen	-27	-28	-28	-28	-28
Saldo exclusief reserves	243.242	276.323	294.418	279.953	275.738

Voorzieningen

(bedragen x €1.000)

	2024	2025	2026	2027
Uitgaven t.l.v. voorzieningen	0	0	0	0
Inkomsten t.g.v. voorzieningen	110	110	110	110
Saldo	110	110	110	110

Gerelateerde informatie

Documenten

Documentnaam	Bestandsgrootte	Openen
Beleidsnota reserves en voorzieningen 2018	1,1 Mb	Beleidsnota reserves en voorzieningen 2018
Kadernota Verbonden partijen 2017	0,1 Mb	Kadernota Verbonden partijen 2017
Treasurystatuut 2021	0,6 Mb	Treasurystatuut 2021
Beleidsnota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2014	1,4 Mb	Beleidsnota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2014
Richtlijn Activeren en afschrijven 2020	1,8 Mb	Richtlijn Activeren en afschrijven 2020
Verlenen van garanties en geldleningen 2020	1,7 Mb	Verlenen van garanties en geldleningen 2020
Financiële verordening 2019	1,0 Mb	Financiële verordening 2019
Verordening onderzoeken doelmatig- en doeltreffendheid 2019	1,4 Mb	Verordening onderzoeken doelmatig- en doeltreffendheid 2019
Controleverordening gemeente Deventer 2019	0,3 Mb	Controleverordening

Paragrafen

Bedrijfsvoering

Inzicht

De paragraaf Bedrijfsvoering is ondergebracht bij het programma Bedrijfsvoering ([zie programma Bedrijfsvoering](#)).

Openbaarheidsparagraaf

Samenvatting

- De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden en vervangt de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De Woo schrijft voor dat er een openbaarheidsparagraaf in de begroting opgenomen wordt (Woo: artikel 3.5).
- De Woo regelt het recht van burgers op informatie van de overheid. De wet beoogt overheden transparanter te maken door overheidsinformatie beter vindbaar en digitaal toegankelijker samen te stellen, en daarmee het vertrouwen van onze inwoners meer terug te krijgen. De Woo eist dat bestuursorganen verplicht documenten in 17 informatiecategorieën uit eigen beweging openbaar maken, dit gaat fasegewijs.
- Voor de invoering schat het Rijk 5 à 8 jaar in, 5 jaar voor de openbaarmaking en 8 jaar voor de informatiehuishouding.
- De Woo eist dat de informatiehuishouding op orde is, dat betekent ook dat het mailverkeer moet worden gearchiveerd,
- In 2022 is er een aanspreekpersoon/coördinator (tevens kwartiermaker) Woo aangesteld. In 2023 is dit uitgebreid met een Woo-jurist en Woo-ondersteuning.
- De implementatie van de Woo wordt in Deventer in samenhang opgepakt met vier andere informatiewetten. Naast de Woo zijn dat de nieuwe Archiefwet (nog in voorbereiding), de Wet Elektronische Publicaties, de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer en het Tijdelijk Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid. De VNG heeft een analyse uitgebracht naar de samenhang tussen deze generieke informatiewetten waarin een bijdrage van Deventer is opgenomen.
- De incidentele en structurele middelen die het Rijk beschikbaar stelt voor de Woo zijn in de begroting opgenomen.

Beleidskader

De openbaarheidsparagraaf is een verantwoording over de activiteiten en processen die lopen of starten ten behoeve van een transparantere gemeente. De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. De Woo regelt het recht op overheidsinformatie voor inwoners vanuit de invalshoek dat transparantie een democratie versterkt. Deze wet schrijft ook voor dat een jaarlijkse verantwoording in de vorm van deze openbaarheidsparagraaf in het jaarverslag opgenomen wordt.

De Woo regelt de passieve openbaarmaking van overheidsinformatie in de vorm van Woo-verzoeken, die een inwoner bij elke overheidsinstantie kan doen. Hiervoor is in 2022 een contactpersoon aangesteld bij wie inwoners uit Deventer terecht kunnen met al hun vragen en verzoeken om informatie. Daarnaast verplicht de Woo tot de zogenaamde actieve openbaarmaking. Deze actieve openbaarmaking houdt in dat overheidsorganen in de komende 4 tot 7 jaar alle 17 categorieën van informatie verplicht openbaar moeten maken.

Wat gaan we doen

Focusteam 5 Wetten

Digitalisering, huishouding, toegankelijkheid en transparantie van informatie zijn complexe vraagstukken die om grote oplossingen vragen. Sinds juni 2023 is het zogenaamde Focusteam 5 wetten in DOWR verband van start gegaan. De 5 wetten zijn de Wet open overheid (Woo), de nieuwe Archiefwet, de Wet Elektronische Publicatie (WEP), de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (WMEBV) en het Tijdelijk Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid (TBDO). In het Focusteam werken medewerkers met verschillende specialisaties aan oplossingen voor verschillende wetten rondom digitalisatie en transparantie. Enkele van de opdrachten voor dit team zijn het realiseren van een publicatieplatform voor actieve openbaarmaking; het digitaal toegankelijk maken van te publiceren documenten en het vergroten van bewustzijn van alle DOWR medewerkers over wettelijke vereisten en veranderingen rondom toegankelijkheid van informatie.

Implementatie anonimiserings-software

In het eerste half jaar van 2023 heeft de aanbesteding voor anonimiserings-software plaatsgevonden. Deze software helpt bij het soepeler en sneller laten verlopen van een Woo-verzoek. In het najaar van 2023 zijn medewerkers getraind in het werken met de software. In 2024 zal in het teken staan van het werken met het systeem Octobox.

Informatiebeheerplan

In 2024 verschijnt er een nieuw informatiebeheerplan, inclusief een informatieplattegrond om overzicht en inzicht te krijgen welke en hoeveel informatie waar is vastgelegd. Momenteel worden de kritische succesfactoren beschreven die worden vertaald naar acties waaraan de i-specialisten (op DOWR-i niveau en per gemeente) de komende jaren uitvoering geven. De focus ligt op digitale informatie duurzaam toegankelijk te beheren.

Meerjarenbeleidsplan Woo van de VNG

Bij de stapsgewijze invoering van de actieve openbaarmaking wordt het 'Meerjarenplan om de Wet open overheid (Woo) bij gemeenten te implementeren' van de VNG van april 2022 als handleiding aangehouden. Behalve de eerste tranche zijn precieze jaartallen van verplichte openbaarmaking voor specifieke categorieën op dit moment nog niet bekend. In het derde kwartaal van 2023 wordt de beschrijving van de tweede tranche van vier categorieën verwacht.

Waar staan we nu?

Passieve openbaarmaking (Woo-verzoek)

De verzoeken onder de Woo kennen een wettelijke afhandelingstermijn van maximaal 42 dagen. Het rapport 'Ondraaglijk traag' uit 2022 van de Open State Foundation liet echter zien dat ministeries gemiddeld 161 dagen nodig hebben om een Woo-verzoek af te handelen. In Deventer ligt de afhandelingstermijn gemiddeld tussen de 13 en 67 dagen. Statistieken over Woo-verzoeken worden sinds 1 januari 2023 bijgehouden en zal in de jaarverantwoording uitgebreider gedeeld worden. De onderstaande tabel geeft alvast inzicht in de Woo-verzoeken in Deventer:

Deventer	2021	2022	t/m juni 2023
Aantal ontvangen Woo-verzoeken	116	61	35
Behandeling binnen beslistermijn (in %)	onbekend	onbekend	49%
Aantal verzoeken waarbij contact is gelegd met indiener (in %)	onbekend	onbekend	51%

Informatieverzoeken komen vaak binnen of worden gestroomlijnd via het KCC (Klant Contact Centrum). Als de informatie al openbaar is krijgt de verzoeker deze zo snel mogelijk. Is de informatie nog niet openbaar dan kan via een Woo-verzoek, afhankelijk van het verzoek en de uitzonderingsgronden die van toepassing zijn, worden geleverd. De Woo-contactpersoon komt dan in beeld en neemt veelal contact op met de verzoeker. Het aantal Woo-verzoeken waarbij contact is opgenomen met verzoeker, is in lijn met artikel 4.2a van de Woo als indicator toegevoegd. De zogenaamde informele aanpak leidt tot lagere afhandelingkosten, snellere doorlooptijden en grotere tevredenheid bij verzoeker en behandelend ambtenaar. Omdat volgens de Woo de behandeltermijn voor verdaging van vier naar twee weken is ingekort, kan dit in hoge mate bijdrage aan tijdige behandeling en ook grotere tevredenheid bij de verzoeker. Dit past bij de doelstellingen van de Woo met de menselijke maat.

Openbaar maken uit eigen beweging

De 17 informatie categorieën die de Woo verplicht voorschrijft om openbaar te maken uit eigen beweging, staan hierna in een overzicht weergegeven. Per categorie staat aangegeven of deze categorie reeds openbaar gemaakt wordt en zo ja, waar deze informatie staat.

Categorie	Gerealiseerd?
1. Wetten en andere algemeen verbindende voorschriften	Ja (lokale regelgeving)
2. Overige besluiten van algemene strekking	Ja (officiële bekendmakingen)
3. Ontwerpen van wetten, andere algemeen verbindende voorschriften en overige besluiten van algemene strekking waarover een extern advies is gevraagd, inclusief de adviesaanvraag	Ja (deventer.nl)
4. Inzicht in organisatie en werkwijze, waaronder de taken en bevoegdheden van de organisatieonderdelen	Ja (deventer.nl)
5. De bereikbaarheid van het bestuursorgaan en zijn organisatieonderdelen en de wijze waarop een verzoek om informatie kan worden ingediend	Ja (deventer.nl)
6. Bij de gemeenteraden ter behandeling ingekomen stukken	Ja (deventer.raadsinformatie.nl)
7. Vergaderstukken en verslagen van de gemeenteraden en hun commissies	Ja (deventer.raadsinformatie.nl)
8. Vergaderstukken en verslagen van de vertegenwoordigende lichamen van decentrale overheden	Deels (deventer.nl)

9. Agenda's en besluitenlijsten van colleges van burgemeester en wethouder	Deels (deventer.nl)
10. Adviezen	nee
11. Convenanten	nee
12. Jaarplannen en jaarverslagen van bestuursorganen	Ja (hetgeldvan.deventer.nl)
13. Verplichtingen tot verstrekking van subsidies, anders dan met een beschikking	nee
14. Woo-verzoeken, -besluiten en verstrekte informatie	nee
15. Onderzoeksrapporten	nee
16. Beschikkingen	nee
17. Klachtoordelen	nee

Informatiehuishouding op orde

Welke gemeente weet waar welke documenten volgens de definitie uit de Woo (art. 2.1 en 2.2) te vinden zijn? Een gemeente die zijn informatiehuishouding op orde heeft. Documenten hebben een voorgeschreven bewaartermijn waarop deze worden geselecteerd en overgedragen voor de archiefbewaarplaats of voor vernietiging. Documenten of informatieobjecten zijn steeds diverser dankzij digitalisering: bijv. teksten, Geo-informatie, 3D-bestanden, appberichten en dergelijke. Deze verscheidenheid brengt nieuwe opgaven met zich mee om deze volgens geldende eisen duurzaam toegankelijk te houden. Ook moeten documenten digitaal toegankelijk zijn. Het transitieproces vraagt aanpassing van werkprocessen, functies en rollen over de volle breedte van de organisatie. Stapsgewijs wordt dit in beeld gebracht, ook afhankelijk van de node door wetswijzigingen.

Digitaal archief

Binnen de gemeente Deventer zijn de e-Suite, Sharepoint en OneDrive de meest gebruikte applicaties die fungeren als digitale archief. De e-Suite bevat (per augustus 2023) 605.037 zaken die tezamen uit 2.335.830 documenten bestaan. Sharepoint bevat 2.427.626 bestanden. De OneDrives bevatten 994.000 bestanden van in totaal 1,5 terabyte grootte.

Naast bovenstaande plekken zijn er nog tientallen andere digitale applicaties waarin informatie staat opgeslagen. Sommige informatie zal in meerdere applicaties staan en daardoor dubbel zijn opgeslagen. Team DOWR-i werkt momenteel aan een volledig inzicht in de locaties en grootte van informatie, alsmede hoe deze applicaties verbonden zijn en samenwerken.

Financiën

(bedragen x €1)

Wet open overheid	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Structureel	83.427	106.520	130.940	155.673	175.881	180.885
Incidenteel	98.649	100.190	103.451	105.637	105.637	
Totaal	182.076	206.710	234.391	261.310	281.518	180.885
Gerealiseerd	-121.090					
Overgeheveld	-60.986	60.986				
Totaal	0	267.696	234.391	261.310	281.518	180.885

Het kabinet heeft voor de implementatie van de Woo voor de periode 2022-2027 incidentele en structurele middelen beschikbaar gesteld; zie de tabel hierboven. Uit het incidentele budget is onder andere de externe kwartiermaker Wet open overheid betaald en de inhuur van externe expertise voor het verwerken van Woo-verzoeken. Daarnaast wordt dit budget aangewend voor training- en opleidingskosten. Veel middelen zijn nog nodig voor het wijzigen van processen, zodat actief openbaar maken de norm wordt. Dit betekent een cultuurverandering binnen de organisatie, waar ook op ingezet zal worden.

Uit het structurele budget wordt de interne kwartiermaker (tevens coördinator) Woo bekostigd. Daarnaast worden ICT-kosten voor anonimiserings-software en een publicatieplatform uit dit budget gedekt. In het laatste kwartaal van 2023 loopt de werving voor een juridisch adviseur en een ondersteunend medewerker Woo, die zich met name bezig zullen houden met het verwerken van Woo-verzoeken.

Lokale heffingen

Inzicht

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in het beleid ten aanzien van de lokale heffingen (inclusief kwijtscheldingsbeleid), de lokale lastendruk en de geraamde inkomsten van de diverse heffingen. Daarnaast geeft de paragraaf inzicht in de kostendekkendheid van de heffingen en de producten die samenhangen met de heffingen. In deze paragraaf is een overzicht van baten en lasten voor de heffingen opgenomen waarbij er sprake is van het verhalen van kosten. Voor de heffingen die hoogstens kostendekkend mogen zijn moet inzichtelijk worden gemaakt dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet worden overschreden.

Actuele ontwikkelingen

Hervorming lokaal belastinggebied

De staatssecretaris van Financiën heeft op 18 mei 2020 het rapport 'Bouwstenen voor een beter belastingstelsel' aan de Tweede Kamer aangeboden. Het rapport bevat meerdere varianten en ondersteunt de door de VNG uitgesproken wens om te komen tot een uitbreiding van het gemeentelijke belastinggebied. In het regeerakkoord van het kabinet Rutte IV staat dat er in de komende jaren een nieuwe financieringssysteem voor de periode na 2025 wordt uitgewerkt, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Het doel, zo geeft het kabinet aan, is een stabielere financiering voor de medeoverheden te realiseren en hun autonomie te vergroten. Een uitbreiding van het lokaal belastinggebied lijkt er vooralsnog dus niet eerder dan in 2026 te komen.

De Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) per 1 juli 2024 gaat er veel veranderen. Het principe van legesheffing en de wettelijke grondslag voor het heffen van leges veranderen niet, maar de taak van de gemeente verandert wel. Het vergunningstraject en het bouwproces zullen daarnaast anders gaan verlopen. De consequenties voor de inrichting van de organisatie, de gemeentelijke processen en de bijbehorende financiën zijn daarbij afhankelijk van de lokale ambities, beleidsinvulling en inrichtingskeuzes. De legesverordeningen worden aangepast. De VNG heeft hiervoor een modelverordening aan gemeenten ter beschikking gesteld.

Wijzigingen

Met ingang van 2024 zijn onderstaande zaken nieuw of gewijzigd:

- Het algemene uitgangspunt is dat voor alle tarieven een gelijke maximale toegestane stijging wordt bepaald. Dit betekent voor 2024 dat de tarieven stijgen met 7,75% ten opzichte van 2023;
- Dit betreft een gemiddelde van prijs (+8,2%) -en looncompensatie (+5,2%) en aanvulling looncompensatie 2022 (terugwerkende kracht) 2,1%
- Het algemene uitgangspunt van de toegestane stijging kent een aantal uitzonderingen.

Conclusies

- De lastendruk voor inwoners met een huurwoning stijgt met € 16,68 tot € 451,86 (2023: € 435,18). Dit is een stijging van gemiddeld 3,83%. Deze inwoners betalen alleen afvalstoffenheffing en rioolheffing;
- De lastendruk voor inwoners met een koopwoning stijgt met € 31,42 naar € 804,92 (2023: €773,50);
- De (begrote) kwijtscheldingen komen naar verwachting uit op € 1.374.000 (2023: €1.527.000);
- Het tarief voor de rioolheffing stijgt met 5,97% (2023: stijging 3,36%);
- Het basistarief voor de afvalstoffenheffing stijgt gemiddeld met 3,02% (2023: gemiddelde daling 4,79%);
- Het tarief voor OZB woningen stijgt met gemiddeld 4% (2023: daling van gemiddeld 15%), de opbrengsten OZB stijgen met 3% (2023: 3%).

Bij leges en heffingen mogen de begrote opbrengsten niet meer bedragen dan 100% van de begrote kosten. Bij belastingen is er geen relatie tussen opbrengsten en kosten. In onderstaande tabel is de kostendekkendheid per onderdeel opgenomen.

Soort leges/heffing	Kostendekkendheid
Afvalstoffenheffing	88%
Rioolheffing	100%
Havengelden	68%
Lijkbezorgingsrechten	40%
Leges titel 1	62%
Leges titel 2	95%
Leges titel 3	19%

Beleidsuitgangspunten

De lokale heffingen zijn onder te verdelen in twee categorieën:

- belastingen;
- rechten;
- retributies

De algemene belastingen komen ten goede aan algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten niet gelabeld zijn maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen kunnen worden ingezet. De gemeenteraad bepaalt waarvoor. De wettelijke bepaling van 100% kostendekking is niet van toepassing. Onder de algemene belastingen vallen bijvoorbeeld de onroerendezaakbelastingen, parkeerbelasting en de toeristenbelasting.

Rechten zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Tegenover de heffing van de inwoners staat een tegenprestatie. Rechten zijn in feite bestemmingsheffingen. Voorbeelden hiervan zijn de rioolheffing, lijkbezorgingsrechten en de afvalstoffenheffing. Voor bestemmingsbelastingen geldt dat de gemeente niet meer mag heffen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt.

Retributies worden geheven van personen aan wie de gemeente een specifieke dienst verleent die voor die persoon een individueel voordeel oplevert. De belangrijkste retributies zijn de leges: vergoedingen voor een bij de gemeente aangevraagde dienst als het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Net als bij bestemmingsbelastingen mogen de retributies niet meer dan kostendekkend zijn.

Met betrekking tot de belastingen en rechten zijn de beleidsuitgangspunten verschillend. Het beleid voor de lokale heffingen is opgenomen in:

- landelijke wet- en regelgeving
- de diverse belastingverordeningen en -regelingen.

Het beleidskader voor de lokale heffingen is de belastingverordening 2024 en de legesverordening 2024 die door uw Raad gelijktijdig met de Begroting 2024 wordt vastgesteld. De nota bevat een overzicht van de tarieven die door de gemeente Deventer worden gehanteerd.

Het algemene uitgangspunt is dat voor alle tarieven een gelijke maximale toegestane stijging wordt bepaald. Dit betekent voor 2024 dat de tarieven stijgen met 7,75% ten opzichte van 2023. Dit betreft een gemiddelde van prijs (+8,2%) -en looncompensatie (+5,2%). Daarnaast stijgen de tarieven door een correctie van de looncompensatie (+2,1).

Op het algemene uitgangspunt van de toegestane stijging is een aantal uitzonderingen van toepassing, te weten:

- Ozb/rzb tarieven;
- Reisdocumenten en rijbewijs;
- Rioolheffing;
- Leges planologische procedures;
- Bouwleges;
- Parkeertarieven;
- Afvalstoffenheffing.

Indien de aanpassing van de tarieven op enigerlei wijze leidt tot knelpunten in de relatie tussen de hoogte van het tarief en de eis van kostendekkendheid van het product (al dan niet 100%) dan wordt dit gemeld.

Beleidsuitgangspunt gemeentelijke belastingen

Bij de belastingen staat de budgettaire functie voorop. De stijging van de OZB-/RZB-opbrengsten is bepaald op jaarlijks 3% (exclusief groei van het bestand). Uitgangspunt is dat de gemiddelde waardeschommelingen worden geneutraliseerd in de tarieven.

Beleidsuitgangspunt rechten

Door het karakter van de rechten als bestemmingsheffing is er een duidelijke relatie tussen de opbrengst van de rechten en de kosten van de door de gemeente te leveren tegenprestatie. Beleidsuitgangspunt is om die reden de kostendekkendheid van de betrokken tegenprestatie c.q. het overheidsproduct. De kostendekkendheid bepaalt in principe het in rekening te brengen tarief. Binnen strikte regels mag binnen de leges de meeropbrengst van de ene heffing worden gebruikt voor de dekking van andere kosten. Voorwaarden zijn dat we rekening houden met aspecten zoals het verbod op willekeur, het evenredigheidsbeginsel, het gelijkheidsbeginsel en de Europese Dienstenrichtlijn.

Het beleid is dat tarieven zoveel mogelijk kostendekkend zijn. In een aantal gevallen is dat structureel niet mogelijk. De infrastructurele kosten van bruggen en kades zijn bijvoorbeeld zo hoog dat het niet haalbaar is de kosten in zijn geheel te verhalen op de gebruikers van de haven.

De invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging (wkb) voor het bouwen leiden tot grote wijzigingen in de legesverordening. Op 14 maart 2023 stemde de Eerste Kamer in met het conceptbesluit tot vaststelling van het tijdstip van de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 en Wet kwaliteitsborging per 1 juli 2024.

Bij het opstellen van de legesverordening 2024, de tarieventabel en de kostenonderbouwingen gaan wij er van uit dat de invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen doorgaat.

Kwijtscheldingsbeleid

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de geheven belasting. Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de Leidraad invordering. De hierin gestelde criteria zijn afgeleid van de regelgeving van het Rijk. Kwijtschelding is mogelijk voor afvalstoffenheffing en rioolheffing. Voor 2024 verwachten wij 3.388 aanvragen (2023: 3.388).

Op basis van deze aanname is een bedrag van € 1.374.000 opgenomen (2023: €1.527.000). Deze aantallen zijn lager dan in de begroting 2023. (bedragen x €1)

Belasting/heffing	Kwijtschelding in 2023	Kwijtschelding in 2024
Afvalstoffenheffing	903.000	750.000
Rioolheffing	624.000	624.000

Woonlasten

De gezamenlijke kosten voor OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing vormen de woonlasten. De woonlasten worden bepaald aan de hand van de waarde van een woning en het type gebruiker.

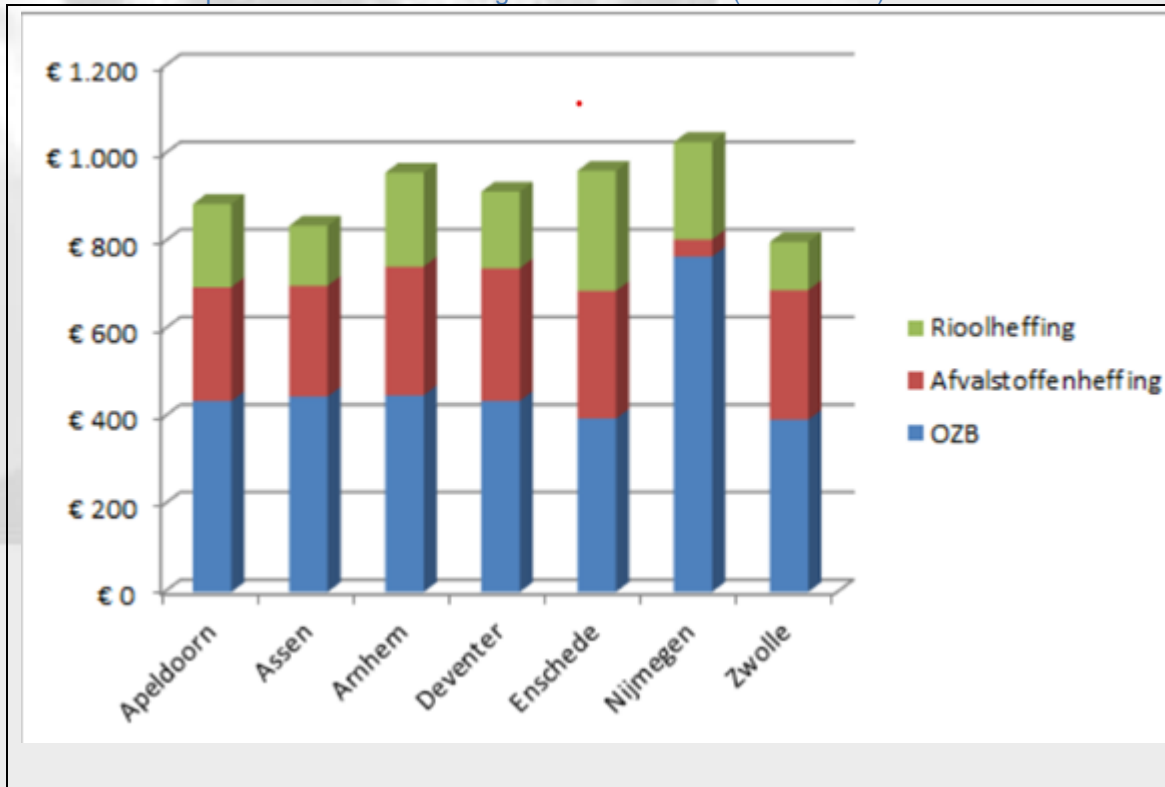
De tariefaanpassingen 2024 leiden voor wat betreft de belangrijkste belastingen tot het volgende beeld van de woonlasten:
(bedragen x €1)

Woonlasten	Bedrag 2023	Bedrag 2024
Afvalstoffenheffing ¹	254,34	260,22
Rioolheffing	180,84	191,64
Woonlasten gebruiker (sub-totaal)	435,18	451,86
OZB woning ²	338,66	353,06
Woonlasten gebruiker/eigenaar (totaal)	773,84	804,92

¹) Dit betreft het tarief voor de 'modelaanslag' van het basistarief met het gemiddeld aantal (6) ledigingen. Per huishouden kan het tarief verschillen, afhankelijk van het aantal aanbiedingen per jaar. Na afloop van het jaar worden de daadwerkelijke ledigingen opgelegd. Hoe minder afval, hoe lager de aanslag.

²) Dit betreft de OZB lasten berekend op basis van de gemiddelde woningwaarde. Alhoewel de woningwaarden fors stijgen, blijft de lastendruk nagenoeg gelijk en in overeenstemming met de afgesproken trend.

Lastendruk meerpersoonshuishoudens eigenaar en bewoner (2023 Coelo)

Nadere toelichting belastingen

Onroerende- en roerende zaakbelastingen

Het college stelt elk jaar de gewenste opbrengst van onroerende- en roerende zaken belastingen vast. Bij de onroerende zaakbelasting is de herwaardering als gevolg van de wet Waardering Onroerende Zaken (wet WOZ) van belang. Deze WOZ-waarde wordt jaarlijks vastgesteld en voor het belastingjaar 2024 gaat het daarbij om de waarde per peildatum 1 januari 2023. De uitkomsten van deze herwaardering zijn mede bepalend voor de definitieve tarieven onroerende zaakbelastingen voor 2024 die de raad medio december vast zal stellen.

Op basis van de jaarlijkse herwaardering en de gewenste 3% opbrengststijging worden de tarieven voor de onroerende- en roerende zaakbelasting jaarlijks berekend. Per september 2023 zijn de conceptwaarden van de herwaardering gebruikt om de tarieven te berekenen voor het heffen van de onroerende- en roerende zaakbelasting in 2024. Op het moment van ramen waren de waarderingen niet afgerond. In de raming is uitgegaan van een gereed percentage taxatiewaarden van 85% voor woningen en 75% van niet woningen.

De volgende uitgangspunten zijn gehanteerd:

- De gemiddelde waardestijging van woningen bedraagt ca. 5,6%, de gemiddelde waardestijging van niet- woningen bedraagt ca.1,6%.
- Het huidige bekende areaal is uit de totale waardering gehaald;
- Beëindigde objecten zijn verwijderd;
- Daar waar objecten nog geen waarde hadden voor 2023 is doorgerekend met de gemiddelde trend van de betreffende categorie;

De opbrengsten voor 2024 worden geraamd op:
(bedragen x €1)

Belasting 2023	Opbrengst in 2023	Opbrengst in 2024
OZB-opbrengst	30.328.063	31.618.343
RZB-opbrengst	10.239	10.546

Parkeerbelastingen

Conform het Meerjaren Perspectief Parkeren (MPP) en de begrotingsrichtlijnen 2024 worden de parkeertarieven geïndexeerd. De hoogte van de tariefstijging is gebaseerd op de gemiddelde loon- en prijsstijging voor 2024 (gemiddelde stijging van 7,75%) en de extra jaarlijkse verhoging uit het MPP (0,7%). De totale indexatie voor 2024 komt daarmee uit op 8,45%.

De totale begrote parkeeropbrengst voor 2024 is geraamd op €5.695.368 (2023: €5.236.392)
(bedragen x€1)

Belasting 2024	Opbrengst in 2023	Opbrengst in 2024
Parkeerbelasting	5.236.392	5.695.368

Precario

Deze belastingen worden geheven voor het hebben van voorwerpen onder of boven, voor openbaar gebruik bestemde, gemeentegrond, maar ook voor de vergunning voor ingebruikname van gemeentelijke gronden. Onder de precariobelasting vallen ook de marktgeden. De gemeente Deventer heft haar gelden op basis van een marktprecario verordening. Een berekening kostendekkendheid is hiervoor niet benodigd.

Op basis van het Raadsbesluit van 16 december 1998 (nummer 98.19993) komt een deel van het precario ten goede aan het ondernemersfonds Deventer binnenstad. Vanaf 2024 is er een nieuw tarief voor de individuele standplaats. Dit nieuwe tarief is gerelateerd aan de nota standplaatsenbeleid die gelijktijdig met de verordening Marktprecariobelasting 2024 op 3 oktober in het college gebracht.

In 2024 bedragen de verwachte precario (inclusief marktgeden) opbrengsten €451.207 (2023: € 417.806). De stijging ten opzichte van 2023 is te verklaren door indexatie.

(bedragen x €1)

Belasting 2023	Opbrengst in 2023	Opbrengst in 2024
Precario inclusief marktgeden	417.806	451.207
Waarvan marktgeden	226.828	245.428

Toeristenbelasting

Jaarlijks worden alle aanbieders van overnachtingslocaties uitgenodigd tot het doen van de aangifte toeristenbelasting. Hiertoe worden de aanbieders aangeschreven met uitleg over de heffing en afdracht van toeristenbelasting en ontvangen de aanbieders een aangifteformulier. De heffing wordt opgelegd na het lopende belasting jaar. De toeristenbelasting 2024 betreft de opbrengst van de overnachtingen uit 2023. Begin 2024 worden de aangiften door de ondernemers doorgegeven. Naar aanleiding van het daadwerkelijk aantal overnachtingen 2022, de ontwikkelingen in 2023 en verwachtingen 2024 wordt de belasting berekend en opgelegd. De aanslag wordt tevens verzonden aan aanbieders van B&B en Airbnb.

(bedragen x €1)

Belasting 2024	Opbrengst in 2023	Opbrengst in 2024
Toeristenbelasting	356.733	443.985

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing en valt voor de lokale heffingen onder de belastingen. De afvalstoffenheffing mag maximaal kostendekkend zijn. Eventuele voor- of nadelen worden verrekend met de reserve tarieven huishoudelijk afval. De afvalstoffenheffing is verschuldigd voor het gebruik van een perceel waar de gemeente een inzamelplicht heeft voor de huishoudelijke afvalstoffen. De inwoners van Deventer zetten verder in op het recyclen van grondstoffen met behulp van de aanwezige voorzieningen.

In 2024 blijven de oorspronkelijke beleidsuitgangspunten van Diftar onverkort van toepassing:

- er geldt een 0-tarief voor GFT en PMD;
- de tarieven zijn maximaal 100% kostendekkend;
- er geldt een vast tarief per huishouden en een variabel tarief voor restafval, afhankelijk van het aanbodvolume;
- de literprijs is voor elke container gelijk. Het variabele tarief varieert recht evenredig met het aantal beschikbare liters van de container/ondergrondse container (50, 140 en 240 liter);
- de tariefopbouw is zodanig dat geen enkel containervolume benadeeld of bevoordeeld wordt;
- voor een 240 liter container of een extra tweede container (ongeacht volume) geldt een toeslag van €36;
- Het uitgangspunt blijft dat een huishouden gemiddeld 6 keer per jaar de restafvalcontainer (140 liter) aanbiedt.

De tarieven die volgen uit de beleidsuitgangspunten worden opgenomen in de belastingverordening 2024.
(bedragen x €1)

Recht 2024	Opbrengst in 2023	Opbrengst in 2024
Afvalstoffenheffing	12.973.302	13.138.925
Toelichting		x €1.000
Lasten taakveld		-13.680
Inkomsten taakveld		865
Netto lasten taakveld		-12.815
Toe te rekenen lasten:		
Overhead incl. (omslag)rente		-864
BTW		-1.231
Totale lasten (100%)		-14.911
Opbrengst heffingen		13.138
Dekking		88%

Rioolheffing

De uitgangspunten voor de rioolheffing zijn beschreven in het Gemeentelijk rioleringsprogramma 2022-2026 (GRP) zoals dat in januari 2022 door uw raad is vastgesteld.

De rioolheffing is bedoeld als dekking voor de kosten van aanleg, onderhoud en exploitatie van de gemeentelijke voorzieningen bedoeld voor inzameling en transport van afval- en hemelwater. Ook de negatieve gevolgen van grondwateroverlast worden beperkt middels de inkomsten uit de rioolheffing.

Vastgesteld is dat het tarief de komende jaren stabiel blijft en alleen wordt gecorrigeerd voor indexering en door areaalaccres. Het areaalaccres houdt min of meer gelijke tred met de toename van het aantal percelen dat wordt aangeslagen voor de rioolheffing en heeft dus een beperkte invloed op de ontwikkeling van het tarief. Uitgangspunt bij de rioolheffing is 100% kostendekking. Eventuele tekorten of overschotten worden verrekend met de daarvoor gevormde voorziening.

De volgende zaken werken door in de tariefstelling voor 2024:

- De prijs- en loonindexering op de lasten is toegepast zoals aangegeven in de begrotingsrichtlijnen. Dit levert een toename van de lasten op met € 394.500 (2023: €254.000);
- De renteomslag over de investeringen is gedaald naar 2% (2023: 2,3%);
- Het aantal huishoudens dat wordt aangeslagen is met 258 gedaald (2023: stijging 581);
- Het areaalaccres is bepaald op € 0 (2023: €29.000);
- De subsidieregeling voor afkoppelen van particulier dakoppervlakte wordt via de exploitatie van riolering en waterhuishouding gedekt. Hiervoor is dekking aanwezig van €50.000 per jaar. Vooralsnog wordt dit bedrag op begrotingsbasis gehandhaafd. Mocht er meer beroep op deze regeling worden gedaan waardoor een jaarrekeningtekort ontstaat dan kan dat tekort worden gedekt door te beschikken over de voorziening riolering.

Door de VNG is onlangs een nieuwe concept modelverordening gepubliceerd. Deze biedt voor de toekomst meer mogelijkheden voor de gemeente om te heffen voor haar gemeentelijke waterzorgplichten. Omdat de taken veel breder zijn dan de naam “Verordening Rioolheffing” doet vermoeden, wordt mogelijk de naam van deze heffing aangepast. De voorlopige werknaam is “Verordening bijdrage gemeentelijke watertaken”. De komende tijd wordt dit nader uitgewerkt, aanpassing van de gemeentelijke verordening zal op zijn vroegst per 2024 plaatsvinden.

Toelichting rioolheffing 2024 en begrotingsramingen

Om het basistarief te kunnen bepalen is een aantal elementen van belang. Uitgangspunt is de kosten in de primaire begroting. Hierop dienen die elementen in mindering te worden gebracht die niet (deels) via het basistarief worden gegenereerd.

(bedragen x €1):

Geraamde kosten	8.424.744
Overhead	565.002
BTW kosten	476.000
Te dekken kosten	9.465.746

Ter bepaling van het bedrag dat via het basistarief dient te worden gegenereerd worden de volgende kostenelementen in mindering gebracht:

(bedragen x €1):

Nieuwe rioolaansluitingen	-100.000
Tariefdifferentiatie	-190.000
Kwijtscheldingen	-624.000
Te dekken kosten via het basistarief rioolheffing	8.551.746

Het geraamde aantal te belasten aansluitingen, gecorrigeerd voor wat betreft tarievdifferentiatie, ontheffingen en kwijtscheldingen bedraagt 44.630 (2023: 44.888). Dat is een afname van 258 ten opzichte van 2023. Om de kosten te kunnen dekken is een basistarief van € 191,64 noodzakelijk.

De specificatie van de totale baten is:

(bedragen x €1)

Basistarief rioolheffing	8.551.746
Opbrengsten tarievdifferentiatie	190.000
Opbrengsten nieuwe rioolaansluitingen	100.000
Kwijtscheldingen	624.000
Totaal	9.465.746

In verband met de technische eis dat het tarief deelbaar dient te zijn door 12 wordt voorgesteld het tarief vast te stellen op € 191,64. Het tarief stijgt daarmee met € 10,80 ten opzichte van 2023. Dat is een stijging van 5,97%.

(bedragen x €1)

Recht 2024	Opbrengst in 2023	Opbrengst in 2024
Rioolheffing	8.919.000	9.365.746
Toelichting	in €	In %
Lasten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	-8.006.000	-8.424.744
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	100.000	100.000
Netto lasten taakveld	-7.906.000	-8.324.744
Toe te rekenen lasten:		
Overhead incl. (omslag)rente	-537.000	-565.002
BTW	-476.000	-476.000
Totale lasten	-8.919.000	-9.365.746
Opbrengst heffingen	8.919.000	9.365.746
Dekking	100%	100%

Havengelden

Het haven- en opslaggeld wordt geheven voor het gebruik van gemeentelijk vaarwater, van gemeentelijke sluis, kaden en loswallen en van andere werken en terreinen door de gemeente ten behoeve van de scheepvaart gemaakt of ter beschikking gesteld. De exploitatie van de haven is niet kostendekkend.

Onder auspiciën van de NVB is in 2019/2020 een onderzoek gedaan naar de havengeldenstructuur in Nederland. Het doel van dit onderzoek was om te komen tot een moderne model-havengeldregeling. Op basis van de bevindingen uit dit onderzoek en in verband met de komst van de Container Terminal Deventer zijn de Havengeldverordening en de havenbeheersverordening per 2021 aangepast. Voor 2024 zijn de tarieven geïndexeerd met de reguliere indexatie. Daarnaast is er nu voor het liggeld een nieuw tarief opgenomen voor schepen die op grond van een afgegeven ontheffing langer in de haven mogen liggen.

(bedragen x €1)

Recht 2024	Opbrengst in 2023	Opbrengst in 2024
Haven en opslaggeld	277.500	299.006
Toelichting	In €	In %
Lasten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	-312.987	-342.534
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	22.000	23.705
Netto lasten taakveld	-290.987	-318.829
Toe te rekenen lasten:		
Overhead incl. (omslag)rente	-120.872	-126.608
BTW	0	0
Totale lasten	-411.859	-445.437
Opbrengst heffingen	277.500	299.006
Dekking	68%	68%

Lijkbezorgingsrechten

De lijkbezorgingsrechten hebben het karakter van een bestemmingsheffing. Hierdoor is er een relatie tussen de opbrengst van de rechten enerzijds en de kosten van de door de gemeente te leveren dienst of tegenprestatie anderzijds. De tarieven in de verordening (als geheel) mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. De mate van kostendekking vloeit voort uit de lasten en de totale opbrengsten uit het in rekening gebrachte tarief.

Kostendekkendheid:

Het algemene beleid is de tarieven zoveel mogelijk kostendekkend te laten zijn. Voor het beheer van de begraafplaatsen is dit al sinds jaren niet mogelijk. De kostendekkendheid van de tarieven van de gemeentelijke begraafplaatsen bedraagt voor 2024 40% (2023: 42%) en wordt onder meer beïnvloed door het feit dat de begraafplaats Roeterdsweg, gelet op de in het verleden uitgegeven eeuwigdurende grafrechten, niet kan worden gesloten maar wel moet worden onderhouden.

(bedragen x €1)

Recht 2024	Opbrengst in 2023	Opbrengst in 2024
Begraafrechten	158.274	181.361

Toelichting	In €	In %
Lasten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	-335.599	-409.809
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	-	-
Netto lasten taakveld	-335.599	-409.809
Toe te rekenen lasten:		
Overhead incl. (omslag)rente	-38.871	-54.247
BTW	0	0
Totale lasten	-374.470	-464.056
Opbrengst heffingen	158.724	181.361
Dekking	42%	40%

Nadere toelichting rechten

Kostendekkendheid leges en tarieven uit legesverordening.

De mogelijkheid tot het heffen van leges is geregeld in artikel 229, lid 1, b van de Gemeentewet. De gemeente levert op aanvraag van de individuele burgers een uiteenlopend pakket aan diensten. Door het heffen van leges worden de kosten die hiervoor worden gemaakt verhaald op de burger die de dienst afneemt. Voorbeelden zijn het verstrekken van een paspoort of het verlenen van een vergunning. Degene die de dienst aanvraagt betaalt ook de leges. De heffingsmaatstaf is zeer divers en wordt vermeld in de tarieventabel die hoort bij de legesverordening.

De opbouw van de legesverordening is als volgt:

- Leges titel 1, Algemene dienstverlening
- Leges titel 2, Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning (Wabo)
- Leges titel 3, Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn

De invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging (wkb) voor het bouwen leiden tot grote wijzigingen in de legesverordening. Op 14 maart 2023 stemde de Eerste Kamer in met het conceptbesluit tot vaststelling van het tijdstip van de inwerkingtreding van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging per 1 januari 2024.

Leges titel 1, Algemene dienstverlening

De leges in titel 1 bestaan voor het overgrote deel uit leges voor reisdocumenten, rijbewijzen, burgerlijke stand, afschriften uit de basisregistratie personen (BRP) en naturalisatie. De leges voor een deel van deze producten en diensten worden door het rijk vastgesteld.

Voor een aantal tarieven binnen titel 1 geldt dat deze door het rijk zijn gemaximeerd: paspoorten, rijbewijzen, kansspelen en wet bescherming persoonsgegevens.

(bedragen x €1.000)

Leges	Lasten taakveld	Overhead	BCF BTW	Totale lasten	Andere inkomsten	Leges	Totale baten	Kosten dekkendheid
Burgerlijke stand	318	197	-	515	-	215	215	42%
Reisdocumenten	894	698	-	1.591	-	1.006	1.006	63%
Rijbewijzen	224	175	-	399	-	260	260	65%
Verstrekking uit BRP	100	79	-	179	-	163	163	91%
Milieu	0	0	-	0	-	0	0	0
Overige publiekszaken	17	13	-	30	-	36	36	121%
Leegstandwet	20	16	-	36	-	2	2	6%
Kansspelen	8	7	-	15	-	4	4	28%
Telecommunicatie	234	150	-	384	-	282	282	73%
Verkeer en vervoer	29	22	-	51	-	15	15	29%
Totaal	1.844	1.357	-	3.200	-	1.983	1.983	62%

Leges titel 2, Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning (Wabo)

Er is ten aanzien van de Omgevingsvergunningen evenwicht gekomen in de opbrengsten van de leges en de hiervoor te verrichten werkzaamheden. Dit is in lijn met de wens van de gemeenteraad om richting de 100% van de wettelijk toegestane kosten via de leges door te berekenen. Opgemerkt dient te worden dat de realisatie van de leges inkomsten over 2024 afhankelijk zijn van de voortgang bij woningbouwprojecten en bedrijventerreinen.
(bedragen x €1.000)

Leges	Lasten taakveld	Overhead	BCF BTW	Totale lasten	Totale baten Leges Inkomsten	Kosten dekkendheid
Bouwvergunningen	2.582	1.295	56	3.933	4.677	119%
Slopen	2	2	0	4	1	31%
Aanleggen	19	15	0	34	6	16%
Planologisch	552	176	0	728	203	28%
Monumenten	212	156	0	368	16	4%
Kappen	56	45	0	101	30	30%
Uitweg	8	6	0	15	13	89%
Handelsreclame	10	8	0	18	7	36%
Totaal	3.441	1.703	56	5.201	4.952	95%

Leges titel 3, Dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn

Door onder meer de blijvende groei van het aantal evenementen en het loslaten van het maximum stelsel (horeca Brink en Grote Kerkhof) hebben we te maken met een toename van het aantal vergunningaanvragen APV en bijzondere wetten. Dit wordt ook vanuit het beleid op de taakvelden Horeca en Evenementen ondersteund. De stijging van de kosten die de toename van het aantal vergunningaanvragen APV en bijzondere wetten met zich meebrengt kan niet door een verhoging van de leges worden gedekt. De hoogte van de leges is de afgelopen jaren op een maximaal acceptabel niveau gebracht. De kostendekkendheid van de vergunningverlening bedraagt 19%.

(bedragen x €1.000)

Leges	Lasten taakveld	Overhead	BCF BTW	Totale lasten	Andere inkomsten	Leges	Totale baten	Kosten dekkendheid
Horeca	399	311	-	710	-	149	149	21%
Evenementen, markten	241	188	-	429	-	56	56	13%
Prostitutie	8	6	-	14	-	8	8	57%
Huisvestingwet	19	15	-	34	-	10	10	29%
Winkeltijdenwet	0.2	0.1	-	0.3	-	0.1	0.1	40%
Totaal	667	520	-	1.187	-	223	223	19%

Financiering

Samenvatting

Deze paragraaf bevat de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat, de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

De uitgangspunten in het Treasurystatuut beperken de risico's. Zo worden enkel nieuwe langlopende leningen aangetrokken overeenkomstig de daadwerkelijke financieringsbehoefte, zoals die gedurende het jaar wordt gemonitord. De looptijd van deze leningen worden afgestemd zodanig dat het herfinancieringsrisico wordt gespreid. Tijdelijke tekorten in de beschikbare liquiditeit worden opgevangen via kasgeldleningen en de bestaande kredietlimiet op de rekening-courant.

Daarbij wordt het risico beperkt door deze financieringsvorm niet te gebruiken voor structurele financieringsbehoeften, conform de kasgeldlimiet.

Het aantrekken van nieuwe leningen kan op ieder moment plaatsvinden voor zover dit nodig is om voldoende beschikbare liquide middelen te kunnen waarborgen, met inachtneming van de bevoegdheden uit het Treasurystatuut.

Jaarlijks wordt als onderdeel van het Treasuryplan de financieringsbehoefte van de meerjarenramingen gemaakt. Deze inschatting kan gedurende het jaar worden bijgesteld op basis van tussentijdse begrotingswijzigingen, investeringsplanningen en overige relevante ontwikkelingen.

Vanwege de stijgende marktrente en het aflopen van een aantal oudere leningen met een relatief hoge rente, is de verwachting dat de rentelasten de komende jaren gaan stijgen. De gemeente Deventer hanteert het principe van integrale financiering, waarbij de rentelasten voor de leningen intern worden doorbelast aan de vaste activa. Het omslagrente percentage hiervoor bedraagt in 2024 e.v. 2,0%. De rente voor de grondexploitatie kent een andere berekeningswijze en bedraagt in 2024 e.v. 2,57%.

Beleidskader

Het Treasurybeleid van de Gemeente Deventer is vastgelegd in het Treasurystatuut. De laatst vastgestelde versie van het statuut is uit 2021. Hierbij is rekening gehouden met alle van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Aanvullend is een beleidskader “Verlenen van garanties en het verstrekken van geldleningen” uit 2020 van toepassing.

Het Treasurystatuut beschrijft de uitgangspunten en bevoegdheden die de gemeente hanteert op het gebied van financiering, beleggingen, rentemanagement, liquiditeitenbeheer en de financiële logistiek. Deze zijn gebaseerd op de volgende doelstellingen:

- het waarborgen van een blijvende toegang tot de kapitaalmarkt teneinde de beschikbaarheid over voldoende financiële middelen zeker te stellen;
- het beheersen van financiële risico's (renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's);
- het realiseren van zo laag mogelijke kosten (rente, provisies en kosten van het betalingsverkeer) en de zorg voor voldoende liquide middelen.

In de praktijk betekent dit dat complexe en risicovolle producten worden vermeden. Er worden enkel onderhandse leningen aangegaan bij financiële instellingen in de euro valuta. De gemeente verstrekt alleen leningen in het kader van de publieke taak. Tijdelijke overtollige liquiditeiten worden ondergebracht bij het schatkistbankieren van de Rijksoverheid.

Het Treasurybeleid heeft geen winstoogmerk. Uitgangspunt is dat alle rentelasten intern worden doorbelast aan de investeringen voor onder andere grondexploitaties, kapitaalgoederen en deelnemingen en leningen aan verbonden partijen. Hiervoor wordt jaarlijks een omslagrente bepaald waarmee een neutraal renteresultaat kan worden bereikt.

Voor de beheersing van risico's dient de gemeente te voldoen aan een aantal limieten:

- Renterisiconorm: het totale bedrag aan langlopende schulden wat in een kalenderjaar wordt afgelost of een renteherziening kent mag maximaal 20% bedragen van de totale gemeentebegroting;
- Kasgeldlimiet: het totale bedrag van kortlopende schulden (na aftrek van vlottende middelen) mag maximaal 8,5% bedragen van de totale gemeentebegroting;
- Norm schatkistbankieren: het totale bedrag aan liquide middelen dat buiten de schatkist wordt aangehouden bedraagt niet meer dan 2% van het begrotingstotaal.

In het treasurystatuut is bepaald dat periodiek (in het 2de en 4de kwartaal) en jaarlijks in de jaarrekening verantwoording wordt afgelegd aan de raad inzake de treasury-activiteiten. Voorafgaand daaraan wordt in de Paragraaf Financiering van de begroting het voorgenomen beleid toegelicht.

Aangetrokken financiering

Huidige liquiditeit- en rentepositie

De huidige liquiditeit- en rentepositie van de gemeente kent geen bijzonderheden. De gemeente beschikt over voldoende liquide middelen en een stabiele toegang tot financiering. De rente op de geldmarkt en kapitaalmarkt zijn gestegen, waardoor de rentelasten zijn gestegen ten opzichte van de raming in de begroting 2023-2026. Renterisico's bevinden zich binnen de wettelijke normen.

Financieringsstrategie

Gegeven de doelstellingen van het Treasurystatuut worden enkel nieuwe langlopende leningen aangetrokken overeenkomstig de daadwerkelijke financieringsbehoefte, zoals die gedurende het jaar wordt gemonitord. Tijdelijke schommelingen in de beschikbare liquiditeit worden opgevangen via de bestaande kredietlimiet op de rekening-courant ter hoogte van € 28 miljoen. Het aantrekken van nieuwe leningen kan op ieder moment plaatsvinden voor zover dit nodig is om voldoende beschikbare liquide middelen te kunnen waarborgen, met inachtneming van de bevoegdheden uit het Treasurystatuut. Jaarlijks wordt als onderdeel van het Treasuryplan de financieringsbehoefte van de meerjarenramingen gemaakt. Op basis hiervan wordt een inschatting gemaakt van de benodigde aan te trekken financiering.

Rentevisie

De gemeente maakt voor de rentevisie onder andere gebruik van Thesor Marktperspectief en AFS Marktupdate. De meest recente edities (augustus/september 2023) gaat uit van een verhoogd niveau van de kapitaalmarktrente als gevolg van de gestegen inflatie, slechtere economische vooruitzichten en het beleid van de ECB. Op dit moment heeft de markt (nog) vertrouwen in het (op termijn) behalen van de 2% doelstelling van de ECB. De rente voor zowel 10 als 20 jaar lineaire lening voor gemeenten bedraagt ongeveer 3,4%, en 30 jaar voor 3,0%. De rente voor kasgeldleningen ligt tussen 3,5% (1 maand) en 4,0% (1 jaar). De rente op schatkisttegoeden is bij het opmaken van de begroting 3,6%.

Langlopende geldleningen (> 1 jaar)

Onderstaande tabel toont een overzicht van de langlopende schulden. Zoals in de tabel zichtbaar is stijgt de leningenportefeuille, dit is een gevolg van gestegen investeringsniveau. Een gedeelte van de contractuele aflossingen kan worden opgevangen vanuit de beschikbare overliquiditeit. Deze raming kan gedurende het jaar worden bijgesteld op basis van tussentijdse begrotingswijzigingen, gewijzigde investeringsplanningen, ontwikkelingen op de markt voor woningen en bedrijfskavels en overige relevante ontwikkelingen.

(bedragen x €1 miljoen)

Leningenportefeuille	2024	2025	2026	2027
Stand per begin jaar	183,5	217,1	232,7	246,5
Contractuele aflossingen	-37,4	-20,4	-17,2	-23,7
Nieuwe leningen	71,0	36,0	31,0	16,0
Stand per einde jaar	217,1	232,7	246,5	238,8

Kortlopende schulden (< 1 jaar)

De gemeente beschikt over een krediet op de rekening-courant met een maximum van €28 miljoen. Deze wordt gebruikt om schommelingen in het rekeningsaldo op te vangen en is in de afgelopen jaren toereikend geweest. In de begroting is het uitgangspunt dat dit ook de komende jaren het geval is. Bij de afweging nieuwe leningen aan te trekken zal een afweging gemaakt worden welke looptijd het best aansluit bij de liquiditeitsontwikkeling. Daar behoren kasgeldleningen met een looptijd van 1 maand tot 1 jaar tot de mogelijkheden.

Verstreckte leningen

Samenstelling bestaande leningenportefeuille

Onderstaande tabel toont een overzicht van de leningen die zijn verstrekt in het kader van de publieke taak. Door contractuele aflossingen neemt het saldo van de openstaande leningen ieder jaar af. In dit overzicht zijn geen nieuwe leningen opgenomen. Nieuwe leningen kunnen met instemming van de Gemeenteraad worden verstrekt op het moment dat een financieringsverzoek aan de orde is. Nieuwe aanvragen worden getoetst met inachtneming van de door de raad vastgestelde beleidsnota "Verlenen van garanties en verstrekken van geldleningen" uit 2020.

(bedragen x €1 miljoen)

Leningenportefeuille	2024	2025	2026	2027
Stand per begin jaar	18,1	21,3	20,4	19,4
Contractuele aflossingen	0,8	0,9	1,0	0,8
Nieuwe leningen	4,0	0	0	0
Stand per einde jaar	21,3	20,4	19,4	18,6

Er is een nieuwe lening in 2024 voorzien aan het sportbedrijf ten behoeve van de Scheg. De indicatieve investeringsraming in de ijsbaan (400 meter baan en middenterrein) bedraagt €4 miljoen (exclusief btw).

Onderstaande tabel toont een overzicht van het uitstaand saldo per tegenpartij (beginstand begrotingsjaar).

(bedragen x €1 miljoen)

Tegenpartij	Uitstaand saldo
NV Sportbedrijf	12,08
Go Ahead Eagles	3,84
Enexis Holding	1,35
Stichting MiMiK	0,43
WDW Escohold	0,42
Deventer Hockey Vereniging	0,01
Totaal	18,14

Renteresultaat

Interne doorberekening van rente naar programma's

Het financieringsbeleid van de gemeente gaat uit van integrale financiering. Uitgangspunt is dat het taakveld Treasury een neutraal renteresultaat kent, wat bereikt wordt door de rentelasten van de gemeente door te belasten aan de gemeentelijke investeringen op de diverse programma's.

De rente die voor deze doorberekening wordt gebruikt is de omslagrente. De omslagrente wordt doorberekend aan alle vaste activa en aan de grondexploitaties. Bij de bepaling van de rentelasten worden niet alleen de externe rentelasten meegenomen, maar ook de rentebaten op verstrekte leningen en de interne rentetoerekening aan reserves en voorzieningen.

Het omslagrente percentage hiervoor bedraagt in 2024 2,0%. Bij de jaarrekening wordt nagegaan of de afwijking tussen de vooraf bepaalde omslagrente en de daadwerkelijke gemiddelde rentelasten meer dan 25% bedraagt. In dat geval vindt correctie plaats. De rente voor de grondexploitatie op basis van de notitie Grondbeleid uit 2019 bedraagt 2,57%. De bijschrijving van rente voor de grondexploitaties vindt altijd op basis van de gerealiseerde rentelasten plaats. Jaarlijks wordt bij het opstellen van de begrotingsrichtlijnen vastgesteld of het rentepercentage wordt bijgesteld.

Verwachte renteresultaat

Onderstaande tabel toont de prognose van het rente resultaat op basis van de meerjarenbegroting 2024-2027. Het resultaat in 2024 is licht positief, daarna worden de rentelasten niet volledig gedekt door de rentetoerekening op basis van de huidige omslagrente. Voor een neutraal renteresultaat zal op basis van de huidige raming vanaf 2025 jaar de omslagrente weer stijgen. Het werkelijke renteresultaat kan afwijken door verschillen in de externe rentelasten en -baten en de omvang van de balansposities waaraan de omslagrente wordt doorberekend. Deze verschillen worden verrekend met de generieke weerstandsreserve.

(bedragen x €1000)

Renteresultaat	2024	2025	2026	2027
Rentelasten				
Rente korte financieringsmiddelen	-	-	-	-
Rente langlopende geldleningen	7.106	8.057	8.468	8.529
Rente toegerekend aan eigen vermogen	527	799	779	752
Rente toegerekend aan voorzieningen	978	813	779	791
Totaal lasten	8.611	9.669	10.026	10.072
Renteopbrengsten				
Doorberekening aan grondexploitaties	2.302	1.120	554	297
Doorberekening aan activa (omslagrente)	6.433	6.922	7.800	7.928
Totaal opbrengsten	8.735	8.042	8.354	8.225
Renteresultaat (excl rentemarge)	124	-1.627	-1.672	-1.847
Rentemarge op verstrekte leningen	223	212	202	193
Renteresultaat (incl rentemarge)	347	-1.415	-1.470	-1.654

Risicobeheer

Inleiding

De belangrijkste risico's gerelateerd aan de Treasuryfunctie zijn renterisico, liquiditeitsrisico en kredietrisico. Deze paragraaf beschrijft de wijze waarop de gemeente Deventer deze beheert en welke normen hierbij gehanteerd worden.

Renterisico op langlopende financiering

Schommelingen in de rente kunnen resulteren in afwijkingen in de rentelasten die de gemeente jaarlijks dient te betalen. Met name bij herfinanciering van aflopende leningen of contractuele renteherziening kan een verschil in de oude en nieuwe rente tot fors hogere rentelasten leiden. Renterisico kan zowel voortkomen uit de aangetrokken leningen als de verstrekte leningen.

De renterisico's op de langlopende financieringsmiddelen worden ingekaderd door de renterisiconorm. De renterisico's worden beperkt doordat renteherziening en herfinanciering niet hoger mag zijn dan 20% van de totale lasten op de begroting. Het doel van de renterisiconorm is het spreiden van de renterisico's van de leningenportefeuille waardoor een verandering in de rente vertraagd doorwerkt in de rentelasten van de gemeente.

Bij een begroot lastentotaal van circa € 400 miljoen bedraagt de renterisiconorm €80 miljoen. Dat wil zeggen dat jaarlijks maximaal €80 miljoen aan langlopende leningen mag worden geherfinancierd c.q. de rente mag worden herzien.

Om hieraan te voldoen, wordt bij de keuze voor rentelooptijd rekening gehouden met een goede spreiding van de aflossingen over de jaren. Het beleid binnen de gemeente Deventer is om materiële vaste activa zoveel mogelijk met lange financieringsmiddelen af te dekken te voldoen aan een sluitende cashflow stroom. De onderstaande tabel geeft het verwachte verloop van de renterisiconorm weer voor de jaren 2023 tot en met 2026. In alle jaren is er voldoende ruimte om binnen de limiet te blijven.

(bedragen x €1 miljoen)

Renteresultaat	2024	2025	2026	2027
Renterisico op vaste schuld				
1a Renteherziening op vaste schuld (o/g)	0,00	0,00	0,00	0,00
1b Renteherziening op vaste schuld (u/g)	0,00	0,00	0,00	0,00
2 Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0,00	0,00	0,00	0,00
3 Betaalde aflossingen	37,4	20,4	17,2	23,7
4 Renterisico op vaste schuld (2+3)	37,4	20,4	17,2	23,7
Bepaling renterisiconorm				
5 Stand van de begroting per 1 januari	486,2	464,7	441,7	438,1
6 Het bij ministeriele regeling vastgestelde percentage	20,0%	20,0%	20,0%	20,0%
7 Renterisiconorm (5*6)	97,2	92,9	88,3	87,6
Ruimte (+) / Overschrijding (-) (7-4)	59,8	72,5	71,1	63,9

Renterisico op kortlopende financiering

Zeker bij financiering met kortlopende contracten kan het gevolg van rentewijzigingen op de totale rentelasten aanzienlijk zijn. De gemeente Deventer gebruikt kortlopende financiering daarom enkel om schommelingen in de liquiditeitspositie op te vangen en niet voor het financieren van langlopende investeringen. De kasgeldlimiet geeft de toelaatbare omvang van de netto vlottende schuld aan en dient derhalve om het renterisico op de korte termijn te beheersen. De limiet (circa € 31,5 miljoen) bedraagt een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage (8,5%) van de begrote gemeentelijke uitgaven (circa €370 miljoen).

De gemeente heeft ervoor gekozen om een kredietlimiet te gebruiken ter hoogte van €28 miljoen om schommelingen in de beschikbare liquiditeit op te vangen, aangevuld met een intra-dag limiet van €2 miljoen. Dit betekent dat de gemeente in beginsel altijd voldoet aan de kasgeldlimiet. In de kwartaalrapportages wordt gerapporteerd of de gemeente daadwerkelijk aan deze verplichting heeft voldaan.

Overschrijding van de kasgeldlimiet heeft formele consequenties wanneer dit langere tijd aanhoudt. De provincie dient als toezichthouder op de hoogte te worden gebracht wanneer er in drie opeenvolgende kwartalen sprake is van een overschrijding. De afgelopen jaren is hiervan geen sprake geweest.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico kan zich voordoen wanneer de gemeente geconfronteerd wordt met een onverwachte mismatch tussen inkomsten en uitgaven die niet opgevangen kan worden uit de beschikbare liquide middelen. De gemeente probeert dit risico te beperken door een buffer aan te houden op zowel de rekening-courant als de beschikbare kredietlimiet. Door overtollige liquide middelen af te romen naar het schatkistbankieren wordt er bovendien voor gezorgd dat de centrale Treasuryfunctie altijd toegang heeft tot het grootste deel van de liquide middelen en wordt versnippering van geld op verschillende kas- en banksaldi beperkt.

In december 2013 is het zogenoemde schatkistbankieren ingevoerd. Dit betekent dat de gemeente wettelijk verplicht is om tijdelijk overtollige middelen (liquiditeitsoverschotten) die boven een wettelijk geregeld saldo (2% van het begrotingstotaal) uitkomen, moet stallen bij het Rijk. De gemeente Deventer heeft dit gewaarborgd door ervoor te zorgen dat een positief saldo op de lopende rekeningen automatisch wordt afgeroomd boven een bepaald bedrag. In de kwartaalrapportages wordt gerapporteerd of de gemeente daadwerkelijk aan deze verplichting heeft voldaan.

Kredietrisico

Kredietrisicobeheer kan worden omschreven als het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid van een waardedaling van de vorderingspositie ten gevolge van het niet (tijdig) na kunnen komen van betalingsverplichtingen door de tegenpartij als gevolg van insolventie of te kort aan liquide middelen. Uitzettingen kunnen echter op grond van het treasurystatuut slechts plaatsvinden uit hoofde van de uitvoering van een publieke taak. De kredietrisico's zijn daarmee beperkt tot situaties waarin één van de partijen waaraan de gemeente leningen heeft verstrekt niet in staat is om deze terug te betalen. In die gevallen ontstaat een risico dat de gemeente de betreffende lening moet afschrijven. De tabel in paragraaf 1.4.5.4 toont de hoofdsom per tegenpartij. Zoals te zien bedraagt het maximale kredietrisico op één partij €12,7 miljoen (Deventer Sportbedrijf).

EMU-saldo

Het EMU saldo van de gemeente Deventer draagt bij aan het totale EMU saldo van het Rijk en alle mede-overheden. De berekening van het EMU saldo gaat uit van ontvangsten en uitgaven en wijkt daarom af van het saldo van baten en lasten zoals dat in de begroting is gepresenteerd. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.

In 2018 hebben Rijk en mede-overheden afgesproken dat het EMU tekort van mede-overheden in de periode tot en met 2022 maximaal -0,4% BBP mag bedragen. Jaarlijks wordt in de septembercirculaire door het Rijk aangegeven wat op basis van dit percentage het gewenste maximale EMU saldo per gemeente is (de referentiewaarde). Voor Deventer is dit een EMU saldo van €-13,7 miljoen. De referentiewaarde is indicatief en overschrijding door een individuele gemeente heeft geen directe consequenties.

Onderstaande tabel toont de opbouw van het EMU saldo op basis van het hiervoor opgestelde CBS schema. Het EMU saldo is in de begrotingsjaren gunstiger dan de referentiewaarde.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Omschrijving	2024	2025	2027	2027
Mutaties activa	Financiële vaste activa	3.213	-871	-836	-792
	Liquide middelen	0	0	0	0
	Overlopende activa	0	0	0	0
	Uitzettingen	0	0	0	0
Mutaties passiva	Vaste schuld	33.561	15.561	13.807	-7.691
	Vlottende schuld	-27.498	-4.417	-18.774	19.998
	Overlopende passiva	0	0	0	0
EMU saldo		-2.850	-12.015	4.131	-13.099
EMU referentiewaarde		-19.515	-19.515	-19.515	-19.515
Ruimte (+) / Overschrijding (-) tov referentiewaarde		16.665	7.500	23.646	6.416

Verbonden partijen

Inzicht

De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in de rechtspersonen (verbonden partijen) waarmee de gemeente Deventer een bestuurlijke en financiële relatie heeft en de (financiële) risico's die hiermee (mogelijk) gelopen worden. Tevens wordt melding gemaakt van de actuele (beleid-) ontwikkelingen.

Verbonden partijen zijn (participaties in) deelnemingen (in vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en (coöperatieve) verenigingen.

Van bestuurlijk belang is sprake wanneer de gemeente zeggenschap heeft door een zetel in het bestuur of door stemrecht. Onder financieel belang wordt verstaan dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt raakt ingeval van faillissement van de verbonden partij of dat de gemeente voor een bepaald bedrag aansprakelijk wordt gesteld als de verbonden partij zijn / haar verplichtingen niet nakomt.

De relatie van de gemeente met de verbonden partijen is zeer verschillend van aard. Soms met een wettelijke basis en soms ontstaan vanuit gemeentelijk beleid voor de uitvoering daarvan en soms voor uitvoering van bedrijfsvoering activiteiten. In alle gevallen gaat het echter om de behartiging van een publiek belang.

Wet- en regelgeving stelt eisen voor verbonden partijen. Eén van die eisen is de opstelling van een paragraaf verbonden partijen en het vaststellen van een visie op en beleid omtrent verbonden partijen in die paragraaf of in een afzonderlijke nota.

In de op 11 oktober 2017 vastgestelde kadernota verbonden partijen en de op 26-5-2020 vastgestelde uitvoeringsnota verbonden partijen wordt beschreven welke gemeentelijke kaders gelden voor de samenwerking met verbonden partijen en hoe invulling wordt gegeven aan de rollen van eigenaar (zeggenschap) en opdrachtgever (sturing). Zie daarvoor het hoofdstuk "[Beleidskader](#)".

De cijfers die gepresenteerd worden bij het financieel belang en bij het verwacht eigen vermogen, vreemd vermogen en financieel resultaat zijn, voor zover beschikbaar, afkomstig uit de jaarrekening 2020 en uit de begroting 2022 van de verbonden partij. Vervolgens is een verbinding gelegd met de paragraaf [Weerstandsvermogen en risicomanagement](#).

Conclusies

Uit de informatie die is opgenomen in onderstaande paragraafonderdelen ontlene wij geen aanwijzingen dat de gemeente voor bepaalde financiële risico's aanvullend specifiek weerstandsvermogen zou moeten aanhouden. Die conclusie wordt getrokken ondanks het volgende meest belangrijke risico: de hoge inflatie in algemene zin en specifiek de stijgende energiekosten die van invloed zullen zijn op de exploitatieresultaten van verbonden partijen en / of de kosten van dienstverlening van die partijen aan de gemeente.

Samenvatting

Algemene aspecten:

- De gemeente heeft de beschikking over alle vastgestelde jaarrekeningen 2022 van de verbonden partijen.
- Een groot aantal verbonden partijen heeft ook een begroting 2024 (en soms ook een meerjarenbegroting) beschikbaar. Voor wat betreft de gemeenschappelijke regelingen zijn die documenten reeds in het voorjaar van 2023 aan de gemeenteraad beschikbaar gesteld en heeft dat in 2023 niet tot indiening van een gemeentelijke zienswijze geleid. Met andere woorden, de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen kregen de instemming van de gemeente Deventer. Jaarrekeningen 2022 van gemeenschappelijke regelingen zijn in het voorjaar van 2023 ter kennisname aan de gemeenteraad gebracht.
- Indien daartoe aanleiding was (is) werd (wordt) de gemeenteraad met afzonderlijke raadmededelingen of in kwartaal rapportages geïnformeerd over actuele (financiële) ontwikkelingen bij verbonden partijen.
- Per verbonden partij wordt in deze paragraaf inzicht gegeven in het publiek - en financieel belang van de gemeente en wordt aandacht besteed aan het financieel risico en actuele ontwikkelingen. Uitgangspunt is dat de verbonden partij zelf zorgt voor borging van haar financiële risico's middels een weerstandsvermogen. Dit om te voorkomen dat deelnemende gemeenten in verbonden partijen eventuele ongedekte financiële nadelen moeten bekostigen.
- Met een raadmededeling van 26-5-2020 is de Uitvoeringsnota Verbonden Partijen ter kennisname gepresenteerd. De Uitvoeringsnota vormt een handreiking voor het college van B en W en de ambtelijke organisatie voor het effectief relatiemanagement en het borgen van de control op verbonden partijen. De nota gaat in op de wijze waarop de gemeente toezicht, sturing en beheersing van verbonden partijen inricht en uitoefent, alsmede de verantwoording daarover. Dat is van belang omdat de gemeente voor het realiseren van haar maatschappelijke ambities mede afhankelijk is van deze organisaties en ook aansprakelijk is als het met deze organisaties zelf of met de taakuitoefening en creëren van maatschappelijke waarde door deze organisaties mis gaat. Zij biedt handvatten en afspraken voor het relatiemanagement van verbonden partijen en verheldert de rollen die in het onderhouden van de relatie te onderscheiden zijn. Ook bevat de Uitvoeringsnota implementatiepunten, waaronder een aanzet voor wijziging in de informatievoorziening over de verbonden partijen middels de paragraaf verbonden partijen aan de gemeenteraad. Voornemen is dat voortaan in de paragraaf een tabel met een risicoprofiel per verbonden partij zou worden opgenomen en in een grafiek de risicoscore zou worden gepresenteerd. Hierdoor krijgen het college en de gemeenteraad in één overzicht inzicht in de risicoclassificatie van verbonden partijen. Daarnaast biedt de risicoscore van de verbonden partij een handvat om gemeentelijke mate van betrokkenheid en mate van toezicht op de verbonden partij af te stemmen. Die toezegging is nog niet gerealiseerd. In de tweede helft van 2023 wordt uitwerking ervan opgepakt zodat toepassing bij het opstellen van de jaarrekening 2023 kan plaatsvinden. Bij het bepalen van de risicoscore zal ook de omvang van het publiek belang aan de orde komen evenals het financieel belang dat de gemeente in deze partijen heeft.
- Per 1 juli 2022 is een wijziging in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) doorgevoerd. De bedoeling van deze wetwijziging is dat gemeenteraden/provinciale staten meer invloed hebben op de gemeenschappelijke regelingen (GR-en), waaraan de gemeente/provincie deelneemt. In een brief vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken van 19 april 2022 zijn gemeenteraden daarover geïnformeerd. Grofweg kan hierbij een onderscheid worden gemaakt tussen wijzigingen die géén afweging vergen en wijzigingen die wel een afweging vergen. De gewijzigde wetgeving is ingegaan per 1 juli 2022 en heeft een invoeringstermijn van twee jaar. Dit betekent dat uiterlijk 1 juli 2024 alle gemeenschappelijke regelingen moeten zijn aangepast aan de wetwijziging. In de voorbereiding van deze herziening moeten alle raden aangeven welke wijzigingen ze wenselijk vinden. Voor 1 juli 2024 moeten alle deelnemers elke herziene regeling vaststellen. Op initiatief van de gemeente Steenwijkerland met een aangenomen motie vanuit haar gemeenteraad en gevolgd door een afstemming met de griffies van de gemeenten in de regio IJsselland, vindt de uitwerking van de wetwijziging betreffende het versterken van de rol van gemeenteraden bij beleidsvorming in wijzigingen van de gemeenschappelijke regelingen in de regio IJsselland in gezamenlijkheid plaats. De gemeente Deventer heeft naast een deelneming in bovengenoemde gemeenschappelijke regelingen aanvullend ook een

deelneming in een aantal andere gemeenschappelijke regelingen. Het betreft de regio Stedendriehoek, PlusOV, Collectief Overijssel en Sallcon. Bekend is dat deze gemeenschappelijke regelingen eveneens een traject hebben opgestart om in 2023 een voorstel tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling conform de wetwijziging voor te gaan leggen.

- In 2023 wordt een digitaal toegankelijk dossier voor de gemeenteraad aangemaakt waarin planning- en control documenten en governance documenten van verbonden partijen zijn in te zien. De toegang daartoe wordt gerealiseerd middels de paragraaf verbonden partijen bij de jaarrekening 2023.

Specifieke aspecten:

- In de paragraaf verbonden partijen is per verbonden partij actuele informatie opgenomen. Hieronder zijn enkele specifieke aspecten daar uit gelicht.
- Er zijn vijf tijdelijke juridische entiteiten opgericht bij de verkoop van de aandelen Essent: CBL Vennootschap BV, CSV Amsterdam BV, Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV, Verkoop Vennootschap BV (VV) en Vordering op Enexis BV (VoE). Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland werd Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (later Enexis) enerzijds en een productie- en leveringsbedrijf (het deel dat verkocht is aan RWE) anderzijds. Het doel van die entiteiten is in algemene zin de afwikkeling van de verkoop van Essent aan RWE. Iedere entiteit heeft daarnaast een specifiek doel en staat in deze paragraaf beschreven. Op 9-4-2020 hebben de aandeelhoudersvergaderingen van drie van de vijf entiteiten, CBL, VV en VoE besloten de vennootschappen per 9-5-2020 te ontbinden. Inmiddels zijn die 3 entiteiten in 2020 ontbonden. Het bestuur van PBE is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. Het doel is dat ook de vennootschap PBE in 2023 zal kunnen worden ontbonden. Ontbinding van CSV is afhankelijk van een nog lopende bezwaarprocedure, maar ook voor deze BV geldt dat opheffing in 2023 is voorzien.
- In een raadsmededeling van 25 april 2023 is aangegeven dat in het derde kwartaal van 2023 een gemeentelijke visie op de (toekomst van de) Scheg wordt gepresenteerd met bijbehorende scenario's inclusief financiële uitwerking.
- Enexis investeert in voorzieningen die het net geschikt maken voor grotere en veranderende energiestromen. De verwachting is dat Enexis de komende tien jaar €1,9 miljard extra moet investeren in het energienetwerk. De extra investeringen mag Enexis met enkele jaren vertraging, over een periode van 40 jaar, doorberekenen in de tarieven voor huishoudens en bedrijven. Deze investeringen moeten wel voorgefinancierd worden. Daarvoor heeft Enexis haar aandeelhouders in april 2020 gevraagd haar eigen vermogen met €500 miljoen te versterken waardoor het onder gunstige voorwaarden vermogen kan aantrekken op de kapitaalmarkt voor de benodigde extra investeringen in het energienetwerk. In 2020 is door aandeelhouders een hybride converteerbare lening van €500 miljoen verstrekt. De deelname van Deventer is ruim €1,3 miljoen. Op de lange termijn heeft Enexis door de toenemende uitgaven en de beperkingen van de huidige reguleringsmethodiek nog meer eigen vermogen nodig hebben om de robuuste financiële positie te handhaven. Daarom hebben netwerkbedrijven in 2022 afspraken gemaakt met de Staat over een mogelijke kapitaalstorting in de toekomst. Op 14-4-2022 heeft de aandeelhoudersvergadering het Strategisch Plan 2022 vastgesteld. De strategische doelen van Enexis worden gerealiseerd onder de voorwaarde dat Enexis financieel solide blijft. De energietransitie en uitbreiding van het netwerk stelt Enexis voor een aantal forse uitdagingen. Het aanleggen van infrastructuur kent lange doorlooptijden en gaat gepaard met grote investeringen. Opgave is dat de energietransitie haalbaar en betaalbaar is, en dat hoge investeringen financieerbaar blijven. In dat kader heeft het kabinet de intentie uitgesproken (en dat de Tweede Kamer gemeld) om een kapitaalstorting te doen en daarmee aandeelhouderschap door de Staat als belangrijk verder uit te werken onderdeel van de structurele oplossing van de kapitaalbehoefte te zien. Dit in aanvulling op een eventuele toekomstige bijdrage van bestaande / nieuwe provinciale en gemeentelijke aandeelhouders, op wie zij een nadrukkelijk beroep doen. Om de financiële soliditeit te waarborgen én binnen dat kader de energietransitie en uitbreiding van het netwerk te kunnen realiseren zijn door de drie grote landelijke netwerkbedrijven afspraken met de Staat gemaakt over mogelijke toetreding van de Staat om daarmee het Eigen Vermogen te kunnen versterken. Bij Enexis is dat voorlopig niet nodig. Dat komt mede door de verkoopopbrengst van €1,1 miljard netto van de verkoop van dochteronderneming Fudura in 2022. Daarover is de raad met een raadsmededeling in december 2022 geïnformeerd.

- Voor het kunnen continueren van de schouwburg en kunstcircuit is in de voorjaarsnota €650.000 structureel beschikbaar gesteld. Daarnaast is investeren (project De Nieuwe Keizer) op korte termijn noodzakelijk om door te kunnen exploiteren. De investering bestaat uit (achterstallig) onderhoud, vervanging en verduurzaming van het vastgoed en bedraagt naar schatting tussen de €12 miljoen en €18 miljoen. In de raadsbehandeling van project De Nieuwe Keizer op 22 februari 2023 is besloten het project te pauzeren in afwachting van de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek 'onder een dak'.
- De NV Luchthaven Teuge voorziet in haar financiering vanuit een krediet van een private bank van €750.000. Aflossingsmogelijkheden werden in de afgelopen jaren bemoeilijkt door het wegvallen van een vliegschool die in grote mate voor opbrengst landingsrechten zorgde. De omzet herstelt zich de laatste jaren weer langzaam en de NV heeft weer positieve exploitatieresultaten. Herfinanciering is nodig per 1-12-2023. Met de verkoop van grond in juni 2023 aan de gemeente Voorst beschikt de NV over voldoende middelen om het krediet voor 1-12-2023 af te lossen. De gemeente Voorst ontwikkelt de gronden, in samenspraak met andere stakeholders als luchthaven gebonden bedrijventerrein.
- Door de bezuiniging op de rijksbijdrage WSW van 2015 tot en met 2021 worden in de eerste jaren van het meerjarenperspectief exploitatieverliezen geleden die met inzet van reserves (Sallcon GR en KonnecteD BV tezamen) in de eerste jaren nog kunnen worden afgedekt. Uit de begroting 2023 van KonnecteD BV blijkt echter een meerjarig exploitatietekort. De beschikbare reserves zijn dan over een aantal jaren niet meer toereikend. De directeur van KonnecteD BV is verzocht enkele toekomstscenario's uit te werken en in afstemming van de twee gemeenten die deelnemen in Sallcon GR daartoe besluitvorming voor respectievelijk de colleges en de gemeenteraden van Olst-Wijhe en Deventer voor te leggen.
- Vanwege veranderingen in de Archiefwet en de visie van het rijk op de regionale historische centra staat vast dat het rijk uit de gemeenschappelijke regeling Collectief Overijssel (voorheen: HCO) zal treden. Wel blijft het Rijk duurzaam verbonden met de regionale historische centra vanwege de papieren archieven. Hierbij is een juridische constructie nodig om de financiering door het Rijk te regelen. Dit wordt nader uitgewerkt. Het college heeft besloten een onderzoek te starten naar de effectiviteit van de uitvoering van werkzaamheden in de buitenruimte. Die werkzaamheden worden nu door HGB, Circulus-Berkel en Cambio uitgevoerd. Beoordeeld wordt of die werkzaamheden effectiever kunnen worden uitgevoerd door ze bij één uitvoeringsorganisatie onder te brengen.. Onderzoeksresultaten worden in 2023 verwacht. Met een raadsmededeling van 29-11-2022 is de gemeenteraad daarover geïnformeerd.

Beleidskader

In toenemende mate doen gemeenten voor de uitvoering van haar publieke taken een beroep op andere organisaties waaraan zij taken aan uitbesteden, via inkoop of subsidie of via uitvoering door verbonden partijen.

Bij verbonden partijen kan het zowel gaan om privaatrechtelijke organisaties (vaak vennootschappen) als om publiekrechtelijke organisaties (gemeenschappelijke regelingen). Voor wat betreft de private partijen gaat het om organisaties en instellingen waarover gemeenten zowel financieel als bestuurlijk zeggenschap hebben. In geval van (de publiekrechtelijke) gemeenschappelijke regelingen gaat het om samenwerkingsvormen met een rechtspersoonlijkheid. De diversiteit van de verbonden partijen is de afgelopen jaren toegenomen, evenals het financiële en beleidsmatige gewicht ervan; dit werd nog eens versterkt door de decentralisaties in het sociale domein.

Gemeenten blijven verantwoordelijk voor de aansturing van verbonden partijen, de controle erop en de financiële consequenties voor de eigen organisatie. Om deze verantwoordelijkheden waar te kunnen maken is het van belang dat het college en de gemeenteraad weten wat hun bevoegdheden zijn. Vanuit zowel het publiekrecht als het privaatrecht zijn kaders van toepassing voor (de samenwerking in) verbonden partijen. Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en daaruit voortvloeiende richtlijnen geven specifieke voorschriften mee over aspecten inzake verbonden partijen. Voorschrift is dat gemeenten in de paragraaf verbonden partijen van de gemeentelijke begroting en jaarrekening de visie op en beleid omtrent verbonden partijen opnemen. Indien gemeenten een afzonderlijk door de raad vastgestelde beleidsnota verbonden partijen hebben kan daarnaar worden verwezen. Deventer heeft voor de opstelling van een kadernota verbonden partijen gekozen.

Daarnaast is in de financiële verordening (artikel 21) van de gemeente vastgelegd dat het college periodiek in een beleidsnota het systeem van toezichtuitoefening op de onderscheiden verbonden partijen vastlegt en dit systeem ter kennis brengt van de raad. De kadernota verbonden partijen beschrijft hoe de gemeente Deventer omgaat met verbonden partijen, zodat op een weloverwogen manier invulling wordt gegeven aan de rollen van eigenaar (zeggenschap) en opdrachtgever (sturing).

In oktober 2017 is de beleidsnota verbonden partijen geactualiseerd vastgesteld door de gemeenteraad. Meer dan voorheen wordt met het vernieuwde kader een actievere betrokkenheid van college en gemeenteraad bij verbonden partijen inhoud gegeven. Naast expliciete kaders voor processen tot besluitvorming zijn inhoudelijke kaders opgenomen en is aandacht besteed aan de instrumenten voor kaderstelling, controle en sturing. Onderscheid wordt daarbij gemaakt voor de kader stellende en controlerende rol van de gemeenteraad en de opdrachtgevers- en eigenaar rol van het college. Voor het sturen en beheersen zijn vier rollen voor de gemeente te onderscheiden:

- Gemeenteraad; kaderstelling en controlerend;
- College; opdrachtgever (sturing) en eigenaar (zeggenschap);

Een verbonden partij is gekoppeld aan een kerntaak van de gemeente op een specifiek beleidsterrein. Dit betekent dat ook vanuit inhoudelijk(e) beleid(doelen) gestuurd wordt op de verbonden partijen.

Het doel van actieve betrokkenheid bij verbonden partijen is het:

- behartigen van het publieke belang;
- beheersen van risico's die met verbonden partijen samenhangen;
- borgen van de continuïteit van de verbonden partij.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor de kaderstelling binnen de gemeente. De gemeenteraad heeft daartoe kader stellende bevoegdheden maar ook het budgetrecht. Dit zijn twee instrumenten waarmee aan de voorkant kan worden gestuurd op inhoud/beleid en financiën. De kadernota verbonden partijen dient als richtlijn voor het college en indirect voor de verbonden partij. Het kader verbonden partijen is ook de grondslag voor de gemeenteraad om te kunnen controleren en al dan niet te interveniëren.

Om de controlerende rol adequaat uit te voeren maakt de gemeenteraad in de regel gebruik van de reguliere planning en control instrumenten van de gemeente en de gemeenschappelijke regelingen en de raadmededelingen van het college.

Het college heeft op 26 mei 2020 de zogenaamde Uitvoeringsnota Verbonden Partijen vastgesteld. De Uitvoeringsnota vormt een handreiking voor het college van B en W en de ambtelijke organisatie voor het effectief relatiemanagement en het borgen van de control op verbonden partijen. De nota gaat in op de wijze waarop de gemeente toezicht, sturing en beheersing van verbonden partijen inricht en uitvoert, alsmede de verantwoording daarover.

Op 1 juli 2022 is de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking getreden. De gewijzigde WGR versterkt de kader stellende en controlerende rol van gemeenteraden. De participatiemogelijkheden van burgers en belanghebbenden bij de besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen worden vergroot. Concrete wijzigingen zijn onder andere:

- gemeenteraden krijgen de mogelijkheid om vooraf een zienswijze te geven op het gehele ontwerp of wijziging van een gemeenschappelijke regeling
- gemeenteraden krijgen de bevoegdheid om een zienswijze in te dienen voorafgaand aan het nemen van besluiten door het bestuur van een gemeenschappelijke regeling
- gemeenteraden kunnen besluiten om een gezamenlijk voorstel te doen tot het oprichten van een gemeenschappelijke adviescommissie
- het bestuur van de gemeenschappelijke regeling moet de raden van de deelnemende gemeenten alle inlichtingen geven die zij nodig hebben voor de uitoefening van hun taken,
- de gemeenschappelijke regeling moet bepalingen bevatten over de wijze waarop ingezetenen van de deelnemende gemeenten en belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid op grond van de regeling betrokken worden (inspraak)
- Recht van onderzoek door gemeenschappelijke raden, unanieme deelname.
- Lokale en gemeenschappelijke Rekenkamers om onderzoek te doen naar gevoerde bestuur.

Uiterlijk twee jaar na de inwerkingtreding van deze wetswijziging zullen alle gemeenschappelijke regelingen aan de gewijzigde Wgr moeten zijn aangepast.

Informatie per verbonden partij

In het algemeen geldt dat bij de meeste deelnemingen sprake is van gebruikelijke bedrijfsvoering risico's. Die conclusie is te baseren op de accountantsrapporten bij de jaarrekeningen van die partijen waarin aandacht is besteed aan de continuïteit van de bedrijfsvoering. Bij sommige vennootschappen is daarnaast informatie opgenomen over bijzondere omstandigheden en risico's. Ook is voor een paar verbonden partijen melding gemaakt van de actuele waarde van het bezit. Informatie over de vermogensposities, de resultaten, bijzondere omstandigheden en actuele waarden zijn indicaties (er zijn er uiteraard meer) over de continuïteit van een verbonden partij en hun vermogen om financiële risico's te kunnen opvangen.

Hieronder treft u alle verbonden partijen aan, waarbij per partij kort is aangegeven wat het doel, de aard van de verbinding met de gemeente en het publiek belang is. De volgorde sluit aan bij de programma-indeling. In de aard van de verbindingen zijn de volgende categorieën onderscheiden:

- GR = Gemeenschappelijke regeling - deelname (% belang)
- NV = Naamloze vennootschap - aandeelhouder (% belang)
- BV = Besloten Vennootschap - aandeelhouder (% belang)
- ST = Stichting - deelname (% belang)
- Coöp = Coöperatie - deelname (% belang)

Circulus Berkel BV

Vestigingsplaats: Apeldoorn

Website: [circulus](https://www.circulus.nl)

Programma: Algemene dekkingsmiddelen

Entiteit: BV

Deelnemingspercentage: 21,83%

Doel en openbaar belang: Inname en verwijdering van huishoudelijk- en bedrijfsafval en stadsreiniging.

Financieel risico: De gemeente loopt financieel risico over het geactiveerde aandelenkapitaal in Circulus BV en op het geraamde dividend voor de algemene middelen (dividend Cirec). De aandelen van Circulus BV worden gehouden door de gemeenten Apeldoorn, Deventer, Epe, Zutphen, Doesburg, Bronckhorst, Brummen, Voorst en Lochem. Dochteronderneming CiRec BV is in handen van de gemeenten Apeldoorn en Deventer. Financieel risico is ook een stijging van de kosten voor dienstverlening afvalinzameling en reiniging openbare ruimte wegens de fors gestegen energiekosten. De kostenstijging van de dienstverlening aan Deventer kan in 2023 nog voor 75% worden gedekt vanuit de gemeentelijke energiekostencompensatie middelen. De omvang van het (structureel) financieel effect voor de gemeentebegroting vanaf 2024 is op dit moment nog niet duidelijk. Daarover wordt of separaat of in kwartaalrapportages informatie aan de gemeenteraad verstrekt.

Toelichting: Circulus heeft geen winstdoelstelling. Publieke dienstverlening wordt tegen kostprijs gedaan. Circulus is gegroeid naar een weerstandsvermogen dat een solvabiliteits-percentage van 30% vertegenwoordigt (minimaal vereiste vanuit bancaire financiering is 25%) Het belang van Deventer is 21,83%. Dat belang moet ook in de algemene reserve van Circulus BV zijn vertegenwoordigd. Na jaarrekening 2022 van Circulus is dat belang in het eigen vermogen afgerond 19%, waardoor na vaststelling van de jaarrekening 2022 van Circulus geen dividend aan Deventer kon worden uitbetaald. Ook in het meerjarig perspectief tot en met 2026 wordt nog geen dividendumuitkering voorzien omdat het belang van 21,83% nog niet in de Algemene Reserve is gerealiseerd.

Beleidsvoornemens 2024: In de aandeelhoudersvergadering van 17 februari 2021 is het geactualiseerde Strategieplan van Circulus vastgesteld. De raad is daarover met een raadsmededeling geïnformeerd. De realisatie daarvan zal in jaarplannen worden uitgewerkt en in samenspraak met gemeenten zijn beslag krijgen in de begroting van en de dienstverlening aan gemeenten (voor Deventer: afvalinzameling en reiniging openbare ruimte). De aankomende jaren zullen de investeringsbedragen toenemen. Deze worden met name veroorzaakt door elektrificeren van het wagenpark, investering in overname containerparken van Gemeenten en aanpassingen in beleid (bijvoorbeeld omgekeerd inzamelen). Hierdoor zal het balanstotaal stijgen. Om te kunnen voldoen aan de solvabiliteitseis van minimaal 25% zal ook het eigen vermogen moeten toenemen.

In 2030 moet in elke gemeente een Circulair Ambachtscentrum, of in elk geval aansluiting bij een netwerk, zijn gerealiseerd. In een Circulair Ambachtscentrum (CAC) worden de domeinen Grondstoffen en Sociaal optimaal gecombineerd. Per gemeente moet geïnventariseerd worden wat de wensen zijn, wat de inwoners zouden willen en wat passend is. Niet elke gemeente heeft immers een recycleplein, maar er zijn meer mogelijkheden om samen te werken. Het College van B&W heeft op 11 juli 2023 door middel van B&W-nota 2023-642 Circulair Ambachtscentrum Deventer ingestemd met het ontwikkelen van een CAC.

Het college heeft besloten een onderzoek te starten naar de effectiviteit van de uitvoering van werkzaamheden in de buitenruimte. Met een raadsmededeling van 29-11-2022 is de gemeenteraad daarover geïnformeerd. De werkzaamheden in de openbare ruimte worden momenteel door HGB, Circulus en Cambio Buurtbeheer (Circulus) uitgevoerd. Beoordeeld wordt of deze werkzaamheden effectiever kunnen worden uitgevoerd (door betere en/of – andere - samenwerking) of dat de werkzaamheden mogelijk bij een andere partij kunnen worden gelegd.

Contractwaarde 2024: €10.820.000 (afval) en €5.513.000 (reiniging)

Bijdrage GR 2024:

Subsidie 2024:

Dividend 2024: €191.000 (Cirec)

Financiële gegevens	2022	2023	2024
Eigen vermogen	€16.180.157	€17.868.000	€18.670.000
Vreemd vermogen	€40.946.764	€38.525.000	€41.100.000
Resultaat	€601.577	€1.416.000	€1.352.000
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:	€18.400 (€18.400)		
Garantie 31-12-2022:			

Lening 31-12-2022:	
--------------------	--

CSV Amsterdam BV

Vestigingsplaats: 's-Hertogenbosch

Website:

Programma: Algemene dekkingsmiddelen

Entiteit BV

Deelnemingspercentage: 0,26%

Doel en openbaar belang: Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland is Essent per 30 juni 2009 gesplitst in een netwerkbedrijf (Enexis) en een productie- en leveringsbedrijf (Essent). In 2009 is het productie- en leveringsbedrijf verkocht aan RWE. Daarnaast heeft Deventer in 2014 de aandelen in het afvalverwerkingsbedrijf Attero (voormalig Essent Milieu) verkocht aan Waterland. Uit beide verkopen vloeit de deelneming voort waarin wij aandeelhouder zijn van CSV Amsterdam B.V. (CSV=Claim Staat Vennootschap) CSV heeft drie doelstellingen: a. namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON (Wet Onafhankelijk Netbeheer); b. namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. ("Waterland"); c. het geven van instructies aan de Escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag (€13,5 miljoen) dat op de Escrow-rekening n.a.v. verkoop Attero is gestort. Uiteindelijk doel is de afwikkeling van de verkoop van Essent aan RWE. Ad a: De Hoge Raad in 2015 heeft besloten dat de Splitsingswet niet in strijd is met het recht van de Europese Unie. Met deze uitspraak van de Hoge Raad zijn de vorderingen van Essent op de Staat definitief afgewezen. Voor de vennootschap is de procedure daarmee geëindigd. Ad b: In 2016 is een compromis bereikt tussen CSV, Recycleco B.V. en Attero Holding B.V. over betwiste (fiscale) claims alsmede over een belastingteruggave en in april 2020 is een tweede en finale compromis bereikt tussen hiervoor genoemde partijen voor de beëindiging van alle resterende geschillen met betrekking tot betwiste (fiscale) claims, alsmede over een belastingteruggave. Op 21 mei 2020 heeft CSV het resterend vermogen op de Escrow-rekening van €7.951.352,47 ontvangen, welk bedrag vervolgens onder inhouding van €150.000 voor aanvulling van het werkkapitaal volledig is uitgekeerd aan de aandeelhouders.

Financieel risico: Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag €20.000), art 2.:81 BW.

Toelichting:

Beleidsvoornemens 2024: In februari 2021 heeft CSV bezwaar gemaakt tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is CSV in gesprek met de Belastingdienst over het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een eventuele gerechtelijke procedure zal in overleg met Aandeelhouderscommissie van CSV de procedure al dan niet worden voortgezet. Na afwikkeling van deze bezwaar- en eventuele gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst en CSV of een besluit van de Aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Contractwaarde 2024:

Bijdrage GR 2024:

Subsidie 2024:

Dividend 2024:

Financiële gegevens	2022	2023	2024
Eigen vermogen	€210.079	€0	€0
Vreemd vermogen	€13.351	€0	€0
Resultaat	-€102.300	-€100.000	€0
Bron	Jaarrekening	opheffing in 2023	Opheffing in 2023
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:	€52 (€52)		
Garantie 31-12-2022:			
Lening 31-12-2022:			

Het Groenbedrijf BV

Vestigingsplaats:	Deventer
Website:	hetgroenbedrijf
Programma:	Leefomgeving
Entiteit	BV
Deelnemingspercentage:	50%
Doel en openbaar belang:	Beheer, onderhoud, aanleg en vervanging van openbaar groen en zorgen voor een duurzame instandhouding. Sociale onderneming door inzet van mensen met afstand tot de reguliere arbeidsmarkt.

Financieel risico: De ontwikkeling van de tarieven voor de dienstverlening wegens de kostenontwikkeling van het personeelsbestand (waaronder kosten voor instroom van deelnemers vanuit de Participatiewet als ook een seniorenregeling) als ook de inkoopkosten bij derden. Daaronder begrepen de financiële effecten van de energiekostenstijging.

Toelichting: De gemeente Deventer en KonnecteD BV zijn elk voor 50% aandeelhouder in HGB BV. Het Groenbedrijf verzorgt de leefomgeving van de gemeente Deventer en doet dat voor een substantieel deel met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, zoals met WsW medewerkers. HGB draagt daarmee in belangrijke mate bij aan social return. De inzetbare doelgroep verandert. Het aantal werkzame Wsw'ers daalt en de groep deelnemers vanuit de Participatiewet stijgt. De financiering voor deze doelgroepen verschilt en leidt per saldo in de toekomst voor het meerjarige perspectief tot hogere personele kosten en legt daarmee druk op de tariefontwikkeling van het groenonderhoud voor de gemeente.

Beleidsvoornemens 2024: Het college heeft op 18-12-2020 besloten een onderzoek te starten naar de effectiviteit van de uitvoering van werkzaamheden in de buitenruimte. Met een raadsmededeling van 29-11-2022 is de gemeenteraad daarover geïnformeerd. De werkzaamheden in de openbare ruimte worden momenteel door HGB, Circulus en Cambio Buurtbeheer (Circulus) uitgevoerd. Beoordeeld wordt of deze werkzaamheden effectiever kunnen worden uitgevoerd door werkzaamheden bij één uitvoeringsorganisatie onder te brengen. Tevens wordt in 2023 de governance van HGB, waarin zowel de gemeente Deventer als KonnecteD BV momenteel ieder 50% belang hebben, nader onderzocht op effectiviteit en efficiëntie van de uitvoering van het gemeentelijk publiek belang (groenonderhoud openbare ruimte). Dit onderzoek kan pas worden voltooid als de resultaten en conclusies van het onderzoek naar de effectiviteit van de uitvoering van werkzaamheden in de buitenruimte in brede zin bekend zijn (zie informatie hierboven). De doorontwikkeling van HGB richt zich op 3 aspecten: organieke aanpassingen, bedrijfs- en uitvoeringsprocessen en de cultuur binnen het bedrijf. Daarnaast vergt de PSO certificering PSO (Prestatieladder Sociaal Ondernemen) de aandacht. De huidige certificering is trede 3 en geldig tot 1 augustus 2022. Doelstelling is een gelijkblijvende PSO trede. Financieel aandachtspunt zijn de gestegen energieprijzen en de stijgende loonkosten mede in relatie tot de vitaliteit van het ouder wordende personeelsbestand..

Contractwaarde 2024: €9.102.500

Bijdrage GR 2024:

Subsidie 2024:

Dividend 2024:

Financiële gegevens	2022	2023	2024
Eigen vermogen	€2.033.000	€1.744.000	Nog niet bekend
Vreemd vermogen	€2.359.000	€1.792.000	Nog niet bekend
Resultaat	€109.000	€0	€0
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:	€30.000 (€30.000)		
Garantie 31-12-2022:			
Lening 31-12-2022:			

Coöperatie Dimpact ua

Vestigingsplaats:	Enschede	
Website:	dimpact	
Programma:	Algemene dekkingsmiddelen	
Entiteit	Coöp	
Deelnemingspercentage:	5,27%	
Doel en openbaar belang:	Het verbeteren en innoveren van gemeentelijke dienstverlening door het gezamenlijk inkopen van ICT-oplossingen en het delen van kennis.	
Financieel risico:	In 2020 is het minimale eigen vermogen in overleg met de RvC en de accountant ingeschat op een bedrag van €1.600.000. Deze inschatting is gebaseerd op het bedrijfsvoeringsmodel zoals Dimpact tot en met 2022 hanteerde. Vanaf 2023 bepaalt een dekkingsmodel per product de deelnemersbijdragen. Het eigen vermogen van de vereniging blijft volgens het Bedrijfsplan 2024 stabiel op circa €2,7 miljoen. Dimpact is op dit moment financieel gezond. Als de leden tussentijds zouden besluiten de vereniging op te heffen, zullen individuele leden zelf een contract moeten afsluiten voor continuïteit van hosting, ontwikkeling en beheer van ICT-systemen. Er is dan een risico op hogere kosten omdat er dan niet meer als collectief over de prijs onderhandeld wordt. Het gaat hier om procesondersteuning die cruciaal is voor onze dienstverlening en bedrijfsvoering.	
Toelichting:		
Beleidsvoornemens 2024:	Deventer heeft een overeenkomst voor het afnemen van softwaresystemen en hostingskosten van de software. Hieronder vallen het zaakstelsel (e-Suite) en de Burgerzakenmodules. Samenwerken in de vereniging van gemeenten zorgt, naast inkoopvoordeel, voor kennisdeling waardoor de leden elkaar verder helpen. Dimpact is een coöperatieve vereniging, 41 gemeenten zijn lid. Dimpact vertegenwoordigt ruim drie miljoen inwoners. In 2020 is door de leden de strategische koers voor 2020-2025 vastgesteld. Het bijbehorende implementatieplan 'Doorpakken Nu!' beschrijft stapsgewijs hoe deze strategie gerealiseerd wordt. We vernieuwen en innoveren zoveel als mogelijk vanuit het gedachtengoed van Common Ground. Het doel is een nieuwe, flexibele en meer gezamenlijke informatiehuishouding. Hiermee kunnen we inspelen op de behoefte aan moderne en kwalitatief hoogwaardige dienstverlening aan inwoners en bedrijven. Naast verbeteren en vernieuwen is continuïteit van bestaande dienstverlening een belangrijke voorwaarde. De jaren 2023, 2024 en 2025 staan in het teken van de vervanging van de functionaliteiten van het zaakstelsel e-Suite.	
Contractwaarde 2024:	€685.927	
Bijdrage GR 2024:		

Subsidie 2024:			
Dividend 2024:			
Financiële gegevens	2022	2023	2024
Eigen vermogen	€2.747.314	€2.665.165	€2.747.314
Vreemd vermogen	€4.138.786	Niet bekend	Niet bekend
Resultaat	€412.234	Niet bekend	Niet bekend
Bron	Jaarrekening	Bedrijfsplan 2023	Bedrijfsplan 2024
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:			
Garantie 31-12-2022:			
Lening 31-12-2022:			

GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Sallcon (Konnected)

Vestigingsplaats: Deventer

Website: [sallcon](http://sallcon.nl)

Programma: Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt

Entiteit: GR

Deelnemingspercentage: 50%

Doel en openbaar belang: Werkvoorziening voor mensen met een arbeidshandicap, re-integratie van werklozen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Begeleider en bemiddelaar bij gesubsidieerde arbeid.

Financieel risico: Door de bezuiniging op de rijksbijdrage WSW van 2015 tot en met 2021 worden in het meerjarenperspectief exploitatieverliezen geleden die met inzet van reserves (Sallcon GR en KonnecteD BV tezamen) in de eerste jaren nog kunnen worden afgedekt. Uit de begroting 2023 van KonnecteD BV blijkt echter een meerjarig exploitatietekort. De beschikbare reserves zijn dan over een aantal jaren niet meer toereikend. De directeur van KonnecteD BV is verzocht enkele toekomstscenario's uit te werken en in afstemming van de twee gemeenten die deelnemen in Sallcon GR daartoe besluitvorming voor respectievelijk de colleges en de gemeenteraden van Olst-Wijhe en Deventer voor te leggen.

Toelichting: Sallcon GR is een GR bedrijfsvoeringorganisatie van de gemeenten Deventer en Olst-Wijhe. De GR heeft haar bedrijfsmatige activiteiten in haar 100% dochteronderneming KonnecteD BV belegd. KonnecteD BV en Sallcon GR tezamen hebben een vrij beschikbaar weerstandsvermogen van €9,6 miljoen, dat kan worden ingezet voor dekking van de nadelige exploitatieresultaten die met name het gevolg zijn van de Rijkskortingen. Uit de jaarlijkse financiële risicoscan van KonnecteD blijkt dat voor financiële risico's een weerstandsvermogen van €2,6 miljoen aangehouden moet worden. Het vrij beschikbaar weerstandsvermogen van €7,0 miljoen (€9,6 miljoen - €2,6 miljoen) wordt ingezet voor dekking van de eerste jaarschijven van de niet sluitende meerjarige begroting. Het begrotingstekort voor 2023 is €2,0 miljoen. Volgens een meerjarige prognose is het beschikbaar weerstandsvermogen over een aantal jaren niet meer toereikend om exploitatie tekorten af te dekken.

Beleidsvoornemens 2024: KonnecteD BV is een netwerkwerkorganisatie met een toekomstbestendige werk-leersetting en heeft de aansluiting op en met de arbeidsmarkt. De belangrijkste uitdaging voor de toekomst is het creëren van voldoende werkgelegenheid voor bestaande en nieuwe doelgroepen. KonnecteD transformeert verder van een klassiek SW – bedrijf (de instroom in de SW is gestopt) naar modern Werk-leerbedrijf voor het uitvoeren van de Participatiewet. Dit vraagt investeringen in nieuwe Werk-Leer Routes voor nieuwe instroom vanuit de Participatiewet en de arbeidstoekomst voor de huidige SW populatie kan daarmee beter worden geborgd. In het Transformatieplan van KonnecteD worden twee prioriteiten benoemd: integratie van het oude Sallcon en het oude Deventer Werk talent in één KonnecteD (hieronder valt ook monitoring en sturing) en bijpassend leiderschap en cultuur. De raad is hierover met een raadsmededeling van 6 juli 2021 geïnformeerd. Met een besluit van 9 september 2021 heeft het bestuur van Sallcon GR besloten de governance van het samenwerkingsverband (Sallcon GR en uitvoeringsorganisatie KonnecteD BV) van de gemeenten Deventer en Olst-Wijhe voor uitvoering van de WSW en de Participatiewet te evalueren en met aanbevelingen te komen. Er is evaluatie van de huidige governance gestart met ondersteuning van adviesbureau Proof. Medio 2023 worden aanbevelingen gedaan.

Contractwaarde 2024: €15.524.221 (WSW) en €5.080.637 (contractwaarde)

Bijdrage GR 2024: €60.000

Subsidie 2024:

Dividend 2024:

Financiële gegevens		2022	2023	2024
Eigen vermogen		€14.675.000	€14.733.000	Nog niet bekend
Vreemd vermogen		€6.514.000	€8.560.000	Nog niet bekend
Resultaat		-€825.000	-€1.965.000	-€1.742.000
Bron		Jaarrekening	Begroting	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:				
Garantie 31-12-2022:				
Lening 31-12-2022:				

GR Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) IJsselland

Vestigingsplaats: Zwolle

Website: ggd

Programma: Meedoen

Entiteit: GR

Deelnemingspercentage: 9%

Doel en openbaar belang: Beschermen en bevorderen van de gezondheid van onze inwoners. Daarbij richt de GGD zich op het verminderen van ongelijkheid in de kans op goede gezondheid van inwoners. GGD IJsselland is daarnaast onderdeel van een samenhangend aanbod van publieke gezondheid in Nederland. Vanuit samenwerking in de regio IJsselland wordt uitvoering gegeven aan de Wet publieke gezondheid. Deze richt zich op jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, monitoring van gezondheid en advies over gezondheidszorg aan gemeenten, zorg voor publieke gezondheid bij crisis en rampen. Volgens de wet moeten GGD-en dezelfde gebiedsindeling bevatten als de gemeenten die samen de Veiligheidsregio vormen.

Financieel risico: Elke gemeente geeft een bijdrage per inwoner voor de basisproducten die voor alle gemeenten gezamenlijk worden uitgevoerd (inwonerbijdrage). GGD IJsselland voert een actief financieel risicobeleid. Risico's voor de GGD zijn o.a. wegvallen van toeleveranciers, geen of onvoldoende (gekwalificeerd) personeel, schade na beveiligingsinbreuk, juridische procedures, extra inzet medewerkers bij uitbraak infectieziekte, arbeidsconflicten en boventallig personeel bij beëindiging of afnemende activiteiten. Indien de weerstandscapaciteit niet voldoet, kunnen gemeenten – naar rato van het inwonertal - worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort. Het weerstandsvermogen is met een ratio van 1,03 volgens de begroting 2024 voldoende. Op basis van de meerjarenraming van GGD IJsselland en het beschikbare weerstandsvermogen is het risico voor de gemeente Deventer klein.

Toelichting: In totaal nemen 11 gemeenten deel aan de Gemeenschappelijke Regeling (GR) GGD IJsselland. Elke gemeente heeft 1 stem. De zeggenschap in de GGD is daarmee afgerond 9%. Het financieel belang van Deventer in de GGD is echter 18,3%.

Beleidsvoornemens 2024: GGD ontwikkelingsbrief: "Zolang we in Nederland de focus niet verleggen naar gezondheid en gedrag zullen de gezondheidsverschillen en ziektelasten verder toenemen. Meer nog dan gezondheidsbescherming en preventie moeten we gezondheid bevorderen door lokaal, regionaal en landelijk te werken aan een gezonde basis. De coronacrisis heeft deze boodschap versterkt. Er is nu een niet te missen kans om de publieke gezondheid te versterken en samen te werken aan weerbare en gezonde inwoners. Alle 25 GGD-en in Nederland en ook GGD IJsselland moeten vol op deze beweging kunnen inzetten en ook op lange termijn voorbereid zijn op nieuwe crisissen. Dit is ook landelijk hoog op de agenda gezet richting het nieuwe kabinet. Daar is een robuuste organisatie voor nodig en moeten nu een aantal structurele investeringen worden gedaan in de basis van de organisatie van GGD IJsselland".

Contractwaarde 2024: €177.818

Bijdrage GR 2024:	€4.403.348			
Subsidie 2024:				
Dividend 2024:				
Financiële gegevens		2022	2023	2024
Eigen vermogen		€1.705.000	€1.705.000	€1.705.000
Vreemd vermogen		€4.585.000	€7.669.000	€7.384.000
Resultaat		€811.000	€0	€0
Bron		Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:				
Garantie 31-12-2022:				
Lening 31-12-2022:				

GR Historisch Centrum Overijssel

Vestigingsplaats: Zwolle

Website: [historischcentrumoverijssel](https://www.historischcentrumoverijssel.nl)

Programma: Kunst en cultuur

Entiteit: GR

Deelnemingspercentage: 33%

Doel en openbaar belang: CO voert het beheer en advies over gemeentelijke- en rijksarchiefbescheiden en -collecties. Daarnaast zijn er publiekstaken gericht op ontsluiting van de archieven, zoals tentoonstellingen, websites e.d. Dit is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling, aanvullend in een vierjarig activiteitenplan. Naast Deventer zijn Zwolle en de Rijksoverheid (ministerie van OCenW) deelnemer.

Financieel risico: Het weerstandsvermogen is toereikend. Het aangekondigde uitreden van het Rijk per 2024 is een mogelijk financieel risico voor CO.

Toelichting:

Beleidsvoornemens 2024: Binnen de programmaliijn erfgoed laat CO Stadsarchief Deventer zich in de beleidsperiode 2021-2024 leiden door één drijvende ambitie: excelleren in het beheer en toegankelijk maken van analoge erfgoedcollecties. Er zijn drie functies die aan de door ons beheerde collecties verbonden zijn: Houdbaar, Bruikbaar en Zichtbaar. De collecties zijn uniek en onvervangbaar en daarom is het een kerntaak om ze zo goed mogelijk fysiek te behouden voor onze en toekomstige generaties. De toegevoegde waarde ontstaat echter vooral als mensen de collecties gaan gebruiken; dat willen we dan ook optimaal faciliteren, zonder drempels en met een stevige nadruk op digitaal. CO is aan het onderzoeken hoe en op welke manier nieuwe huisvesting mogelijk is. Dit project start gedurende 2023. Uittreding Rijk 2024: Door de vele veranderingen in de archiefwereld heeft het Ministerie van OC&W aangegeven haar rol en positie in de Regionaal Historische Centra (RHC's) te willen herzien en samen met de RHC's te zoeken naar andere mogelijkheden. CO wil samen met betrokkenen kansen in de erfgoedsector onderzoeken en keuzes maken. Over het proces tot uittreding van het rijk wordt de gemeenteraad nog nader geïnformeerd.

Contractwaarde 2024:

Bijdrage GR 2024: €1.335.000

Subsidie 2024:

Dividend 2024:

Financiële gegevens	2022	2023	2024
Eigen vermogen	€2.933.000	€2.321.000	€2.359.000
Vreemd vermogen	€2.796.000	€2.847.000	€2.892.000
Resultaat	€272.000	€389.000	€537.000
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:			
Garantie 31-12-2022:			
Lening 31-12-2022:			

GR Omgevingsdienst IJsselland

Vestigingsplaats: Wijhe

Website: [Omgevingsdienst IJsselland](#)

Programma: Milieu en duurzaamheid

Entiteit: GR

Deelnemingspercentage: 8%

Doel en openbaar belang: Samenwerking in de regio IJsselland op het terrein van vergunningverlening, toezicht houden en handhaving van de milieuwetgeving.

Financieel risico: De Omgevingsdienst IJsselland maakt een ontwikkeling door: van pionieren naar professionaliseren. Een belangrijk deel van deze ontwikkeling is beschreven in het programma Samen Toekomstbestendig waarin dienst en deelnemers samen optrekken in de verdere ontwikkeling van de OD. Middels deze ontwikkeling is aandacht gekomen voor een professionele bedrijfsvoering, een goede duurzame begroting, het leveren van maximale toegevoegde waarde als dienst en een professionele en efficiënte uitvoering. De uitwerking van het programma leidt tot meerdere financiële effecten welke zijn samengekomen in de begroting 2023. De ontwikkeling van de OD moet leiden tot een betere beheersing van de financiën doordat de bedrijfsvoering en de begroting op orde zijn gebracht. Een toetsing van het weerstandsvermogen heeft niet plaatsgevonden binnen het programma.

Toelichting: Het door de Omgevingsdienst IJsselland (hierna: de OD) in april 2021 gestarte Programma Samen Toekomstbestendig is nagenoeg afgerond. De kaders en uitgangspunten voor een duurzame begroting zijn vastgesteld en vormen de basis voor de begroting 2023 en de herijking van de financiering van de OD. Het vijfde en laatste spoor van het Programma Samen Toekomstbestendig, het verbeteren van de efficiency, wordt naar verwachting in 2023 afgerond.

Beleidsvoornemens 2024: De begroting ziet op een verdere professionalisering van de Omgevingsdienst IJsselland en het rechtekken van de scheefgroei tussen de deelnemers onderling. Door de herijkte financieringssysteem krijgt iedere deelnemer in 2023 waarvoor het betaald heeft. Deze begroting biedt een robuuste basis voor de toekomst van de Omgevingsdienst IJsselland en de dienstverlening aan haar deelnemers.

Contractwaarde 2024: €

Bijdrage GR 2024:

Subsidie 2024:

Dividend 2024:

Financiële gegevens	2022	2023	2024
Eigen vermogen	€315.690	€316.000	€316.000
Vreemd vermogen	€2.839.867	€3.374.885	€3.193.229
Resultaat	€200.846	€0	€0
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:			
Garantie 31-12-2022:			
Lening 31-12-2022:			

GR Regio Stedendriehoek

Vestigingsplaats:	Twello	
Website:	regiostedendriehoek	
Programma:	Burger en bestuur	
Entiteit	GR	
Deelnemingspercentage:	22,7%	
Doel en openbaar belang:	Doelstelling van Regio Stedendriehoek is het behartigen van de gemeenschappelijke en regionale belangen van de deelnemende gemeenten. En het samen met belangengroepen, maatschappelijke organisaties en private partijen bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid en een versterking van het vestigingsklimaat in algemene zin. Een schone toekomst en een sterk vestigingsklimaat: dat zorgt voor welvaart en welzijn in onze regio. Vanuit deze gezamenlijke drijfveren werken overheden, ondernemers, onderwijs en onderzoek samen in en aan de Regio Stedendriehoek. Er zijn geen gemeentelijke bevoegdheden overgedragen aan de regio.	
Financieel risico:	Het weerstandsvermogen van de regio is niet groot maar toereikend. De financiële risico's zijn beperkt en er is geen lang vreemd vermogen aangetrokken. Mocht de regio onverhoopt niet aan haar verplichtingen kunnen voldoen, moet teruggevallen worden op deelnemende gemeenten.	
Toelichting:	Aan deze GR wordt deelgenomen door de gemeenten Apeldoorn, Deventer, Zutphen, Brummen, Epe, Lochem, Heerde en Voorst. De regio verdeelt de kosten over de deelnemende gemeenten via de verdeelsleutel "inwonertal". Het Deventer aandeel in die kosten is ongeveer 22,7% peildatum januari 2023). Wettelijk is geregeld dat de gemeenten bijspringen als de regio niet aan haar verplichtingen kan voldoen. Aan de GR nemen 8 gemeenten deel. Het stemrecht is op basis van het inwonertal. Zeggenschap is daarmee 23%.	
Beleidsvoornemens 2024:	In 2024 ligt de prioriteit bij de uitvoering van de Strategische Agenda 2022 – 2030 en het daaruit volgende Uitvoeringsprogramma. Daarnaast werken we binnen de regio aan het opzetten van een Investeringsplatform Regio Stedendriehoek (IPRS). In 2023 werken we aan de aanvraag Regio Deal (5e tranche). Wanneer deze wordt toegekend zal 2024 in het teken staan van het maken van verdere afspraken met het rijk en de start van uitvoering van de Regio Deal. Daarnaast werkt de regio, samen met de gemeenteraden, aan de wijziging van de gemeenschappelijke regeling. Dit wordt formeel begin 2024 afgerond (uiterlijk 1 juli 2024). Met de activiteiten in de regio wordt samen opgetrokken met partners uit bedrijfsleven, onderwijs en maatschappelijke organisaties.	
Contractwaarde 2024:		
Bijdrage GR 2024:	€888.077	
Subsidie 2024:		

Dividend 2024:			
Financiële gegevens	2022	2023	2024
Eigen vermogen	€146.672	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	€608.883	Niet bekend	Niet bekend
Resultaat	€152.515	€0	€0
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:			
Garantie 31-12-2022:			
Lening 31-12-2022:			

GR Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ IJsselland)

Vestigingsplaats:	Zwolle	
Website:	RSJ IJsselland	
Programma:	Jeugd en onderwijs	
Entiteit	GR	
Deelnemingspercentage:	9%	
Doel en openbaar belang:	Samenwerking van 11 gemeenten in de regio IJsselland voor gezamenlijke inkoop van de jeugdzorg en de informatievoorziening daarover. Het betreft hier een uitvoeringsorganisatie. Besluitvorming ten aanzien van beleid is verantwoordelijkheid van de lokale deelnemende gemeenten. Het bestuur bestaat uit elf leden, vanuit elke deelnemende gemeente één lid.	
Financieel risico:	Financieel risico ten aanzien van de bedrijfsvoeringsorganisatie is zeer beperkt omdat het kleine organisatie betreft met deels personele detacheringen.	
Toelichting:	<p>Er nemen 11 gemeenten deel in de gemeenschappelijke regeling. Zeggenschap is derhalve afgerond 9%. Het financieel aandeel in de begroting is gebaseerd op de maatschappen conform de eerdere verdeling van het rijksbudget voor Jeugd, afgerond 21%.</p> <p>De GR heeft geen eigen vermogen. De GR taken worden jaarlijks met voorschotten door de deelnemende gemeenten betaald en aan het eind van het jaar worden de gerealiseerde uitgaven met gemeenten afgerekend. Het exploitatiesaldo van de begroting en jaarrekening van de GR is daarmee jaarlijks nihil.</p>	
Beleidsvoornemens 2024:	Het aankomende jaar gaan gemeenten en het RSJ IJsselland samen met aanbieders, ouders en jeugdigen verder met de uitwerking van belangrijke thema's in de visie (Regionale Visie Jeugdhulp IJsselland 2021-2025), zoals bovenregionale samenwerking, de aanpak van wachtlijsten en het beheersen van de kosten van jeugdhulp. Daarnaast wordt er samengewerkt op bovenregionale thema's zoals de om- en afbouw van 3-milieusvoorzieningen en JeugdzorgPlus locaties. Per 1 januari 2023 is het nieuwe inkoopmodel in werking getreden. In 2023 wordt er een analyse gemaakt van het kwantitatief en kwalitatief dekkend zorglandschap. Verder ligt de focus op monitoring en het opstellen van een beheersplan voor kosten en kwaliteit van de hulpverlening.	
Contractwaarde 2024:		
Bijdrage GR 2024:	€390.777	
Subsidie 2024:	n.v.t.	

Dividend 2024:			
Financiële gegevens	2022	2023	2024
Eigen vermogen	€0	€0	€0
Vreemd vermogen	€558.898	€0	€0
Resultaat	€0	€0	€0
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:			
Garantie 31-12-2022:			
Lening 31-12-2022:			

GR Veiligheidsregio IJsselland

Vestigingsplaats:	Zwolle	
Website:	veiligheidsregio-ijsselland	
Programma:	Openbare orde en veiligheid	
Entiteit	GR	
Deelnemingspercentage:	9%	
Doel en openbaar belang:	Samenwerking in de regio IJsselland op het terrein van de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening. Bij wet zijn gemeenten ondergebracht in 25 veiligheidsregio's om daarmee de slagkracht van de overheid bij rampen en zware ongevallen te verbeteren.	
Financieel risico:	Er is een risicoprofiel opgesteld om de risico's van de organisatie in kaart te brengen. Deze zijn in een rapportage vastgelegd en opgenomen in de programmabegroting. De tien risico's met de meeste invloed op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit zijn: Grootschalige/langdurige inzet, stijgende rentepercentages, fiscale controles, stijgende pensioenpremies, datalek, transitie meldkamer, besluiten van het Veiligheidsberaad met financiële of personele gevolgen, marktontwikkelingen oefentrajecten, hogere prijs (dan beschikbaar) tankautosputten bij de aanbesteding en complexiteit Europese aanbestedingen. Op basis van alle risico's met bijbehorende inschatting is een analyse gemaakt van de benodigde weerstandsvermogen voor Veiligheidsregio IJsselland. Uit de rapportage van risicomangement blijkt dat het weerstandsvermogen €1,18 miljoen zou moeten bedragen. Veiligheidsregio IJsselland heeft op dit moment een weerstandsvermogen van €1,0 miljoen. Dat geeft een betrouwbaarheid van 85%. Aan de hand van ervaringen met risicomangement de komende jaren pas definitieve uitspraken te doen over de eventuele aanpassing van de hoogte van de aan te houden reserve / weerstandscapaciteit. De zeggenschap in de Veiligheidsregio is 9% en het financieel belang 18,96%.	
Toelichting:	Bij de regionalisering van de brandweer in 2013 werd met instemming van de gemeenteraden besloten tot een verdeelmethodiek op basis van 100% historische kosten. Dat wil zeggen: de kosten van de gemeenten voor brandweer en rampenbestrijding voorafgaand aan de regionalisering. In 2017 is dit aangepast en wordt de bijdrage voor 25% gebaseerd op de bijdrage die de gemeenten vanuit het gemeentefonds krijgen voor brandweer en rampenbestrijding en voor 75% te laten bestaan uit historische kosten. Op aangeven van de gemeenten zal de Veiligheidsregio IJsselland de verdeelsleutel verder toe laten groeien naar de rekenmethode voor de bijdrage uit het gemeentefonds. Met ingang van 2023 zal de verdeelsleutel 50% historie en 50% gemeentefonds zijn. De financiële effecten treden op met ingang van 2023.	

Beleidsvoornemens 2024: In februari 2019 is de Strategische Beleidsagenda 2019-2023 “Samen werken aan veiligheid” vastgesteld. De beleidsagenda is opgesteld samen met medewerkers en vertegenwoordigers van gemeenteraden, bestuur en veiligheidspartners. Binnen de brandweer en crisisbeheersing is een aantal ontwikkelingen gaande die ook in 2023 een vervolg zullen krijgen:

- N.a.v. Europese regelgeving zal de organisatievorm (waarbij brandweervrijwilligers gekazerneerd of geconsigneerd zijn) tegen het licht gehouden worden;
- Er zullen nieuwe keuzes worden gemaakt over de organisatievorm en/of de aanstelling van vrijwilligers;
- Op gebied van crisisbeheersing zal de integrale sturing worden versterkt;
- Een samenvoeging van drie meldkamers in Oost-Nederland. Deze samenvoeging is begin 2023 een feit en vereist voorbereiding op gebied van personeel, middelen en werkprocessen.

Contractwaarde 2024:

Bijdrage GR 2024: €7.900.399

Subsidie 2024:

Dividend 2024:

Financiële gegevens	2022	2023	2024
Eigen vermogen	€5.344.966	€5.089.905	€4.578.000
Vreemd vermogen	€33.604.230	€32.790.000	€35.046.000
Resultaat	€33.938	€0	€0
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:			
Garantie 31-12-2022:			
Lening 31-12-2022:			

GR Vervoerscentrale Stedendriehoek

Vestigingsplaats: Lochem

Website: [Plusov](#)

Programma: Meedoen

Entiteit: GR

Deelnemingspercentage: 11%

Doel en openbaar belang: Samenwerking in de regio Stedendriehoek om ervoor te kunnen zorgen dat inwoners in staat zijn om zich, zelfstandig en tegen een redelijk tarief te verplaatsen via het doelgroepenvervoer.

Financieel risico: Organisatielasten en vervoerslasten worden volledig doorberekend aan gemeenten. PlusOV heeft om deze reden geen eigen buffer nodig naast de bestaande reserve voor optimalisatie van de organisatie (ontstaan bij de uittreding van de 3 gemeenten uit het route-gebonden vervoer). PlusOV onderkent in haar paragraaf weerstandsvermogen de volgende risico's voor het vraagafhankelijk vervoer: Nieuw systeem voor planning in het vraagafhankelijk vervoer: Vervanging van het huidige systeem is nodig omdat het niet voldoet aan de vereiste efficiency. De overgang naar een nieuw planpakket vergt veel van de organisatie en brengt uitvoeringsrisico's met zich mee. Prijs en volume risico: geopolitieke ontwikkelingen maken de prijseffecten moeilijk in te schatten. De onzekerheid van het prijsrisico is groter dan in voorgaande jaren. De personeelskosten staan onder druk door schaarste op de arbeidsmarkt. De kosten voor brandstof blijven waarschijnlijk hoog en volatiel. Voor het vervoersvolume in het vraagafhankelijk vervoer verwacht PlusOV een jaarlijkse groei van 5%.

Toelichting:

Beleidsvoornemens 2024: Kadernota 2024: De grootste uitdaging blijft het beheersen van de kosten voor organisatie en vervoer. Het uitvoeren van alle ritaanvragen met behoud van een hoge klanttevredenheid is, mede gezien het tekort aan chauffeurs, wellicht een nog grotere uitdaging. De medewerkers van PlusOV gaan er onvoorwaardelijk voor om het evenwicht tussen de beschikbare vervoerscapaciteit en de vervoersvraag te bewaren. De missie van PlusOV blijft onze opdracht: 'Mensen prettig, betaalbaar en efficiënt vervoeren wanneer er geen vervoersalternatief is'.

Contractwaarde 2024: €1.192.723

Bijdrage GR 2024: €436.944

Subsidie 2024:

Dividend 2024:

Financiële gegevens	2022	2023	2024
Eigen vermogen	€575.539	€336.389	€370.000

Vreemd vermogen	€4.631.140	€4.124.488	€3.675.722
Resultaat	€55.195	€0	€0
Bron	Jaarrekening	Jaarrekening	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:			
Garantie 31-12-2022:			
Lening 31-12-2022:			

Bank Nederlandse Gemeenten NV

Vestigingsplaats:	Den Haag	
Website:	bngbank	
Programma:	Algemene dekkingsmiddelen	
Entiteit	NV	
Deelnemingspercentage:	0,5%	
Doel en openbaar belang:	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. BNG levert financiële diensten, onder andere kredietverlening, betalingsverkeer, advisering en elektronisch bankieren.	
Financieel risico:	De gemeente Deventer bezit ongeveer 0,5% van de aandelen in deze vennootschap. De andere aandeelhouders zijn gemeenten, provincies en de staat. Het eigenaarschap van deze overheden én het in de statuten verankerde beperkte werkterrein van de bank bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan de BNG zeer beperkt is. In lijn daarmee is het gemeentelijk risico op verlies van het ingebrachte kapitaal gering. Van het nominaal aandelenkapitaal van 292.313 aandelen tegen €2,50 is afgerond €60.000 geactiveerd.	
Toelichting:	Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen. Het resultaat financiële transacties zal ook in de nabije toekomst gevoelig blijven voor politieke, economische en monetaire ontwikkelingen. De BNG Bank een heeft AAA-rating volgens ratingbureau Fitch en ook Moody's en S&P waarden de BNG op het hoogste ratingniveau.	
Beleidsvoornemens 2024:	BNG blijft onveranderd het openbaar belang behartigen.	
Contractwaarde 2024:		
Bijdrage GR 2024:		
Subsidie 2024:		
Dividend 2024:	€770.000	

Financiële gegevens	2022	2023	2024
Eigen vermogen	€4.615.000.000	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	€107.459.000.000	Niet bekend	Niet bekend
Resultaat	€300.000.000	Niet bekend	Niet bekend
Bron	Jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:	€730.782 (€60.650)		
Garantie 31-12-2022:			
Lening 31-12-2022:			

Enexis Holding NV

Vestigingsplaats: 's-Hertogenbosch

Website: [enexis](https://www.enexis.nl)

Programma: Algemene dekkingsmiddelen

Entiteit: NV

Deelnemingspercentage: 0,26%

Doel en openbaar belang: Enexis Netbeheer B.V. (één van de drie werkvondsen van Enexis Holding N.V.) beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor circa 2,9 miljoen elektra - en 2,3 miljoen gas aansluitingen (huishoudens, bedrijven en overheden). Deze verbonden partij draagt bij aan het realiseren van een betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam regionaal energienetwerk. Dit belang is verankerd in de statuten van Enexis Holding N.V. waar het doel van de vennootschap omschreven staat als:

- Het (doen) distribueren en het (doen) transporteren van energie;
- Het in stand houden, (doen) beheren, (doen) exploiteren en (doen) uitbreiden van distributie en transportnetten met annexen voor energie;
- Het doen uitvoeren van alle taken die als gevolg van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet zijn toebedeeld aan de netbeheerder.

Enexis Holding N.V. als geheel zet in op duurzaamheid en innovatie en werkt toe naar een CO2-neutrale energievoorziening en het behouden van een betrouwbare en betaalbare energie-infrastructuur.

Financieel risico: Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van bijna 2,9 miljoen elektra aansluitingen (huishoudens, bedrijven en overheden) en 2,3 miljoen gasaansluitingen. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook). De gemeente is voor 0,2592% aandeelhouder in deze vennootschap. Het risico is beperkt tot dat percentage van het nominale aandelenkapitaal en het risico op het verlies van de dividend. Bij eerstgenoemd risico hoort de opmerking dat Enexis zich met bijna 50% eigen vermogen ruim boven de wettelijk geregelde ratio van minimaal 40% bevindt. Bij het risico op het verlies van de structurele dividendraming hoort de opmerking dat Enexis Holding in een gereguleerde markt opereert, onder toezicht van de Energiekamer. Enexis moet rekening houden met de Aanwijzing van de minister van EZ over een maximale dividend payout ratio. Door naleving van de financiële kengetallen en de handhaving van de credit rating-doelstelling wordt ruimschoots voldaan aan wettelijke verplichtingen (Besluit financieel beheer netbeheerders) inzake vermogensverhoudingen en kredietwaardigheid, alsmede aan de financiële convenanten uit bestaande financieringsovereenkomsten.

Toelichting:

De financiële positie van Enexis wordt beïnvloed door effecten van energietransitie en reguleringsmethodiek. Er is veel geld nodig voor het toekomstbestendig maken van de energie-infrastructuur. Enexis moet proactief investeren om sneller duurzame opwek te kunnen aansluiten. Het huidige reguleringskader stimuleert echter niet tot dergelijke investeringen. Extra investeringen tellen namelijk pas in de volgende reguleringsperiode mee bij de vaststelling van de vergoedingen. Door deze vertraging wordt druk gelegd op de financiële ratio's van netwerkbeheerder Enexis. Bij de Autoriteit Consument & Markt (ACM) pleiten netbeheerders daarom voor aanpassing van de reguleringsmethodiek. De periode tussen kosten en vergoedingen moet verkort worden en het moet zeker zijn dat netbeheerders vergoeding ontvangen voor de kosten die zij maken. Dat geldt niet alleen voor de eigen investeringen, maar ook voor de stijgende inkoopkosten van TenneT (de aangewezen netbeheerder van het landelijke hoogspanningsnet in Nederland). Desondanks heeft in Enexis in 2020 besloten tot versterking van het energienetwerk met een investering van €1,9 miljard om daarmee mede de energietransitie invulling te kunnen geven. De extra investeringen mag Enexis met enkele jaren vertraging, over een periode van 40 jaar, doorberekenen in de tarieven voor huishoudens en bedrijven. Deze investeringen moeten wel voorgefinancierd worden. Daarvoor heeft Enexis haar aandeelhouders in april 2020 gevraagd haar eigen vermogen met €500 miljoen te versterken waardoor het onder gunstige voorwaarden vermogen kan aantrekken op de kapitaalmarkt voor de benodigde extra investeringen in het energienetwerk. Eind 2020 heeft de gemeente Deventer besloten deel te nemen aan het verstrekken van een hybride converteerbare aandeelhouderslening voor een bedrag van €1,3 miljoen. Op de lange termijn heeft Enexis door de toenemende uitgaven en de beperkingen van de huidige reguleringsmethodiek nog meer eigen vermogen nodig hebben om de robuuste financiële positie te handhaven. Daarom hebben netwerkbedrijven in 2022 afspraken gemaakt met de Staat over een mogelijke kapitaalstorting in de toekomst.

Beleidsvoornemens 2024: De energietransitie is een systeemtransitie die de hele maatschappij aangaat. Om deze transitie te realiseren moet worden overgegaan van een centraal gestuurd, fossiel energiesysteem naar een meer decentraal, duurzaam energiesysteem en op duurzame energiebronnen. Dit vraagt forse aanpassingen in energienetwerk en -dienstverlening. Bovengenoemde doelstellingen en strategieën van Enexis zijn hierop gericht. In de aandeelhoudersvergadering van april 2022 is het Strategie Plan 2022 vastgesteld. Enexis ondersteunt gemeenten in de uitwerking van RES-en (RES= Regionale Energiestrategie). Daarbij geeft Enexis aan dat er nog belangrijke keuzes moeten worden gemaakt omdat er een mismatch is tussen de landelijke en regionale ambities (die in totaal optellen tot ruim boven de klimaatdoelen) en de (snelheid van de) uitvoerbaarheid ervan. Op nationaal-, provinciaal- en RES-niveau moeten keuzes gemaakt worden in de aanpak óf in de tijd. Wat doen we eerst, wat doen we later en wat gaan we niet aanleggen. Meer regie vanuit de overheid is gewenst en met heldere prioriteiten worden de voorwaarden gecreëerd om slimme keuzes te maken voor de inrichting van het energiesysteem van de toekomst. Met het oog op de nieuwe reguleringsperiode met ingang van 2022, waarvoor de ACM bepaalt hoeveel iedere netbeheerder voor diensten bij consumenten in rekening mag brengen, bereidt Enexis een nieuw strategisch plan voor dat wordt vastgesteld in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De voorbereiding gebeurt o.a. in dialoog met de stakeholders, waaronder de Aandeelhouderscommissie (AHC). ACM reguleert tarieven omdat netbeheerders monopolisten zijn. In de AHC is ook de Vegann (Vereniging van gemeenten aandeelhouders Enexis Noord-Nederland) vertegenwoordigt. Deventer is lid van de Vegann. De gemeenteraad is in december 2022 met een raadsmededeling geïnformeerd over zowel het gaan maken van een afsprakenkader met de Staat (over mogelijke toekomstige deelneming van de Staat in de 3 grote netwerkbedrijven - zoals Enexis - om met een kapitaalbreng het netwerk te kunnen versterken en uitbreiden) als ook over de verkoopwinst ad €1,1 miljard van de verkoop van dochteronderneming Fudura en die te betrekken bij het dividenduitkeringsbeleid waarover in de AvA van Enexis van april 2023 een besluit heeft genomen. Enexis zal voorlopig geen gebruik maken van de mogelijkheid van deelneming door de Staat omdat Enexis voorlopig financieel zelf in staat is om tot versterking en uitbreiding van het netwerk over te gaan. Dit is mede ook te danken aan de mogelijkheid de verkoopwinst van de verkoop van Fudura in te zetten.

Contractwaarde 2024:

Bijdrage GR 2024:

Subsidie 2024:

Dividend 2024: €203.000

Financiële gegevens	2022	2023	2024
Eigen vermogen	€5.441.000.000	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	€4.907.000.000	Niet bekend	Niet bekend
Resultaat	€1.300.000.000	€100.000.000	€100.000.000
Bron	Jaarrekening	Prognose	Prognose

Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:	€932.512 (€932.512)
Garantie 31-12-2022:	
Lening 31-12-2022:	

NV Bergkwartier

Vestigingsplaats:	Deventer	
Website:	nvbergkwartier	
Programma:	Kunst en cultuur	
Entiteit	NV	
Deelnemingspercentage:	16,20%	
Doel en openbaar belang:	Aankoop, restauratie en verhuur van monumentale en karakteristieke panden binnen de gemeente Deventer en aangrenzende gemeenten.	
Financieel risico:	Het belang van de gemeente Deventer in deze NV is circa 16,2% van het totale aandelenkapitaal. De andere grote aandeelhouders zijn bank- en verzekeringsinstellingen, beleggingsfondsen en Deventer stichtingen. Het financieel risico van de gemeente beperkt zich tot het ingebrachte aandelenkapitaal.	
Toelichting:	In het Strategische Plan van de NV (vastgesteld in 2017) werd een versterking van de financiële positie in gang gezet. Inmiddels wordt vanaf 2019 weer structureel dividend uitgekeerd. Het meerjarige perspectief van 2021 beschrijft dat de liquiditeit vanaf 2024, naar verwachting, weer ruimte geeft om extra uitkeringen te doen van het resterend achterstallig dividend (over de jaren voorafgaand aan 2019). Naar verwachting zal Deventer 3 x €34.000 (in de jaren 2024, 2025 en 2026) uitgekeerd krijgen.	
Beleidsvoornemens 2024:	Met het verder verstevigen van het financieel fundament volgens het Strategisch Plan en het in 2021 vastgestelde meerjarige plan kan de NV Bergkwartier zich weer nadrukkelijk richten op haar strategische doelen voor behoud (en herontwikkeling) van historisch waardevol erfgoed in de stad en de omgeving. Daaronder begrepen inhaal van achterstallig onderhoud, verwijdering asbest en verduurzaming. Er is eind 2021 een verduurzamingsbeleid vastgesteld. De focus van het verduurzamingsbeleid ligt primair op het beperken van de energievraag, met name door isolatie van daken en zoldervloeren en het isoleren van beglazing. Voor de komende jaren is het de doelstelling om jaarlijks tien woningen in sterke mate te verduurzamen. De zittende huurder betaalt in de regel via een bijdrage en een huurverhoging mee aan een deel van de investeringen. Doordat voor verhuur van niet-monumenten een energielabel vereist is, is er langzamerhand een beeld van de energieprestatie van de woningen.	
Contractwaarde 2024:		
Bijdrage GR 2024:		
Subsidie 2024:		
Dividend 2024:	€77.000	

Financiële gegevens	2022	2023	2024
Eigen vermogen	€45.021.580	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	€31.887.172	Niet bekend	Niet bekend
Resultaat	€807.000	€609.200	Niet bekend
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:	€1.561.004 (€1.561.00)		
Garantie 31-12-2022:			
Lening 31-12-2022:			

NV Centrumgarage Deventer

Vestigingsplaats: Deventer

Website: [centrumgarage-deventer](https://www.centrumgarage-deventer.nl)

Programma: Leefomgeving

Entiteit: NV

Deelnemingspercentage: 5%

Doel en openbaar belang: Exploitatie van de parkeergarage Sijzenbaan, nabij het winkelgebied van de binnenstad.

Financieel risico: Risico is dat het winkelaanbod in de binnenstad afneemt en bezoekersaantal (en de omzet en het resultaat van de centrumgarage) terugloopt.

Toelichting: De gemeente Deventer bezit circa 5% van de aandelen in deze vennootschap. De overige aandeelhouders zijn binnenstadondernemers en particulieren. In beginsel loopt de gemeente risico op verlies van het ingebrachte risicodragend kapitaal ad €39.600 en op de structurele dividendraming (geraamd is €19.000 maar in voorgaande jaren is meer ontvangen).

Beleidsvoornemens 2024: Het nog aantrekkelijker maken van de parkeervoorziening is en blijft een doelstelling van de NV.

Contractwaarde 2024:

Bijdrage GR 2024:

Subsidie 2024:

Dividend 2024: €19.000

Financiële gegevens	2022	2023	2024
Eigen vermogen	€1.492.204	Niet begroot	Niet begroot
Vreemd vermogen	€1.230.078	Niet begroot	Niet begroot
Resultaat	€859.292	Niet begroot	Niet begroot
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:	€39.552 (€39.552)		

Garantie 31-12-2022:	
Lening 31-12-2022:	

NV Deventer schouwburg

Vestigingsplaats: Deventer

DEVENTER
SCHOUWBURG

Website: [deventerschouwburg](https://deventerschouwburg.nl)

Programma: Kunst en cultuur

Entiteit: NV

Deelnemingspercentage: 77,50%

Doel en openbaar belang: Aanbieden van een breed en gevarieerd programma van (professionele) podiumkunst voor stad en regio.

Financieel risico: In het totale aandelenkapitaal van deze vennootschap van afgerond €420.000 neemt de gemeente Deventer voor €325.260 deel. De andere aandelen zijn in handen van negen Deventer bedrijven en worden in 2023 aan de gemeente overgedragen. Het aandelenkapitaal van de gemeente in de NV is niet geactiveerd. Over dat bedrag loopt de gemeente aldus geen financieel risico meer. De gemeente subsidieert de schouwburg met een substantieel jaarbedrag, subsidie voor zowel de erfpacht van de huisvesting als programmeringskosten. Een substantieel ander deel van de dekking van deze kosten zal uit opbrengsten van de schouwburg moeten blijven komen. Dat was, is en blijft een risico voor dergelijke maatschappelijke voorzieningen. Het borgen van de continuïteit van de schouwburg is nog steeds een actueel vraagstuk voor de gemeente. In de voorjaarsnota 2023 zijn aanvullende structurele middelen ter beschikking gesteld voor het exploitatie te kort. Daarnaast zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor noodzakelijke vervanging en onderhoud. De inzet van deze middelen is afhankelijk van verdere besluitvorming bij de projecten Burgerweeshuis en Onder-1-Dak.

Toelichting: Voor aanvulling van het weerstandsvermogen van DS is op basis van de eerdere aanvraag van DS in mei 2019 in de stand van de generieke weerstandsreserve alvast rekening gehouden met het verstrekken van eenmalige subsidie van €260.000. Omdat de schouwburg nog geen sluitende meerjarenbegroting heeft vastgesteld heeft de gemeente nog geen definitief besluit genomen over het aanvullen van het weerstandsvermogen van de schouwburg.

Beleidsvoornemens 2024: Voor het kunnen continueren van de schouwburg en kunstcircuit is in de voorjaarsnota €650.000 structureel beschikbaar gesteld. Daarnaast is investeren (project De Nieuwe Keizer) op korte termijn noodzakelijk om door te kunnen exploiteren. De investering bestaat uit (achterstallig) onderhoud, vervanging en verduurzaming van het vastgoed en bedraagt naar schatting tussen de €12 miljoen en €18 miljoen. In de raadsbehandeling van project De Nieuwe Keizer op 22 februari 2023 is besloten het project te pauzeren in afwachting van de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek 'onder een dak'.

Contractwaarde 2024:

Bijdrage GR 2024:

Subsidie 2024: €2.700.473

Dividend 2024:

Financiële gegevens	2022	2023	2024
Eigen vermogen	-€221.356	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Vreemd vermogen	€2.183.157	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Resultaat	€169.268	€0	€0
Bron	Jaarrekening	Begroting	Begroting
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:	€325.360 (€0)		
Garantie 31-12-2022:			
Lening 31-12-2022:			

NV Luchthaven Teuge

Vestigingsplaats: Teuge

Website: [teuge-airport](https://teuge-airport.nl)

Programma: Economie en internationaal beleid

Entiteit: NV

Deelnemingspercentage: 25%

Doel en openbaar belang: Exploitatie van een luchthaven voor zakelijke en recreatieve burgerluchtvaart.

Financieel risico: Algemeen risico is dat vliegbewegingen achterblijven bij de raming, minder havengelden worden ontvangen en daardoor negatieve exploitatieresultaten worden behaald. Specifieke risico's die tot nu toe zijn genoemd zijn de geplande laagvliegroutes Lelystad, de herindeling van het luchtruim vanaf 2023 en de herfinanciering van een krediet van een private bank van €750.000. De actuele situatie van die specifieke risico's worden hieronder benoemd.

Toelichting:

De aandelen van deze NV zijn in handen van de gemeenten Apeldoorn (circa 54,5%), Deventer (circa 25%), Zutphen (circa 11,5%) en Voorst (circa 8,5%). De NV voorziet in haar financiering vanuit een krediet van een private bank van €750.000. Aflossingsmogelijkheden werden in de afgelopen jaren bemoeilijkt door het wegvallen van een vliegschool die in grote mate voor opbrengst landingsrechten zorgde. De omzet herstelt zich de laatste jaren weer langzaam en de NV heeft weer positieve exploitatieresultaten. Herfinanciering is nodig per 1-12-2023. Met de verkoop van grond in juni 2023 aan de gemeente Voorst beschikt de NV over voldoende middelen om het krediet af te lossen. De gemeente Voorst ontwikkelt de gronden als luchthaven gebonden bedrijventerrein.

De inbreng van de vier deelnemende gemeenten in de NV betreft de inbreng van het aandelenkapitaal en de garantstelling van die aandeelhouders (Deventer, Voorst en Zutphen) voor een lening vanuit de gemeente Apeldoorn van €71.000 met een looptijd van 3 jaar (aflossing per 31-12-2020). Het aandeel van Deventer in deze garantstelling is afgerond 25% (€17.750). Aflossing van deze gemeentelijke lening was wegens de financiële onzekerheid door coronamaatregelen opgeschort. Daarover zijn nieuwe afspraken gemaakt.

Vanuit de Wet Regelgeving Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens (RBML) heeft het Rijk Provinciale Staten van Gelderland opdragen een luchthavenbesluit op grond van de Wet luchtvaart te nemen. Provinciale Staten van Gelderland hebben op 8 juni 2022 luchthavenbesluit vastgesteld. In combinatie daarmee moet ook een vergunning volgens de Wet Natuurbescherming worden afgegeven. Dit luchthavenbesluit vervangt de Omzettingsregeling luchthaven Teuge. Het luchthavenbesluit verschilt op een aantal onderdelen van de omzettingsregeling. Onder andere zijn twee banen vervallen, moet het naderende vliegverkeer via het aanvliegpunt naar de luchthaven komen en is de geluidsruimte gehalveerd [- 3 dB(A)-correctie]. Het uitvoeren van valschermluchten met vliegtuigen in geluid categorie 1 tot en met 4 worden met ingang van 1 januari 2023 beperkt. Daartoe worden 4 dagdelen per maand in het weekend vastgesteld waarop met deze vliegtuigen deze vluchten niet mogen worden uitgevoerd. De luchthaven stelt deze dagdelen vast, in samenspraak met de CRO Teuge en de uitvoerders van valschermluchten.

Op 14 oktober heeft het kabinet een nieuwe indeling van het luchtruim en andere (internationale) vliegroutes boven Nederland vastgesteld. Daarin staan de uitgangspunten en keuzes voor het opnieuw indelen van het luchtruim boven Nederland. De luchtruimherziening heeft geen consequenties voor de luchthaven Teuge en daarmee ook niet voor de para activiteiten op de luchthaven

Beleidsvoornemens 2024:

Een Ontwikkelplan voor bedrijventerrein West (meerdere eigenaren), het zogenaamde terrein Albers en herstructurering van het verouderde middenterrein wordt door de NV opgesteld in samenspraak met de aandeelhoudende gemeenten en Ontwikkelingsmaatschappij OostNL, waarin het Ministerie EZ en de provincies Overijssel en Gelderland participeren. De financiële haalbaarheid van het ontwikkelplan wordt nog onderzocht. De uitwerking van een ontwikkelplan heeft enige vertraging opgelopen omdat de NV in de eerste helft van 2023 prioriteit heeft gegeven aan de herfinanciering van de kredietfaciliteit.

Contractwaarde 2024:

Bijdrage GR 2024:

Subsidie 2024:

Dividend 2024:			
Financiële gegevens	2022	2023	2024
Eigen vermogen	€1.442.651	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Vreemd vermogen	€971.250	Nog niet bekend	Nog niet bekend
Resultaat	€53.737	€18.000	€15.000
Bron	Jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:	€489.857 (€489.587)		
Garantie 31-12-2022:	€17.750		
Lening 31-12-2022:			

NV Sportbedrijf Deventer

Vestigingsplaats: Deventer

Website: [sportbedrijfdeventer](https://www.sportbedrijfdeventer.nl)

Programma: Meedoen

Entiteit: NV

Deelnemingspercentage: 100%

Doel en openbaar belang: Stichten, beheren, exploiteren en in stand houden van binnensportaccommodaties (De Scheg, Borgelerbad, sporthallen/gymzalen).

Financieel risico: Op basis van een risicoscan is het benodigd weerstandsvermogen voor de NV vastgesteld. Als subsidieverstrekker zorgt de gemeente voor een stuk borging van de continuïteit van deze vennootschap. Een substantieel ander deel zal van de gebruikers (opbrengsten) moeten blijven komen. Dat was, is en blijft een risico voor dergelijke voorzieningen en het is voor de vennootschap een uitdaging om te blijven zorgen voor een aantrekkelijk aanbod tegen marktconforme/concurrerende prijzen in het belang van het op niveau houden van het gebruik.

Actueel nieuw risico is de ontwikkeling van de energiekosten. Die zijn, mede door de oorlog in Oekraïne, zo hard gestegen dat het sportbedrijf voor 2022 een aanvullende subsidie van de gemeente heeft ontvangen van €622.000. Hoe de energiekosten zich verder meerjarig gaan ontwikkelen is nog onduidelijk. Risico is dat het sportbedrijf ook meerjarig een aanvullende beroep op gemeentelijke middelen gaat doen. Voor 2022 en 2023 is landelijk de Specifieke Uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden beschikbaar waar Sportbedrijf Deventer een beroep op heeft gedaan waardoor een groot deel van de gestegen energiekosten worden gecompenseerd.

Toelichting: De jaarrekening 2022 laat een weerstandsvermogen van afgerond €1,3 miljoen zien. Het beoogd benodigd weerstandsvermogen (vastgesteld in mei 2022 is €1,1 miljoen is daarmee gerealiseerd. Constatie is dat het weerstandsvermogen maar deels liquide beschikbaar is. Voor 2022 is €200.000. Meerjarig groeit het liquiditeitssaldo naar €1,0 miljoen in 2026.

Beleidsvoornemens 2024: Eind 2019 is de strategische visie High Five 2020 van de NV Sportbedrijf Deventer vastgesteld en gebaseerd op de gemeentelijke beleidskader sport "Samen sporten maakt sterk 2021-2030", Het Nationaal Sportakkoord, de Toekomstverkenning sport (vanuit het Sociaal Cultureel Planbureau en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu). Een visie voor de toekomst van De Scheg wordt in 2022 uitgewerkt en vervolgens met het college en de raad besproken in het 3e kwartaal 2023. Die vast te stellen visie wordt de basis voor (vervangings-)investeringen in De Scheg. Zie daartoe ook de raadsmededeling van 25-4-2023.

Contractwaarde 2024:

Bijdrage GR 2024:

Subsidie 2024: €5.311.434,18 (inclusief onder andere combinatiefunctie regeling, verenigingsondersteuning, sportstimulering en beheer Sporthal De Uutvlog)

Dividend 2024:

Financiële gegevens	2022	2023	2024
Eigen vermogen	€1.326.157	€1.494.395	€1.617.000
Vreemd vermogen	€17.093.262	Niet begroot	Niet begroot
Resultaat	€110.193	€173.379	€301.000
Bron	Jaarrekening	Begroting	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:	€90.756 (€0)		
Garantie 31-12-2022:	€1.072.615		
Lening 31-12-2022:	€12.633.330		

Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV

Vestigingsplaats: 's-Hertogenbosch

Website: erhbv

Programma: Algemene dekkingsmiddelen

Entiteit: NV

Deelnemingspercentage: 0,26 %

Doel en openbaar belang: Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteit Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta N.V., tevens voor 50% eigenaar van EPZ, heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. ("PBE"). In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE. PBE blijft bestaan met een beperkt takenpakket. PBE zal de zaken afwikkelen die uit de verkoop voortkomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid. Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap B.V. Hiermee is een termijn tot sluiting van de Kerncentrale Borssele (voorgenomen sluiting 2033) gemoeid. Doel is de afwikkeling van de verkoop van Essent aan RWE.

Financieel risico: Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag €1.496.822) (art 2.:81 BW).

Toelichting: Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap B.V.). RWE had op 30 september 2015 geen potentiële claims ingediend m.b.t. verkoop van het 50% belang in EPZ. Het General Escrow Fonds is in juli 2016 geliquideerd en uitgekeerd aan de aandeelhouders.

Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.

Binnen PBE is nog een bedrag van €1,6 miljoen (merendeel aandelenkapitaal) achtergebleven om mogelijke zaken die uit de verkoop voortkomen af te wikkelen. De verwachting is dat de vennootschap in 2023 zal kunnen worden ontbonden en/of zal kunnen fuseren met één van de andere vennootschappen die bij de verkoop van Essent zijn opgericht. De verwachting is dat bij ontbinding van PBE €1,4 miljoen dividend wordt uitgekeerd. Voor Deventer is dit afgerond (0,26%) €4.000.

Beleidsvoornemens 2024: Opheffing van de BV in 2023.

Contractwaarde 2024:

Bijdrage GR 2024:

Subsidie 2024:

Dividend 2024:

Financiële gegevens	2022	2023	2024
Eigen vermogen	€1.480.014	€0	€0
Vreemd vermogen	€9.914	€0	€0
Resultaat	-€52.060	€0	€0
Bron	Jaarrekening	Opheffing in 2022	Opgeheven in 2023
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:	€1 (€1)		
Garantie 31-12-2022:			
Lening 31-12-2022:			

Wadinko NV

Vestigingsplaats: Zwolle

WADINKO

Website: [wadinko](https://www.wadinko.nl)

Programma: Algemene dekkingsmiddelen

Entiteit: NV

Deelnemingspercentage: 2,55%

Doel en openbaar belang: Stimulering van gezonde bedrijvigheid (met name in de maakindustrie en zakelijke dienstverlening en logistiek) en daarmee de werkgelegenheid in werkgebied van de aandeelhouders. Wadinko participeert momenteel in twee Deventer bedrijven, DAVO en Auping (op een totaal van 28 participaties).

Financieel risico: De gemeente Deventer bezit 2,55% van de aandelen. De overige aandeelhouders zijn 24 gemeenten in Overijssel, de Noordoostpolder en Zuidwest Drenthe en de provincie Overijssel. Het risico van de gemeente is zeer beperkt tot het niet-geactiveerde aandelenkapitaal ad €6.100. Het risico is ook gering, ook omdat de actuele waarde van de vennootschapsportefeuille per 31 december 2022 €23 miljoen hoger is dan de boekwaarde (bron: jaarverslag 2022).

Toelichting: Inherent aan haar doelstellingen loopt Wadinko risico's. Door interne maatregelen m.b.t. risicobeheersing zijn risico's voor aandeelhouders beperkt. Wadinko participeert in Raden van Commissarissen van participaties opdat daarmee toezicht kan worden gehouden op de directies. Bij participaties die geen Raad van Commissarissen hebben, is met een aandeelhoudersovereenkomst een vergelijkbare situatie gecreëerd. De nettowinst over 2022 bedroeg €12,9 miljoen (over 2021 €8,7 miljoen en over 2020 was dat een nettoverlies van -€3,4 miljoen, voornamelijk veroorzaakt door coronamaatregelen). Het resultaat is in 2022 net als in voorgaande jaren sterk beïnvloed door transactieresultaten op desinvesteringen. Een en ander is van nature verbonden met de doelstellingen van Wadinko namelijk het verstrekken van risicokapitaal. In 2022 is voor €7,1 miljoen geparticipeerd in nieuwe participaties en voor € 6,5 miljoen in bestaande participaties. Door verkoop van participaties en aflossingen is €21,2 miljoen ontvangen.

Beleidsvoornemens 2024: Het beleidsplan 2021-2026 is in de AvA van 11 juni 2021 vastgesteld. Wadinko continueert het bestaande beleid met lichte accent verschuivingen. Een aantal SMART doelstellingen is weergegeven: Werkgelegenheid groeit van 4.336 naar 6.000 fte; De actuele waarde stijgt van €95 naar €120 miljoen; De komende 6 jaar handhaving uitkeren dividend. Hoogte dividend is 2% van het eigen vermogen, lichte groei t.o.v. 2015-2020. Voorwaarde uitkering dividend is liquiditeit boven €10 miljoen; Rendement is tenminste 5% op het geïnvesteerd vermogen.

De provincie Overijssel heeft in het kader van de Herstel- en transitieaanpak coronacrisis aan Wadinko een leningsfaciliteit beschikbaar gesteld van €10.000.000 tegen 0% ten behoeve van de ondersteuning aan MKB- en familiebedrijven om de negatieve gevolgen van de coronacrisis te beperken en daarmee werkgelegenheid en bedrijvigheid voor Overijssel behouden. In de besteding van deze middelen zullen transitie in digitalisering en verduurzaming prioriteit hebben. Wadinko kan de lening in tranches opnemen; in het verslagjaar 2021 is gebruik gemaakt van deze faciliteit voor €1,6 miljoen ten behoeve van een nieuwe participatie. In 2022 is die ongewijzigd gebleven.

Bij de bedrijven waarin Wadinko participeert gaan een aantal ontwikkelingen een rol spelen op de resultaatverwachtingen van die bedrijven, bijvoorbeeld de ontwikkeling van de wereldeconomie als gevolg van de oorlog in Oekraïne op de markten (zowel in de inkoop- als de verkoopzijde), schaarste aan gekwalificeerd en ervaren personeel, gebrek aan belangrijke grondstoffen, oplopende levertijden en prijzen. Wadinko zal haar participaties waar mogelijk ondersteunen. Het accent komt meer op innovatie en creativiteit te liggen en minder op groei voor de eerstvolgende periode

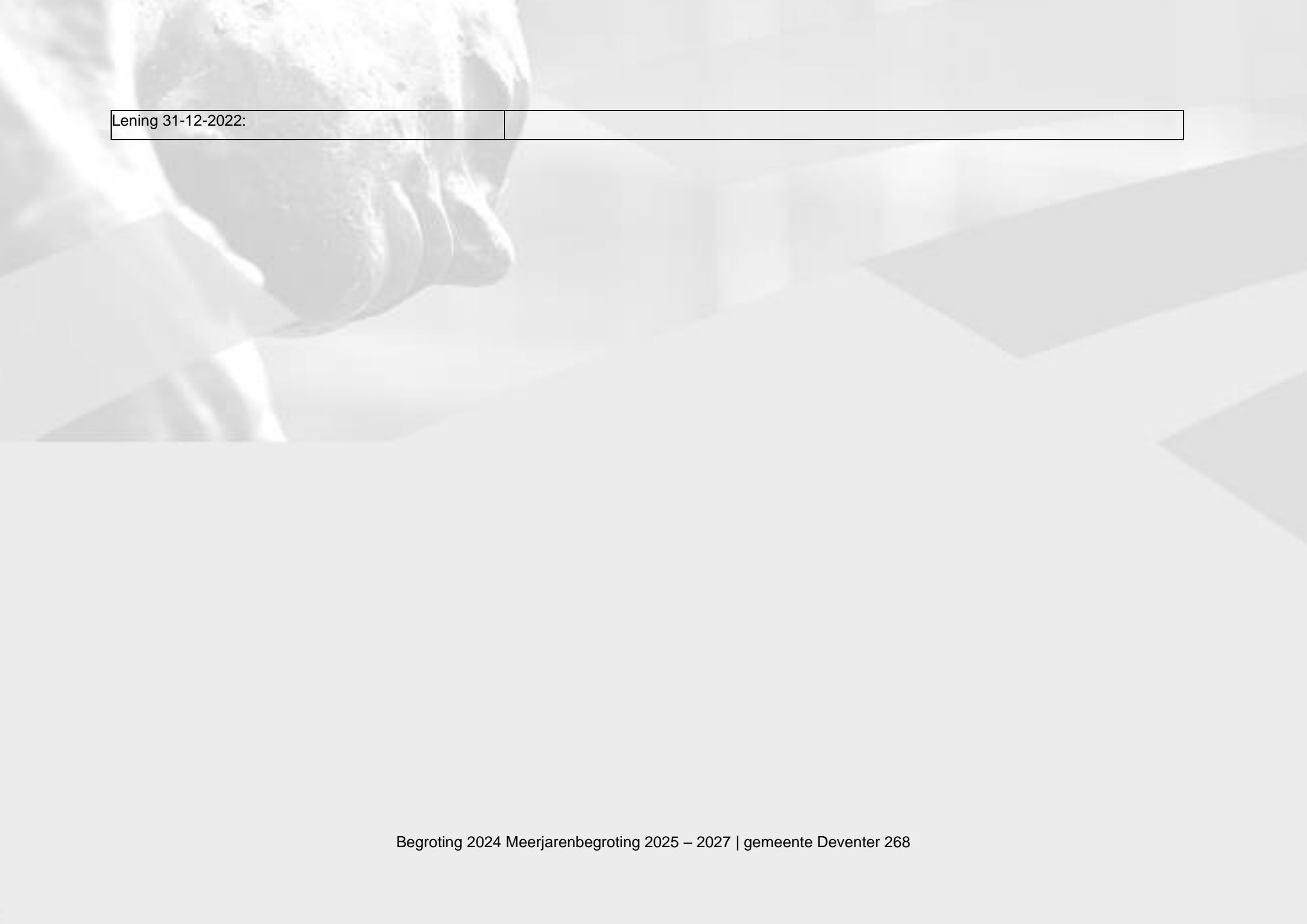
Contractwaarde 2024:

Bijdrage GR 2024:

Subsidie 2024:

Dividend 2024: €30.000

Financiële gegevens	2022	2023	2024
Eigen vermogen	€82.330.586	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	€8.541.798	Niet bekend	Niet bekend
Resultaat	€12.922.928	€1.500.000	€1.500.000
Bron	Jaarrekening	Prognose	Prognose
Nominale (balans)waarde aandelenkapitaal 31-12-2022:	€6.100 (€0)		
Garantie 31-12-2022:			

Lening 31-12-2022:	
--------------------	--

Risico's en weerstandsvermogen

In de planning – en control documenten van de gemeente wordt aandacht besteed aan de (financiële) risico's die de gemeente met haar verbonden partijen loopt. Voor het risicomanagement van een verbonden partij geldt dat er een juiste verhouding moet zijn tussen behartiging van het publieke belang en het te lopen risico (continuïteit van de organisatie). Bedacht moet worden dat de gemeente een tweedelijns positie heeft: Risicomanagement is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van verbonden partijen zelf. Bestuurders van verbonden partijen dienen tijdig in te spelen op ontwikkelingen en dienen risico's in afdoende mate te beheersen. De toezichthouders moeten dit bewaken. Een sterke governance structuur en adequaat risicomanagement dat geïntegreerd is in de gehele bedrijfsvoering, dragen bij aan het “in control” zijn van verbonden partijen.

Bij optredende financiële problematiek binnen een verbonden partij (rekeningnadeel en / of nadeel in meerjarenperspectief) wordt de volgende lijn gevolgd.

- Eerst wordt het weerstandsvermogen van een verbonden partij aangesproken;
- Vervolgens worden beheermaatregelen getroffen om de exploitatie sluitend te houden / maken en wordt besloten tot aanvulling van het weerstandsvermogen binnen de verbonden partij tot de vastgestelde norm;
- Voorwaarde voor beperking van financieel risico is een toereikende liquiditeitspositie van de verbonden partij;
- Indien beheermaatregelen niet tot een gezond financieel meerjarenperspectief (kunnen) leiden en het liquiditeitssaldo niet toereikend is, loopt de gemeente als aandeelhouder (en als GR-partij) financieel risico. In het treffen van beheermaatregelen wordt ook betrokken of financiële zekerheid kan worden gevonden in een eventuele verkoop van eigendommen (met name vastgoed).

Indien bovenstaande niet mogelijk is, dan loopt de gemeente financieel risico met de volgende mogelijke consequenties:

- Tijdelijk / structureel beroep op aanvullende subsidie;
- Tijdelijke / structurele verstrekking van financiering / een kredietfaciliteit;
- Aanvulling aandelenkapitaal.

De gemeente heeft voor onvoorziene risico's binnen haar programma's (ook die wegens financieel risico op verbonden partijen) een weerstandsvermogen beschikbaar. De vraag is of de omstandigheden bij de verbonden partijen nu zodanig zijn gewijzigd dat een specifiek weerstandsvermogen moet worden aangehouden.

Wanneer (op grond van een concrete gebeurtenis) bij een bepaalde verbonden partij een risico wordt voorzien dat zou kunnen leiden tot een verlies op het ingebrachte kapitaal, de verstrekte lening of garantie of indien het leidt tot een verplichting (en het risico is kwantificeerbaar), dan zal daarvoor weerstandsvermogen worden aangehouden of een voorziening worden gevormd. Aan de informatie over de verbonden partijen ontlene wij in algemene zin geen aanwijzingen dat de gemeente voor bepaalde financiële risico's bij verbonden partijen weerstandsvermogen moet aanhouden. Daarbij baseren wij ons mede op de accountantsrapporten die bij de jaarrekeningen 2022 van verbonden partijen worden afgegeven waarin de accountant aandacht besteedt aan de continuïteit van de bedrijfsvoering en actuele financiële informatie vanuit vennootschappen en gemeenschappelijke regelingen.

Zie ook de paragraaf [Weerstandsvermogen en risicomanagement](#) waarin de financiële belangen in verbonden partijen en het financieel risico aan de orde komen.

Grondbeleid

Wijzigingen

Context

De woningmarkt is volop in beweging. Dit geldt ook voor de bedrijfskavels. Ten opzichte van vorig jaar zien we ook een afkoeling van de economie en een stijgende hypotheekrente. Om een goede invulling te geven aan de controlerende rol van de raad, wordt de raad met een tussentijdse actualisatie van de grondexploitaties geïnformeerd over de actuele stand van zaken. Deze tussentijdse actualisatie is middels de tweede kwartaalrapportage 2023 vastgesteld en is de basis voor de begroting 2024. Bij de jaarrekening 2023 worden de grondexploitaties wederom geactualiseerd.

Ten opzichte van het Meerjarenperspectief Grondzaken 2023 (jaarrekening 2022) zijn de resultaten van de grondexploitaties met €0,5 miljoen afgenomen. De verliesvoorziening heeft daarmee nu een saldo van €40,4 miljoen, conform de zomeractualisatie in het tweede kwartaal 2023. Het resultaat van de winstgevende grondexploitaties (voor winstneming) blijft gelijk (€7,9 miljoen).

Het totale netto risicoprofiel van de grondexploitatie, welke ten laste wordt gebracht van het specifieke weerstandsvermogen, bedraagt bij de zomeractualisatie €6,2 miljoen. Dit is een afname van €0,4 miljoen ten opzichte van de jaarrekening 2022.

Visie

Een belangrijk thema is een evenwichtige ontwikkeling van Deventer. Ontwikkelingen in onder andere demografie, economie, technologie en duurzaamheid leiden tot verandering in de ruimtevrage. Uitgaande van het grondbeleid als ondersteunend instrument stellen we ons in dit kader de vraag hoe we een bijdrage kunnen leveren aan de daarbij behorende opgaven en ambities. Anders geformuleerd: hoe kunnen we een bijdrage leveren aan de waardecreatie, in samenwerking met onze inwoners, ondernemers en andere partners?

De kern van waardecreatie is het centraal stellen van het maatschappelijke effect van een gebiedsontwikkeling. Dat gebeurt vanuit een breed perspectief. Bijvoorbeeld of een gebiedsontwikkeling bijdraagt aan een gezonde leefomgeving of aan meer werkgelegenheid. Dit maatschappelijk effect wegen we af tegen de financiële investering en risico's in een gebiedsontwikkeling.

We werken vanuit het besef dat de huidige opgaven zoals de versnelling woningbouw, de energietransitie, de toekomstbestendige bedrijventerreinen en de transformatie naar nieuwe stedelijkheid voor bepaalde delen van de gemeente vragen om een versterkte gemeentelijke gebiedsregie. Inhakend op het nieuwe instrumentarium van de Omgevingswet en de beleidscontext zoals die is vastgelegd in de Omgevingsvisie geven wij vorm aan integrale en organische gebiedsontwikkelingen.

Dit doen wij vooral door het realiseren, contracteren en begeleiden van ruimtelijke ontwikkelingsprojecten. Wij nemen deel of regisseren in netwerkverbanden, stimuleren en faciliteren marktpartijen en laten los wanneer particuliere initiatieven de overheid niet nodig hebben. Wanneer (niet)-commerciële partijen een ontwikkeling die wij noodzakelijk vinden niet oppakken of onvoldoende waardecreatie opleveren gaan wij zelf actief of in samenwerking gronden en panden (strategisch) aankopen, ontwikkelen en verkopen of beheren.

We bevorderen een transparante kostentoerekening van de gemeentelijke kosten van werken en werkzaamheden van algemeen nut en onrendabele ontwikkelingen. Binnen gebieden waar sprake is van een sterke samenhang en afhankelijkheden tussen de diverse locatieontwikkelingen dragen wij bij de voorbereiding en uitvoering zorg voor de regie en coördinatie.

We werken verder aan de lopende grondexploitaties. Gronden en panden die om strategische redenen wel in gemeentelijk bezit blijven maar nog niet onmiddellijk nodig zijn voor een ontwikkeling, zijn als pauzelandenschappen beschikbaar voor tijdelijke functies.

De kansen en risico's die horen bij grond- en vastgoedinvesteringen, hebben invloed op de algemene financiële positie van de gemeente. Dit beschrijven wij jaarlijks bij de jaarrekening in het Meerjarenperspectief grondzaken (MPG).

Uitvoering

In alle segmenten worden nieuwe locaties in ontwikkeling gebracht en worden woningen gebouwd en verkocht. Deze opgave kan alleen succesvol verlopen als deze plaats vindt in samenwerking en afstemming met marktpartijen en organisaties. De gemeentelijk bijdrage daarin ligt in het realiseren van de openbare voorzieningen en het faciliteren via de publiekrechtelijke mogelijkheden zoals het ruimtelijk ordeningsinstrumentarium.

In sommige situaties is het gewenst dat de gemeente ook zelf risicodragende ontwikkelingen ter hand neemt. Om dat mogelijk te maken is een goed portefeuillebeheer gebiedsontwikkeling noodzakelijk. Dat wordt enerzijds bepaald door de opbouw van de eigen voorraad gronden en grondexploitaties en anderzijds door een goed systeem van kostenverhaal van de gemeentelijke kosten in de openbare voorzieningen en onrendabele ontwikkelingen.

De bestaande voorraad gronden pakken we geheel op. In de Tuinen van Zandweerd is de verkoop al ver gevorderd. Ook is de verkoop bij het Sluiskwartier en de tweede fase bij Steenbrugge in volle gang. Voor de locaties Lettele, Loo, Diepenveen en Hagenvoorde verwachten we in 2024 nieuwe grondexploitaties vast te stellen. Voor de ontwikkeling van Wechelerhoek worden in 2024 voorstellen aan de raad voorgelegd. Langer lopende complexen zoals Centrumplan Bathmen en Wijtenhorst zullen naar verwachting in 2024 worden afgerond.

De uitgifte van gronden in het westelijke deel van het A1 Bedrijvenpark worden in 2024 voortgezet. Het A1 Bedrijvenpark is een onderscheidend bedrijventerrein voor duurzaamheid en innovaties. Dat willen we verder uitbouwen. Daarom moedigen we de komst van duurzame en innovatieve bedrijven aan. Mede als gevolg van de druk op bestaande bedrijventerreinen deze om te zetten naar een meer gemengd stedelijk milieu ontstaat een nieuwe behoefte aan ruimte voor bedrijven. In het voorraadbeheer is om die reden ook oog voor kansen die zich voordoen voor nieuwe bedrijventerreinen.

Modernisering en herinrichting van de oudere bedrijventerreinen Kloosterlanden en Bergweide kunnen belangrijke impulsen op het gebied van duurzaamheid, toegankelijkheid en leefbaarheid geven. Mogelijk kan het grondbeleid hier een faciliterende en stimulerende rol spelen. Daarbij denken we aan de inzet van het instrument "erfpacht" of in de wijze van kostenverdeling.

Binnen de Poort van Deventer ontwikkelen we het Gasfabriekterrein. We zien dit als een kansrijk gebied voor startups en hoogwaardige, innovatieve en duurzame bedrijvigheid. Een belangrijk onderdeel in de ontwikkeling van de Poort van Deventer is de verkeersontsluiting. Voordat de locatie ontwikkeling Teugseweg verder vorm kan krijgen dient eerst dit knelpunt te worden opgelost.

Actualiteiten

De huidige “Nota Grondbeleid” dateert uit 2013 (vastgesteld in 2014). De basis van die nota is het zogenaamde faciliterende grondbeleid (nee, tenzij). Doordat de situatie sindsdien wezenlijk is veranderd, wordt er gewerkt aan een nieuwe nota grondbeleid. In 2021 heeft er een gesprek met de raad plaatsgevonden over de nieuwe principes van het grondbeleid. Begin 2024 wordt de raad gevraagd een nieuwe nota Grondbeleid vast te stellen. De basis daarvan is het zogenaamde situationele (dynamische) grondbeleid, waarin de gemeente zijn rol bij gebieds- en locatieontwikkelingen bepaalt aan de hand van de vraag met welke gemeentelijke rol het maatschappelijke rendement van die ontwikkeling het beste gediend is binnen aanvaardbare financiële kaders. Om die reden wordt in het verlengde van het nieuwe grondbeleid in 2024 een financieel uitvoeringskader opgesteld. Hierin worden de financiële spelregels vastgelegd bij het nieuwe grondbeleid.

Ontwikkelingen grondexploitaties

Ontwikkelingen grondexploitaties (stand zomeractualisatie 2023)

In deze paragraaf Grondbeleid zijn de uitkomsten van de jaarlijkse zomeractualisatie opgenomen per grondexploitatie. De zomeractualisatie wordt daarbij afgezet tegen de stand van de jaarrekening 2022. Op totaalniveau stijgt de voorziening voor verlieslatende grondexploitaties met €0,5 miljoen tot €40,4 miljoen. Daarnaast neemt het totale risicoprofiel van de grondexploitaties, waarvoor specifiek weerstandsvermogen wordt aangehouden, af met €0,4 miljoen tot €6,2 miljoen. De dotatie aan de voorziening voor verlieslatende grondexploitaties wordt, ten bedrage van €0,5 miljoen, onttrokken aan de algemene middelen.

De winstgevende grondexploitaties laten een stijging van het resultaat zien van €0,1 miljoen. Het totale risico van de winstgevende grondexploitaties is met ruim €0,2 miljoen afgenomen tot €1,9 miljoen. De verbetering van de winstgevende grondexploitaties leidt niet tot een directe vrijval van middelen (winstneming). Conform BBV-richtlijnen wordt ieder jaar slechts een gedeelte van deze winst aan de gemeentelijke algemene middelen toegevoegd op basis van de voortgang van ieder project. Vanwege de onzekerheid in de timing en hoogte van de winstneming wordt daarbij 50% van de verwachte winstneming meegenomen. Met inachtneming van deze onzekerheid wordt de winst voor 2023 en 2024 geraamd op respectievelijk €0,7 miljoen en €0,5 miljoen. Bij het jaarrekeningresultaat over 2023 wordt over de gerealiseerde winstneming gerapporteerd. De effecten van een stijging van programma & uitvoeringskosten is nog niet meegenomen in bovenstaande cijfers. Dit zal worden verwerkt in de actualisatie eind 2023 en zal leiden tot een beperkte afwijkingen voor de verliesvoorzieningen en voor de resultaten van winstgevende grondexploitaties.

In de zomeractualisatie zijn de parameters voor kosten- en opbrengststijgingen niet aangepast. Een gevoeligheidsanalyse en een evaluatie op basis van de eerste kwartaalcijfers van de NVM en Metafoor wijzen uit dat er geen aanleiding is om de gehanteerde parameters bij de jaarrekening 2022 te wijzigen. Wel zijn de recent gerealiseerde aanbestedingen en de daarvoor ook geactualiseerde civieltechnische ramingen verwerkt. Het gehanteerde kostenniveau in de grondexploitaties waarin nu of op korte termijn civieltechnische kosten worden gemaakt is daarmee actueel voor 2023. In 2023 zien we een afnemende vraag naar kavels en een afzwakkende inflatie in vergelijking met 2022. Sterke onzekerheid blijft over de ontwikkeling van de civieltechnische kosten. Daaraan gekoppeld is het ook nog vrij onzeker of de prijsstijgingen gevolgen gaan hebben voor de uitgiftepreizen en daarmee de opbrengsten in de grondexploitaties. Deze onzekerheden zijn voor de grondexploitaties geactualiseerd en als risico's geïdentificeerd. Onderstaande een toelichting op actualiteiten en de belangrijkste actualisaties bij de grondexploitaties.

Sluiskwartier

Actualisatie van de grondexploitatie per 30 juni 2023 wijst uit dat het planresultaat (op basis van contante waarde) afneemt met €0,7 miljoen ten opzichte van de jaarrekening 2022 tot €3,0 miljoen negatief. Belangrijkste oorzaak hiervan is de lagere opbrengstverwachting. Die wordt gebaseerd op een bijstelling van de grondwaardebepaling van Postma makelaardij, die in mei 2023 noodzakelijk bleek (€0,4 miljoen lager dan de inschatting uit december 2022). Een voorlopige prognose op basis van de actuele situatie (panden in zeer slechte staat, hoge renovatiekosten, verslechterde marktomstandigheden) leidt tot een bijstelling van nog eens €0,4 miljoen lager. Daar staat tegenover dat de verliesvoorziening die was opgenomen in de GREX (verkoopresultaat) afneemt met 0,3 mln. Per saldo nemen de opbrengsten af met €0,5 miljoen. Deze bevindingen zijn aanleiding voor een hernieuwde, integrale doorrekening van alle grondwaarden per plot. Daarbij zal voor alle renovatieplots (de plots waar de oude panden behouden blijven en worden gerenoveerd) door actualisatie van de bouwkundige staat, kostenramingen van de verplichte renovaties en residuele grondwaardeberekeningen een beter beeld worden verkregen van de te verwachten grondopbrengsten. Dit proces is in juli 2023 gestart en het resultaat hiervan zal in de jaarrekening 2023 worden opgenomen. Hiermee is rekening gehouden in het risicoprofiel van de grondexploitatie. Bij de jaarrekening 2023 kan dit leiden tot een bijstelling van het te verwachten resultaat op de grondexploitatie.

Aan de kostenkant worden als gevolg van gunstige aanbestedingsresultaten lagere kosten verwacht voor de sloop, de bodemsanering en het bouwrijpmaken. Daar staat tegenover dat de kosten voor archeologie en explosievenonderzoek hoger uitvallen. Per saldo leidt dit tot een kostenafname van €0,3 miljoen. Hier staat een toename van plankosten tegenover van €0,4 miljoen. Een nieuwe inschatting van de doorlooptijd van de verkoop van de plots en het woonrijp maken leidt tot het beeld dat de exploitatie tenminste tot en met 2026 doorloopt. Dat is een jaar langer dan voorzien, waardoor ook de plankosten langer doorlopen. Daarnaast blijken de plankosten voor 2024 en 2025 te laag ingeschat. Per saldo nemen de kosten toe met €0,1 miljoen. In de jaarrekening 2023 wordt een nieuwe actualisatie opgenomen. Verwacht wordt dat op dat moment het bouwrijp maken van het terrein gereed is. De effecten van de parameters (kostenstijging, opbrengstendaling, langere doorlooptijd, rente) leiden tot een aanvullende afname van het planresultaat met €0,1 miljoen. Dit leidt tot een saldo contante waarde van de afname van het planresultaat van €0,7 miljoen.

Het risicoprofiel van het project wordt naar beneden bijgesteld met bijna €0,6 miljoen. Dit kan omdat er in het afgelopen halfjaar meer zekerheid is verkregen over de kosten van sloop, archeologisch onderzoek, explosievenonderzoek, bodemsanering en het bouwrijp maken. Toch blijft het risicoprofiel van het project hoog. De grondroerende werkzaamheden worden momenteel uitgevoerd en vormen traditioneel een risico; het is onzeker welke verontreinigingen zich precies in de bodem bevinden. Aan de opbrengstenkant blijft het risico ook hoog omdat de meeste plots nog verkocht moeten worden en het daardoor onzeker blijft wat de werkelijke grondopbrengst wordt. Ook voor het risicoprofiel geldt dat in de jaarrekening 2023 opnieuw de balans wordt opgemaakt

A1 Bedrijvenpark

De grondexploitatie A1 Bedrijvenpark omvat een oostelijk een westelijk deel. De activiteiten vanuit de grondexploitatie voor het oostelijk deel zijn nagenoeg gerealiseerd. Het westelijk deel verloopt volgens de planning van de grondexploitatie. Voor het westelijk deel is het bouwrijp maken afgerond en het woonrijp maken wordt naar verwachting rond de zomer afgerond. Doordat de grenzen van de capaciteit van het hoogspanningsstroomnet zijn bereikt in 7 provincies, waaronder ook de A1 locatie valt, blijft er sterke onzekerheid ten aanzien van de netcongestie. De gemeente gaat samen met de kopers, marktpartijen en netbeheerder actief op zoek naar oplossingsrichtingen, waaronder de opzet van een collectieve Energie Hub. Het risicoprofiel stijgt hierdoor naar totaal €3,4 miljoen.

Wijtenhorst Douweler Leide

Ten aan zien van de verkoop van de kavels aan de Hofmeijerskamp resteert er nog 1 kavel welke medio 2023 onder optie is. De verkoop van de Managelocatie en de Kolkmansweg zijn gestart. Het risicoprofiel, wat voornamelijk toeziet op het niet verkopen van de kavels, is daarom naar beneden bijgesteld met ruim €160.000.

Shita locatie

De ontwikkelaar is bezig met de verkoopvoorbereiding voor de Rielertuin en de bouwplannen voor de speeltuinlocatie zijn in een gevorderd stadium. Ook is de bestemmingsplanprocedure grotendeels doorlopen en is de verwachting dat deze in het derde kwartaal 2023 onherroepelijk zal worden. Het risicoprofiel is daarom naar beneden bijgesteld.

Tuinen van Zandweerd

Met betrekking tot de kavels in Particulier opdrachtgeverschap (PO) zijn de meeste kavels verkocht en zijn de laatste kavels onder optie. Er wordt volop gebouwd en de meeste woningen zijn al bewoond. Ook is de koopovereenkomst voor de CPO-kavel getekend. Het risicoprofiel is daarom naar beneden bijgesteld met €40.000. Met betrekking tot de appartementen locatie wordt nu vervolg gegeven aan de lopende uitvraag. Voor het tweede halfjaar 2023 wordt hier meer duidelijkheid over verwacht.

Steenbrugge

De grondexploitatie Steenbrugge is volop in ontwikkeling. De verkopen en het bouwrijp maken van de kavels lopen voor 2023 volgens planning. Door de relatief lange looptijd van de exploitatie en de omvang, blijven de marco economische risico's aanwezig. Het risicoprofiel blijft daarom gelijk aan de inschatting bij de jaarrekening 2022 (€1,55 miljoen).

Eikendal

De belangstelling voor kavels in Eikendal Noord is de laatste jaren flink aangetrokken. De afzet van de relatief grote kavels blijft echter een aandachtspunt en vormt een afzetrisico, gelet op het hogere segment en de fors gestegen bouwkosten. Van de in totaal 41 kavels in Eikendal Noord zijn er 39 verkocht en in eigendom overgedragen, van de resterende 2 kavels is er 1 in optie en voor de ander is een koopovereenkomst toegestuurd. Voor de laatste en 4e fase van Eikendal Zuid ligt de bestemmingsplanprocedure (1e herziening) ultimo 2e kwartaal 2023. Als er geen beroep aangetekend wordt tegen het onderdeel Eikendal, is de planning om in september 2023 te starten met de verkoop van de resterende kavels. Voorbereidingen hiervoor zijn in gang gezet. De markt en civieltechnische risico's zijn met de voortgang van het project afgenomen. Op basis van deze ontwikkelingen is het risicoprofiel met €130.000 naar beneden bijgesteld.

Cluster Stadsentree

De grondexploitatie Gasfabriekterrein verloopt volgens planning. Wel worden er risico's onderkend rondom de civieltechnische werkzaamheden. Ten aanzien van de grondexploitatie Teugseweg heeft de raad, in de raadsvergadering van 22 maart 2023, zich in een aangenomen motie uitgesproken over reclamemasten langs de A1. De raad spreekt daarin uit dat het niet wenselijk is om reclamemasten langs de A1 te realiseren. Het niet realiseren van een reclamemast voor de grondexploitatie Teugseweg betekent dat de eerder geplande gronduitgifte (in de vorm van verhuur) niet wordt gerealiseerd. Dit maakt dat het tekort van de grondexploitatie ultimo 2022 op zal lopen naar €756.000. Met de initiatiefnemer wordt verkend in hoeverre er tot een minnelijke ontbindingsovereenkomst gekomen kan worden. Hieruit kunnen in 2023 afwikkelkosten voortkomen, waarvan de omvang nog niet in te schatten is.

Cluster Havenkwartier

Bij het Silogebied is de verwachting dat uitvraag voor de nieuwe ontwikkeling 'De Havendame' (voorheen Object ONE) in de tweede helft van 2023 van start zal gaan. Oplevering van ontwikkeling KOP Havenkwartier vindt naar verwachting eind 2023 plaats. Bij tegenslag tijdens uitvoering zal oplevering begin 2024 plaatsvinden.

Onroerend goed buiten exploitatie

Beheer overige gebouwen en gronden

De portefeuille overige panden en gronden omvat alle panden en gronden welke geen deel uitmaken van de inhoudelijke programma's en (nog) geen onderdeel uitmaken van de projecten die formeel als grondexploitatie zijn aangemerkt. Het gaat daarbij om:

- Te verkopen, slopen of te herontwikkelen panden (tijdelijk bezit) waarvoor de exploitatie niet gedekt wordt vanuit inhoudelijke programma's vanwege geen/ beperkte maatschappelijke functie;
- Verhuurde gronden voor benzineverkooppunten;
- Verhuurde stedelijke en agrarische gronden;
- Gronden waarvoor een erfpachtregeling van toepassing is;
- Gronden welke zijn gerelateerd aan een mogelijke toekomstige grondexploitatie;
- Gronden welke vooralsnog in eigendom zijn gebleven van de gemeente na afronding van een formeel grondexploitatieproject.

Het taakveld kende de afgelopen jaren een lager exploitatieresultaat dan begroot. De tekorten zijn aangevuld vanuit de Reserve Onroerende Zaken en een aantal eenmalige verkoopresultaten. De verwachting is dat het exploitatieresultaat ook de komende jaren zal achterblijven.

Investeringsen

Inleiding

De gemeente Deventer werkt door aan een aantrekkelijke stad en een mooi buitengebied. Wij staan voortdurend voor de uitdaging om met beperkte middelen taken en investeringen uit te voeren. Omdat wij daarbij selectief moeten zijn, kiezen wij tussen 'onvermijdelijk' en 'minder noodzakelijk'. Het behoud van de kracht en kwaliteit van onze gemeente staat daarbij centraal. Samen met onze partners investeren wij in het leef-, woon-, werk- en verblijfmilieu van de gemeente. We versterken daarbij de verbindingen tussen het sociale en het ruimtelijke werkterrein van de gemeente.

Een ruimtelijk, economisch en sociaal gezond Deventer vraagt om blijvende investeringen die zorgen voor nieuwe dynamiek en werk in de stad. Investeringsen waar inwoners, bedrijven en toeristen lange tijd de vruchten van plukken. Daarom blijft het college in de begroting ruimte maken voor investeringen.

Voor het realiseren van betreffende voorzieningen en een duurzaam voortbestaan daarvan, investeert de gemeente jaarlijks grote bedragen. Met het oog op de schaarste aan middelen op de korte, middellange en lange planningshorizon worden keuzes gemaakt. Keuzes die vanwege een veelheid aan soms conflicterende politieke en maatschappelijke belangen en een complex aan regelgevingen niet eenvoudig zijn. In deze paragraaf zijn zowel de beleidsuitgangspunten als de meerjarige investeringen zelf opgenomen. Alleen zogenoemde dynamische investeringen komen aan de orde. Dat zijn investeringsprojecten die in het begrotingsjaar 2024 in uitvoering zijn dan wel nog in uitvoering moeten worden genomen.

Leidraad grote projecten

Het college van B en W doet jaarlijks bij de begroting een voorstel aan de raad voor het aanwijzen welke projecten de status van grote projecten krijgen. Voorgesteld wordt de volgende projecten als grote projecten aan te merken:

Projectnaam	Fase
Bedrijvenpark A1	Realisatiefase
De Nieuwe Keizer	Verkenningfase
De Marke Zuid	Verkenningfase
Implementatie Omgevingswet	Realisatiefase
Slim warmtenet Zandweerd, fase 1	Realisatiefase
Toekomstbestendig poppodium Burgerweeshuis	Verkenningfase

Beleidsuitgangspunten

Het beleid voor investeringen binnen de gemeente Deventer is gericht op evenwicht tussen ontwikkeling, beleid, programma en geld. Ieder investeringsinitiatief wordt consequent beoordeeld op deze vier elementen. Er kan onderscheid gemaakt worden in verschillende investeringsstromingen:

Investering		Dekking
1	Going concern	Reguliere begroting
2	Uitbreidingsinvesteringen	- Middelen zijn vrijgegeven - Middelen zijn gereserveerd, maar nog niet vrijgegeven
3	Voorportaal investeringen	Geen dekking, prioritering moet nog gemaakt worden

Going concern investeringen

De going concern investeringen vinden hun oorsprong in de reguliere bedrijfsvoering. Vanuit de behoefte of noodzaak om een bepaald product of dienst te blijven leveren, is het van belang dat een vervangingsinvestering wordt gepleegd. Going concern investeringen vinden hun oorsprong vanuit de bestaande dienstverlening. Uitgangspunt is dat deze worden gedekt vanuit de lopende begroting. Aan de going concern investeringen ligt een vervangingsschema ten grondslag. Voor het taakveld verkeer en vervoer is dat bijvoorbeeld het MJOP MIND en voor rioleringen is dat het GRP. Voor ICT is voor vervangingsinvesteringen een Roadmap opgesteld.

Uitbreidingsinvesteringen

Uitbreidingsinvesteringen komen voort uit nieuw beleid (producten en diensten) of uitbreiding van bestaand beleid. Daarnaast kunnen deze investeringen voortkomen vanuit een locatie ontwikkeling (grondexploitatie) of uit het raads- en collegeprogramma. Het kan ook gaan om vervangingsinvesteringen waarvoor onvoldoende dekking is binnen de lopende begroting. Voor deze investeringen zijn aanvullende middelen nodig (subsidies, heroverweging). Jaarlijks in de voorjaarsnota wordt een meerjarige investeringsplanning opgesteld. Met dit instrument wordt voor ieder investeringsinitiatief bepaald of er evenwicht is tussen ontwikkeling, beleid, programma en geld en wordt er een rangorde (prioritering) vastgesteld.

Tevens worden middelen in de meerjarenbegroting gereserveerd. Via een separaat raadsvoorstel worden deze middelen definitief vrijgegeven. Het is ook mogelijk dat een deel van de gereserveerde middelen via een kwartaalrapportage als een voorbereidingskrediet wordt vrijgegeven.

Voorportaal investeringen

Veel ambities, projecten en wensen zijn opgenomen in het bestuursakkoord en de begroting. Daarnaast blijven verschillende majeure projecten en opgaven staan. Daarvoor zijn op dit moment geen middelen beschikbaar, omdat een andere prioritering is gemaakt. In het hoofdstuk financiën zijn deze voorportaal investeringen opgenomen.

Going concern investeringen

Op basis van de reguliere begroting wordt hierna een tabel gepresenteerd met verschillende vervangingsinvesteringen volgens de geplande fasering.
(bedragen x €1.000)

Projectomschrijving	Programma	Taakveld	2024	2025	2026	2027	Dekking
ICT	Bedrijfsvoering	Overhead	1.061	5.623	3.066	1.247	Egalisatiereserve DOWR-i
Facilitair	Bedrijfsvoering	Overhead	33	41	33	33	Egalisatiereserve DOWR-i
Gemeentelijk rioleringsprogramma (GRP)	Leefomgeving	Riolering	783				Rioolheffing
Meerjarenonderhoudsprogramma (MJOP)	Leefomgeving	Verkeer en vervoer	430				MJOP-MIND
Totaal			2.307	5.664	3.099	1.280	

ICT

Op basis van de Roadmap ICT zijn de (vervangings)investeringen voor de komende jaren benoemd. Tijdige vervanging is strikt noodzakelijk vanuit het oogpunt van continuïteit en informatiebeveiliging.

Facilitair

Dit betreft investeringen die verband houden met de thuiswerkregeling als onderdeel van het Toekomst gericht werken

Gemeentelijk Rioleringsprogramma (GRP)

In het vastgestelde GRP 2022-2026 is een indicatieve investeringsparagraaf opgenomen. Deze is in de tabel hierboven vermeld voor de periode 2024-2027. Ten einde de daadwerkelijk investeringsbehoefte in meer detail in beeld te brengen wordt deze meegenomen in de programmering voor het MJOP-MIND. Een MJOP-MIND wordt in beginsel iedere 2 jaar door het college vastgesteld. Het investeringsvoorstel dat hieruit ontstaat wordt aan de raad voorgelegd in de eerstvolgende kwartaalrapportage.

MJOP-MIND

In het MJOP-MIND worden de investeringen die moeten worden gedaan in de openbare ruimte opgenomen. Centrale doelstelling van deze investeringen is om de kapitaalgoederen aan het einde van hun technische of functionele levensduur te vervangen alsmede om investeringen in het verbeteren van de verkeersveiligheid en de functionaliteit van de openbare ruimte. Het gaat om investering in wegen, fietspaden, groen, bruggen en andere civiele kunstwerken. Het MJOP-MIND wordt in beginsel iedere 2 jaar door het college vastgesteld. Het college stelt hierbij de eerste 2 programmajaren taakstellend vast. De 2 jaren daarna worden indicatief vastgesteld. Het investeringsvoorstel dat daaruit ontstaat voor de taakstellende jaren wordt in de eerstvolgende kwartaalrapportage aan de raad voorgelegd. De bedragen zoals opgenomen in bovenstaande tabel zijn de indicatieve getallen zoals voortgekomen uit het MJOP-MIND 2021-2024. Bij het opstellen van de volgende versies van het MJOP-MIND wordt de daadwerkelijk investeringsbehoefte in beeld gebracht.

Uitbreidingsinvesteringen

Op basis van de geprioriteerde investeringsplanning worden hieronder twee tabellen gepresenteerd met de verschillende investeringsprojecten in deze begrotingsperiode. We maken daarbij onderscheid in investeringen waarvoor de middelen zijn vrijgegeven en investeringen waarvoor de raad middelen heeft gereserveerd, maar waarvoor de middelen nog niet zijn vrijgegeven. De moties uit de Voorjaarsnota 2023 zijn hierin niet meegenomen, omdat de begroting hierop nog niet formeel is gewijzigd.

Uitbreidingsinvesteringen waarvoor middelen zijn vrijgegeven (bedragen x €1.000)

Projectomschrijving	Programma	Taakveld	Totaal	Raming 2024	Dekking
Nieuwbouw Marke Zuid VMBO school	Jeugd en onderwijs	Onderwijshuisvesting	29.742	15.350	Algemene middelen en reserve kapitaalslasten
Nieuwbouw Marke Zuid Sporthal	Meedoen	Sportaccommodaties	10.657	6.705	Algemene middelen
Nieuwbouw school Lettele (excl kunstgrasveld)	Jeugd en onderwijs	Onderwijshuisvesting	2.257	1.129	Algemene middelen
Sporthal Bathmen	Meedoen	Sportaccommodaties	12.575	8.385	Algemene middelen
Buitengymzaal Deventer	Jeugd en onderwijs	Onderwijshuisvesting	300	300	Algemene middelen
Totaal			55.531	31.869	

Nieuwbouw VMBO-school de Marke-Zuid en sporthal Marke Zuid

Het schoolgebouw de Marke Zuid van het Etty Hillesum Lyceum (VMBO) en de sporthal Keizerslanden zijn aan vervangende nieuwbouw toe. Voor de vervangende nieuwbouw van de school is in totaal €28,3 miljoen in de begroting beschikbaar en €1,4 miljoen voor de Buitenruimte Marke Zuid. Van de bijdrage voor de nieuwbouw van de school van €28,3 miljoen is €3,4 miljoen bedoeld voor de uitbreiding met 1.200m². Deze €3,4 miljoen wordt, zoals eerder besloten, gedekt uit de grondopbrengsten van de ontwikkellocaties. Voor de vervanging van de sporthal is in totaal €10,6 miljoen exclusief btw in de begroting beschikbaar.

Nieuwbouw school Sancta Maria Lettele (excl. kunstgrasveld)

Vanuit het onderwijshuisvestingsprogramma 2021 is een krediet beschikbaar gesteld voor vervangende nieuwbouw van de Sancta Maria school in Lettele. Op 21 juni 2022 heeft het college het besluit genomen om de nieuwbouw van de basisschool Sancta Maria in Lettele te laten realiseren op een trainingsveld van VV Lettele bij De Spil. Voor realisering van de nieuwbouw van de school is een krediet van €2,3 miljoen vrijgegeven.

Sporthal Bathmen

De sporthal is gebouwd in 1978, dus ruim 40 jaar oud. Deze voldoet niet aan de accommodatie-eisen van de diverse sportbonden en het NOC-NSF. Hiervoor komt vervangende nieuwbouw. Op 21 december 2022 is het raadsvoorstel sportvoorziening in Bathmen in de gemeenteraad behandeld met een bijbehorende investeringsraming. Deze investeringsraming leidde tot een structureel exploitatietekort op de vastgoedlasten van €175.000. De raad heeft via een amendement het college gevraagd om in de uitwerking van de verkenningsfase deel alternatieven aan de raad voor te leggen waarin besparingsmogelijkheden werden meegenomen. Bij de Voorjaarsnota 2023 zijn deze alternatieven voorgelegd en is besloten tot een taakstellende besparing van €1,4 miljoen (exclusief Btw). Hiermee is een krediet van €12,6 miljoen vrij gegeven.

Buitengymzaal Deventer

Er is een capaciteitsprobleem in de wijk Vijfhoek voor het geven van beweegonderwijs op scholen. Hiervoor wordt extra capaciteit gerealiseerd bij de basisschool de Vijf-er met een buiten-gymzaal. De realisering van deze buiten-gymzaal is een pilot waarmee we ervaring opdoen voor de toekomstige visie op het beweegonderwijs. Voor de realisering van de buiten-gymzaal is een krediet van €300.000 vrij gegeven bij de Voorjaarsnota 2023.

Uitbreidingsinvesteringen waarvoor middelen zijn gereserveerd maar nog niet vrijgegeven (bedragen x €1.000)

Projectomschrijving	Programma	Taakveld	Totaal	Raming 2024	Dekking
De Scheg ijsbaan	Meedoen	Sportaccommodaties	4.000	4.000	Algemene middelen
Kunstgrasvelden	Meedoen	Sportaccommodaties	2.600	0	Reserve investeringen buitensport
Renovatie atletiekbaan	Meedoen	Sportaccommodaties	1.350	1.350	Reserve investeringen buitensport en algemene middelen
Tijdelijke uitbreiding Kei13	Jeugd en Onderwijs	Onderwijshuisvesting	870	0	Algemene middelen
Vervangende nieuwbouw Kindcentrum Zwaluwenburg inclusief gymzalen	Jeugd en onderwijs	Onderwijshuisvesting	7.218	3.609	Algemene middelen
Vervangende nieuwbouw Colmschaterenk en gymlokaal	Jeugd en onderwijs	Onderwijshuisvesting	6.670	0	Algemene middelen
Vervangende nieuwbouw VSO Deventer	Jeugd en onderwijs	Onderwijshuisvesting	6.794	3.397	Algemene middelen
AV Middelen raad	Bedrijfsvoering	Overhead	500	500	Algemene middelen
Cultuur Huisvesting	Cultuur	Cultuur	24.800	0	Algemene middelen
Slim Warmtenet	Milieu en duurzaamheid	Milieubeheer	35.900	11.000	Projectexploitatie
Verduurzaming Vastgoed			6.000	1.000	Algemene middelen
Totaal			96.702	24.856	

De Scheg ijsbaan

De Scheg, een belangrijke voorziening in de stad, is 30 jaar oud en dringend toe aan groot onderhoud en verduurzaming. Vooruitlopend op een toekomst visie op de Scheg is voor de renovatie van de ijsbaan bij de Voorjaarsnota 2023 een bedrag van €4 miljoen gereserveerd.

Kunstgrasvelden

In verband met veranderende normeringen voor competitiegebruik is er voor gekozen de renovatie van 4 gemeentelijke kunstgras voetbalvelden uit te stellen naar 2025. In plaats hiervan zijn de kunstgrasvelden voor de start van de competitie 2023-2024 gerevitaliseerd. Voor de renovatie op basis van de nieuwe uitgangspunten en kwaliteitseisen in 2025 is een bedrag van €2,6 miljoen gereserveerd.

Renovatie atletiekbaan

Om te zorgen dat de atletiekbaan van AV Daventria blijft voldoen aan de eisen van de Atletiekunie voor wedstrijden en veiligheid zal de gehele baan gerenoveerd of nieuw aangelegd moeten worden. Hiervoor zijn bij de Voorjaarsnota 2023 extra middelen gereserveerd. In totaal zijn voor een investering van €1,4 miljoen middelen gereserveerd.

Tijdelijke Uitbreiding Kei13

Voor tijdelijke uitbreiding van Kei13 is een bedrag van €870.000 gereserveerd.

Vervangende nieuwbouw Kindcentrum Zwaluwenburg inclusief gymzalen

Het Zwaluwenburg is sterk verouderd (ruim 40 jaar oud) en twee van de schoolgebouwen staan leeg. De nieuwe behoefte betreft 1/3de van de huidige schoolcapaciteit. Voor het realiseren van nieuwbouw voor de school Kindrijk en twee gymzalen is in totaal een bedrag van €7,2 miljoen gereserveerd.

Vervangende nieuwbouw Colmschaterenk en gymlokaal

Dit verouderde schoolgebouw is nog slechts gedeeltelijk in gebruik. Met vervangende nieuwbouw voor de nog noodzakelijke m2's kan de leegstand worden teruggebracht. Hiervoor is een bedrag van €6,7 miljoen gereserveerd.

Vervangende nieuwbouw school VSO Deventer

Het is de ambitie om VSO Deventer op de locatie Driehoek Snippeling te realiseren. Hiervoor wordt verdiepend onderzoek gedaan naar de financiële gevolgen van het bouwrijp maken en de gestelde eisen op het ontwerp van de school. Voor het realiseren van een schoolgebouw voor VSO Deventer is een bedrag gereserveerd van €6,8 miljoen.

AV middelen Raad

Bij de Voorjaarsnota 2023 is €500.000 gereserveerd voor audiovisuele middelen voor de raad. De huidige AV-middelen voor de raad zijn gerealiseerd tijdens de nieuwbouw van het Stadhuiskwartier en renovatie van de Raadzaal. Deze zijn functioneel en economisch afgeschreven.

Cultuur huisvesting

Voor Burgerweeshuis en Deventer Schouwburg wordt onderzoek gedaan naar huisvestingsmogelijkheden. Dit betreft de projecten Burgerweeshuis op het Haveneiland, De Nieuwe Keizer en Onder-1-Dak. Besluitvorming hierover moet nog plaatsvinden. Voor de realisatie van een mogelijke investering is een reservering gemaakt van in totaal €24,8 miljoen.

Slim Warmtenet

Voor de aanleg van het Slim Warmtenet in de wijk Zandweerd is een bedrag van €35,9 miljoen gereserveerd. Realisatie vindt plaats t/m 2029.

Verduurzaming Vastgoed

De ambities uit het bestuursakkoord en de kadernota vastgoed zijn uitgewerkt in de portefeuillestrategie verduurzaming, welke de raad in 2023 heeft vastgesteld. Hierin is vastgelegd dat de gemeente een voorbeeldfunctie heeft bij de verduurzaming van vastgoed en ons conformeren aan de klimaatwetdoelstellingen om in 2030 55% CO2-reductie gerealiseerd te hebben met ons vastgoed en in 2050 een nagenoeg energie neutrale vastgoedportefeuille te hebben. Nieuw te bouwen gebouwen zullen maximaal energiezuinig gerealiseerd worden zodat deze voldoen aan ENG (Energie Neutraal Gebouw). Gebouwen die gerenoveerd worden gelijktijdig zo energiezuinig mogelijk gemaakt, bij voorkeur op ENG. De klimaatwetdoelstellingen zijn gericht op energiebesparingen en CO2-reductie. Maar verduurzaming is meer. Zo gaat het ook over te nemen maatregelen met betrekking tot

klimaatadaptatie, natuurinclusiviteit en circulariteit. De portefeuillestrategie geeft ook aan hoe wij hiermee omgaan. In 2024 gaan wij voor circa 12 geprioriteerde gebouwen een haalbaarheidsonderzoek doen naar te nemen verduurzamingsmaatregelen. Dit wordt ter besluitvorming aan de raad voorgelegd, zodat de gereserveerde middelen vrijgegeven kunnen worden.

Voorportaalijst

Inleiding

Naast de voorstellen nieuw beleid bestaat er een voorportaalijst investeringen. Bij de voorportaalprojecten gaat het om investeringen waar we bestuurlijk prioriteit aan geven, maar waarvoor op dit moment geen geld beschikbaar is. Voor deze activiteiten gaan we actief op zoek naar dekking uit andere dan gemeentelijke bronnen en zoeken we aansluiting bij investeringsambities van partners om zo via een publiek private aanpak de gemeentelijke prioriteiten te kunnen realiseren.

Waar we kansen zien, benutten we de samenwerking met bedrijven, instellingen, sociaal economische partners en medeoverheden intensiever om onze investeringsambities een stap dichterbij te brengen. De maatschappelijke opgaven waarvoor we ons gesteld zien vragen een gezamenlijke inspanning. Door publiek privaat samen te werken beogen we onze investeringsambities sneller of met meer kwaliteit te realiseren.

Bij deze begroting 2024 presenteren we de geactualiseerde voorportaalijst:

- Wonen, werken en verjongen;
- Gebiedsprogramma Centrumschil;
 - Agenda binnenstad;
 - Culturele voorzieningen;
 - Herontwikkeling industriële gebieden.
- Poort van Deventer;
 - Infrastructuur rondom Poort van Deventer;
 - Hoogwaardig openbaar vervoer.
- Energietransitie en warmtetransitie;
- Verduurzaming gemeentelijk vastgoed;
- Verkabeling Diepenveen en Colmschate;
- Programma Fiets;
- Onderwijsgebouwen;
- Vastgoed de Ulebelt;
- 3e IJsselbrug
- Waterveiligheid en maatregelen IJssel (richting 2050);
- Hoogwaterkering binnenstad;
- Vergroten capaciteit/vervanging sluiscomplex.
- De Zwaluwenburg

Voorstellen

Wonen, werken en verjongen

Vanuit het traject wonen, werken en verjongen wordt het scenario "Versterken arbeidsmarkt en Verjongen" uitgewerkt. Niet alle woningontwikkelingen zijn rendabel. Om onze ambities waar te maken en ook voldoende woningen betaalbaar te hebben voor jongeren en sociale doelgroepen, zullen we bereid moeten zijn bij te dragen in onrendabele toppen van ontwikkelingen. De omvang van de benodigde investeringen wordt op een later moment bepaald.

Gebiedsprogramma Centrumschil

Op basis bestaande beleidskaders is een gebiedsprogramma Centrumschil opgesteld. De centrale ambitie is om Deventer in 2030 de meest aantrekkelijke woonstad in Nederland voor creatieve stedelingen te laten zijn. Het opwaarderen en versterken van het gemengde woonmilieu in en rondom de binnenstad biedt Deventer kansen om zich landelijk te profileren. Deventer heeft hier goud in handen door een relatief grote omvang van te transformeren gebieden. Deze gebieden zijn vaak oude industriële complexen of de 'oude' werklocaties van maatschappelijke voorzieningen. Deze locaties bieden de kans om nieuwe (gemengd) stedelijke milieus te creëren met een mix van wonen, werken en voorzieningen, waarbij het accent per gebied kan verschillen. Deze locaties zijn relatief dichtbij het centrum en het station en zijn hierbij in trek door hun veelheid aan stedelijke voorzieningen en goede fietsroutes naar centrum en buitengebied.

Op basis bestaande beleidskaders is een gebiedsprogramma Centrumschil opgesteld. De centrale ambitie is om Deventer in 2030 de meest aantrekkelijke woonstad in Nederland voor creatieve stedelingen te laten zijn. Het opwaarderen en versterken van het gemengde woonmilieu in en rondom de binnenstad biedt Deventer kansen om zich landelijk te profileren. Deventer heeft hier goud in handen door een relatief grote omvang van te transformeren gebieden. Deze gebieden zijn vaak oude industriële complexen of de 'oude' werklocaties van maatschappelijke voorzieningen. Deze locaties bieden de kans om nieuwe (gemengd) stedelijke milieus te creëren met een mix van wonen, werken en voorzieningen, waarbij het accent per gebied kan verschillen. Deze locaties zijn relatief dicht bij het centrum en het station en zijn hierbij in trek door hun veelheid aan stedelijke voorzieningen en goede fietsroutes naar centrum en buitengebied.

Het gebiedsprogramma omvat een uitvoeringsprogramma van bijna €90 miljoen. Hierin zijn projecten opgenomen die ondertussen in uitvoering zijn en worden bekostigd vanuit de gehonoreerde subsidieaanvraag voor de woningbouwimpuls. De volgende investeringsblokken resteren:

- Agenda Binnenstad;
- Culturele voorzieningen;
- Herontwikkeling industriële gebieden - Haveneiland;

Agenda binnenstad

Bewoners en bezoekers zoeken in de binnenstad sfeer en beleving. Hiervoor zijn onmisbare ingrediënten: een onderscheidend en verrassend aanbod van winkels, horeca, culturele en toeristisch/recreatieve voorzieningen, een aangename ambiance en activiteiten. Daarbij zijn kwaliteit en uitstraling een voorwaarde. Het merendeel van deze ingrediënten is in Deventer ruim voor handen: het monumentale karakter van de binnenstad, het relatief grote aanbod van winkels met een 'couleur locale', de karakteristieke inrichting van de openbare ruimte en landelijk bekende evenementen zoals 'Deventer op stellen', het 'Dickens festijn' en de boekenmarkt. De binnenstad zal de komende jaren een transformatie moeten ondergaan van 'place to buy' naar 'place to be'. In de agenda binnenstad zijn diverse investeringsprojecten opgenomen:

- Masterplan Verlichting: €2,0 miljoen;
- Stad aan de IJssel: €6,0 miljoen (Entrees en Welle met stadsbalkons);

- Herinrichting Broederenplein: €2,0 miljoen;
- Fietsvoorzieningen (parkeren, routing en verhuur): €2,0 miljoen.

Culturele voorzieningen

De uitwerking van onze ambitie voor de culturele sector is uitgewerkt in een nieuwe visie op de cultuurinstellingen. Een rijk cultureel leven is een belangrijke vestigingsvoorwaarde voor inwoners. Meer mensen die wonen in en rondom de binnenstad kunnen dan weer zorgen voor meer financiële basis voor de huidige instellingen. De omvang van culturele voorzieningen past al bij onze ambitie. Belangrijk is dat instellingen die interessant zijn voor inwoners blijven bestaan. Met name de situaties rondom de podiumkunsten zijn hierbij zorgelijk. Op dit moment lopen locatiestudies naar een nieuwe locatie voor het Burgerweeshuis. Ook verbouwen op de bestaande locatie is nog een optie.

Bij de voorjaarsnota 2021, begroting 2022 en is er €3,3 miljoen aanvullend gereserveerd voor het Burgerweeshuis. Deze aanvulling komt bovenop de beschikbare €1,0 miljoen die deels wordt en is ingezet om de huidige kosten te dekken. De totaal benodigde investering is echter hoger dan de gereserveerde middelen. Conform de Leidraad Grote Projecten, wordt eerst de initiatieffase doorlopen met een uitwerking en vergelijking van verschillende scenario's en bijbehorende business cases (inclusief overige dekkingsbronnen).

Herontwikkeling industriële gebieden - Haveneiland

Deventer biedt kansen voor een uniek vestigingsklimaat, met de ligging aan de IJssel en de nabijheid van de binnenstad als aantrekkelijke en inspirerende werkomgeving. Het Havenkwartier en het Rotokwartier vormen de schakel tussen de binnenstad en groot Bergweide, hier bieden we ruimte voor meer stedelijkheid en een brede mix van functies.

Voor de ontwikkeling van de Roto Smeets locatie is een handelingsperspectief gemaakt. De verwachting is dat deze ontwikkeling anterieur kan plaatsvinden zonder aanvullende financiering vanuit de gemeente. In het document 'Havenkwartier in de stadsassenzone' zijn in 2013 ten behoeve van de Ontwikkelagenda Overijssel – Stedendriehoek – Deventer de kansen rond het Havenkwartier in beeld gebracht. Project 1 (Hanzeweg) en 2 (Mr. De Boerlaan) zijn nu in uitvoering. De woningbouw in het Havenkwartier is onrendabel en wordt gesteund met middelen vanuit het Rijk (1e tranche woningbouwimpuls). Het Haveneiland is de laatste in de rij. Bij de herijking Groot Bergweide is voorgesteld het haveneiland te ontwikkelen in co-creatie met ondernemers. Toch zal de ontwikkeling van het Haveneiland een onrendabele top kennen. Ongeacht de uitkomst van verdere samenwerking, zijn om de ontwikkeling van het gebied Haveneiland te versnellen investeringen nodig.

Er zijn een paar rand voorwaardelijke investeringen in beeld:

- Bodemsanering oude BP-locatie;
- Eventueel aanvullende ontsluiting naast de St. Olafstraat;
- Verbeteren/ versterken kadeconstructies.

Voorlopig ramen we het benodigde bedrag op €5,875 miljoen.

Poort van Deventer

Innovatie en toekomstbestendigheid zijn belangrijke onderdelen van het ondernemerschap dat we overal in het werklandschap tegenkomen. Langs het eerste deel van het Hanzetracé (komende vanaf de A1) bevinden zich onze bedrijventerreinen. Het totale gebied omvat één van de grootste aaneengesloten bedrijventerreinen in Oost-Nederland. Hier is een mix van grootschalige en diverse functies aanwezig.

Samen met het bedrijfsleven werken we aan bedrijventerreinen die klaar zijn voor de toekomst. We investeren in energietransitie, herontwikkeling van verouderde deelgebieden, energietransitie, de beroepshaven en duurzame mobiliteit/bereikbaarheid, zodat de bedrijventerreinen van nu hun waarde ook in de toekomst behouden. Door de dynamiek kunnen bedrijven elkaar versterken. In het uitvoeringsprogramma toekomstbestendige bedrijventerreinen is een budget beschikbaar van €2,0 miljoen. Hiervoor zijn de projecten geprogrammeerd. Op het S/park (oud AKZO-terrein) willen we een campus ontwikkelen voor startups en bedrijven in de veeleisende en hoog reactieve chemie en technologie. De huidige gebiedsontwikkeling S/Park is niet geslaagd. Het aantal gecreëerde arbeidsplaatsen bleef ver achter op de voorspelling. De overeenkomst S/Park is inmiddels ontbonden. We zoeken wel naar mogelijkheden voor een doorstart. De voormalige gasfabriek is een centrum van innovatieve startups. Marktpartijen slaan hier de handen ineen. Voor het Hartenaasje sturen we op de ontwikkeling van een bijzondere 'buitendijkse' locatie met ondersteunende faciliteiten en diensten voor de oude terreinen van de gasfabriek en AKZO. Genoemde gebieden moeten zich zo ontwikkelen dat deze qua functies iets zeggen over Deventer. We faciliteren de dynamiek van afzonderlijke bedrijven en nodigen hen uit om zich te profileren. De voormalige terreinen van de gasfabriek en AKZO zijn verbonden met de 'Centrumschil' via de Zutphenseweg/Mr. De Boerlaan en de Handelskade. De ontwikkelingen van de Centrumschil liggen geografisch rondom deze wegen. Langs deze as vestigen zich kennisintensieve bedrijven. Deze entree van de stad moet stedenbouwkundig zich ook meer ontwikkelen naar een zichtbare Kennisas.

Infrastructuur rondom Poort van Deventer

De Poort van Deventer vormt dé toegangspoort naar Deventer. Het gebied biedt ruimte aan economische activiteit, maar kent ook een sterke landschappelijke kwaliteiten. De gemeente wil de economische kwaliteit in het gebied een impuls geven en tegelijkertijd de ruimtelijke kwaliteiten van het gebied toegankelijk maken. Zowel voor autoverkeer, maar misschien meer nog wel voor langzaam verkeer.

De verkeersader Zutphenseweg in het gebied Poort van Deventer vormt een belangrijke schakel binnen het verkeersnetwerk van Deventer en is in de spitsen het drukste wegvak van Deventer. Plannen om het gebied te transformeren hebben niet alleen impact op de (auto)bereikbaarheid van de Poort van Deventer, maar ook op die van de hele stad. Voor de ontwikkeling van de stad als geheel is het van belang dat de verkeerskundige structuur wordt verbeterd zodat Deventer aantrekkelijk blijft, zowel voor bewoners en bezoekers van de stad als voor huidige en toekomstige bedrijven. Het kruispunt tussen de Zutphenseweg en de Visbystraat/Teugseweg zit in de huidige situatie tijdens de spitsperiodes al aan zijn maximumcapaciteit. Hierdoor ontstaat regelmatig filevorming. Daarom zijn nieuwe economische ontwikkelingen in de Poort van Deventer, die leiden tot een grote toename van verkeersbewegingen, zonder ingrepen niet mogelijk. Bij een toename van verkeer versterkt dit effect en nemen opstoppingen voor het kruispunt in aantal en intensiteit toe.

Om de stad op lange termijn bereikbaar te houden, is het noodzakelijk infrastructureel in te grijpen. Er zijn verkeerskundige deelprojecten in en om het gebied uitgewerkt, die het verkeerskundig systeem als geheel flexibeler maken en capaciteit toevoegen voor alle vervoersstromen. Deze deelprojecten creëren bovendien economische kansen in het gebied.

Deze maatregelen zijn ook op effectiviteit onderzocht. Conclusie uit dit onderzoek was dat een combinatie van deze maatregelen, met uitzondering van de slimme knip in de Zweedsestraat, leiden "tot een robuust stedelijk verkeersnetwerk". Tevens passen deze maatregelen goed binnen het dakpanprincipe, dat de gemeente Deventer binnen de Omgevingsvisie hanteert.

Maatregel	Bedragen x €1.000
Aanleg verbindende infrastructuur tussen Teugseweg en Zutphenseweg en het verplaatsen van de hoofdaansluiting van de Gasfabriek	2.500
Terugbrengen van de Zutphenseweg ten noorden van de Hanzeweg tot 2x1 rijstrook	1.500
Versterken fietsnetwerk / aanleggen fietspad over de dijk	450
"Slimme Knip" Zweedsestraat	300
Verplaatsen tankstation en gebied stadsentree	640
Aanleg voet- en fietsverbinding over het water	Nntb
Aanleg extra rijstrook Deventer richting A1 (deels uitgevoerd, overig niet noodzakelijk)	-
Totaal	5.390

Hoogwaardig Openbaar Vervoer

Centraal hierbij staat de as (Zutphenseweg, Mr. H.F. de Boerlaan, Handelskade). De gebiedsontwikkelingen in de Centrumschil zijn allemaal gerelateerd aan deze as. Vanwege de kennisintensieve bedrijven die aan deze as liggen, noemen we deze as ook wel de Kennis-as. Deze as had in het verleden een pure verkeersfunctie. Meer en meer zal de Kennis- as zich ontwikkelen naar een hoogwaardige openbaar vervoer functie. Hiervoor zijn investeringen nodig.

Er worden twee grote investeringen voorzien:

- Transferium €2,5 miljoen;
- Hoogwaardig openbaar vervoer verbinding €3,0 miljoen.

De kosten zijn sterk afhankelijk van de definitieve planvorming

Energie- en warmtetransitie

De grote opgave waar we als maatschappij voor staan, is de energie- en de warmtetransitie. Dit heeft ook grote financiële impact maar is vooralsnog moeilijk te kwantificeren. Dit kan niet zonder rijksmiddelen maar ook niet zonder investeringen van de gemeente. De opwekking van energie zal CO2-neutraal moeten plaatsvinden. Dit betekent ook dat we een andere infrastructuur nodig hebben om de opgewekte energie op het juiste moment op de juiste plek te krijgen. Ook het aardgasvrij maken van de bebouwde omgeving vraagt forse investeringen van bedrijven, particulieren, corporaties en overheden. Dit kan naar verwachting niet zonder rijksmiddelen.

De gemeente zal zelf nauwelijks investeren in hardware voor de grootschalige energieopwekking (wind/zon) of de warmtetransitie. Dat is voor de warmtetransitie met name aan particuliere huisbezitters, beleggers en corporaties. Energieleveranciers staan aan de lat voor verzwaren van het netwerk om zo voor de toekomst de energievoorziening te kunnen garanderen. Op het niveau van het laagspanningsnet zijn er in de bebouwde kom van Deventer ca. 120 extra transformatorhuisjes nodig tussen nu en 2030 en 1 op de 3 straten gaan daarvoor op de schop. De investering van de transformatorhuisjes en het leggen van nieuwe kabels zijn voor rekening van de netbeheerder. Naast de uren voor vergunningverlening zullen we als gemeente ook kosten maken voor de herinrichting van de openbare ruimte. Door dit zo veel mogelijk te combineren met andere geplande werkzaamheden kunnen de kosten worden beperkt.

De ontwikkeling en realisatie van Smart Energy Hubs als remedie tegen de netcongestie vraagt naar verwachting ook om gemeentelijke investeringen.

Commerciële partijen en/of energiecoöperaties investeren in de aanleg en exploitatie van windmolens en zonneparken. Voor de realisatie van zonnepanelen boven parkeerplaatsen (solar carports) zal de veelal onrendabele top gefinancierd worden met publiek geld. De Tweede Kamer heeft in maart 2023 besloten dat parkeerterreinen zo veel mogelijk overdekt moeten worden met zonnepanelen. De financiële consequenties hiervan voor gemeenten, dus ook voor Deventer, is nog onbekend.

Er zijn onderdelen van het energiesysteem die nu nog niet belegd zijn en waar een investering van de gemeente gevraagd zal worden. Het gaat dan met name over energie infrastructuur.

- De Warmtewet 2.0 treedt in werking op 1 juli 2024. Hierin wordt geregeld dat de bestaande en nieuwe warmte-infrastructuur voor minimaal 50% + 1 in publieke handen komt. Na de inwerkingtreding is er een ingroeiperiode van 7 jaar. Na deze periode moeten alle warmtebedrijven voldoen aan deze eis. Dit kan grote investeringen vragen van de gemeente waartegenover inkomsten staan in de jaren ná de investeringen. Nog niet te overzien is het of hiervoor ook onrendabele investeringen van de gemeente nodig zijn. Het gaat niet alleen gelden voor Slim Warmtenet Zandweerd maar ook voor alle bestaande netten (bijvoorbeeld in de Deltabuurt en Keizerslanden) en andere mogelijke nieuwe warmtenetten.
- Toekomstbestendige energievoorziening op bedrijventerreinen in Deventer vraagt niet alleen Netverzwaring. Slim uitwisselen, omzetten en opslaan, en duurzaam laden van transport zijn belangrijke onderdelen van een toekomstbestendige Smart Energy Hub. De gemeentelijke rol zal vooral gericht zijn op procesbegeleiding en onafhankelijke informatievoorziening.
- Verschillende boerenbedrijven in de gemeente Deventer willen biogas opwekken uit rundveemest. Dit biogas kan omgevormd worden tot groen gas, waardoor het op de bestaande gasleiding ingevoegd kan worden. Dat is alleen haalbaar in een businesscase als boeren dat gezamenlijk doen. Dat vraagt een investering in een klein biogasnetwerk naar een gezamenlijk opwerkstation. We verwachten een financieringsvraag van deze ondernemers. Niet alleen voor het biogasleidingwerk maar mogelijk ook voor een toekomstgericht opwerkstation (waar in de toekomst meer boeren op kunnen aansluiten).

Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

Verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed is niet vrijblijvend. De uitdaging om de uitstoot van broeikasgassen terug te brengen is vertaald in de Klimaatwet. Hoofddoel voor de gebouwde omgeving is het bereiken van 95% CO2 reductie in Nederland in 2050 ten opzichte van 1990 en als tussendoel streven naar minstens 55% CO2 reductie in 2030 ten opzichte van 1990. In aanloop naar de voorjaarsnota 2023 ligt de portefeuillestrategie en het investeringsprogramma verduurzaming vastgoed ter besluitvorming aan de raad voor. Met deze kaderstellende stukken geven wij aan op welke wijze wij willen toewerken naar het realiseren van de klimaatwetdoelstellingen.

Voor de gemeente Deventer betekent dit dat om de doelstelling 2030 te halen jaarlijks 5,2% CO2 reductie gerealiseerd moet worden. Om het totale gemeentelijke kernbezit (incl. onderwijshuisvesting en sportbedrijf) van de gemeente Deventer dat verwarmd wordt (ruim 153 panden) in 2050 energieneutraal te krijgen is een investering van ongeveer €128 miljoen bruto noodzakelijk.

De grootste opgave ligt in de periode 2023 tot en met 2030. Om de doelstelling 2030 te realiseren is een investering van bruto €69,5 miljoen bruto nodig. Dat is netto €48,3 miljoen, omdat een deel van de investering gedekt kan worden uit het budget planmatig onderhoud en deels uit de energiebesparing door afspraken te maken met huurders. Een deel is reeds gedekt, waarmee een resterende investering van €41,7 miljoen resteert. Per jaar is een investering van oplopend naar ruim €6 miljoen netto nodig, dat leidt tot een structurele kapitaallast van €2,8 miljoen in 2031. Daarnaast zullen aanvullende structurele middelen (€25.000) nodig zijn voor energimanagement (monitoring, coaching van energieverbruik van de gebruikers, het inregelen van de installaties en projectleiding). In het investeringsprogramma zijn de investeringen en de dekkingsbehoefte in meerjarig perspectief weergegeven. In het investeringsprogramma is een jaarlijks gemiddelde aangehouden. Aandachtspunt is het investeringsritme; wanneer het een logisch moment blijkt een groot

pand al in de eerste jaren (bijv. 2024) te verduurzamen, zal de investeringsbehoefte en dus de noodzakelijke financiële middelen naar voren schuiven. En vice versa. Dergelijke bijstellingen maken onderdeel uit van de portefeuillestrategie.

In meerjarig perspectief ziet het investeringsprogramma en de dekkingsbehoefte er als volgt uit:

Bedragen x €1.000	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Investering (eenmalig)	3.640	4.740	6.040	6.040	6.040	6.040	6.040	ntb
jaarlijks								
Investering (eenmalig)	5.880	10.620	16.660	22.700	28.740	34.780	40.820	40.820
cumulatief								
Exploitatie (structureel)								
- Kapitaallasten	51	364	730	1.123	1.525	1.934	2.351	2.777
- energiemangement	25	25	25	25	25	25	25	ntb
Totaal	76	389	755	1.148	1.550	1.959	2.376	2.777

Verkabeling Diepenveen

Op 9 maart 2022 heeft de raad het Initiatiefvoorstel Verkabeling Diepenveen/Platvoet en Deventer/Colmschate aangenomen. De kosten voor het Basis Ontwerp zijn gedekt. De kosten voor realisatie van de verkabeling worden geraamd op €10.790.000 voor de gemeente Deventer. Dit is een eigen bijdrage van 20% op de totale investering.

Gemeente Deventer wordt op zijn vroegst in 2025 opgenomen in het Investeringsplan van Tennet. Dat is nu nog niet het geval. De kosten zullen dus nog verder stijgen. Onafhankelijk van de stijgende kosten van Tennet blijft de provinciale bijdrage €1.250.000. Meer details zijn te vinden in het 'Financieel overzicht dossier Verkabelen' wat de raad op 3 april 2023 ontvangen heeft. Bij de voorjaarsnota 2023 heeft de raad besloten om de voorbereiding te starten en voor de aanvullende kosten voor het basisontwerp geld opgenomen.

Programma Fiets

Het college heeft het programma fiets vastgesteld voor de periode 2021-2025. De afgelopen jaren is veel energie gestoken in het op peil brengen van het fietsnetwerk omdat de fiets hét vervoermiddel is voor in en buiten de gemeente. Binnen de meerjarenprogrammaring van zowel wegonderhoud als investeringen op gebied van infrastructuur, heeft de fiets altijd een prominente plek. Vanzelfsprekend betekent het inpassen van fietsinfrastructuur in de bestaande, soms historische omgeving ook het doen van compromissen.

Er ligt een grote opgave om de lijn van de afgelopen jaren voort te zetten en bij voorkeur zelfs een impuls te geven. De ambitie om in toekomst 'dé slimme gemeente van Overijssel op gebied van positieve gezondheid en duurzame bereikbaarheid' te worden vraagt om een schaa sprong in kwaliteit en investeringen. De focus ligt hierbij op de fiets in het economisch verkeer. Fietsen moet vanzelfsprekend worden naar werk, winkel en school. De kracht van het fietsbeleid ligt in de combinatie van maatregelen, op fysiek vlak én in gedrag, gebruikmakend van ontwikkelingen op gebied van intelligente verkeerssystemen en datagebruik. De fiets als hoofd-, voor- en natransport kan, al of niet in de vorm van deelmobiliteit, de logische stap worden naar een duurzaam bereikbare en gezonde Deventer samenleving.

De totale ongedekte investering, bedraagt €70,65 miljoen. De grootste projecten uit deze lijst zijn:

- Fietspad spoorbrug IJssel €16,0 miljoen;
- Fietsbrug IJssel F1 parallel langs A1 €20 miljoen;
- Spoor- en wegkruising Siemelinksweg langs Schipbeek €10 miljoen.

Onderwijsgebouwen

De stad en onze dorpen veranderen, de samenleving verandert en het onderwijs verandert. Verandering veroorzaakt ook dat we op een andere manier naar onderwijshuisvesting kijken. Van sober en doelmatig, klassikaal en enkelvoudig gebruik, naar geschikt en ondersteunend aan het onderwijs, een goed binnenklimaat, faciliterend in doorgaande lijnen, het tegengaan van kansenongelijkheid en zo duurzaam mogelijk.

Er is een mismatch tussen vraag en aanbod en het gebouwenbestand voldoet in meerdere opzichten niet aan deze toegenomen eisen. Er moeten grote stappen gezet worden en tempo gemaakt worden om hoge ambities te halen. Het gaat niet alleen om onderwijskundige ambities, maar juist ook duurzaamheidsambities en de wens om maatschappelijk vastgoed efficiënter in te zetten. Het probleem wordt, naarmate er geen tempo wordt gemaakt, steeds groter.

Er is sprake van een oude bouwvoorraad en weinig financiële middelen. De normvergoeding zoals berekend voor de realisatie van onderwijshuisvesting is al een tijd aan de lage kant en ook de (voormalige) mi-vergoeding van scholen lijkt passend voor een spiksplinternieuw gebouw, maar levert voor oudere gebouwen tekorten op. Daarnaast zijn beide budgetten niet geormerkt, waardoor huisvesting niet altijd (financiële) prioriteit krijgt. De stijgende gasprijzen en hoge energielasten van de afgelopen jaren zorgen bij meerdere scholen in Deventer voor forse rekeningen. Verduurzamen wordt steeds rendabeler, maar verduurzaming van een gebouw pak je bij voorkeur groot en integraal aan (bijvoorbeeld in combinatie met een grootschalige renovatie).

Planvorming vindt in Deventer om de 4 tot 6 jaar plaats met een IHP (Integraal HuisvestingsPlan), en waar mogelijk wordt jaarlijks bijgestuurd en aangevuld met het programma/overzicht. Er is geen doorkijk naar de toekomst, iets wat met gebouwbeheer noodzakelijk is. Wij hebben de ambitie om te komen tot een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs voor primair- en voortgezet onderwijs dat door zowel schoolbesturen als gemeente gezien wordt als leidend in de manier waarop wij samen onze taken op het gebied van onderwijshuisvesting vormgeven. Het Integraal Huisvestingsplan heeft als startpunt een inhoudelijke visie die onderliggend is aan de huisvestingsverantwoordelijkheden.

In het kader van de IHP-ontwikkeling worden 3 scenario's op hoofdlijnen financieel vertaald. Het gaat hierbij om de volgende drie scenario's:

1. Losse actie: Alle scholen een Frisse school

Voor dit scenario worden de volgende aannames gedaan:

- Een Frisse School wordt in de raming gedefinieerd als een school met goede ventilatie en indien nodig een koelsysteem. Dit is een 'minimale' variant ten opzichte van aanvullende eisen die voort kunnen komen uit het PvE Frisse Scholen (waarbij bijvoorbeeld ook wordt gekeken naar daglichttoetreding);
- Het bedrag is inclusief begeleidingskosten en btw en geraamd op hoofdlijnen op basis van het type gebouw en de kennis over het gebouw als gevolg van de gebouwschouw uit het najaar van 2022. Hierbij wordt gerekend met het wel/niet aanwezig zijn van een systeem en de leeftijd van een systeem (ouder 10 jaar leidt bijvoorbeeld tot revisie). Mogelijk voldoen bestaande aanwezige ventilatiesystemen niet aan de eisen, op dit detailniveau is aanvullend onderzoek nodig;

- De financiële vertaling is alleen voor het plaatsen/verbeteren van ventilatie en koeling, er zijn geen kosten geraamd voor het toenemende elektraverbruik en daarmee hogere exploitatiekosten.

Voordelen	Nadelen
Snelle manier om scholen op het gebied van ventilatie/binnen klimaat een boost te geven	Veel gebouwen hebben een kostbare verbouwing nodig, terwijl ze ook binnen nu – 20 jaar in aanmerking komen voor grootschalige renovatie/nieuwbouw
	Exploitatie- en onderhoudslasten stijgen, terwijl er geen aanvullende maatregelen worden getroffen op het gebied van verduurzaming. Deze lasten komen te liggen bij het schoolbestuur
	Ontbreekt aan een integrale blik op het vraagstuk
	Er wordt weinig aandacht besteed aan het gebruik van een gebouw en hoe dit van invloed is op het binnen klimaat
	Als gemeente neem je 'plaats' op de stoel van een schoolbestuur (zeker met het nieuwe wetsvoorstel, waarbij binnen klimaat onder de verantwoordelijkheid van het schoolbestuur valt)
Financiële vertaling	Eenmalig €7.000.000

2. De huidige huisvestingssituatie over een periode van 30 jaar vernieuwen, investering voor de komende 20 jaar

Voor dit scenario worden de volgende aannames gedaan:

- Het huisvestingsbestand wordt geleidelijk aan vernieuwd. Het aantal vierkante meters blijft gelijk;
- Er is sprake van (een deel) versnelde afschrijving in de eerste jaren. Dit betekent meer desinvestering. Daarnaast zijn er meer renovatiekosten. In scenario 2 moeten meer losse gebouwen tussentijds gerenoveerd worden. Dit zijn relatief dure vierkante meters, omdat ze in een korte periode worden afgeschreven en wel fors zijn;
- Doorrekening voor onderwijshuisvesting en de huisvesting van bewegingsonderwijs is meegenomen;
- De variant 'A' is sober en doelmatig, de variant 'B' is energieneutraal, duurzaam. Aanname is dat er in een energieneutrale/duurzame variant in het begin meer geïnvesteerd wordt, wat terug te zien is bij de onderhoudslasten en exploitatielasten. De investering in duurzaamheid kan gedeeltelijk terugverdiend worden;
- We gaan uit van de 'Total Cost of Ownership', waarbij zowel initiële investering als exploitatie/onderhoudslasten zijn berekend over een periode van 40 jaar. Rond 20 jaar vindt er een grote renovatie plaats. De kosten van een gebouw horen bij zowel schoolbesturen als gemeente. Er is een fictief onderscheid gemaakt om de verdeling in beeld te brengen.

Voordelen	Nadelen
Passend binnen huidige wet- en regelgeving, bekend hoe we als gemeente en schoolbesturen samen acteren	Maatschappelijke meerwaarde is projectafhankelijk, geen duidelijke beleidsafpraak
Met nieuwe wetgeving (verwacht 1/1/2025) ook wettelijke kaders voor aanpak Binnen Klimaat en renovatievraagstukken	Tempo wordt niet gemaakt, wordt niet integraal gekeken op het gebied van duurzaamheid, efficiency/schaalvergroting, slim samenwerken enzovoort

Financiële vertaling

Een totale investering van 30 jaar van (A): €400.000.000 of (B): €500.000.000

Gemiddelde kosten (€)		A		B		
Jaar	Totaal	Gemeente	Schoolbestuur	Totaal	Gemeente	Schoolbestuur
5 jaar	16.600.000	10.800.000	5.800.000	17.800.000	12.000.000	5.700.000
10 jaar	17.500.000	11.400.000	6.100.000	18.800.000	12.900.000	5.900.000
30 jaar	19.700.000	12.400.000	7.300.000	21.500.000	13.700.000	7.200.000

3. Versnellen en comprimeren onderwijshuisvesting: duurzame en gestandaardiseerde onderwijshuisvesting vanuit Total Cost of Ownership gedachte, investering over 20 jaar

Voor dit scenario worden de volgende aannames gedaan:

- In snel tempo worden meer vierkante meters vernieuwd. Er worden minder vierkante meters gebouwd en wat wordt gebouwd is efficiënter. Daarbij andere (inhoudelijke) schaalvoordelen. Een aantal (kleinere) locaties voor onderwijs worden afgestoten.
- Er is nog niet gerekend met kostenbesparingen vanwege bijvoorbeeld standaardisatie in het ontwerp/bouw/onderhoudsproces. Bouwkosten/stichtingskosten gaan omlaag door bijvoorbeeld 1 type installatie te gebruiken, samen te werken in (meerjaren)onderhoud, meer scholen gelijktijdig aan te besteden etc.
- Doorrekening voor onderwijshuisvesting en de huisvesting van bewegingsonderwijs is meegenomen.
- De variant 'A' is sober en doelmatig, de variant 'B' is energieneutraal, duurzaam. Aanname is dat er in een energieneutrale/duurzame variant in het begin meer geïnvesteerd wordt, wat terug te zien is bij de onderhoudslasten en exploitatielasten. De investering in duurzaamheid kan gedeeltelijk terugverdiend worden.
- We gaan uit van de 'Total Cost of Ownership', waarbij zowel initiële investering als exploitatie/onderhoudslasten zijn berekend over een periode van 40 jaar. Rond 20 jaar vindt er een grote renovatie plaats. De kosten van een gebouw horen bij zowel schoolbesturen als gemeente. Er is een fictief onderscheid gemaakt om de verdeling in beeld te brengen

Voordelen	Nadelen
Vraagstuk wordt integraal aangevlogen, vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid schoolbesturen en gemeente	Vraagt om een andere manier van samenwerking en organisatie, hier zijn we nu nog niet op ingericht
Gezamenlijke verantwoordelijkheid maakt standaardiseren op Deventerschaal mogelijk. Dit levert (financieel) voordeel op bij bouw, onderhoud enzovoort	Autonomie bij onderwijs/gemeente wordt minder

Gemiddelde kosten (€)		A		B		
Jaar	Totaal	Gemeente	Schoolbestuur	Totaal	Gemeente	Schoolbestuur
5 jaar	13.900.000	8.500.000	5.500.000	14.900.000	9.500.000	5.400.000
10 jaar	15.200.000	9.700.000	5.500.000	16.900.000	11.400.000	5.500.000
30 jaar	17.500.000	11.000.000	6.500.000	19.900.000	13.500.000	6.400.000

Vastgoed de Ulebelt

In het kader van de toekomstvisie voor de Ulebelt is ook de ambitie opgenomen om het bestaande vastgoed te verduurzamen. Deze investering kan de Ulebelt zelf niet dragen. De hoogte van het benodigde investeringsbedrag is nog niet bekend.

In het bestuursakkoord Dichtbij, Betrokken & Bevlogen heeft het college uitgesproken het vastgoed te verduurzamen waaronder de Ulebelt. Daarnaast heeft het college aangegeven de Ulebelt breder dan alleen een milieu en duurzaamheidscentrum te zien en een wijkvoorzieningsfunctie passend te vinden voor deze locatie. De exploitatie van de Ulebelt staat al langere tijd onder druk, daarom is afgelopen maanden gewerkt aan een toekomstvisie.

De adviezen in de 'Oplegbrief SME bij de Toekomstvisie' van de Ulebelt zijn in de raadsvergadering van 19 april vastgesteld. Onderdeel was ook om te starten met het uitwerken van te nemen investeringsmaatregelen in de Ulebelt volgens de kadernota Vastgoed om daarmee het vastgoed en terrein op orde te brengen. Om dit te realiseren is een investering nodig met van circa €1,525 miljoen voor alleen het hoofdpaviljoen. Deze investering is opgebouwd uit meerdere pijlers te weten verbouw/nieuwbouw, onderhoud en verduurzaming. Bij de verbouw/nieuwbouw van de Ulebelt is het een natuurlijk moment om het onderhoud en de verduurzaming mee te nemen (werk met werk maken). Er zijn reeds middelen beschikbaar vanuit de verduurzaming en de liquidatie van de NV Milieucentrum van €0,5 miljoen. In de voorportaalijst wordt de resterende investering opgenomen.

3e IJsselbrug

Willen we Deventer ook in de toekomst bereikbaar houden, dan heeft de hoofdwegenstructuur van Deventer aandacht nodig. Onze ambities, waaronder woningbouw, hebben een behoorlijk effect op de mobiliteitsopgave. Daarom gaan we kijken naar de bijdrage die een derde IJsselbrug op langere termijn zou kunnen leveren. Gecombineerd met twee goed functionerende verkeersaders (Hanzetracé en N348) zal dit de binnenstad ontlasten. Daarmee ontstaat er op termijn ruimte voor infrastructurele maatregelen elders in de stad, bijvoorbeeld de afweging om de Welle af te waarden en meer bij de binnenstad te betrekken.

Waterveiligheid en maatregelen IJssel

Nieuwe landelijke waterveiligheidsnormering zullen op lange termijn > 2050 gevolg hebben voor hoe rond de binnenstad de waterveiligheid kunnen garanderen. Tegelijkertijd spelen daar de nodige die van invloed kunnen zijn op lokale waterstanden en waterkeringen. Zoals ontwikkelingen met betrekking tot de binnenvaart. Ook hebben we aandacht voor klimaatadaptatie bij ruimtelijke ontwikkelingen. Op lange termijn zijn investeringen in waterveiligheid nodig.

Hoogwaterkering binnenstad

De hoogwaterkering van de IJssel loopt dwars door het centrum van de stad via de Polstraat, onder de Lebuïnuskerk door naar de Noordenbergstraat. Dat is de formele hoogwaterkering zoals deze door het waterschap wordt gehanteerd. Dat betekent dat een stuk van de binnenstad in de uiterwaarden ligt. Bij waterstanden boven de 6,30m+NAP loopt het IJsselwater deze uiterwaarden binnen. De gemeente beschermt dit deel van de binnenstad door met bigbags afsluitingen te maken. Daarnaast nemen de bewoners langs dit deel van de IJssel de nodige maatregelen bij hun deuren en tuinmuurtjes om het water tegen te houden. De gemeente stelt daar zandzakken voor beschikbaar. De bigbags zijn aan elkaar gekoppeld. Ze kunnen slechts éénmaal gebruikt worden. Er is

nog één set bigbags beschikbaar. Een set aan elkaar gemonteerde bigbags kost circa €80.000. Momenteel zijn er modernere systemen beschikbaar om de stad tegen hoog water te beschermen. Gedacht wordt aan aluminium profielen. We willen onderzoeken of een dergelijke kering in Deventer aangebracht zou kunnen worden, wat daar technisch voor nodig is en welke kosten daar mee gemoeid zijn. Voor de daadwerkelijke realisatie wordt op voorhand een raming van €800.000 - €1.000.000 gehanteerd. Deze wordt vooralsnog opgenomen op deze voorportaalijst. Bij de voorjaarsnota is €75.000 beschikbaar gesteld om onderzoek te doen naar een flexibele hoogwaterkering.

Vergroten capaciteit/vervanging sluiscomplex

Als gevolg van de ontwikkeling van de Haven, wordt duidelijker dat de functionele capaciteit van de sluis beperkt is. De maximale schepen op de IJssel (CEMT klasse Va) zijn groter dan de afmetingen van de sluiscolk. Daarnaast komt over 10 tot 20 jaar het einde van de levensduur van het sluiscomplex in zicht. Gezien de ambities rond de haven, de ontwikkeling van de logistiek, de problematiek rondom waterveiligheid en klimaat- en duurzaamheidsopgave, moet het vergroten/ vervangen van het sluiscomplex worden opgepakt. De benodigde middelen zijn zo groot, dat we tijdig moeten gaan reserveren. Daarnaast kunnen we deze investering nooit alleen doen. Er zijn in Nederland zeer weinig gemeenten die een volwaardig sluiscomplex in een primaire waterkering moeten onderhouden (en vervangen). Het rijk, provincie, regio en het bedrijfsleven zullen moeten bijspringen.

Renovatie de Scheg

Op dit moment wordt aan de toekomstvisie voor De Scheg gewerkt. Uit onderzoeken en uit consultatie van college en raad blijkt het belang van de voorziening voor de gemeente. Ook is geconcludeerd dat de ijsbaan van De Scheg als een belangrijke recreatieve voorziening voor Deventer wordt gezien. Deze conclusies worden meegenomen in de toekomstvisie voor De Scheg, waarvoor de komende maanden verschillende scenario's worden uitgewerkt. Zwembaden en ijsbanen zijn grootverbruikers van gas en elektra. Door zeer oude installaties en de alsmaar stijgende prijzen en onzekerheid liepen de kosten van het verbruik van elektra en gas door Sportbedrijf Deventer sterk op afgelopen jaar. Om hierop in te spelen is een plan van verduurzaming nodig. Voor de hoognodige investeringen in de ijsbaan is -gelet op de urgentie op korte termijn- zijn bij de voorjaarsnota 2023 middelen opgenomen.

De Zwaluwenburg

Voor de toekomst van de Zwaluwenburg wordt een ambitiedocument opgesteld met daarin kaders en randvoorwaarden voor het nieuwe Zwaluwenburg. Naast de eerste investering voor een school – waarvoor via de begroting 2022 al een bedrag beschikbaar is gesteld - wordt breder gekeken naar de mogelijkheid om buurtfuncties toe te voegen en het gebied opnieuw in te richten. Hierdoor wordt het Zwaluwenburg weer een logisch, groen hart in de wijk Colmschate-Noord. Dit vraagt om een stedenbouwkundig masterplan, mogelijk ook functies als wonen en zorg toegevoegd kunnen worden. Bij de 2e kwartaalrapportage 2023 is een voorbereidingskrediet van €200.000 aangevraagd voor de verdere uitwerking en onderzoek. De totale investering is afhankelijk van keuzes en fasering.

Samenvatting

Voorportaalijst (bedragen x €1.000)	Korte termijn	Middellange termijn	Lange termijn
Wonen en voorzieningen	pm	pm	pm
Gebiedsprogramma Centrumschil inclusief de Kien			
- Agenda Binnenstad	2.000	7.000	3.000
- Culturele voorzieningen – Burgerweeshuis		pm	
- Herontwikkeling industriële gebieden – Haveneiland		5.875	
Poort van Deventer			
- Infrastructuur rondom poort van Deventer	5.390		
- Hoogwaardig Openbaar Vervoer		2.500	3.000
Energie- en warmtetransitie	pm	pm	pm
Verduurzaming gemeentelijke vastgoed	28.740	25.522	41.770
Verkabeling Diepenveen en Colmschate		10.790	
Programma fiets	9.653	15.000	46.000
Onderwijsgebouwen (afhankelijk van gekozen scenario)	pm	pm	pm
Vastgoed de Ulebelt		pm	
3e IJsselbrug			pm
Waterveiligheid en maatregelen IJssel			pm
Hoogwaterkering binnenstad		1.000	
Vergroten capaciteit/vervangen sluiscomplex			pm
Renovatie de Scheg	pm		
De Zwaluwenburg	pm	pm	pm

Onderhoud kapitaalgoederen

Inzicht

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geven wij een dwarsdoorsnede van de meerjarige uitgaven voor het uitvoeren van onderhoud. Deze uitgaven zijn opgenomen in de verschillende programma's van de begroting. Deze uitgaven worden vanuit een vooraf vastgesteld beleid uitgevoerd waarvan de uitgangspunten in deze paragraaf zijn opgenomen. Wij maken onderscheid in kapitaalgoederen in de openbare ruimte en gebouwen.

Openbare ruimte

Kerncijfers

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de kerncijfers openbare ruimte.

Taakveld en categorie	Element	Aantal	Einheid
Verkeer en vervoer			
Straten, wegen, pleinen	Verharding	548	ha
	Kunstwerken	138	st
Straatreiniging	Verharding	548	ha
	Groen	650	ha
Openbare verlichting	Lichtmasten	22.900	st
	Lichtarmaturen	22.900	st
Verkeerstechniek	VRI	48	st
	Beweegbare objecten	8	st
Civieltechnische kunstwerken	Bruggen	163	st
	Tunnels	9	st
	Viaducten	10	st
	Kade	1.200	m1
	Sluiscomplex	1	st
Parkeren			
	Parkeerplaatsen	2.000	st
	Parkeergarages	4	st
	Fietsenstalling	2	st
Economische havens en waterwegen			
	Ligplaatsen	36	st
Openbaar groen en (openlucht) recreatie			
Groen	Groen en natuur	650	ha
	Bomen	71.000	st
	Bermen	150	ha
Speelgelegenheden	Speelplekken	343	st
Riolering			
	Riolering	812	km
	Kunstwerken	912	st
	Aansluitingen	44.630	st
Begraafplaatsen en crematoria			
	Begraafplaatsen	5	st

Beleidskader

De kwaliteitstoestand van de openbare ruimte heeft in Deventer veel aandacht van de burgers en het bestuur. Dit is niet vreemd aangezien de kwaliteitstoestand van deze ruimte, de functionaliteit, de beleving, het gedrag en het veiligheidsgevoel van de gebruikers/bewoners sterk beïnvloedt. De beleving van de burgers wordt tweejaarlijks onderzocht met de leefbaarheidsmonitor. Binnen dit onderzoek is een specifieke indicator opgenomen voor verloederende van de fysieke ruimte, die direct beïnvloed wordt door de staat van onderhoud. In de programmabegroting hebben wij verschillende beoogde maatschappelijke effecten gesteld, die onder andere betrekking hebben op het belevingsaspect.

Het basis onderhoudskwaliteitsniveau is de minimale kwaliteit die wij als gemeente de inwoners willen bieden. Waar mogelijk maken we gebruik van de beeldmeetlatten die het CROW heeft ontwikkeld (landelijke systematiek). Deze kwaliteitsniveaus variëren van zeer hoog (A+) tot zeer laag (D). Deventer baseert de basiskwaliteit op 4 criteria:

1. Minimale technische of wettelijke eisen;
2. Kapitaalverniegingsniveau;
3. Leefbaarheid;
4. Functionaliteit.

De basiskwaliteit is vastgelegd in het 'Uitvoeringsprogramma visie Leefomgeving' dat is september 2016 door het college vastgesteld. Op deze basiskwaliteit kan een plus worden gezet door de samenleving / inwoners dan wel door aanvullend (eenmalig) gemeentelijk budget. Om hieraan te voldoen worden diverse tools ingezet waarvan de belangrijkste zijn, het calamiteitenonderhoud, het regulier verzorgend en klein onderhoud en het groot onderhoud volgens het periodiek vast te stellen Meerjarig Onderhoudsprogramma (MJOP). Maar al deze onderhoudsinspanningen kunnen uiteindelijk niet voorkomen dat er objecten (kapitaalgoederen) het einde van hun levensduur bereiken en vervangen moeten worden. Om deze hele cyclus, financieel goed in beeld te brengen en nota kapitaalgoederen opgesteld. Deze is in mei 2023 aan de raad gepresenteerd. Tevens is een financiële vertaling gemaakt waarvan bij de behandeling van de voorjaarsnota gekozen is voor een ingroeienscenario en zijn er voor de komende vier jaren structurele middelen toegevoegd.

Nota Kapitaalgoederen

De waarde van de openbare ruimte bedraagt circa €1,6 miljard. Deze openbare ruimte is voor een groot deel aangelegd met eenmalige middelen (grondexploitaties bij nieuwbouw en subsidies). Er zijn daarbij geen middelen gereserveerd om bij einde levensduur deze openbare ruimte te kunnen vervangen. Op enig moment bereikt deze openbare ruimte, of delen daarvan, onvermijdelijk het einde van haar levensduur en zal dus vervangen moeten worden. Dat betekent logischerwijs dat bij einde levensduur altijd nieuwe middelen gevonden moeten worden om vervanging te kunnen dekken. Periodiek zal dus gekeken moeten worden of de middelen die voor vervanging gereserveerd zijn nog aansluiten bij de opgave. Dat heeft in 2023 zijn beslag gekregen in de vorm van een nota kapitaalgoederen (NKG). De methodiek van het activeren/kapitaliseren van de producten in de openbare ruimte is daarmee bestuurlijk besloten en geaccepteerd.

In de NKG hebben we niet alleen gekeken naar de vervangingsopgave maar ook naar de onderhoudsopgave. Daarmee geeft de nota kapitaalgoederen meerjarig inzicht in de stand van zaken van alle elementen die onderdeel uitmaken van de leefomgeving. In de NKG is ambtelijk voorgesteld om een ingroeienscenario te hanteren waarbij het vooral van belang is dat de organisatie rond het beheer van de openbare ruimte mee kan groeien met het budget. Bij de behandeling van de voorjaarsnota 2023 is besloten om vanaf 2024 voor de komende 4 jaar € 125.000 per jaar structureel toe te voegen aan het totale budget voor vervanging en onderhoud. Dat betekent dat in 4 jaar het budget met structureel € 500.000 wordt verhoogd. In 2027 zal de NKG worden herijkt.

Areaalaccres

Binnen de begroting wordt meerjarig rekening gehouden met een toename van het te onderhouden areaal. Zeker gezien de groeiambities van de gemeente zullen de meerjarig gereserveerde middelen voor het areaalaccres de komende jaren waarschijnlijk moeten worden opgehoogd. Mede gezien de forse inflatieontwikkelingen in 2022 en 2023 gaan we de financiële normeringen voor bepaling van het toekomstig areaal accres herijken.

Taakveld 2.1 verkeer en vervoer

Straten, wegen en pleinen

In 2024 wordt bijna 5,5 miljoen m² areaal aan straten, wegen en pleinen beheerd. De middellange termijn vervangingsopgave wordt in de nota kapitaalgoederen in beeld gebracht. In deze nota wordt ook de onderhoudsopgave afgezet tegen het beschikbare budget. Het beleid is erop gericht om de planning en de financiële dekking zoveel mogelijk af te stemmen op infrastructurele ontwikkelingen (herstructurering en aanpassingen in het kader van de hoofdwegenstructuur) die onder andere programma's plaatsvinden. Als voorbeeld kan de uitvoering van groot onderhoud in het Oranjekwartier worden genoemd dat aansluit bij de woningbouwontwikkeling in deze buurt.

Het hele jaar wordt ingezet op het voorkomen van onveilige situaties door het plegen van calamiteitenonderhoud dat vaak door meldingen van onze inwoners gevoed wordt. In een cyclisch proces wordt klein onderhoud eveneens het hele jaar door uitgevoerd waarbij per buurt jaarlijks een inspectie en onderhoudsronde plaats vindt.

Jaarschijf 2024 van het MJOP-MIND 2024-2027 wordt gerealiseerd. In het buitengebied gaan we verder met het vervangen van asfalt door beton op diverse fietspaden. We gaan door met de buurtaanpak in de Rivierenwijk, in het Oranjekwartier, Zandweerd Noord en Tuindorp. Voor de buurten Zandweerd Noord en Tuindorp is een buurtagenda opgesteld waar de eerste fasen van in uitvoering gaan brengen.

Straatreiniging

Om de zone van de IJsseloevers tussen de bruggen meer geschikt te maken voor recreatieve doeleinden is een beheerplan opgesteld. Op basis van dit beheerplan zijn middelen beschikbaar.

Civieltechnische kunstwerken en haven gebonden constructies

De vervangingsopgave en de onderhoudsopgave is via de nota kapitaalgoederen in beeld gebracht. Het blijkt dat de beschikbare middelen onvoldoende zijn om de gehele opgave in te vullen. Ook de bescheiden aanvulling van het totale budget levert hiertoe onvoldoende soelaas. Via de P&C cyclus zal hierover worden gerapporteerd en waar nodig zullen eenmalig middelen worden gevraagd. In 2021 is een meerjarig bestek voor groot onderhoud op de markt gebracht. In 2024 wordt dit bestek voortgezet. Er zijn onderhoudscontracten met Het Groenbedrijf en Circulus om het hele jaar door klein en verzorgend onderhoud te plegen. Het onderhoudsbeleid is erop gericht de objecten zo te onderhouden dat de betrouwbaarheid van het functioneren van de infrastructuur voldoende groot is.

Openbare verlichting

Het gehele klein en verzorgend onderhoud is ondergebracht in een meerjarig onderhoudsbestek dat eens per 4 jaar op de markt wordt gebracht. Dat bestek voorziet er in dat minimaal 98% van de verlichting in de hele gemeente altijd functioneert. Het onderhoud zal ook in 2023 conform het vastgestelde uitvoeringskader plaatsvinden.

Jaarlijks wordt een deel van de openbare verlichting vervangen. Dat gebeurt tegenwoordig altijd met LED verlichting. Inmiddels bestaat ca. 28 % van de openbare verlichting uit LED verlichting. De transformatie naar ledverlichting gaat relatief langzaam door de lange levensduren die gehanteerd worden. Gestreefd wordt naar het voorkomen van kapitaalvernietiging. Met het beschikbare budget is het niet mogelijk om te gaan voldoen aan de eisen rondom energiebesparing en CO₂ uitstoot.

Ontwikkelingen op het gebied van SmartCity en de komst van 5G kunnen er voor gaan zorgen dat het areaal aan openbare verlichting in de nabije toekomst aanvullende functies gaat krijgen. De financiering, dekking en vervangingssystematiek zal op dat moment ook aan de orde komen. Een voorbeeld van een andere functie is de nieuwe Telecommunicatiewet waarin geregeld is dat gemeenten dienen te gedogen dat 5G antennes ondergebracht moeten kunnen worden in gemeentelijke infrastructuur zoals lichtmasten. Ook is het mogelijk dat de verlichting gecombineerd gaat worden met laadinfrastructuur. Over deze

mogelijkheden en wat dat betekent voor de snelheid van vervangen van de OVL en de potentiële besparing op energie en CO2 uitstoot zal eind 2023/begin 2024 gerapporteerd worden.

Verkeer en bereikbaarheid

Middels de programmering MJOP-MIND wordt o.a. ook gestuurd op de verkeersveiligheid, doorstroming en duurzame mobiliteit. De komende jaren worden weer diverse VOC-locaties aangepakt op enkele kruisingen en rotondes in ons hoofdwegennet. Daarnaast blijven doorgaan met het verbeteren van ons fietsnetwerk waardoor mensen nog meer gestimuleerd worden om te kiezen voor een duurzamer en gezonder vervoermiddel als de fiets.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Groen, natuur en recreatie

Het zwaartepunt bij openbaar groen ligt in het dagelijks onderhoud. Het openbaar groen wordt op kwaliteitsniveau B (heesters, bodembedekkers, veiligheid bomen) en C (overig groen) onderhouden. De snoeicyclus van bomen is de afgelopen jaren bijgesteld. Er wordt nu een cyclus van 3 jaar gehanteerd waarbij alleen die bomen gesnoeid worden waarbij dat noodzakelijk is. Om te kunnen vaststellen in hoeverre snoeien noodzakelijk is, vindt een uitgebreidere Boom Veiligheid Controle (BVC+) plaats. Hierdoor kan tijdig worden bijgestuurd en worden tekortkomingen/ziektes snel gesignaleerd. Het digitaal vastleggen van de BVC+ keuring en eenduidige wijze (uitgangspunten Handboek Bomen) zorgt voor meer inzicht in snoei-beelden en ontwikkeling bomen en daardoor een betere voorspelbaarheid.

De werkzaamheden worden uitgevoerd door Het Groenbedrijf binnen de kaders van een vastgestelde dienstverleningsovereenkomst en het bijbehorende onderhoudsbestekken. De vervangingsopgave wordt in beeld gebracht via de Nota kapitaalgoederen. Indien vervanging noodzakelijk is, kiezen we waar dat functioneel mogelijk is, voor een laagwaardiger kapitaalgoed waardoor minder onderhoudsbudget nodig is. In het coalitieakkoord is besloten om de systematiek van laanboomverjonging weer terug te brengen naar de oude situatie. In 2023 is hier invulling aan gegeven.

Openbare speelgelegenheden

In 2023 gaan we bekijken of het huidige speelbeleid nog wel voldoet voor de komende jaren en wordt tevens bekeken hoe we met de diverse betrokken partijen verder willen. De maatschappelijke inzichten hierover zijn aan het veranderen dus we zullen in Deventer moeten kijken of ons beleid aangepast of bijgesteld moet worden. In Q3-2023 wordt een nieuwe speelbeleidsplan voorgelegd aan de raad.

Taakveld 7.2 Riolering

Het beleid voor riolering en waterbeheer ligt vast in het gemeentelijk rioleringsprogramma (GRP) 2023-2026. In het GRP zijn doelen opgenomen die het functioneren van het gehele stelsel moeten garanderen. Het GRP is zo opgesteld dat het functioneert als een uitvoeringsprogramma onder de Omgevingswet. Voor 2024 zijn er geen aanwijzingen dat de kwaliteit van het onderhoudsniveau zal afwijken van hetgeen in het GRP is vastgelegd. Er wordt gewerkt met een jaarplanning waarin alle onderhoudsmaatregelen die noodzakelijk zijn aan de riolering en het afwateringssysteem door het hele jaar gepland zijn. Het klein en verzorgend onderhoud aan rioelgemalen, pomputten en bergbezinkbassins is ondergebracht in meerjarige onderhoudsbestekken die eens per 4 jaar op de markt worden gebracht.

In 2024 en verder zal het beheer van de riolering en de waterhuishouding zodanig worden uitgevoerd, dat de openbare ruimte, waarin de riolering zich bevindt, kan worden onderhouden op de vastgestelde onderhoudskwaliteitsniveaus. De investeringsbehoefte wordt geprogrammeerd via het MJOP-MIND. De investeringen worden gedekt door de hieruit voorkomende kapitaallasten op te nemen in de exploitatiebegroting en te dekken via de rioolheffing.

Financiële consequenties

Vanaf het begin van de 21e eeuw zijn er binnen de gemeente Deventer forse impulsen gegeven aan het verbeteren van de kwaliteit van het onderhoud. Impulsen die substantieel hoger waren dan het normale areaalacres. Dat neemt niet weg dat Kwestie van Kiezen 1 en 2 er fors bezuinigd is. Bij de vaststelling van de voorjaarsnota 2023 zijn er middelen beschikbaar gesteld om via een ingroeiscenario de vervangingsopgave en onderhoudsopgave uit te voeren.

In de tabel hieronder worden de bedragen voor geprogrammeerd onderhoud (zowel klein als groot onderhoud) in de openbare ruimte gepresenteerd die voor de komende vier jaar zijn geprognosticeerd. De (deel)taakvelden Parkeren en Uitvoering verkeer en vervoerbeleid, zijn niet opgenomen.

(bedragen x €1.000)

Taakveld en categorie	2023	2024	2025	2026
Verkeer en vervoer	16.338	16.400	16.400	16.096
• Straten, wegen, pleinen	8.998	9.010	9.010	8.806
• Straatreiniging	3.804	3.804	3.804	3.704
• Openbare verlichting	1.106	1.106	1.106	1.106
• Verkeerstechniek	1.345	1.345	1.345	1.345
• Civieltechnische kunstwerken	1.135	1.135	1.135	1.135
Economische havens en waterwegen	313	313	313	313
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	8.740	8.740	8.740	8.689
• Groen	8.025	8.025	8.025	7.975
• Speelgelegenheden	715	715	715	714
Riolering	7.291	7.291	7.291	7.291
Begraafplaatsen en crematoria	336	336	336	336
Totaal	33.068	33.080	33.080	32.725

Vastgoed

Actuele beleidscontext

Inleiding

In december 2022 heeft de raad de Kadernota Vastgoed vastgesteld, vanaf 2023 is de omschakeling gemaakt naar het werken conform de hierin omschreven beleidscontext. In hoofdstuk 1 van de kadernota zijn vier instrumenten vastgelegd waarmee de vastgoedsturing wordt gewaarborgd. Het uitvoeringskader vastgoed, parameters vastgoedexploitatie, het meerjarenperspectief vastgoed (deze 3 instrumenten zijn nog in ontwikkeling) en de Paragraaf Vastgoed zoals deze nu in de begroting is opgenomen. De paragraaf vastgoed is het instrument dat u nu leest.

Visie op vastgoed

De gemeente Deventer is eigenaar, verhuurder, huurder en gebruiker van een zeer diverse vastgoedportefeuille. Het in eigendom hebben van het vastgoed is voor gemeente Deventer geen doel op zich maar een middel om gemeentelijke doelstellingen te kunnen realiseren. De kern van het vastgoed wordt gebruikt voor maatschappelijke functies zoals, sport, welzijn, buurtvoorzieningen, brandweerkazernes, cultuur en onderwijs verspreid over de gemeente. Het vastgoedbeleid zal doorontwikkeld worden tot een instrument om zoveel mogelijk maatschappelijke waarde te creëren. Het vastgoed is hiervoor opgedeeld in kernbezit en niet-kernbezit, zoals vastgelegd in figuur 1.

Figuur 1 – Portefeuille-indeling vastgoed

Het kernbezit zetten wij in voor de gemeentelijke organisatie, wettelijke taken en het realiseren van maatschappelijke doelstellingen. Dit bezit gaan wij aanhouden, in stand houden en optimaliseren.

Het niet-kernbezit is onder te verdelen in strategisch en overig vastgoed. Het strategisch vastgoed is nodig voor gebiedsontwikkelingen en het overig vastgoed gaan wij afstoten of herontwikkelen. Wij kunnen dit bezit tijdelijk inzetten als flexibele schil. Het college heeft de mogelijkheid het niet-kernbezit om strategische overwegingen niet direct af te stoten maar langer in bezit te houden.

Uitgangspunten kadernota Vastgoed

Naast de gemeentelijke visie op vastgoed zijn in de kadernota Vastgoed uitgangspunten vastgelegd over de volgende onderwerpen:

- Vastgoedorganisatie
- Thema's vastgoedbeleid (o.a. huurprijzen, uitgifte, instandhouding, optimalisering, verkoop en burgerparticipatie)
- Financiën en risicomanagement

De nota is in te zien via: [Nota & kadernota vastgoed](#)

Doelen en prestaties

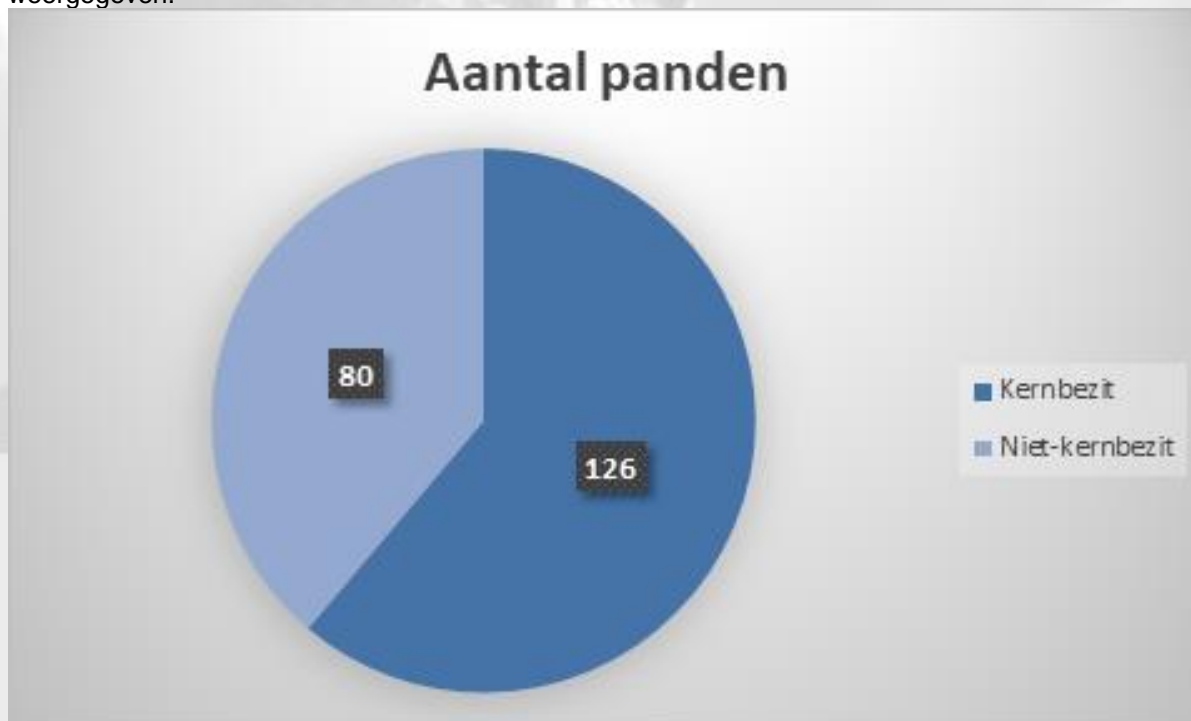
De belangrijkste doelen en prestaties welke voortkomen uit het nieuwe beleidskader kunnen gekoppeld worden aan de indeling van het vastgoed in figuur 1:

- Realisatie verkoopplannen (Overig vastgoed)
- Realisatie verduurzamingsplannen (Kernbezit)
- Implementatie kostprijs dekkende huur (Kernbezit)

De financiële consequenties van deze doelen en prestaties worden weergegeven in de [paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen](#).

Vastgoedportefeuille

Zoals voorgaand aangegeven in het beleidskader wordt er binnen het vastgoed onderscheid gemaakt tussen Kernbezit en Niet-Kernbezit. In totaal bevat de vastgoedportefeuille 206 panden (1). In figuur 2 is de verhouding tussen Kernbezit en Niet-kernbezit binnen de vastgoedportefeuille in aantal panden weergegeven.

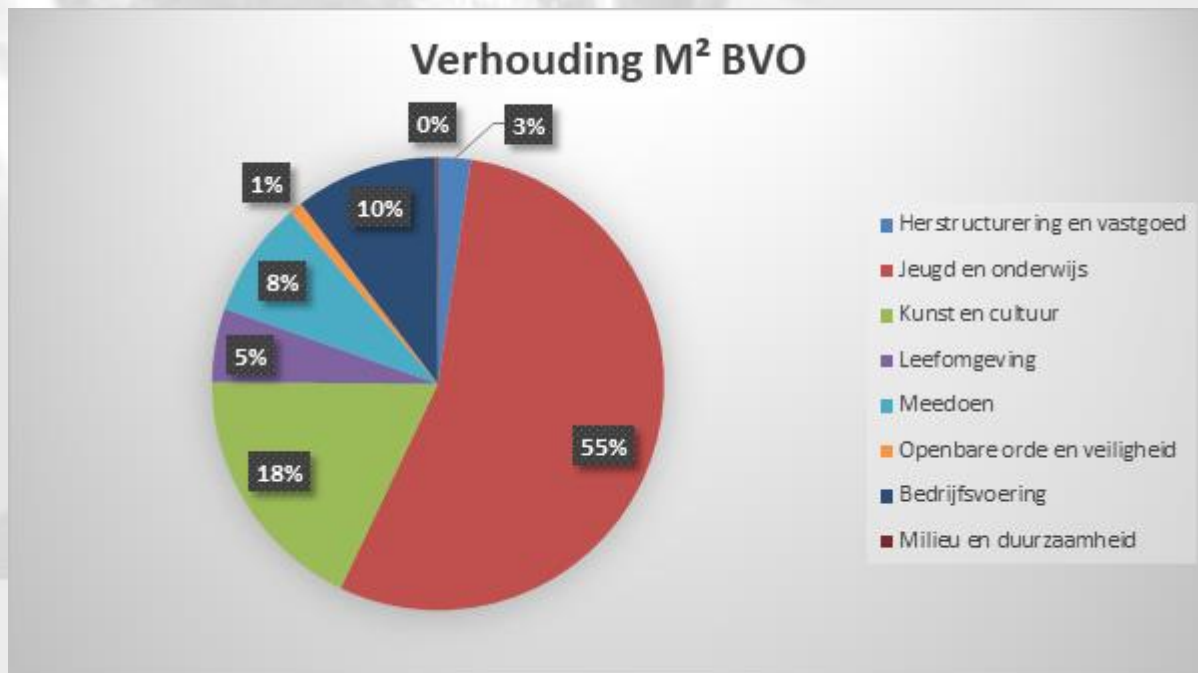
Figuur 2 – Verhouding Kernbezit en Niet-kernbezit

Kernbezit

De 126 panden welke worden aangemerkt als Kernbezit zijn onderdeel van 8 verschillende programma's (2). In figuur 3 is de verhouding van het aantal panden per programma weergegeven. In figuur 4 is de verhouding van de vierkante meters BVO (Bruto Vloeroppervlak) in percentages per programma weergegeven. Het totale BVO is ca. 178.000 m².

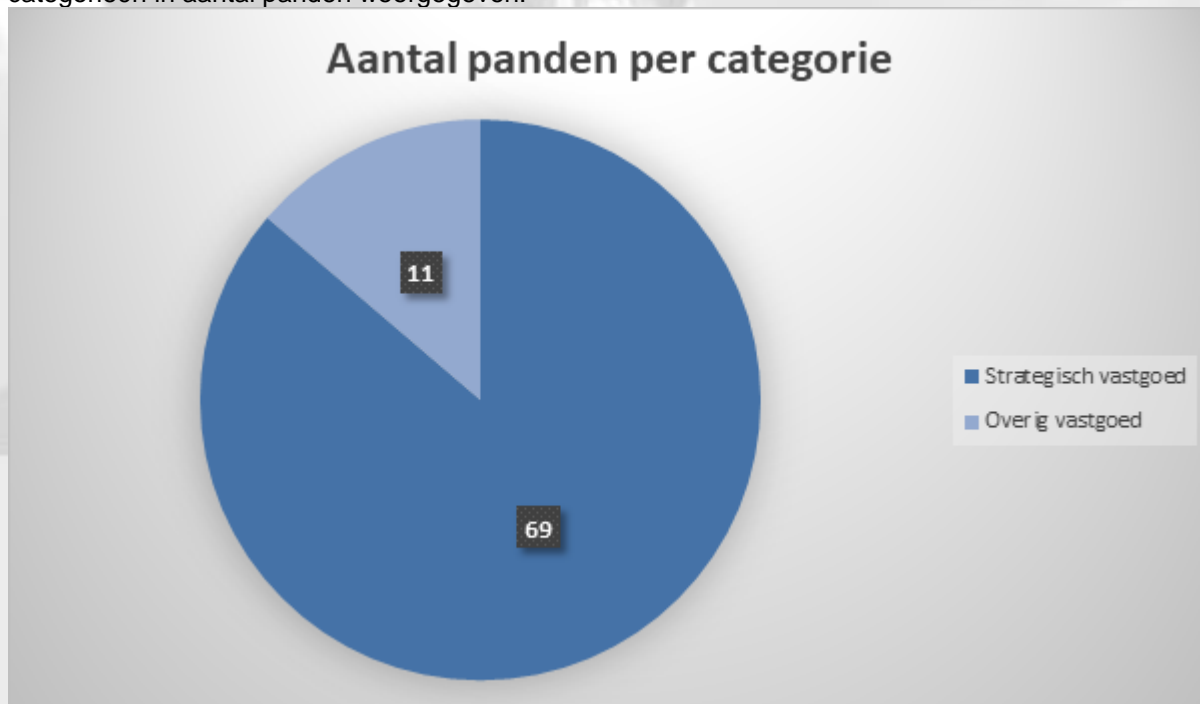
Figuur 3 – Aantal panden per programma

Figuur 4 – Verhouding vierkante meters per programma

Niet-kernbezit

De 81 panden welke worden aangemerkt als Niet-Kernbezit zijn onderverdeeld in de categorieën strategisch vastgoed en overig vastgoed. Het strategisch vastgoed is in bezit vanwege gebiedsontwikkelingen en het overig vastgoed wordt afgestoten of herontwikkeld. In figuur 5 zijn de verhoudingen tussen de categorieën in aantal panden weergegeven.

Figuur 5 – Aantal panden strategisch- en overig vastgoed

Voetnoten

1. Eigendom van [Sportbedrijf Deventer N.V.](#) wordt niet meegenomen in paragraaf vastgoed.
2. Als uitwerking van de Kadernota Vastgoed wordt gewerkt aan de herinrichting van het vastgoed binnen de gemeentebegroting waardoor sommige panden in de toekomst aan een ander programma worden toegewezen.

Doelen en prestaties

Verkoopplannen

Binnen het Niet-kernbezit zullen de komende jaren panden verkocht gaan worden. De panden welke zijn aangemerkt als strategisch vastgoed hebben echter geen financiële invloed op de vastgoedbegroting gezien de verkoop hiervan plaats vindt binnen de grondexploitatie wat onder programma Herstructurering en Vastgoed valt. Van de 11 panden aangemerkt als overig vastgoed staan er 6 op de planning om verkocht te worden in 2024. Naar de toekomst van de andere 5 panden wordt onderzoek gedaan. Naast de 6 panden welke verkocht dienen te worden ligt er ook een verkoopbesluit voor het complex 'Bolwerksmolen'. Op dit moment vallen de 3 panden van het complex nog onder het kernbezit, programma 'herstructurering en vastgoed'.

Verduurzaming

De ambities uit het bestuursakkoord en de kadernota vastgoed zijn uitgewerkt in de portefeuillestrategie verduurzaming, welke de raad in 2023 heeft vastgesteld. Hierin is vastgelegd dat de gemeente een voorbeeldfunctie heeft bij de verduurzaming van vastgoed en ons conformeren aan de klimaatwetdoelstellingen om in 2030 55% CO2-reductie gerealiseerd te hebben met ons vastgoed en in 2050 een nagenoeg energie neutrale vastgoedportefeuille te hebben. Nieuw te bouwen gebouwen zullen maximaal energiezuinig gerealiseerd worden zodat deze voldoen aan ENG (Energie Neutraal Gebouw). Gebouwen die gerenoveerd worden gelijktijdig zo energiezuinig mogelijk gemaakt, bij voorkeur op ENG.

De klimaatwetdoelstellingen zijn gericht op energiebesparingen en CO2-reductie. Maar verduurzaming is meer. Zo gaat het ook over te nemen maatregelen met betrekking tot klimaatadaptatie, natuurinclusiviteit en circulariteit. De portefeuillestrategie geeft ook aan hoe wij hiermee omgaan.

In 2024 gaan wij voor circa 12 geprioriteerde gebouwen een haalbaarheidsonderzoek doen naar te nemen verduurzamingsmaatregelen. Dit wordt ter besluitvorming aan de raad voorgelegd, zodat de gereserveerde middelen vrijgegeven kunnen worden.

Implementatie kostprijs dekkende huur

In de kadernota vastgoed is vastgelegd dat de huren van het maatschappelijk vastgoed kostprijs dekkend worden. Voorheen werd een normhuur gehanteerd, bepaald vanuit het betreffende programma. De panden waarvoor een KPDH (kostprijs dekkende huur) ingevoerd wordt betreft het kernbezit behalve de huisvesting van de gemeentelijk organisatie, onderwijshuisvesting en parkeergarages. In totaal blijven na aftrek hiervan 69 panden over. De KPDH wordt zoveel mogelijk op logische momenten ingevoerd zoals bij het ingaan van een nieuwe huurtermijn. In 2023 is een begin gemaakt met het invoeren van de nieuwe huren. In figuur 6 is weergegeven bij hoeveel panden de KPDH reeds is ingevoerd, bij hoeveel panden dit in 2024 zal gebeuren en bij hoeveel panden dit na 2024 nog ingevoerd dient te worden. Het doel is om eind 2024 14 panden te hebben voorzien van een KPDH.

Status	Aantal panden
Ingevoerd	5
In 2024 in te voeren	9
Nog in te voeren	55
N.v.t.	57
Eindtotaal	126

Figuur 6 – Voortgang invoer KPDH

Financiën

Exploitatiebegroting

Onderstaande tabel geeft per programma de begrote lasten en baten weer. Als uitwerking van de Kadernota Vastgoed wordt gewerkt aan de herinrichting van de gemeentebegroting. Dat moet nog worden verwerkt.

Programma	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten (bedragen x €1)					
Openbare orde en veiligheid	348.551	346.593	342.631	339.218	339.218
Leefomgeving	658.746	656.901	656.750	656.598	656.528
Milieu en duurzaamheid	108.666	109.815	109.891	110.045	110.045
Herstructurering en vastgoed	303.022	302.635	302.246	301.857	301.520
Meedoen	1.503.116	1.724.250	2.125.193	2.115.875	2.105.004
Jeugd en onderwijs	529.626	589.363	702.675	708.518	748.938
Kunst en cultuur	4.745.131	4.726.340	4.697.085	4.672.935	4.648.536
Bedrijfsvoering	1.532.158	1.532.158	1.532.158	1.532.158	1.532.158
Totaal lasten	9.729.016	9.988.055	10.468.629	10.437.204	10.441.947
Baten (bedragen x €1)					
Openbare orde en veiligheid	490.308	490.879	491.449	492.018	492.018
Leefomgeving	844.169	856.349	856.349	856.349	856.349
Milieu en duurzaamheid	83.460	84.608	84.684	84.838	84.838
Herstructurering en vastgoed	211.210	211.210	211.210	211.210	211.210
Meedoen	860.290	859.758	859.226	858.695	858.162
Jeugd en onderwijs	92.514	92.514	92.514	92.514	92.514
Kunst en cultuur	4.001.719	3.985.115	3.968.833	3.952.991	3.935.457
Totaal baten	6.583.670	6.580.433	6.564.265	6.548.615	6.530.548
Eindtotaal	-3.145.346	-3.407.622	-3.904.364	-3.888.589	-3.911.399

Onderstaande tabel laat per categorie de lasten en baten van de opbouw van de vastgoedbegroting zien:

Categorie	2024	2025	2026	2027	2028
Lasten (bedragen x €1)					
Apparaatskosten	818.011	824.933	831.823	838.604	845.116
Belastingen	391.678	393.927	452.425	454.061	455.645
Energie kosten	568.039	568.039	573.006	573.006	573.006
Facilitaire kosten	638.588	638.588	638.588	638.588	638.588
Kapitaallasten	4.103.074	4.339.490	4.582.684	4.536.962	4.533.711
Onderhoudskosten	2.395.558	2.401.397	2.508.865	2.512.671	2.518.569
Overige kosten	335.059	336.744	371.718	364.813	356.615
Storting reserves	75.538	79.860	83.599	91.380	92.362
Verzekeringen	403.471	405.077	425.921	427.119	428.335
Totaal lasten	9.729.016	9.988.055	10.468.629	10.437.204	10.441.947
Baten (bedragen x €1)					
Huren	4.234.432	4.273.999	4.313.161	4.353.019	4.391.142
Onttrekking reserves	2.367	2.449	2.526	2.680	2.680
Overige inkomsten	59.905	59.950	59.950	59.950	59.950
Parkeeropbrengsten	832.891	845.071	845.071	845.071	845.071
Onttrekking bestemmingsreserves	1.453.455	1.398.344	1.342.937	1.287.275	1.231.085
Pachten	620	620	620	620	620
Totaal baten	6.583.670	6.580.433	6.564.265	6.548.615	6.530.548
Eindtotaal	-3.145.346	-3.407.622	-3.904.364	-3.888.589	-3.911.399

Reserves en voorzieningen

Voor het vastgoed zijn diverse reserves beschikbaar. Het kernbezit onderhouden wij planmatig. Daarvoor wordt jaarlijks gedoteerd aan de reserve planmatig onderhoud. We gaan de komende jaren toewerken naar het omvormen van deze reserve naar een voorziening

Daarnaast is er een reserve verduurzaming vastgoed beschikbaar. Deze reserve wordt gevoed met incidentele middelen, ontvangen subsidies, niet ingezette structureel beschikbare budgetten en energiebesparingen als gevolg van verduurzamingsmaatregelen.

Tot slot is er een aantal specifieke vastgoedreserves beschikbaar, zoals kapitaallastenreserves gekoppeld aan investeringen, een reserve voor huisvesting gemeentelijke apparaat en een reserve theatertechniek Mimik.

Investeringen

Om de klimaatwet doelstellingen van 55% CO2 reductie in 2030 te realiseren is een bruto investering van €69,5 miljoen nodig. Netto is dat €48,3 miljoen omdat een deel van de investering gedekt wordt uit de energiebesparing en onderhoudsbudgetten. Een deel is reeds gedekt vanuit gereserveerde middelen in het bestuursakkoord, de voorjaarsnota 2023 en de bij de voorjaarsnota aangenomen motie verduurzaming vastgoed. Per saldo resteert een ongedekte investering van €37,7 miljoen, dat is opgenomen op de voorportaalijst.

De gereserveerde budgetten worden ingezet voor circa 12 geprioriteerde panden vanuit het meerjarenonderhoudsprogramma die wij componentsgewijs gaan verduurzamen. In 2024 wordt hiervoor een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd en een voorstel aan de raad voorgelegd om de middelen vrij te geven.

bedragen x €1.000	Structureel/Incidenteel	2023	2024	2025	2026	2027
Bestuursakkoord	Structureel	200	320	350	370	0
Voorjaarsnota 2023	Incidenteel	0	1.000	1.000	0	0
Voorjaarsnota 2023	Structureel	0	0	35	35	35
Motie verduurzaming vastgoed	Incidenteel	0	0	4.000	0	0
Totaal		200	1.320	5.385	405	35

Weerstandsvermogen en risicomanagement

Inzicht

Weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op het uitvoeren van de programma's. In deze paragraaf laten we zien hoe het weerstandsvermogen is samengesteld uit de risico's en de weerstandscapaciteit. Ook zijn de financiële kengetallen en de meerjarenbalans opgenomen in deze paragraaf.

Conclusies

Het weerstandsvermogen is ten opzichte van de voorjaarsnota 2023 verbeterd, de weerstandscapaciteit is gestegen en de risico's zijn gedaald. Het weerstandsratio komt daarmee op 1,07. De beschikbare weerstandscapaciteit is gestegen door hogere stelposten. De benodigde weerstandscapaciteit is gedaald van €19,2 (VJN) naar €18,5 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door lagere risico's in de grondexploitaties (zie [paragraaf Grondbeleid](#)) en hogere overige risico's. Voor het bereiken van een weerstandsvermogen met ratio 1 wordt de specifieke weerstandsreserve verlaagd met €1,2 miljoen.

Relevante aspecten

- 51 risico's komen in aanmerking voor het aanhouden van weerstandsvermogen.
- 9 van deze risico's hebben een risicoscore ≥ 9 .

De gemeente Deventer zal de financiële risico's en ontwikkelingen continue en nauwlettend volgen. Waar mogelijk en noodzakelijk worden extra beheersmaatregelen genomen. In de jaarrekening 2023 wordt de ratio weerstandsvermogen opnieuw bepaald.

Weerstandvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Een risico is een onzekere gebeurtenis met oorzaken, een kans van optreden en mogelijke gevolgen voor de gemeentelijke doelstellingen.

Het weerstandsvermogen is een belangrijk onderdeel van risicomanagement en zorgt ervoor dat Deventer financiële tegenvallers op kan vangen zonder dat dit invloed heeft op het uitvoeren van de programma's. Deze paragraaf is opgesteld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), de beleidsnota Risicomanagement en Weerstandvermogen (2015) en de beleidsnota reserves en voorzieningen (2018).

Een goed zicht op de aanwezige risico's en het hebben van financiële buffers heeft verschillende voordelen. Ten eerste kan ervoor worden gezorgd dat incidentele tegenvallers op te vangen zijn zonder dat de gemeente meteen hoeft te bezuinigen, waardoor een continuïteit van de dienstverlening gewaarborgd is en het behalen van doelstellingen niet financieel gehinderd wordt. Daarnaast kunnen buffers dienen als een extra zekerheid om onvoorspelbare risico's op te vangen, waarmee in het risicoprofiel niet of slechts gedeeltelijk rekening mee is gehouden.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten die onverwacht en substantieel zijn te dekken. Voor Deventer zijn dit de specifieke weerstandsreserve¹, de onbenutte (flexibele) begrotingsruimte, de onbenutte investeringsruimte, de onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves.

Samenstelling beschikbare weerstandscapaciteit

(bedragen x €1.000)

Element	Onderdeel	Waarde
Specifieke weerstandsreserve per 31-12-2022		17.306
Onbenutte begrotingsruimte	Post onvoorzien	274
	Stelpost structurele autonome ontwikkelingen	2.155
	Stelpost accres algemene uitkering (gemeentefonds)	0
Onbenutte investeringsruimte		0
Onbenutte belastingcapaciteit		p.m.
Stille reserves		p.m.
Saldo weerstandscapaciteit 31-12-2021		19.735

¹) zie [beleidsnota reserves en voorzieningen \(2018\)](#).

Specifieke weerstandsreserve

De algemene reserve bestaat uit de specifieke weerstandsreserve en de generieke weerstandsreserve. De specifieke weerstandsreserve is onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Voor het opvangen van niet of heel moeilijk kwantificeerbare risico's houdt Deventer middelen aan in de generieke weerstandsreserve. Dit zijn risico's als gevolg van economische vooruitzichten en bestuurlijke besluitvorming. Voorbeelden daarvan zijn de algemene uitkering (gemeentefonds), verkoop van gronden en panden (geen grondexploitatie), verbonden partijen, garantstellingen en nog te implementeren bezuinigingen.

Onbenutte (flexibele) begrotingsruimte

De onbenutte (flexibele) begrotingsruimte bestaat in Deventer uit de posten Onvoorzien, de stelpost Autonome ontwikkelingen en de stelpost Accres algemene uitkering (gemeentefonds).

Onbenutte investeringsruimte, onbenutte belastingcapaciteit en stille reserves

Er is geen vrije investeringsruimte beschikbaar in de vorm van reserves die nog niet bestemd zijn. In potentie is er een onbenutte belastingcapaciteit omdat niet alle tarieven van leges en rechten 100% kostendekkend zijn (zie paragraaf lokale heffingen). Deze is niet meegeteld in de weerstandscapaciteit omdat verhogingen niet altijd mogelijk of haalbaar is.

Deventer kent een aantal stille reserves (zie paragraaf Grondbeleid). De betreffende objecten zijn niet binnen 1 jaar te verkopen zonder een negatief effect op het bedrijfsproces. Dit betekent dat de waarde niet wordt meegenomen bij de omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit.

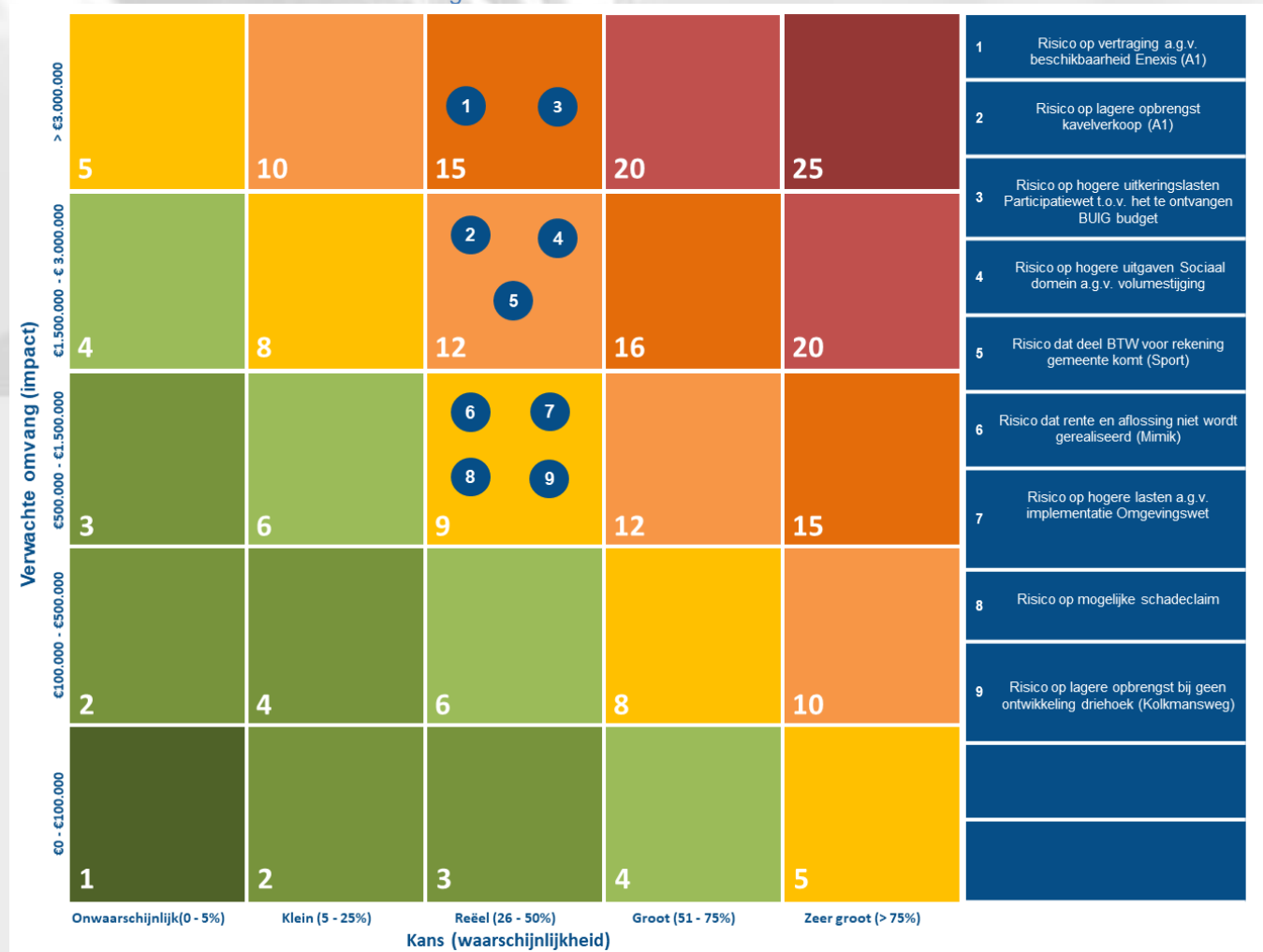
Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit bestaat uit de risico's die gemeente Deventer loopt inclusief een extra minimumnorm (zie onder [analyse](#)).

Analyse

Risicokaart

Risico's met een risicoscore van 9 of hoger

Gekwantificeerde risico's

De risico's met een score ≥ 9 zijn in de tabel hieronder opgenomen.

Risico	Kans	Gevolg	Positie	Score	Programma
Bedrijvenpark A1					Herstructurering en vastgoed
1. Risico vertraging als gevolg van (te late) beschikbaarheid van de netwerken van Enexis.	40%	4.500.000	3-5	15	
2. Risico van een lager dan geraamde opbrengst bij de verkoop van de kavels.	40%	2.133.600	3-4	12	
BUIG					Inkomensvoorziening en arbeidsmarkt
3. Het risico dat het macrobudget dat de Rijksoverheid per gemeente beschikbaar stelt voor de betaling van bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidie in het kader van de Participatiewet, de IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud zelfstandigen) ontoereikend is. Dit kan een gevolg zijn van een te laag macrobudget en/of een hoger aantal aantal cliënten dat in Deventer een beroep doet op de bijstand dan waar het Rijk het BUIG budget voor Deventer op baseert.	35%	4.400.000	3-5	15	
Sociaal Domein (3D's)					Meedoen/Jeugd
4. Risico op overschrijdingen Sociaal Domein door verschillende ontwikkelingen en gebeurtenissen. Actueel is het risico op Jeugdzorg in relatie tot de invoering van het woonplaatsbeginsel.	70%	700.000	4-3	12	
5. BTW Sport - onduidelijkheid over (tijdelijke) regelgeving. Het risico bestaat dat we een deel van de BTW voor eigen rekening moeten nemen.	70%	1.400.000	4-3	12	
Mimik					Kunst en cultuur
6. Risico dat rente op en aflossing van de verstrekte lening aan MIMIK niet wordt gerealiseerd.	50%	600.000	3-3	9	
Omgevingswet					Ruimtelijke ontwikkeling
7. Risico op hogere lasten (dan begroot) bij de implementatie van de nieuwe Omgevingswet	50%	1.350.000	3-3	9	
Verplaatsing salonboten					Leefomgeving
8. Risico op een mogelijke schadeclaim	40%	825.000	3-3	9	
Wijtenhorst					Herstructurering en vastgoed
9. Risico op een lagere opbrengst als driehoek Kolkmansweg niet wordt ontwikkeld	50%	600.000	3-3	9	

Samenvatting benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de complete risico-inventarisatie wordt de benodigde weerstandscapaciteit gebaseerd op de risicobedragen en de kans van optreden waarbij we rekening houden met een zekerheidsfactor (toepassen simulatiemodel). De uitkomst van deze berekening risicoanalyse wordt vermeerderd met de minimumnorm van €5.270.000. Dit totaal wordt gerelateerd aan de beschikbare weerstandscapaciteit.

Minimumnorm

Voor 2024 is de minimumnorm als volgt bepaald:

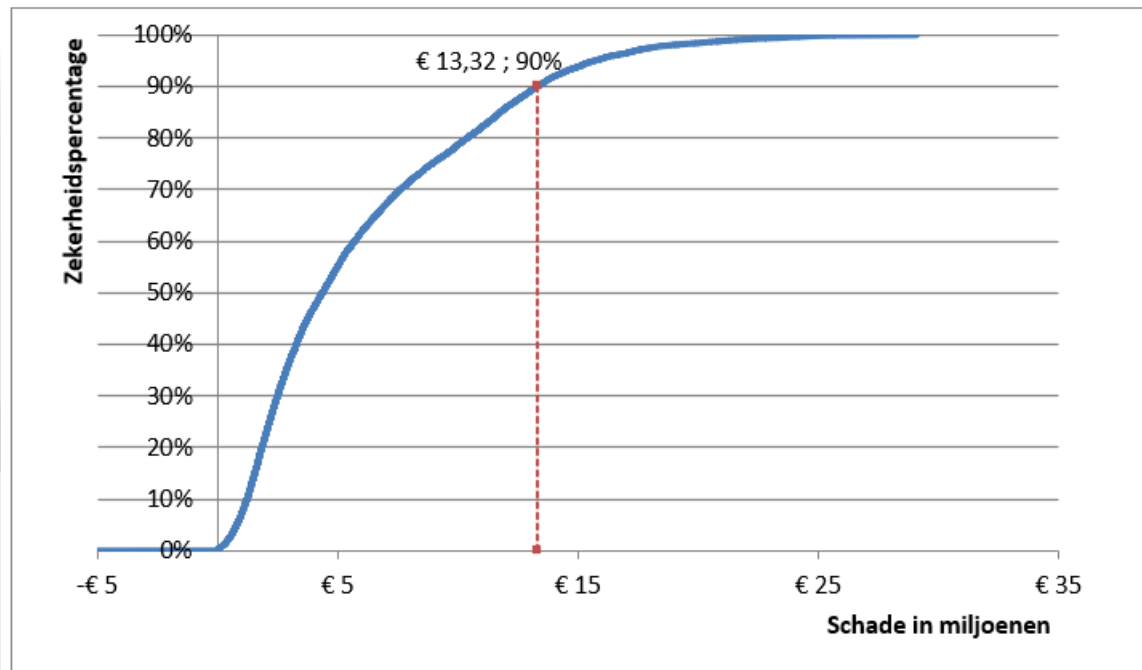
Bedragen begroting 2022 x €1	Geraamd bedrag	Minimumnorm 2%
Algemene uitkeringen (gemeentefonds)*	231 miljoen	4,6 miljoen
Verwachte OZB capaciteit 2024**	32 miljoen	0,6 miljoen
Totaal	263 miljoen	5,3 miljoen

*) o.b.v. de meicirculaire 2023, De AU exclusief integratie- en decentralisatie uitkeringen en na aftrek inkomstenmaatstaf.

**) begroting 2024-2027: [zie paragraaf Lokale heffingen](#).

Monte Carlo simulatie methode

De kans dat alle geïnteriseerde risico's zich tegelijkertijd voordoen is veel kleiner dan de kans dat er één van de risico's zich voordoet. Daarom wordt hiervoor gecorrigeerd voor gebruik te maken van de Monte Carlo simulatie methode. Deze methode geeft het volgende resultaat:

Bij een zekerheid van 90% is minimaal €13,32 miljoen weerstandsvermogen nodig om de potentiële risico's af te dekken. De uitkomst is met €1,0 miljoen gedaald ten opzichte van de voorjaarsnota.

Ratio weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit moet minimaal gelijk zijn aan de benodigde weerstandscapaciteit om voldoende weerstand te kunnen bieden als de risico's zich voordoen. Deze verhouding wordt bepaald door de ratio weerstandsvermogen:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

De gemeente beschikt over voldoende weerstandsvermogen als de uitkomst van deze ratio minimaal 1 is.

Beschikbare weerstandscapaciteit = €19.735.000

Benodigde weerstandscapaciteit = €13.260.000 + €5.270.000 = €18.530.000

Ratio weerstandsvermogen = 1,07

De beschikbare weerstandscapaciteit is hoger dan de benodigde weerstandscapaciteit, voldoende om de gevolgen van het optreden van risico's financieel op te vangen. Conform het bestuursakkoord beschikken we over voldoende weerstandsvermogen wanneer de uitkomst van de ratio 1 is. In deze begroting wordt daarom de specifieke weerstandsreserve verlaagd tot het minimale niveau.

Algemene risicogebieden

Naast de ingeschatte risico's heeft Deventer ook te maken met algemene onzekerheden, onder andere:

- Algemene uitkering (onzekerheid verdeelsystematiek en soms sterk fluctuerende accessen);
- BTW/BCF (ontwikkelingen en plafond BCF);
- Leegstand onroerende panden in eigendom;
- Restauratie monumentale panden;
- Garantstellingen (kans op aflossen krediet vanwege insolventie kredietnemer);
- Te ontvangen subsidies (kans op terugvordering door niet voldoen aan de subsidievoorwaarden).

Op basis van wat we nu weten, kunnen deze onzekerheden (risico's) niet worden gekwantificeerd. Voor het opvangen hiervan zijn algemene weerstandsbudgetten beschikbaar.

Risico's Verbonden partijen

Deelneming aan een verbonden partij kent financiële -, bestuurlijke - en beleidsinhoudelijke risico's. De diversiteit in de verschillende verbintenissen (gemeenschappelijke regelingen, deelneming in vennootschappen met aandelenbezit en/of verstrekte leningen / garanties) levert onderscheid in de risico's op. De te onderscheiden risico's vereisen verschillende aandacht. In de paragraaf verbonden partijen van deze begroting is algemene informatie en specifieke informatie opgenomen voor vorming van een beeld van het financiële risicoprofiel.

Wanneer (op grond van een concrete gebeurtenis) bij een bepaalde verbonden partij een risico wordt voorzien dat zou kunnen leiden tot een verlies op het ingebrachte kapitaal, de verstrekte lening of garantie of indien het leidt tot een verplichting (en het risico is kwantificeerbaar), dan zal daarvoor weerstandsvermogen worden aangehouden of een voorziening worden gevormd.

Aan de informatie over de verbonden partijen ontlene wij in algemene zin geen aanwijzingen dat de gemeente voor bepaalde financiële risico's bij verbonden partijen weerstandsvermogen moet aanhouden. Daarbij baseren wij ons mede op de accountantsrapporten die bij de jaarrekeningen 2022 van verbonden partijen worden afgegeven waarin de accountant aandacht besteedt aan de continuïteit van de bedrijfsvoering en actuele financiële informatie vanuit vennootschappen en gemeenschappelijke regelingen.

In de tabel hieronder zijn de verbonden partijen opgenomen waarin Deventer een geactiveerd financieel belang heeft en de omvang daarvan per 31-12-2022.

(bedragen x €1)

Verbonden partij	Deelneming	Lening	Garantie
NV Centrumgarage Deventer	39.552	-	-
Het Groenbedrijf BV	30.000	-	-
NV Sportbedrijf Deventer	-	12.633.330	1.072.615
NV Bergkwartier	1.561.004	-	-
NV Deventer Schouwburg	-	-	-
NV Luchthaven Teuge	489.857	-	-
Circulus-Berkel BV	15.882	-	-
Enexis BV	932.512	1.354.025	-
BNG Bank	60.650	-	-
Vordering op Enexis BV	52	0	-
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	1	-	-
CSV Amsterdam BV	52	-	-
Totaal	3.129.562	13.987.355	1.072.615

In de [paragraaf Verbonden partijen](#) wordt verder ingegaan op de financiële risico's in relatie tot de verbonden partijen.

Meerjarenbalans en kengetallen

Inzicht

Met ingang van het begrotingsjaar 2016 worden door het BBV diverse kengetallen voorgeschreven. De invoering van de set van kengetallen is voornamelijk bedoeld om de financiële positie inzichtelijker en tussen gemeenten vergelijkbaar te maken. De onderstaande meerjarenbalans voor de jaren 2024 – 2027 vormt de basis voor een aantal van deze kengetallen.

Geprognosticeerde balans

Door de wijziging in het BBV is met ingang van het begrotingsjaar 2018 een geprognosticeerde balans voorgeschreven. De geprognosticeerde balans biedt inzicht in de verwachte financiële ontwikkeling van de gemeente.

(bedragen x €1.000)

Activa	1-1-2024	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	Passiva	1-1-2024	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Vaste activa						Vaste passiva					
Immateriële	4.128	4.014	3.899	3.783	3.666	Eigen vermogen	140.177	120.982	133.582	134.369	133.695
Materiële	292.331	315.680	360.445	367.721	359.273	Vorzieningen	11.773	11.513	21.701	32.227	11.239
Financiële	21.264	24.477	23.606	22.770	21.978	Vaste schulden (>1jaar)	183.489	217.050	232.612	246.419	238.728
Totaal vaste activa	317.723	344.171	387.950	394.274	384.917		335.439	349.545	387.895	413.015	383.662
Vlottende activa						Vlottende passiva					
Voorraden	51.817	11.977	2.131	2.153	2.155	Vlottende schulden (<1jr)	54.778	27.280	22.863	4.089	24.087
Vorderingen	16.159	16.159	16.159	16.159	16.159	Overlopende passiva	42.745	42.745	42.745	42.745	42.745
Liquide middelen	2.945	2.945	2.945	2.945	2.945						
Overlopende activa	44.318	44.318	44.318	44.318	44.318						
Totaal vlottende activa	115.239	75.399	65.553	65.575	65.577	Totaal vlottende passiva	97.523	70.025	65.608	46.834	66.832
Balanstotaal activa	432.962	419.570	453.503	459.849	450.494	Balanstotaal passiva	432.962	419.570	453.503	459.849	450.494

De opgestelde geprognosticeerde balans gaat net als de meerjarenbegroting over de jaren 2024-2027. Met het maken van een balansprognose wordt in feite een reële schatting gemaakt van verschillende balansposten op basis van de balans gepresenteerd bij de jaarrekening 2022, de verwachte investeringen en de lopende aflossingsverplichtingen. Aan de hand van deze gegevens wordt in een geprognosticeerde balans inzicht gegeven in de ontwikkeling van de balansposten: vaste en vlottende activa, vreemd en eigen vermogen.

Bij het opstellen van de meerjarenbalans is rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

Vaste activa

Door verwachte investeringen en jaarlijkse afschrijvingen/aflossingen wijzigt het saldo van de vaste activa.

Vlottende activa

De vlottende activa daalt met name door de verwachte verkoop van gronden.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is gebaseerd op het (meerjarige) verloop van de reserves. Het saldo wijzigt door het realiseren van afgesproken prestaties.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn gebaseerd op het (meerjarige) verloop van voorzieningen.

Schulden > 1 jaar

De schulden > 1 jaar zijn gebaseerd op de staat van opgenomen langlopende geldleningen. Het saldo muteert door het aantrekken van nieuwe leningen voor voorgenomen investeringen en jaarlijkse aflossingen van bestaande leningen.

Overige posten

De overige balansposten betreffen gegevens die zich moeilijk laten voorspellen. Voor deze posten wordt veelal de eindstand van de laatst vastgestelde jaarrekening doorgetrokken.

Kengetallen

De kengetallen en de meerjarenbalans geven een beeld van de financiële positie in de komende jaren. In onderstaande tabel zijn de uitkomsten van de kengetallen opgenomen met daaronder een korte toelichting. De financiële kengetallen zijn gebaseerd op de geprognosticeerde meerjarenbalans en gaan uit van de actuele begroting.

De meerjarige prognoses zijn gebaseerd op de balans per 31 december van het betreffende jaar.

Kengetal (in %)	R2022	B2023	B2024	B2025	B2026	B2027
Netto schuldquote	39	59	51	53	54	57
Netto schuldquote gecorrigeerd	35	55	46	48	49	52
Solvabiliteitsratio EV/TV	39	22	29	29	29	30
Structurele exploitatieruimte	10,54	4,07	4,37	4,88	0,89	0,03
Grondexploitatie	11	3	2	0	0	0
Belastingcapaciteit	95	95	97	97	97	97

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft de verhouding weer van de schuldenlast ten opzichte van de jaarlijkse inkomsten in de begroting.

Netto schuldquote = Netto schuld : Totale inkomsten (exclusief mutatie reserves)

Een netto schuldquote hoger dan 130 is voor een gemeente niet gunstig. De gemeente heeft in dat geval een zeer hoge schuldpositie en doet er goed aan om de schulden af te bouwen en daarmee de financiële positie te verbeteren. Dit betekent concreet een terughoudend investeringsbeleid met geleende middelen en het afbouwen van voorraden bouwgrond. Bij een percentage tussen 100 en 130 geldt dat voorzichtigheid is geboden.

In 2024 is de schuldquote van Deventer hoger dan in 2022, maar ligt in lijn met 2023. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Het hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die middelen vervolgens zijn doorgeleend aan bijvoorbeeld woningcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. Om dit effect voor de beoordeling te corrigeren volgt hieronder de netto schuldquote exclusief leningen door verstrekt aan derden.

Netto schuldquote (gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen aan derden)

De hoogte van de schuld wordt ook bepaald door de leningen die Deventer door verstrekt aan derden. De rente en aflossing op deze leningen drukt niet op de begroting en financieringsbehoefte van de gemeente. Wel wordt over deze leningen risico gelopen. Wanneer het vorig kengetal met deze verstrekte leningen aan derden wordt gecorrigeerd is de uitkomst lager, die de belasting voor de gemeente beter weergeeft.

Netto schuldquote = Netto schuld (exclusief leningen aan derden) : Totale inkomsten (exclusief mutatie reserves)

In 2024 is de schuldquote van Deventer hoger dan in 2022, maar ligt in lijn met 2023.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de bezittingen op de balans zijn gefinancierd met eigen vermogen en in hoeverre Deventer in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de uitkomst van de ratio, hoe groter de weerbaarheid.

$$\text{Solvabiliteitsratio} = \text{Totaal eigen vermogen} : \text{Totaal van de balans}$$

Er zijn door de VNG (nog) geen richtlijnen gegeven voor uitkomsten die wijzen op een 'gezonde' solvabiliteit.

Vergeleken met 2022 is de solvabiliteitsratio gedaald. Door het hoge jaarrekeningresultaat 2022, is de ratio per 31-12-2022 hoger dan de andere jaren. De solvabiliteit kan worden verbeterd door de omvang van de reserves (eigen vermogen) te verhogen of door minder te investeren waardoor de financieringsbehoefte lager wordt en daardoor minder wordt geleend.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Het geeft inzicht in welke mate de structurele lasten gedekt zijn door structurele baten. Een positieve uitkomst betekent dat er structureel voldoende baten zijn om de lasten te dekken. Over het algemeen geldt als richtlijn; hoe hoger de uitkomst des te gunstiger dit is voor Deventer.

Grondexploitatie

$$\text{Grondexploitatie} = \text{Bouwgrond in exploitatie (BIE)} : \text{Totale inkomsten}$$

De grondexploitaties (voorraad bouwgronden) kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. Wanneer een gemeente leningen heeft afgesloten om grond te kopen voor (toekomstige) projecten is dit een schuldpositie. Van belang is om te weten of deze schuld kan worden afgelost uit de opbrengsten van de verkoop van de bouwgronden (kavels). Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) opbrengsten (baten). Vergeleken met 2022 is er een dalende lijn zichtbaar.

Belastingcapaciteit

$$\text{Belastingcapaciteit} = \text{Totale woonlasten} : \text{Gemiddelde woonlasten landelijk}$$

De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Voor het bepalen van de ruimte is een ijkpunt nodig. In dit geval wordt als ijkpunt gekeken naar de landelijk gemiddelde tarieven. Er is geen maximum gesteld aan de belastingopbrengsten dus betreffen de gemiddelde tarieven slechts een indicator. Hoe verhoudt de eigen belastingdruk zich tegenover het landelijk gemiddelde van alle gemeenten. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten exact het landelijk gemiddelde zijn. Een lager percentage dan 100% betekent dat de woonlasten per huishouden lager zijn dan het landelijke gemiddelde. In 2024 stijgt de belastingcapaciteit doordat de woonlasten in Deventer sterker stijgen dan het landelijk gemiddelde. De uitkomsten vanaf 2024 zijn geëxtrapoleerd, omdat landelijke cijfers voor die jaren niet bekend zijn.

Conclusie

De gemeente is financieel gezond. Dit blijkt uit het feit dat een reëel structureel sluitende begroting wordt gepresenteerd met structurele exploitatieruimte. Deze begroting heeft voldoende flexibiliteit om eenmalige en structurele tegenvallers op te kunnen vangen. Met betrekking tot de belastingdruk zitten we boven het landelijk gemiddelde. De ratio's die betrekking hebben op de schuldpositie en grondexploitatie geven geen aanleiding om het financiële beleid bij te stellen.

Bijlagen

Documentnaam	Bestands grootte	Openen
Bijlage 1 - Resultaatbestemming	236 Kb	Bijlage 1
Bijlage 2 - Staat van reserves en voorzieningen	200 Kb	Bijlage 2
Bijlage 3 - Overzicht van baten en lasten	199 Kb	Bijlage 3
Bijlage 4 - Algemene uitkering	229 Kb	Bijlage 4
Bijlage 5 - Staat van incidentele baten en lasten	454 Kb	Bijlage 5
Bijlage 6 - Staat van subsidies	279 Kb	Bijlage 6
Bijlage 7 - Taakveldenmatrix	273 Kb	Bijlage 7